

ΕΤΟΣ Α'

**ΚΡΗΤΙΚΗ
ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ**

ΤΟΥ
ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ
ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΥ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ
"ΗΧΟΣ".

❁ 1912 ❁

Ἐκδίδεται τῇ Συνεργασίᾳ τῶν παρ' ἡμῶν λογίων

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ἙΤ. Α. ΑΝΔΡΟΥΔΑΚΕΚΗ

ΕΤΟΣ Α'

ΚΡΗΤΙΚΟΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΤΟΥ
ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΥ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ

“ Η Χ Ω ”

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

- ΧΑΝΙΩΝ -

- Περιοδικά -

Λόγων όριτός τόμος ~~408~~ 3445

1912

Ἐκδίδεται τῇ Συνεργασίᾳ τῶν παρ' ἡμῶν λογίων

ΕΝ ΧΑΝΙΟΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΣΤ. Α. ΑΝΔΡΟΥΔΑΚΑΚΗ

Οι
βοσει
μεγαλ
γραφι
ρολό;

Γεώργιος Κυριακός Λαμπράκης

ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗΝ

Γεώργιος Λαμπράκης

Ἡ ἰδέα περὶ τῆς ἐκδόσεως Κρητικοῦ ἡμερολογίου ἐκ μέρους τοῦ περιοδικοῦ « Ἠχώ » ἐγεννήθη πολὺ ἄργά καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἡ ἰαροῦσα ἐκδοσις δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς ἐσπευσμένη. Ἐν τούτοις ἡ πολύτιμος συνεργασία τὴν ὁποίαν πάνυ προθύμως καὶ εὐγενῶς μᾶς παρέσχον οἱ παρ' ἡμῖν λόγιοι, ἐνθαρρύνει ἡμᾶς ὥστε νὰ ἐλπίζωμεν διεῖς τὸ μέλλον τὸ ἡμερολόγιον τοῦτο θὰ καταστῆ ἀριώτερον καὶ καλλιτεχνικώτερον ὑπὸ πολλὰς ἐπόψεις.

Οὕτω τὸ « Κρητικὸν Ἠμερολόγιον » θὰ ἐξακολουθήσῃ καὶ ἔτος ἐκδιδόμενον καὶ οἱ πολυπληθεῖς ἀναγνώσται ἡμῶν θὰ εὐρισκῶσιν ἐν αὐτῷ μίαν ὥραϊαν Κρητικὴν ἐπιθεώρησιν περιλαμβάνουσαν ὅλην τὴν παρ' ἡμῖν φιλολογικὴν κίνησιν.

Ὅθεν ἀποβλέπων ὁ φίλος ἀναγνώστης, ἀφ' ἑνὸς εἰς τὸ ἐσπευσμένον τῆς ἐκδόσεως ταύτης, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὰς μεγάλας καὶ ἀνυπερβλήτους ἐλλείψεις τῆς ἐν Κρήτῃ τυπογραφίας, ἔχομεν δι' ἐλπίδος, διὰ τὸ ἀνά χεῖρας αὐτοῦ ἡμερολόγιόν μας θὰ κρῖνη μίαν ἐπιεικῶς.

Ἡ ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ ΤΗΣ « ἨΧΟΥΣ »,

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ

Ὁ Ἰανουάριος ἔχει ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 10 καὶ ἡ νύξ 14.

- 14 1 Κ. † **Ἡ ΠΕΡΙΤΟΜΗ τοῦ Χριστοῦ βασιλ. Μ.**
- 15 2 Δ. Σιλβέστρου Πάπα Ῥώμης καὶ Θεοδοῦτος μάρτυρος.
- 16 3 Τ. Μαλαχίου τοῦ προφήτου καὶ Γορδίου μάρτυρος.
- 17 4 Φ. † **Ἡ σύναξις τῶν Ὁ' Ἀποστόλων καὶ Θεολογιστοῦ ὁσ.**
- 18 5 Π. Πικραμονῆ Θεοφάν Θεοπέμπτου, Θεωνᾶ (νηστεία).
- 19 6 Π. † **ΤΑ ΑΡΙΑ ΘΕΟΦΑΝΕΙΑ (ζ. γ. γ.)**
- 20 7 Σ. † **Ἡ Σύναξις Ἰωάννου τοῦ Προδρόμου**
- 21 8 Κ. Δομνικῆς τῆς ὁσίας καὶ Γεωργίου τοῦ Χοζεβίτου.
- 22 9 Δ. Πολυεύκτου μάρτυρος καὶ Εὐστρ. τοῦ θυματοουργοῦ.
- 23 10 Τ. Γρηγορίου ἐπισκ. Νύσσης καὶ Δομετιανοῦ τοῦ ὁσίου.
- 24 11 Τ. Θεοδοσίου τοῦ κωνοβιάρχου καὶ Ἀγαπίου ἀγίου.
- 25 12 Π. Τατιανῆς μάρτυρος.
- 26 13 Π. Ἐρμούλου Στρατονίκου καὶ Ἀγνῆς τῶν μάρτ.
- 27 14 Σ. Τῶν ἐν Σινᾷ καὶ Ραϊθῶ ἀνακριθέντων Πατέρων.
- 28 15 Κ. Ἰωάννου τοῦ Καλιβίτου καὶ Πύλλου τοῦ ἠθελίου
- 29 16 Δ. **Ἀρχεται τὸ Τριῶδιον Τελῶν. καὶ Φαριῶ**
Ἡ προσκύνησις τῆς Ἀλύσεως Πέτρου τοῦ ἀποστόλ.
- 30 17 Τ. † **Ἀντωνίου τοῦ Μ. Ἀχιλλᾶ τοῦ ὁσίου.**
- 31 18 Τ. † **Ἀθανασίου καὶ Κυρίλλου Παιριωτῶν**
- 1 19 Π. Μακκαρίου τοῦ Αἰγυπτίου καὶ Εὐρακίως μάρτυρων.
- 2 20 Π. Εὐθυμίου τοῦ μεγάλου.
- 3 21 Σ. Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ, Νεοφύτου μάρτυρος.
- 4 22 Κ. Τιμοθέου τοῦ ἀπ. καὶ Ἀναστ. Πέτρου. Τοῦ Ἀσώτου
- 5 23 Δ. Κλήμεντος Ἱερομάρτυρος καὶ Ἀγαθγγέλου μάρτυρος.
- 6 24 Τ. Σένης τῆς ὁσίας.
- 7 25 Τ. Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου.
- 8 26 Π. Σενοφῶντος καὶ τῶν ἐν αὐτῶ.
- 9 27 Π. † **Ἡ ἀνάκ. τοῦ λειψάν. Ἰωάν. τοῦ Χρυσ.**
- 10 28 Σ. Ἐφραῖμ ὁσίου τοῦ Σύρου, Χρηστος μάρτυρος.
- 11 29 Κ. **Τῆς ἀπέκδοσε.** Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψ. Ἰγνατίου ἱερομ. τοῦ Θεοφόρου καὶ πᾶν ἐν Σαμοσαχοῖς 7 μάρτ.
- 12 30 Δ. † **Τῶν 3 Ἱεραρχῶν Βασιλείου Μ., Γρηγορίου Θεολόγου καὶ Ἰωάν. Χρυσοστόμου (ἀργία).**
- 13 31 Τ. Κύρου καὶ Ἰωάννου τῶν Ἀναρχύρων. Ἀθανασίας μάρτ.

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ

Ὁ Φεβρουάριος ἔχει ἡμέρας 28 καὶ κατὰ πᾶν τέταρτον δίσεκτον 29
'Η ἡμέρα ἔχει ὥρας 11 καὶ ἡ γῆ 13.

- 14 1 Τ. Τρυφῶνος μάρτ. καὶ Ἀντιστατίου νεμρ. Ναυπλιέως.
 15 2 Π. † Η ΓΥΠΑΠΑΝΤΗ τοῦ κ. ἡμῶν Ι. Χριστοῦ.
 16 3 Π. Συμεῶν τοῦ Θεοδοίου καὶ Ἀννης.
 17 4 Σ. Ἰσιδώρου τοῦ Πηλουσιώτου.
 18 5 Κ. Τῆς Τυροδόγου, Ἀγάθης μάρτ. Πολυεύκτου πατρ.
 19 6 Δ. Καθαρὰ Δευτέρα Βουκόλου ἐπισκόπου Σμύρνης.
 20 7 Τ. Παρθενίου ἐπισκ. Λαμφάκου καὶ Λουκᾶ τοῦ ὁσίου.
 21 8 Τ. Θεοδοίου τοῦ Στρατηλάτου, Ζαχαρίου τοῦ προφήτου
 Μάρθης καὶ Μαρίας Μαρτύρων.
 22 9 Π. Νικηφόρου μάρτυρος, Παγκρατίου ἐπισκόπου
 23 10 Π. Χαλακάρπου ἱερομάρτυρος.
 24 11 Σ. † τῶν Ἀγίων Θεοδώρων. Βλασίου ἱερομάρτ.
 Θεοδώρας Αὐγούστης.
 25 12 Κ. Τῆς Ὁρθοδοξίας. Μελετίου Ἀρχιεπισκόπου
 Ἀντιοχείας τοῦ Μεγάλου
 26 13 Δ. Μαρτινιανοῦ τοῦ ὁσίου
 27 14 Τ. Αὐξεντίου τοῦ ὁσίου.
 28 15 Τ. Ὀνησίμου τοῦ ἀπιστοῦ καὶ Εὐσεβίου τοῦ ὁσίου.
 29 16 Π. Πικροφίλου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
 1 17 Π. Θεοδοίου μεγαλομάρτυρος τοῦ Τήρωνος.
 2 18 Σ. Λέοντος, Παπᾶ Ρώμης.
 3 19 Κ. Ἀρχίππου, Φιλήμονος, Ἀπρίξ ἀπιστοῦ καὶ Φι-
 λότης τῆς ἐξ Ἀθηνῶν.
 4 20 Δ. Λέοντος ἐπισκόπου Κατάνης.
 5 21 Τ. Τιμῆθου τοῦ ἐν Σουβόλοις καὶ Εὐσταθίου Ἀντιοχείας
 6 22 Τ. τῶν ἐν Εὐγενίσις μαρτύρων.
 7 23 Π. Πολυκάρπου ἐπισκόπου, Πολυχρονίου ὁσίου.
 8 24 Π. Ἡ α' καὶ β' εὐρεσις τῆς Τιμῆς κεφαλῆς τοῦ Πρεδροῦμου
 9 25 Σ. Τακασίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
 10 26 Κ. Παύλου ἐπισκόπου Γαζης.
 11 27 Δ. Προκοπίου τοῦ Δεκαπολίτου
 12 28 Τ. Βασιλείου τοῦ ὁμολογητοῦ.
 13 29 Τ. Κασσιανῶ τοῦ Ρωμαίου.

ΜΑΡΤΙΟΣ

‘Ο Μάρτιος έχει ημέρας 31. ‘Η ημέρα έχει ώρας 12 και ἡ νύξ 12

- 14 1 Π. Εὐδοκίης ὁσιμάρτυρος. Σωφρονίου μάρτυρος.
 15 2 Π. ‘Ησυχίου τοῦ Συγκλ. Εὐθαλίου μάρτ. καὶ τῶν συν.
 16 3 Σ. Εὐτροπίου, Κλεονίκου καὶ Βασιλείσκου μαρτύρων
 17 4 Κ. Δ’ **τῶν Νηστειῶν**. Γερασίμου ὁσίου τοῦ ἐν Ἰορδάνῃ
 18 5 Δ. Κόνωνος, Ἀρχελαῦ, Εὐλαγίου, Εὐλαμπίου μαρτύρ.
 19 6 Τ. Τῶν ἐν Ἀμορίῳ 42 μαρτύρων.
 20 7 Τ. Βασιλέως ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου χερσῶνος
 21 8 Π. Θεοφυλάκτου ἐπισκόπου Νικομηδείας.
 22 9 Π. Τῶν ἐν Σεβαστείᾳ 40 μαρτύρων.
 23 10 Σ. Κωδρακίου μάρτυρος καὶ τῶν συν αὐτοῦ.
 24 11 Κ. Ε’ **τῶν Νηστειῶν**. Σωφρονίου ἀρχιεπ. ‘Ιερουσαλ.
 25 12 Δ. Θεοφάνους τοῦ ὁμολογητοῦ.
 26 13 Τ. Ἀνγκομιδῆ τοῦ Λειψάνου Νικηφόρου ἀρχιεπισκόπου
 Κωνσταντινουπόλεως.
 27 14 Τ. † Βενεδίκτη τοῦ ὁσίου. **Ψάλλεται ὁ Μ. Κανὼν**
 28 15 Π. Ἀγαπίου μάρτυρος καὶ τῶν συν αὐτοῦ,
 29 16 Π. Σεβίνου, Ἰουλιανοῦ τοῦ ἐν Κιλικίᾳ, καὶ Κομανοῦ
 30 17 Σ. † **Τοῦ Λαζάρου**. Ἀλεξίου τοῦ ἀνθρώπου τοῦ Θεοῦ
 31 18 Κ. † **τῶν Βαΐων**. Κυρίλλου ἀρχιεπισ. ‘Ιεροσολύμων
 1 19 Δ. **Μ. Δευτέρα**. Χρυσάνθου καὶ Δαρείως μαρτύρων.
 2 20 Τ. Τῶν ἐν τῇ Μονῇ τοῦ Ἀγίου Σαββα ἀνααιρεθέντων Πατ.
 3 21 Τ. Ἰακώβου τοῦ ὁμολογητοῦ.
 4 22 Π. Βασιλείου ἱερομάρτυρος Δροίδος μάρτυρος.
 5 23 Π. Νίκωνος ἱερομ. καὶ τῶν 199 μαθητῶν αὐτοῦ.
 6 24 Σ. Ζαχαρίου τοῦ ὁσίου.
 7 25 Κ. † **ΤΟ ΑΓΙΟΝ ΠΑΣΧΑ**. ‘Ο Εὐαγγελισμὸς
τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου.
 8 26 Δ. ‘Η σύνεξις τοῦ Ἀρχαγγέλου Γαβριήλ.
 9 27 Τ. Ματρώνης τῆς ὁσίας τῆς ἐν Θεσσαλονικίᾳ.
 10 28 Τ. Ἰλαρίωνος τοῦ νέου.
 11 29 Π. Μάσκου ἐπισκόπου Ἀιθουσιῶν καὶ Κυρίλλου
 12 30 Π. † **τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς**. Ἰωάννου τοῦ συγ-
 γραφέως τῆς Κλίμακας.
 13 31 Χ. Ὑπατίου ἱερομάρτ. ἐπισκόπου Γαγγρῶν

ΑΠΡΙΛΙΟΣ

Ο Ἀπρίλιος ἔχει ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὄρας 13 καὶ ἡ νύξ 11

- 14 1. Κ. Κυριακὴ τοῦ Θωμᾶ. Μαρτίς τῆς Αἰγυπτίας
15 2 Δ. Τίτου ὁσίου τοῦ θαυματουργοῦ.
16 3 Τ. Νικήτα ὁσίου Ἰωσήφ ὕμνογρ.
17 4 Τ. Γεωργίου τῷ ἐν Μιλεῶ.
18 5 Π. Κλαυδίου μάρτυρος. Θεοδώρου μάρτυρος.
19 6 Π. Εὐτυχίου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως.
20 7 Σ. Γεωργίου ἐπισκόπου Μυτιλήνης καὶ Κκλλιοπίου μαρτ.
21 8 Κ. Τῶν Μυροφόρων. Ἡριδίωνος τοῦ ἀποστόλου
22 9 Δ. Εὐψυχίου μάρτυρος.
23 10 Τ. Τεραντίου μάρτυρος.
24 11 Τ. Ἀντύπα ἱερομ. ἐπισκόπου Περγάμου.
25 12 Π. Μ. Βασιλείου ἐπισκ. Ἀνακ. τῆς ζώνης Θεοτόκου.
26 13 Π. Μαρτίνου Πάπα Ρώμης.
27 14 Σ. Ἀριστάρχου Πούδη καὶ τροφίμου ἀποστόλ. Θωμαΐδος.
28 15 Κ. Τοῦ Παραλύτου. Κρήσκεντος μάρτυρος. Διοντος
ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
29 16 Δ. Ἀγάπης Εἰρήνης καὶ Χιονίας μαρτύρων.
30 17 Τ. Συμεῶν τοῦ ἐν Περσίδι.
1 18 Τ. Ἰωάννου τοῦ ὁσίου Κοσμᾶ ἐπισκόπου Χαλκηδόνος καὶ
Σαββα τοῦ Γότθου.
2 19 Π. Τρύφωνος ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως. Παφ-
νουτίου ἱερομάρτυρος.
3 20 Π. Θεοδώρου καὶ Τριχίνζ, Ζαχαρίου ἀποστόλου.
4 21 Σ. Ἰκνουαρίου ἱερομ. Ἀλεξάνδρου μάρτ. Βασιλ.
5 22 Κ. Τῆς Σαμαρείτιδος. Θεοδώρου τοῦ Σακεώτου.
6 23 Δ. † Γεωργίου Μ. τοῦ τροπαιοφόρου (ἀγία).
7 24 Τ. Ἐλισάβετ τῆς ὁσίας καὶ θαυματουργοῦ.
8 25 Τ. Μάρκου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ, Νίκης μάρτυρος.
9 26 Π. Βασιλέως ἐπισκόπου Ἀρκασίας.
10 27 Π. Συμεῶν ἱερομ. συγγενοῦς τοῦ Κυρτου.
11 28 Σ. Τῶν ἐν Κυζίκῳ 9 μαρτύρων.
12 29 Κ. Ἰάσωνος καὶ Σωσιπάτρου τῶν ἀποστόλων, Ἰωάννου
τοῦ Καλοκτενοῦς Μητροπολίτου Θηβῶν.
13 30 Δ. Ἰακ. τῷ Ἀπυστ., ἀδελφοῦ τοῦ ἀγ. Ἰω. τοῦ Θεολόγου

ΜΑΪΟΣ

‘Ο Μάϊος ἔχει ἡμέρας 31. ‘Η ἡμέρα ἔχει ὥρας 14 καὶ ἡ νύξ 10.

- 14 1 Τ. ‘Ιερεμίου τοῦ προφήτου.
 15 2 Τ. ‘Η ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου ‘Αθανασίου τοῦ Μεγάλου.
 16 3 Π. Τιμοθέου καὶ Μαύρας τῶν μαρτύρων.
 17 4 Π. Πελαγίας μάρτυρος.
 18 5 Σ. Εἰρήνης μεγαλομάρτυρος.
 19 6 Κ. Ἰῶβ τοῦ πολυθλοῦ, Σεραφεῖμ τοῦ ὁσίου.
 20 7 Δ. ‘Η ἀνζυνησις τοῦ ἐν οὐρανῷ φανέντος σημείου τοῦ Σταυροῦ ἐν Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ Κωνσταντίνου.
 21 8 Τ. Τοῦ ἁγίου ἀποστ. καὶ Εὐγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου.
 22 9 Τ. ‘Ησαίου τοῦ προφήτου καὶ Χριστοφόρου μάρτυρος.
 23 10 Π. Σιμωνος τοῦ Ζηλωτοῦ.
 24 11 Π. Μωκίου ἱερομάρτυρος.
 25 12 Σ. ‘Επιφανείου ἐπισκ. Κύπρου καὶ Γερμανοῦ Κων)πόλεως.
 26 13 Κ. **Τῆς Πεντηκοστῆς**. Γλυκερίας μάρτ. Εὐθυμίου
 27 14 Δ. † **Τοῦ ἁγ. Πνεύματος**. Παϊδάρου μάρτ. τοῦ ἐν Χίφ
 28 15 Τ. Παχωμίου τοῦ μεγάλου καὶ ‘Αχιλλέως ἀρχιεπ. Λαρίσσης τοῦ θαυματουργοῦ.
 29 16 Τ. Θεοδώρου τοῦ ἡγιασμένου καὶ Νικολάου Α’ τοῦ Μυστικοῦ, πατριάρχου Κων)πόλεως,
 30 17 Π. ‘Ανδρονίκου καὶ Ἰονίας τῶν ἀποστόλων.
 31 18 Π. Πέτρου καὶ τῶν τὸν αὐτῶν μαρτύρων
 1 19 Σ. Πατρικίου Προύσης ἱερομ. Κυριακῆς νέας μάρτυρος.
 2 20 Κ. **Τῶν ἁγ. Πάντων**. Θαλλελλαίου μάρτυρος.
 3 21 Δ. † Τῶν ἁγ. Ἰσακιοῦ, Κωνστ. καὶ ‘Ελένης (ἀργία)
 4 22 Τ. Βασιλίσκου μάρτυρος.
 5 23 Τ. Μιχαὴλ ἐπισκ. Συνάδων τοῦ ὁμοιωματοῦ.
 6 24 Π. Συμεῶν τοῦ ἐν τῷ θαυμαστῷ ὄρει.
 7 25 Π. ‘Η τρίτη εὐρεσις τῆς κεφαλῆς τοῦ Προδρόμου.
 8 26 Σ. Κάρπου τοῦ ἀποστόλου.
 9 27 Κ. ‘Ελλαδίου μάρτυρος.
 10 28 Δ. Εὐτυχοῦς ἱερομάρτ. ἐπισκ. Μελιτινῆς.
 11 29 Τ. Θεοδοσίας μάρτυρος
 12 30 Τ. Ἰσακίου τοῦ ὁσίου.
 13 31 Π. ‘Ερμείου μάρτυρος.

ΙΟΥΝΙΟΣ

Ὁ Ἰούνιος ἔχει ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρ. 15 καὶ ἡ νύξ 9

- 14 1 Π. Ἰουστίνου Μάρτυρος τοῦ Φιλόσ.
15 2 Σ. Νικηφόρου Κων)πόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ.
16 3 Κ. Λουκιανοῦ μάρτυρος. Ἀθηνάσιου τοῦ θαυματουργοῦ.
17 4 Δ. Μητροφάνους ἀρχ. Κων)πόλεως. Μαρτίας καὶ Μάρθας.
18 5 Τ. Δωροθέου ἐπισκόπου Τύρου ἱερομάρτυρος.
19 6 Τ. Ἰλαρίωνος ὁσίου τοῦ νέου.
20 7 Π. Θεοδοῦτο ἐπισκ. Ἀγκύρας, Ἀνθίμου, Σεβαστιανῆς ὁσίας
21 8 Π. Ἡ ἀνακ. λειψάνων Θεοδώρου στρατ. Καλλιόπης μάστ.
22 9 Σ. Κυρίλλου ἀρχιεπισκόπου Ἀλεξανδρείας.
23 10 Κ. Ἀλεξάνδρου καὶ Ἀντωνίνης μαρτύρων.
24 11 Δ. Βαρθολομαίου καὶ Βαρναβῆ τῶν ἀποστόλων.
25 12 Τ. Ὀνουφρίου καὶ Πέτρου ὁσίων
26 13 Τ. Ἀκυλίνης μάρτυρος.
27 14 Π. Ἐλισαίου προφ. καὶ Μεθοδίου ἀρχιεπ. Κων)πόλεως.
28 15 Π. Ἀμὼς τοῦ προφήτου.
29 16 Σ. Τύχωνος ἐπισκόπου Ἀμμοῦντος τοῦ θαυματουργοῦ.
30 17 Κ. Μανουήλ, Σαβέλ, Ἰσμηλ καὶ Ἰσχυροῦ τῶν μαρτύρ.
1 18 Δ. Λεοντίου μάρτυρος.
2 19 Τ. Ἰούδα τοῦ Ἀποστόλου
3 20 Τ. Μεθοδίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Πατάρων.
4 21 Π. Ἰουλιανοῦ μάρτυρος τοῦ Ταρσείως.
5 22 Π. Εὐσεβίου ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σαμοσατίων.
6 23 Σ. Ἀγριππίνης μάρτυρος.
7 24 Κ. † Τὸ γενέθλιον τοῦ Τιμίου Προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ
Ἰωάννου (ἀργία).
8 25 Δ. Φεβρονίας ὁσιομάρτυρος.
9 26 Τ. Δαβὶδ τοῦ ἐν Θεσσαλονίκῃ.
10 27 Τ. Σαμφῶν ὁσίου τοῦ ξηνοδοχοῦ.
11 28 Π. Ἡ ἀνακομιδὴ τῶν λειψάνων Κυρίου καὶ Ἰωάννου τῶν
Ἀναργύρων.
12 29 Π. † Πέτρου καὶ Παύλου τῶν καρφαίων ἀποστόλων.
13 30 Σ. † Ἡ σύναξις τῶν 12 Ἀποστόλων (ἀργία).

ΙΟΥΛΙΟΣ

Ὁ Ἰούλιος ἔχει ἡμέρας 31 Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 14 καὶ ἡ νύξ 10

- 14 1 Κ. Κοσμά καὶ Διαμαντοῦ τῶν θαυματοῦρ. Ἀναργύρων.
 15 2 Δ. Ἡ ἐν Βλαχέρναις κατάθεσις τῆς ἐσθῆτος τῆς Θεοτόκ.
 16 3 Τ. Ἰακίνθου μάρτυρος καὶ Ἀνατολίου ἀρχιεπ. Κ]πόλεως
 17 4 Τ. Ἀνδρέου Κρήτης Ἱεροσολυμίτου.
 18 5 Π. Ἀθανασίου τοῦ ἐν Ἄθῃ καὶ Λαμπραδοῦ τοῦ θαυματ.
 19 6 Π. Σισῶν ὁσίου τοῦ μεγάλου, Λευκίας μάρτυρος παρθένου
 20 7 Σ. Κυριακῆς μάρτυρος Θωμᾶ ὁσίου τοῦ ἐν Μαλεῶ.
 21 8 Κ. Προκοπίου μεγάλο μάρτυρος.
 22 9 Δ. Παγκρατίου ἱερομ. ἐπισκ. Ταυρομενίας ἐν Σικελίᾳ.
 23 10 Τ. Τῶν ἐν Νικοπόλει 45 μαρτύρων.
 24 11 Τ. Εὐφημίας μεγαλομάρτυρος
 25 12 Π. Πρόκλου καὶ Ἰλαρίου μάρτύρων.
 26 13 Π. Γαβριὴλ καὶ Στεφάνου τοῦ Σαββαίτου.
 27 14 Σ. Ἀκύλα τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἰωσήφ Θεσσαλονίκης.
 28 15 Κ. Κηρύκου καὶ Ἰουλίττης τῶν μαρτύρων.
 29 16 Δ. Ἀθηνογένους ἱερομάρτυρος.
 30 17 Τ. Μαρτίνου μεγάλου μάρτυρος
 31 18 Τ. Αἰμιλιανοῦ μάρτυρος.
 1 19 Π. Δίου καὶ Μακρίνης τῶν ὁσίων.
 2 20 Π. **Ἡλιοῦ τοῦ Προφήτου** (ἀργία)
 3 21 Σ. Συμεῶν τοῦ διὰ Χριστὸν Σαλοῦ καὶ Ἰωάννου τοῦ
 συνασκητοῦ του.
 4 22 Κ. Μαρίας τῆς Μαγδαλινῆς.
 5 23 Δ. Φωκᾶ ἱερομάρτυρος καὶ Ἰεζεκιὴλ τοῦ προφήτου.
 6 24 Τ. Χριστίνης μεγαλομάρτυρος
 7 25 Τ. Ἡ κοίμησις τῆς Ἁγίας Ἄνης μητρὸς τῆς Θεοτόκου.
 8 26 Π. Πιρρασκευῆς ὁσιομάρτυρος. Ἐρμούλου ἱερομάρτυρος.
 9 27 Π. **Παντελεήμονος μεγάλου ἰαματικοῦ.**
 10 28 Σ. Προχόρου, Νικάνορος, Τιμωνος καὶ Παρμενᾶ τῶν
 ἀποστόλων
 11 29 Κ. Καλλίνικου καὶ Θεοδότῃς τῶν μαρτύρων.
 12 30 Δ. Σίλα, Σιλουανοῦ, Κρήσκεντος, Ἐπαινετοῦ καὶ Ἀν-
 δρονίκου τῶν ἀποστόλων ἐκ τῶν Ο΄.
 13 31 Τ. Εὐδακίμου δικτῆρος καὶ Ἰωσήφ τοῦ ἀπὸ Ἀρμαθείας,

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ

Ὁ Αὐγουστος ἔχει ἡμέρας 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει 14 καὶ ἡ νύξ 10.

- 14 1 Τ. Ἡ πρόοδος τοῦ τιμίου Σταυροῦ
- 15 2 Π. Ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ λειψάνου Στεφάνου τοῦ ἀρχιδιακ.
- 16 3 Π. Ἰσακίου Διακόνου καὶ Φαύστου τῶν ὁσίων.
- 17 4 Σ. Τῶν ἐν Ἐρέσῳ 7 παιδῶν
- 18 5 Κ. Εὐσυγνίου μάρτυρος.
- 19 6 Δ. **Ἡ μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος** (Ἄργια)
- 20 7 Τ. Δομετίου ὁσιομάρτυρος.
- 21 8 Τ. Αἰμιλιανοῦ ἐπισκόπου Κυζίκου τοῦ ὁμολογητοῦ.
- 22 9 Π. Μαθθαία τοῦ ἀποστόλου.
- 23 10 Π. Λαυρεντίου τοῦ ἀρχιδιακόνου καὶ μάρτυρος.
- 24 11 Σ. Εὐπλου τοῦ διακόνου καὶ μάρτυρος.
- 25 12 Κ. Φωτίου καὶ Ἀνικήτου μαρτύρων.
- 26 13 Δ. Μαξίμου τοῦ ὁμολογητοῦ.
- 27 14 Τ. Μιχαίου τοῦ προφήτου
- 28 15 Τ. **Ἡ κοίμησις τῆς Θεοτόκου** (Ἄργια).
- 29 16 Π. Τοῦ Ἁγίου Μανδηλίου. Διομήδους μάρτυρος.
- 30 17 Π. Μύρωνος μάρτυρος
- 31 18 Σ. Φλωρίου καὶ Δαύρου τῶν μαρτύρων.
- 1 19 Κ. Ἀνδρέου μάρτ. καὶ τῶν συν αὐτῷ.
- 2 20 Δ. Σαμουὴλ τοῦ προφήτου.
- 3 21 Τ. Θεόδωρου τοῦ ἀποστόλου. Βάσις μάρτυρος.
- 4 22 Τ. Ἀγαθονίκου μάρτυρος καὶ τῶν συν αὐτῷ.
- 5 23 Π. Λούππου μάρτυρος Καλλινίκου Πατριάρχου Κ/πόλεως
- 6 24 Π. Εὐτυχοῦς ἱερομάρτυρος.
- 7 25 Σ. Ἡ ἐπάνοδος τοῦ λειψάνου Βερθολομαίου τοῦ ἀποστόλου καὶ ἡ μνήμη τοῦ ἁγίου ἀποστόλου Τίτου
- 8 26 Κ. Ἀδριανοῦ καὶ Νικταλίας τῶν μαρτύρων.
- 9 27 Δ. Φανουρίου μεγαλομ. Ποιμένος τοῦ ὁσίου (Ἄργια).
- 10 28 Τ. Μωϋσέως τοῦ Αἰθίοπος.
- 11 29 Τ. **Ἡ ἀποτομὴ τῆς τιμίας κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ Προδρομοῦ** (Ἄργια καὶ νηστεία).
- 12 30 Π. Ἀλεξάνδρου ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως
- 13 31 Π. Ἡ κατῆσις τῆς τιμίας ζώης τῆς Θεοτόκου.

ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΣ

Ὁ Σ)βριος ἔχει ἡμέρας 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 11 καὶ ἡ νύξ 12.

- 14 1 Σ. Ἀρχὴ τῆς Ἰνδίκτου. Σύναξις τῆς Θεοτόκου τῶν
Μιασινῶν. Συμεῶν τοῦ Στυλίου (ἀργία).
- 15 2 Κ. Μάρτυρος μάρτυρος καὶ Ἰωάννου τοῦ Νηστευτοῦ.
- 16 3 Δ. Ἀνθίμου Νικομηδείας ἱερομ. καὶ Θεοκτίστου ὁσίου.
- 17 4 Τ. Βαβύλα Ἀντιοχείας καὶ Μωυσέως τοῦ προφήτου.
- 18 5 Τ. Ζαχαρίου τοῦ προφήτου.
- 19 6 Π. Ἡ ἀνάμνησις τοῦ ἐν Κολοσσακίς θύματος τοῦ ἀρχι-
στρατήγου Μιχαήλ.
- 20 7 Π. Προεόρτια τῆς γεννήσεως τῆς Θεοτόκου. Σφάζοντος μάρτ.
- 21 8 Σ. † Τὸ γενέθλιον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου (ἀργία).
- 22 9 Κ. † Ἰωακείμ καὶ Ἄννης. Σεβηριανοῦ μάρτυρος.
- 23 10 Δ. Μηνοδώρας, Μητροδώρας καὶ Νυμφοδώρας μαρτύρων.
- 24 11 Τ. Θεοδώρας τῆς ὁσίας
- 25 12 Τ. Αὐτονόμου ἱερομάρτυρος.
- 26 13 Η. Τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἀνα-
στάσεως, καὶ προεόρτια τοῦ τιμίου Σταυροῦ.
- 27 14 Π. † Ἡ παγκόσμιος ὑψώσις τοῦ τιμίου καὶ
ζωοποιοῦ Σταυροῦ (ἀργία καὶ νηστεία).
- 28 15 Σ. Νικήτα μεγαλομάρτυρος.
- 29 16 Κ. Εὐφημίας μεγαλομάρτυρος.
- 30 17 Δ. Σοφίας καὶ τῶν θυγ. αὐτῆς, Πίσταως, Ἐλπίδος, Ἀγάπης
- 1 18 Τ. Εὐμενίου ἐπισκ. Γορτύνης τοῦ θαυματουργοῦ.
- 2 19 Τ. Τροφίμου, Σαββατίου καὶ Δαρμεδόνας μαρτύρων.
- 3 20 Π. Εὐσταθίου μεγαλομάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
- 4 21 Π. Κοδράτου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ἰωάννου.
- 5 22 Σ. Φωκᾶ ἱερομάρτυρος ἐπισκόπου Σινώπης.
- 6 23 . Ἡ σύλληψις τοῦ τιμίου Προδρόμου.
- 7 24 Δ. Θέκλης τῆς πρωτομάρτυρος.
- 8 25 Τ. Εὐφροσύνης τῆς ὁσίας.
- 9 26 Τ. † Ἡ Μετάστασις Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου (ἀργία).
- 10 27 Π. Καλλιστράτου μάρτυρος, καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
- 11 28 Π. Χαρίτωνος τοῦ ὁμολογητοῦ, καὶ Βηρούχ τοῦ προφήτ.
- 12 29 Σ. Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ.
- 13 30 Κ. Γρηγοριανοῦ ἱερομάρτυρος τοῦ φωτιστοῦ.

ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ

- Ο 8) βίβλος έχει ημέρας 31. Ἡ ἡμέρα έχει ὥρας 11 καὶ ἡνὺξ 12
- 14 1 Δ. Ἀνανίου τοῦ ἀποστόλου καὶ Ρωμανοῦ τοῦ μελωδοῦ
- 15 2 Τ. Κυπριανοῦ ἱερομάρτυρος καὶ Ἰουστίνης μάρτυρος.
- 16 3 Τ. Διονυ τοῦ ἱερομάρτυρος τοῦ Ἀρεοπαγίτου.
- 17 4 Π. Ἱερθεοῦ ἐπισκόπου Ἀθηνῶν.
- 18 5 Π. Χαριτίνης μάρτυρος.
- 19 6 Σ. Θωρᾶ τοῦ ἀποστόλου.
- 20 7 Κ. Σεργίου καὶ Βάκχου τῶν μαρτύρων.
- 21 8 Δ. Πεκκίχης τῆς ὁσίας.
- 22 9 Τ. Ἰακώβου Ἀλφραίου τοῦ ἀποστόλου.
- 23 10 Τ. Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας τῶν μαρτύρων.
- 24 11 Π. Τῶν ἁγίων 350 Θεοφόρων Πατέρων τῶν εἰς τὴν Ζ. Οἰκουμένην Σύνοδον συνελθόντων τῷ 787 ἔτει Θεοφάνους τοῦ γραπτοῦ, Φιλίππου ἀποστ. καὶ τῶν 7 διακ.
- 25 12 Π. Πρεβου, Τεράχου καὶ Ἀνδρονίκου τῶν μαρτ.
- 26 13 Σ. Κάρτου, Πικύλου, Ἀγαθοδώρου καὶ Ἀγαθονίκης μαρ.
- 27 14 Κ. Νεζαρίου, Γερδοκίου, Προστασίου καὶ Κελσίου μαρτύρων. Κόσμᾶ ἐπισκ. Μαύρουα τῆς Παλαιστίνης.
- 28 15 Δ. Λουκιανοῦ ἱερομάρτυρος.
- 29 16 Τ. Δογγίνου μάρτυρος τοῦ ἐκ-οντάρχου.
- 30 17 Τ. Ωπέ τοῦ προφήτου καὶ Ἀνδρέου ὁσιομάρτυρος.
- 31 18 Π. Λουκᾶ Εὐαγγελιστοῦ.
- 1 19 Π. Ἰωῆλ τοῦ προφήτου καὶ Οὐζρου μάρτυρος.
- 2 20 Σ. Ἀρ-εμίου μεγαλομάρτυρος καὶ Γερασίμου τοῦ νέου.
- 3 21 Κ. Ἰακώβου ὁσίου καὶ μεγάλου.
- 4 22 Δ. Ἀβερκίου τοῦ θυμ. καὶ τῶν ἐν Ἐφέσῳ 7 παίδων.
- 5 23 Τ. Ἰακώβου ἀποστόλου τοῦ ἀδελφοῦ ᾿ ἐπισκ. Ἱεροσολ.
- 6 24 Τ. Ἀρέθα μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
- 7 25 Π. Μαρκεανοῦ καὶ Μαρτυρίου τῶν μαρτύρων.
- 8 26 Π. † **Δημητρίου μεγαλομ.** τοῦ Μυροβλήτου (ἀργία)
- 9 27 Σ. Νέστορος μάρτυρος.
- 10 28 Κ. Τερεντίου, Λεονίλης καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς μαρτύρων, καὶ Στεφάνου τοῦ Σαββατίου
- 11 29 Δ. Ἀναστασίας ὁσιομάρτυρος καὶ Ἀβραμί τοῦ ὁσίου.
- 12 30 Τ. Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας τῶν μαρτύρων.
- 13 31 Τ. Σταύρου, Ἀπελλοῦ, Ἀμπλίου, Οὐρβανοῦ, Ναρκίσου,

ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ

Ὁ Νοέμβριος ἔχει ἡμ. 30. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὠρ. 14 καὶ ἡ νύξ 11

- 14 1 Π. Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ τῶν θαυματ. Ἀναργύρων.
15 2 Π. Ἀκινδύνου μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
16 3 Σ. Ἀκεψμαῶ, Ἰωσήφ καὶ Ἀϊθελᾶ τῶν μαρτύρων
17 4 Κ. Ἰωαννικίου τοῦ μεγ. Νικάνδρου καὶ Ἀρμαίου ἱερομ.
18 5 Δ. Γαλακτιόνος καὶ ἐπιστήμης τῶν μαρτύρων.
19 6 Τ. Παύλου ἀρχιεπ. Κων)πόλεως τοῦ ὁμολογητοῦ.
20 7 Τ. Τῶν ἐν Μελιτινῇ 33 μαρτύρων καὶ Λαζάρου ὁσίου.
21 8 Π. Ἡ σὺναξις τοῦ ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ
22 9 Π. Ὀνησιφόρου καὶ προσφύτου μάρτ. καὶ Ματρῶνης ὁσίας
23 10 Σ. Ἐράστου, Ὀλυμπᾶ καὶ τῶν λοιπῶν ἐκ τῶν Ὁ' ἀπο-
στόλων, Ὀρέστου μάρτυρις.
24 11 Κ. Μηνᾶ Βίκτωρος Βικεντίου μαρτ. Θεωδῶρου Στουδίτου
25 12 Δ. Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος καὶ Νεῖλου τοῦ ὁσίου.
26 13 Τ. † Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἀρχιεπ. Κων)πόλεως ἀργ.
27 14 Τ. Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου.

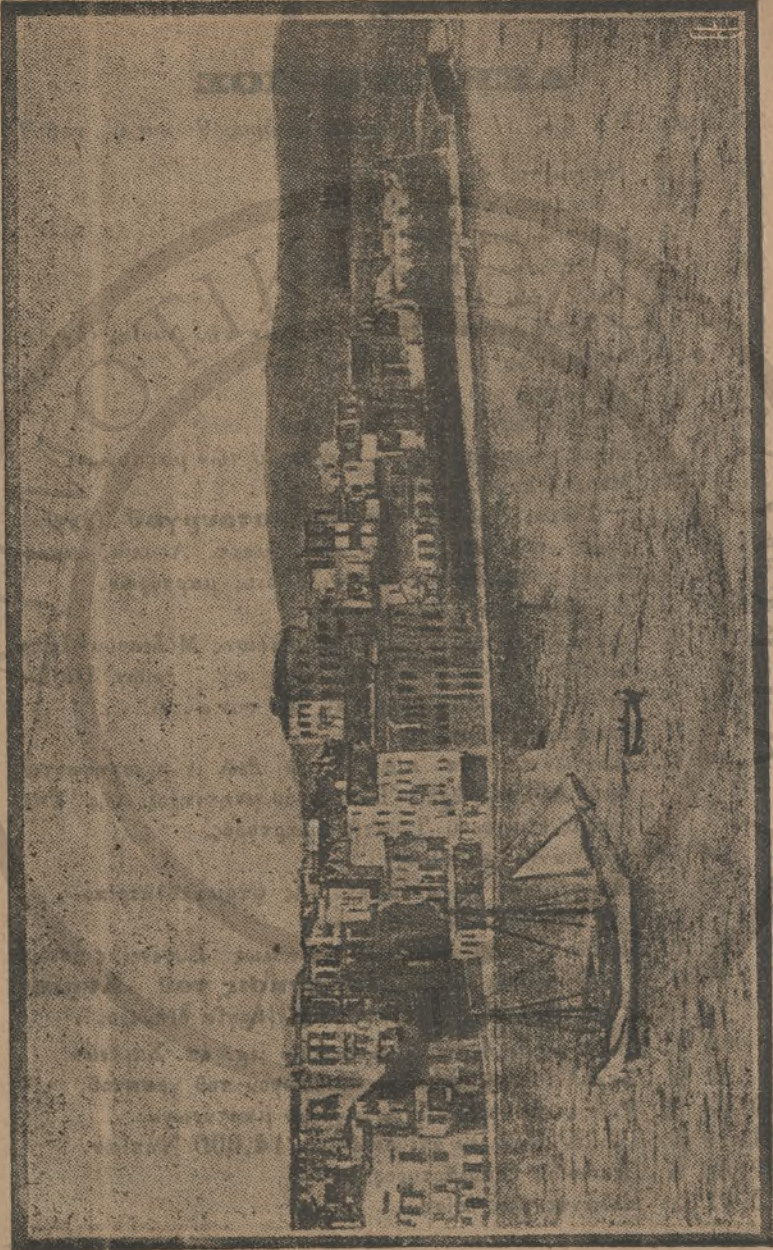
Ἀρχεται ἡ νηστεία τῶν Χριστουγέννων

- 28 15 Π. Γουρία Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίου τῶν μαρτύρων.
29 16 Π. Ματθαίου τοῦ Εὐαγγελιστοῦ
30 17 Σ. Γρηγορίου ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας τοῦ θαυματουργ.
1 18 Κ. Πλάτωνος καὶ Ρωμανοῦ τῶν μαρτύρων.
2 19 Δ. Ἀβδίου τοῦ προφήτου καὶ Βαρκλάμ μαρτύρων.
3 20 Τ. Προεόρτια τῶν εἰσοδίων. Πρόκλου ἀρμ.επ. Κων)πό-
λεως καὶ Γρηγορίου τοῦ Δεκαλέπτου.
4 21 Τ. † Τὰ εἰσόδια τῆς Θεοτόκου (ἀργία).
5 22 Π. Φιλήμονος Ἀπρίας Ἀρχίππου καὶ Ὀνησίμου τῶν
τῶν ἀποστόλων καὶ Καικλίας μαρ. καὶ τῶν σὺν αὐτῇ
6 23 Π. Γρηγορίου ἐπισκ. Ἀκραγαντίνων καὶ Ἀμφιλοχίου
7 24 Σ. Κλήμεντος πάπα Ρώμης Πέτρου Ἀλεξανδρείας ἱερομ.
8 25 Κ. † Δίκαιερίνης μεγαλομάρτ. Μερκουρίου μ.
9 26 Δ. Ἀλυπίου Κιονίτου Νίκανος Στυλ. τοῦ Παφλάγ.
10 27 Τ. Ἰακώβου μεγαλμάρτ. τοῦ Πέρσου
11 28 Τ. Στεφάνου ἱερομ. τοῦ νέου καὶ Εἰρημάρχου μάρτυρος.
12 29 Π. Παραμύθου καὶ Φιλουμένου μαρτύρων.
13 30 Π. † Ἀνδρέου τοῦ ἀποστ. τοῦ πρωτοκλήτου

ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ

Ἅγιος Δεκέμ. ἔχει ἡμ. 31. Ἡ ἡμέρα ἔχει ὥρας 9 καὶ ἡ νύξ 15

- 14 1 Σ. Ναοῦμ τοῦ προφήτου.
 15 2 Κ. Ἀβχκούμ τοῦ προφήτου.
 16 3 Δ. Σοφονίου τοῦ προφήτου.
 17 4 Τ. † Βερβάρας μεγαλομάρτυρος.
 18 5 Τ. Σάβη τοῦ Ἁγιασμένου.
 19 6 Π. † **Νικολάου ἐπίσκ.** Μύρων τῆς Λυκίας (ἀργίχ).
 20 7 Π. Ἀμβροσίου ἐπίσκ. Μεδιολάνων.
 21 8 Σ. Παταπίου τοῦ ὁσίου.
 22 9 Κ. Ἡ σύλληψις τῆς ἀγίας Ἄνης.
 23 10 Δ. Μηνᾶ Ἐρμογένους καὶ Εὐγράφου τῶν μαρτύρων.
 54 11 Τ. Μανιῆλ τοῦ Στυλίου.
 25 12 Τ. † **Σπυρίδωνος τοῦ θαυματουργοῦ** (ἀργίχ).
 26 13 Π. Εὐστρατίου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ μαρτ. Λουκίας μαρτ.
 27 14 Π. Θόρσου, Καλλινίκου καὶ Φιλήμονος μαρτύρων.
 28 15 Σ. Ἐλευθερίου ἱερομάρτυρος.
 29 16 Κ. Ἀγγαζίου προφ. Θεοφανοῦς βασιλίσσης Μοδέστου Πατρ.
 30 17 Δ. Δανιῆλ τοῦ προφήτου καὶ τῶν ἀγ. τριῶν Παίδων
 31 18 Τ. Σεβαστιανοῦ μάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ.
 1 19 Τ. Βονιφάντιου μάρτυρος.
 2 20 Π. Πάντων τῶν ἀπ' αἰῶνος τῷ θεῷ εὐαρεστησάντων
 ἀπὸ Ἀβραάμ ἄχρις Ἰωσήφ τοῦ μνήστηρος τῆς Ὑπε-
 ραγίας Θεοτόκου Ἰγνατίου μάρτυρος.
 3 21 Π. Ἰουλιανῆς μάρτυρος.
 4 22 Σ. Ἀναστασίας μεγαλομάρτ. τῆς φαρμακοπολίτιδος.
 5 23 Κ. τῶν ἀγίων Δέκα μαρτύρων.
 6 24 Δ. Παρμακονῆ τοῦ Χριστοῦ γεννήδεως Εὐγενεῖς ὁσίου.
 7 25 Τ. † **Ἡ κατὰ σάρκα Γέννησις τοῦ Κυρίου**
ἡμῶν ἸΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ (ἀργία δεῦτερος).
 8 26 Τ. Ἡ σὺναξις τῆς Θεοτ. Εὐθυμίου ἱερ. ἐπ. Σάρδεων.
 9 27 Π. Στεφάνου τοῦ πρωτομ. Θεοδώρου τοῦ γραπτοῦ.
 10 28 Π. Τῶν ἐν Νικομηδείᾳ Δισμυρίων μαρτύρων.
 11 29 Σ. Τῶν ἐν Βηθλεὲμ ἀνευρεθέντων 14,000 Νηπίων.
 12 30 Κ. Ἀνυσίας ὁσιομάρτυρος.
 13 31 Δ. Μελάνης τῆς ὁσίας.

Ἡ Πόλις τῆς Χανίων

ΜΙΛΤ. ΔΑΣΚΑΛΑΚΗΣ

Καίτοι γνωστή είναι η φυσιογνωμία του σεμνού τούτου της Θέμιδος Ιεροφάντου δέν δυνάμεθα, ἢ νὰ δημοσιεύσωμεν αὐτὴν εἰς τινὰ σελίδα τοῦ ἡμερολογίου μας, ἐγνωμοσύνης ἔνεκεν ὡς ἐλάχιστον ἀντιστάθμισμα τοῦ κάτωθι δημοσιευμένου καλλιπεύς καὶ ἐνδιαφέροντος ἀρθροῦ του.

Ὁ κ. Μιλτιάδης Δασκαλάκης δέν εἶναι μόνον δικαστὴς ἀλλὰ καὶ συγγραφεὺς χροῖεις καὶ καλλιπῆς.

Δυνάμεθα δὲ νὰ εἰπωμεν τὴν φράσιν ἐκείνην τὴν ὅποιαν, ὁ τυφλὸς τῆς ἀρχαϊότητος ποιητὴς ἐξήνεγκεν: «ὡς ἀπὸ στόματος ῥέει μέλιτος αὐδή».

Τὰ συγγράμματά του «ὁ «Λόγδος Βύρων. «Ἐκ Βερολίνου καὶ Παρισίων», «Παλαιὰ καὶ Νέα Αἰσθητικὴ» καὶ ἡ περιζήτητος Καλλιτεχνικὴ Ἐπιθεώρησις «Ἀνατολὴ» τῆς ὁποίας ἐτύχασε διευθυντὴς εἶναι οἱ ἀψευδεῖς μάρτυρες τῶν ἄνω πενιχρῶν γραμμῶν μας.

Γεώργ. Κ. Δασκαλάκης

ΤΟ ΚΑΛΛΟΣ ΕΝ ΤΗ ΑΝΑΤΟΛΗ

Ἡ πρώτη σύλληψις τῆς θείας γυναικὸς ἐξεπορεύθη ἐξ Ἑλλάδος. Ἡ Ἀθηναῖα ἐξήλθε πάνοπλος ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Αἰῶς, δηλαδὴ ἐξ αἰτῆς τῆς πηγῆς τῆς δημιουργοῦ νοήσεως. Οὐδέποτε ἡ γυνὴ ἤρθη εἰς σημεῖον τόσον ὑπέροχον ὅσον ἐν Ἑλλάδι, οὐδ' ἐδημοιοργήθη ἔκτοτε ὑπὸ τῆς τέχνης τύπος γυναικὸς δυνάμενος νὰ συγκριθῇ πρὸς τὰς περικαλλεῖς καὶ ὑπερηφάνους Ἑλληνικὰς θεότητες. Αὐτὴ ἡ φιλοσοφία τοῦ Πλάτωνος, μὲ τὰς ὑπερόχους σύλληψεις τῆς, δέν εἶνε ἢ ὕμνος πρὸς τὸ κάλλος, πρὸς τὸν δημιουργὸν ἔρωτα. Ὁ ἔρωτος, ὡς ἔνωσεν αὐτὸν ὁ Πλάτων ἐν τῷ Συμποσίῳ του, εἶνε ἡ εἰρήνη καὶ ἀγάπη μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, ἡ γαλήνη ἐπὶ τῶν ὕδατων, ἡ κατάπαυσις τῆς τρικυμίας, ὁ ὕμνος τῆς ἀσθελείας. Πρὸ τοῦ ἔρωτος τὰ μοχθηρὰ πάθη τρέπονται εἰς φυγὴν, γιννῶνται τὰ τρυφερὰ καὶ γλυκέα συναισθήματα, αἱ ἄγριαι σκέψεις ἐξαφανίζονται. Πηγὴ αἰωνία ἀγάπης καὶ συμπαιδείας ὁ ἔρωτος

ἀποτελεῖ τὸν θαυμασμόν τῶν σοφῶν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν τῶν θεῶν
Καταρρίπτει τοὺς φραγμαῶς οἵτινες μᾶς χωρίζουσι, πληροὶ τὸ κε-
ρὸν τῶν καρδιῶν μας μὲ περισσεῖαν συμπαιθῶν αἰσθημάτων.
Εἶνε ὁ θεσπαστὸς τῶν πλουσίων καὶ ὁ πλοῦτος τῶν πτωχῶν, ὁ
ἐμπνέων πᾶσαν χάριν, κομψότητα καὶ τρυφερότητα. Εἶνε ἐν ἐνὶ
λόγῳ ὁ ἔρωσ ὁ κυβερνῶν διὰ τοῦ κάλλους τὸν κόσμον, ὁ ἔρωσ
τοῦ ὁποῦο ἡ θεία ἁρμονία πληροὶ τὴν καρδίαν τῶν θεῶν καὶ
τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ὁ Ἐμπεδοκλῆς ἐν τῷ μεγάλῳ αὐτοῦ φιλο-
σοφικῷ ποιήματι, ἀπόσπασμα μόνον τοῦ ὁποῦοιο διεσώθη, ψάλλει
τὸν ἔρωτα τοῦτον, τὴν λατρείαν αὐτὴν πρὸς τὸ κάλλος, ὅπερ οὐδὲν
ἄλλο εἶνε ἢ αὐτὴ ἡ Ἀφροδίτη.

Ἄλλ' ἂν οὐδεμία ἄλλη τέχνη, οὐδεμία ἄλλη ποίησις ἠδυνήθη
νὰ ψάλλῃ τὸ κάλλος εἰς τὸν αὐστηρὸν ρυθμὸν τῆς ἀρχαίας ἑλλη-
νίδος Μούσης, ἡ ἀνατολικὴ ποίησις ἐπῆρξεν ἐν γένει πάντοτε εἰς
τὴν ἀπεικόνισιν τοῦ ἔρωτος πλουσία, ὀρμητικὴ, καὶ γόνιμος εἰς
ὑπερβολὰς καὶ εὐτυχεῖς ἐμπνεύσεις ὑπερβάλλουσα κατὰ παλὴν τὴν
λαμπρότητα τῆς φαντασίας τῶν ποιητῶν τῆς Δύσεως. Ὁ Γκαίτε
εὔρεν εἰς τὸν Χαφίξ νέας πηγὰς ἵνα ποικίλῃ τὸ αἰώνιον τοῦ
ἔρωτος θέμα. Τὰ πάντα ἐν τῇ ποιήσει ταύτῃ λάμπουσι καὶ μυ-
ροβολοῦσιν ὡς χαρῆμιον πεπληρωμένον ἀπὸ φλογεράς ὀδαλί-
σκας. Ἐν μέσῳ τῶν ἐρώτων, τοῦ νέκταρος καὶ τῶν ἀσμάτων
ἡ πηγὴ τοῦ Chiser θὰ ἀναεώσῃ τὸν Γκαίτε.

Unter Lieben, Trinken, Singen
Soll dich Chisers Quell verjungen

«Θέλω, λέγει ὁ Γκαίτε, θέλω, ὦ Χαφίξ, νὰ σὲ ἐνθυμηθῶ ὅταν
ἡ λατρευομένη ἐγείρῃ τὴν καλύτεραν τῆς καὶ ἀρωματίζει τὸν
ἀέρα σεῖουσα τοὺς βυστρούχους τῆς μεμρωμένης κόμης τῆς.»
Ὁ Γκαίτε, ὡς ὁ ἴδιος ὁμολογεῖ, τὰ πλεῖστα τῶν συμβόλων του
ἐδανείσθη παρὰ τῶν ποιητῶν τῆς Ἀνατολῆς. Ὁ Λεκόντι Δελλ
ἠντλησεν ἐπίσης ἐκ τῶν ποιητῶν τούτων οὐχὶ ὀλίγας εὐτυχεῖς καὶ
λαμπρὰς ἐμπνεύσεις του. Πόσον εἶναι ὠραία καὶ μαγικὴ ἡ λευ-
κὴ Δεϊλά, τῆς ὁποίας τὰ χεῖλη εἶνε κοράλλινα, καὶ χρυσάλλινος
ὁ γέλωσ, ὁ γέλωσ τῆς ὅστις ἠγεῖ μελωδικώτερον ἀπὸ τὸ κελα-
υθῶν ὕδωρ, μελωδικώτερον ἀπὸ τὸν χαρμόσυνον ἀνεμον ὅστις
λικνίζει τὰς πορτοκαλέας, μελωδικώτερον ἀπὸ τὸ πιττὸν ποῦ
ψάλλει ἀπὸ τοῦ ἄκρου τῆς βρουσοκεποῦς φωλεᾶς του. Εἶνε ὁ ἔ-

ρως πρὸς τὴν Λεϊλὰ ὁ ἀρωματίζων τὰ ἄνθη τῆς πορτοκαλλέας, καὶ τὰ ῥόδα τοῦ Ἰσπαχὰν καὶ ἡ μυρίπρους τοῦ Μουσοῦλ ἰάσμη, καὶ τὰ ἄνθη τῆς πορτοκαλλέας ἔχουσι ἀρωμα ὀλιγώτερον δροσερόν, ἐνωδιὰν ὀλιγώτερον γλυκεῖαν ἀπὸ τὴν ἐλαφρὰν ἀναπνοὴν τῆς λευκῆς Δεϊλάς, τῆς ὁποίας τὰ φιλήματα μόλις ἐπέταξαν ἀπὸ τὸ γλυκὺ χεῖλος, δὲν ὑπάρχει πλέον ἀρωμα εἰς τὴν χρυσῇ πορτοκαλλέαν, οὔτε θεῖον μύρον εἰς τὰ ἄβρὰ τῶν ῥόδου πέταλα.

Ἐπισημαίνω τὸν ποιητὴν τοῦ Γκιουλιστὰν Σααδῆ πάλιν τὸ κάλλος ὀραίας τιτὸς γράφει, «Θὰ ἔλεγέ τις ἀληθῶς, ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ σου εἶνε ὁ ἥλιος, ἀν ὁ ἥλιος δὲν εἶχε τὰς ἐκλείψεις καὶ τὰς δύσεις του... Εἶμαι ἐραστὴς πλούσιος ἀπὸ σέ, θησαυρὲ μου, ὅστις ἔχεις τὸν χρυσὸν εἰς τὴν κόμην σου, καὶ τὰ ζουβῖνια ἐπὶ τῶν χειλέων σου. Οἱ ὀδόντες σου εἶνε μαργαρίται καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ σου σάπφειροι. Ὅταν θαυμάζω τὰ ῥόδα μὲ τὰ ὁποῖα ἡ φύσις σέ ἐτοιόλοε δὲν δύναμαι νὰ ἀναγνωρίσω ἂν οὐ... εἶσαι τὸ ῥόδον, ἢ τὸ ῥόδον... εἶσαι σύ».

Εἰς ἐκ τῶν νεωτέρων ποιητῶν ὁ σοφὸς Φαζὶλ ἠθέλησε νὰ πάλῃ τὸ κάλλος ὄλων τῶν χωρῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως. Εἶνε δὲ περιεργὸς ἢ προτίμησις τοῦ ποιητοῦ τούτου διὰ τὴν Ἑλληνίδα γυναῖκα μεταξὺ ὄλων τῶν γυναικῶν τὰς ὁποίας ψάλλει, Κιρκασίων, Γεωργιανῶν, γυναικῶν τῆς Συρίας, τῆς Ἀρμενίας καὶ τῆς Ἰταλίας, Γερμανίδων, Πολωνίδων, Ρωσίδων, Ἰσπανίδων, Γερμανίδων, Ἀγγλίδων καὶ Γαλλίδων. Κατὰ τὸν ποιητὴν τοῦτον, ἐπὶ τῶν χειλέων τῆς Ἑλληνίδος ἡ ἀηδὼν ἐναπέθεσε τὸ μυστήριον τῶν λαρυγγισμῶν τῆς, τὰ δὲ στήθη τῆς ὑπενθυμιζουσι τὰ χρυσᾶ τῶν Ἐσπερίδων μῆλα εἰς τὸν κῆπον τῆς καλλονῆς. Ἄν ἡ Ἑλληνὶς θέλει τὴν ζωὴν σου κρέμαται αὕτη ἐκ τῶν χειλέων τῆς, καὶ ἂν ἐλκύσῃ τὴν σπάθην ἐκ τῆς θήκης, θὰ τείνῃς προθίμως εἰς αὐτὴν τὸν τράχηλόν σου.

«Ἄν ἔχεις, λέγει, κλίσειν πρὸς τὸ γυναικεῖον φύλον ἔκλεξε δι' ἐρωμένην Ἑλληνίδα γυναῖκα, τιμὴν τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου καὶ τῶν ἐκκλησιῶν πάσης λατρείας. Ἡ ἡδονὴ εἶνε ἐν τῇ ἰδιοσυγκρασίᾳ τῆς.» Ὁμιλεῖ καὶ τὸ στόμα τῆς εἶνε ὅπως τὸ ῥοδόχρουν ἄνθος ὅπερ, μόλις ἀνοίγει, χρυσοῖζει ὁ ἥλιος μὲ ἐν φίλημά του. Εἶνε θησαυρὸς χαρῶν, ὑπερτέρα κατὰ τοῦτο πασῶν τῶν ἄλλων γυναικῶν. Καὶ πόσον τὸ βᾶδισμά τῆς ἢ μᾶλλον ἢ πηλοῖς τῆς

εἶνε εὐλαγρὰ καὶ γλυκεῖα ὡς τῆς κούφης χρυσαλλίδος. Καὶ ποίαν παράδοξον ἠδυνάθειαν καὶ μέθην γενεᾶ τὸ βλέμμα της. Ἡ γλῶσσά της ἔχει ὄλας τὰς γοητείας τῶν πτηνῶν, καὶ γὰρ τὴν ἀκούη κανεὶς εἶνε τὸ ἴδιον ὡς γὰρ πίνῃ τὸν μεθυστικώτερον τῶν οἴνων

Οὐχὶ ὀλιγώτερον ἴσως πολῦτιμοι εἶνε αἱ συμβουλαὶ τοῦ ποιητοῦ τοῦτου ὡς ἀπευθύνει πρὸς πάντα ἔραστὴν ἢ ζύζυγον. Πρόσεχε, λέγει, μὴ λαμβάνῃς ποτὲ τὸ ἦθος γέροντος καταβεβλημένου ἐκ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς ἀσθενείας τῶν ἐτῶν, διὰ τὸν ὁποῖον κάθε βῆμα εἶνε κόπωσης, ἀλλὰ δίδε εἰς τὸ βάδισμά σου ὄλους τοὺς χαριέντας κυματιομοὺς τῆς κυπαρίσσου. Κράτει εἰς τὴν χεῖρά τῆν πίπαν καὶ κάπνιζε ἰσχυρῶς ἐκβάλλον κάθε φέσημα κληροῦ μετὰ τῆς δυνάμεως δράκοντος, ὀμλῶν μετὰ φωνῆς ζωηρᾶς, ἱκανῆς ὅπως ὑπενθυμῆζῃ τὸν βρυχηθμόν τοῦ λέοντος. Τοιοῦτοτρόπως κάθε ὥραία θὰ σοὶ ἀπευθίνῃ νεύματα ἢ μία κατὰ τὸν ἔρα καὶ ἢ ἄλλη κατὰ τὸν ἄλλον τρόπον, καὶ ὄλαι θὰ ἦνε ἔτοιμοι γὰρ σοὶ παραχωρήσωσι τὰ θέληγτρα τῆς ἐννοίας των.

Ἀλλὰ περισσοῦτερον ἀκόμη παράδοξοι εἶνε αἱ συμβουλαὶ τοῦ ποιητοῦ τούτου περὶ γάμον ἢ μᾶλλον περὶ ἐλευθερογαμίας. Σὺ, λέγει, ὅστις ζητεῖς τὴν ἡρεμίαν τοῦ πνεύματος πρότερον, μὴ θέσης οὐκαιοθελῶς ἔπονηφιότητα εἰς γάμον, καὶ ἂν ἀκόμη θὰ ἐπρόκειτο περὶ παρθένου, κόρης τῶν Καισάρων τῆς Ρώμης ἢ τῶν Χοορόων τῆς Περσίας. Πρόσεχε μὴ περιπέσης εἰς ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν δυστυχίαν τῆς ὑπάρξεως, καὶ ἀπόφυγε διὰ τὴν ἐλευθέραν κεφαλὴν σου τὸν βαρὸν κλοιδὸν τοῦ γάμου. Νὰ στερηθῆς τῆς ἀεξαριθίας σου διὰ γὰρ ἀποκτήσης ἀπογόνους εἶνε πρῶτος ὄντιος ἐστρωμένου λογικῆς. Μιμήσου τὴν σελήνην εἰς τὰς διαρκεῖς μεταλλαγὰς της, κίττει τὴν φωλεάν σου εἰς κάθε κῆπον, πίνε εἰς ὄλας τὰς πηγὰς τὰς ὁποίας σοὶ προσφέρει ὁ κόσμος, καὶ μὴ περιορίζου εἰς μίαν μόνην δεξομένην.

Ἡ ποιητοῦς αὕτη ὥραία ὄσον καὶ παράδοξος, πομπώδης πάντοτε καὶ πολυτελής, ἐλευθεριάζει ἔτιοτε, ἀλλ' οὐχὶ πάντοτε μετὰ χάριτος. Ἄφῶτον ἢ Ἄσπασια ἀπέθανεν, ἢ ἀνθρωπότης δὲν προσέδενον ἔκτοτε οὔτε κατὰ βῆμα εἰς τὴν λατρείαν τοῦ ὄραου καὶ ὄλη αὕτη ἢ πλοιοία, πομπώδης καὶ πολυτελής Ἀνατολικῆ ποιητοῦς, δὲν προσέθηκεν οὔτε ἔν νεόν κεφάλαιον εἰς τὸν ἕμνον τοῦ κάλλους καὶ τοῦ ἔρωτος, ὡς ἔφαλεν αὐτόν ἢ Μοῦσα τοῦ Πλάτωνος καὶ τοῦ Ἐμπεδοκλέους.

Γεώργιος Κιρκόπουλος

ΑΠΟ ΤΑ ΑΡΙΣΤΟΥΡΓΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Γιούρτζ Κ. Καμυρόπουλος

Η ΑΦΡΟΔΙΤΗ ΚΑΘΕΥΔΟΥΣΑ

(Εικόν των τριών Giorgioni ε)

ΦΤΕΡΟΥΓΙΣΜΑΤΑ

Μέσα εἰς τοὺς ἀνθοσπαρμένους κόσμους τῆς φαντασίας περιδιαβάζω μαζί σου μίαν ἡρεμον ἐσπέραν τοῦ ἔαρος.

Σὲ κρατῶ ἀπὸ τὴν χεῖρα καὶ θέλω νὰ μὲ ὀδηγήσῃς εἰς τὰ θελκτικώτερα τοπία τῶν μαγευτικῶν αὐτῶν κόσμων.

Σοῦ ὀμιλεῖ τὸ βλέμμα μου καὶ ἐκφράζει τὸν θαυμασμόν μου δι' ὅ,τι ὠραῖον μᾶς παρέχει ἡ φαντασία καὶ σοὶ ζητεῖ νὰ διασκεύῃ ἐπὶ μακρὸν τὸ μάγον αὐτὸ ταξείδιον, ἀλλ' ἡ χεῖρ σου ἀφίνει τὴν ἰδικήν μου, διὰ νὰ μοῦ δεῖξῃ κάτω τὴν γῆν!

Διατὶ δὲν θέλεις νὰ ἀκολουθήσωμεν τὸ μαγευτικὸν αὐτὸ ταξείδιον, ὅπου ἡ φαντασία μόνον ὀδηγεῖ καὶ πλάττει αἰτὴ — ἀκούραστος δημιουργὸς — τὰ γλυκύτερα, τὰ τοιμηρότερα τῆς εἴτηχίας ὄνειρα;

Ἐκεῖ ἐπάνω ἀτειρίζομεν ἐκ τοῦ πλησίον ἔν ἄστρον. Μαγμαίρει ζωηρότερον ἀπὸ τὰ ἄλλα.

Μόλις τὸ βλέπω πίπτω εἰς τὰ γόνατα καὶ εἰς τὰ χεῖλη μου πληρώνονται λόγοι ὀμοιάζοντες μὲ προσεχνήν! Εἰς τὸ βλέμμα μου ξῆ ἡ ἐκοιασις καὶ ἀνικατοπιρίζεται τὸ μεγαλεῖον τοῦ ἀγνώστου. . . .

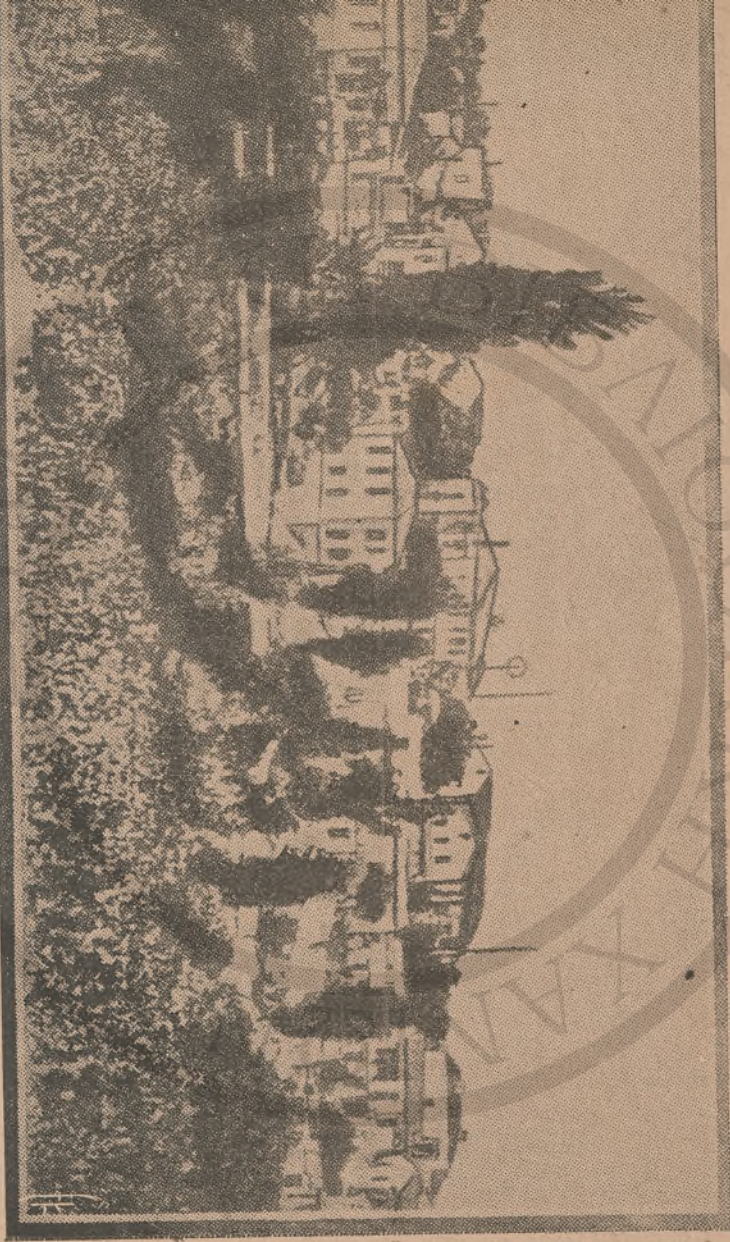
Εἶπε τὸ ἰδανικὸν μου! Αὐτὸ ὀδήγησε πάντοτε τὴν ἀσθενῆ χεῖρά μου, ὅταν συνίθετε οἵτινος ἢ ἐκίνει τὸν χροαστῆρα ἐπὶ τῆς ὀθώνης.

Στρέφω καὶ σὲ ἀντιζῶ περιδουκῶν, ἀλλ' ἡ σκληρὰ χεῖρ σου — θαυπευτικῶς πάντοτε — τίθεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου, ἐνῶ διὰ τῆς ἄλλης μὲ σίρεις μακρὰν.

Ἄλλὰ καὶ τότε σὲ ἀκολουθῶ πιστῶς χωρὶς νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὰ χεῖλη μου λέξις πασιπύου. Μὲ ὀδηγεῖ πλησίον σου μία μεγάλη ἀκατομάχτιος Δύναμις, τὸ Πεπερωμένον!

Καὶ κατορχόμεθα οἱ γὰρ ἐπὶ τῆς γῆνιης σφαιρας, τῆς κατοικίας τῶν δακρυῶν καὶ τῶν θρηῶν, ἐνῶ ἐκ τοῦ γάους τῆς Δημοουργίας ἀκούεται τὸ ξιφύχισμα μᾶς ἀσπλήπιτον ἁρμονίας τὴν ὁποῖαν μετ' ὀλλῶν πνίγει ὁ θύρβρις τῆς ζωῆς καὶ ἡ σκληρὰ φωνὴ τῆς πραγματικότητος.

• Η Άποψις τῆς Χαλκίδας

ΠΥΡΕΤΟΣ

Κουβριασμένη στήν ἄκρη τῆς γωνιάς, ποῦ ἡ φωτιά τριτοβολουσοε, ἡ Δαφνοῦλα ἐτουροτούριζε ἀπὸ τοῦ πυρετοῦ τὸ οἶκος. Κρούες ἀνατριχίλλες, σὺν πεθαμένοι πέπλοι, ἔπερνοῦσαν ἀπὸ πάνω τῆς καὶ τῆς ἀνατάραξαν τὸ κορμί τῆς.

Τὰ δόντια τῆς χτυποῦσαν δλοένα ἕνα ρυθμικὸ καὶ κρόνο χύππημα, καὶ τὰ πόδια τῆς, σὺν ξύλινα, σὺν κρουσταλιασμένα, σὺν γὰ μὴ τὰ εἶχε, τῆς ἐφαίροντο.

Παναγίτσα μου!

Ἡ φωτιά ἐμπρός, κατ' ἀπ' τὸ μαντριμένο χάος τοῦ τζαλιού, χαιρότανε σὲ φλόγες καὶ ἔρριχνε χουσοκόκκινα κάρβουνα στήν κίτασπρη τὴν στάχτη καὶ σπίδες, σὺν πετολοῦδες ξωτικές ἀπὸ τὰ σωθικά τῆς ἔβγαίναν καὶ ὑψηλὰ πετοῦσαν. Ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸ παράθυρο καὶ τὴν μισάνοιχτη τὴν πόρτα, γαλίζις οὐρανὸς ἐγλύκωνε καὶ δλόχρυσος φιλιὰ ὁ ἥλιος μέσα ἔρριχνε. Ἀγρόμπι λη, τυφοῦλα στολισμένη, ἡδονικά στὴ φράχτη ξαπλωμένη, ἐσκόρπιζε τὴν ληνωμένη τῆς μυρωδιὰ. Μέλισσες βομβοῦσαν ἐπάνω στὰ λουλοῦδια, ποῦ ροφοῦσαν ἡλιο ἀπὸ τὸ πρωῖ.... Κότες μὲ κιακοκκίνα λειριὲ σὺν παπαροῦνα, ἀμέριμνα τὴν γῆ τοιμποῦσαν, σπονοργίτια, παίζοντα, ἐτοίριζον καὶ χίλλες δυνὸ φωνὲς ἐροχόνιτσον ἀπὸ τὸν κάρμπο πέρα....

Μαραμένη, σὺν λουλουδάκι ποῦ τὸ ἔκοφαν, ἡ Δάφνη, ἐταράζετο σιοῦ πυρετοῦ, τῆς λαῦρες καὶ τῆς παγωνίης, ποῦ σὺν κερὰκι σὲ φωτιά, τὴν ἔλυωναν. Τὸ δροσερὸ τῆς τὸ κορμί σιτριγγίζε καὶ σ' ἀνθισμένα τῆς τὰ μάγουλα μὴ χωματένια κισρινάδα ἐξάπλώθηκε. Βαρειά—βαρειά ἀπάνω τῆς ἡ θέρη ἐκαθώτανε ρομφώντας τὸ νεανικὸ τῆς αἷμα. Καὶ χίλλες δύο σκέψεις πένθιμες, μέσα στὸ πυρωμένο τῆς μυαλὸ γυρίζαν... Σκέψεις χωρὶς ἀοχὴ καὶ τέλος, κουρελιασμένες σκέψεις, σκέψεις ἀπομεινάρι τῆς πυρετοῦ.

Καὶ πότε ἔβλεπε τὸν ἑαυτὸ τῆς πεδαμμένον, ξαπλωμένο κατὰ

γῆς, στή μέση τῆς φτωχικῆς τῆς κάμαρης, γεμάτης ἀπὸ γυναι-
κες μαῦρες ποῦ μοιρολογοῦσανε. Μιά λαμπάδα ἄσπρη ἔκλαιε εἰς
τὸ κεφάλι τῆς καὶ κάτι λουλουδάκια τὴν στόλιζαν, παρηγοροῦ-
σα ὅτ' ἀγίριστό ταξίδι τῆς ...

— Δὲν θέλω νὰ πεθάνω. Δὲν θέλω Παραγίτσα μου !

Κι' ἐξάπλωσε τὰ χέρια τῆς εἰς τὴν φωτιά, ποῦ ἀνίσχυρος ἦ
πύρα τῆς, ἐμπρὸς χροσοβολοῦσε καὶ σιτὸν ἥλιο ποῦ ὑψηλὰ ζωὴ καὶ
θερμότητα στήν φύσι ἔστειλε....

— Δὲν θέλω νὰ πεθάνω !

Κι' ἦταν κρῖμα νὰ πεθάνη ἀφίλητη καὶ ἄχαρη εἰς τὴν ζωὴ.
Νὰ ζήσῃ ἤθελε ἡ Δαφνοῦλα, νὰ ζήσῃ. Νὰ ζήσῃ ὅπως ζοῦν
καὶ χαίρονται ὅλα τοῦ Θεοῦ τὰ πλάσματα ἀπὸ τὴν ἀγαμέπηλη
ὄψιν μοσχοβολῶν, ὡς τὰ μελίσοια ποῦ βουΐζουν σὰν μακρονὰ ψαλ-
οήματα.... Νὰ ζήσῃ!...

— Κράκ !

Ἄνοιξε τὸ γειτονικὸ παράθυρο καὶ ἡ Δειτίτσα, ἡ ξανθὴ ἡ
φιλενάδα καὶ γειτονοπούλα τῆς, ἐπρόβαλλε τινάζοντας ἕνα κόκ-
κινο χροάμι. Ὡ τὴ χαρὰ τὸ κόκκινο καὶ τὴ εὐτυχιομένη αὐτὴ ποῦ
τῷχει καὶ σιὰ μάγουλα τῆς. Τριαταφυλλέτια σὰν τὴν χαραυγῆ,
δροσίστη σὰν ἀγροῦλα ἡ Νίτσα τὸ κεφάλι τῆς καὶ τ' ἀνοιχτά
τῆς σιήθη ἔξω πρόβαλλε :

— Τὴ κάνει ἡ Δαφνοῦλα ;

Τὴ νὰ κάνει ; Ἀγκυλισμένη μὲ τὸ χέρο, ἀγκομαχᾷ καὶ δέο-
νεται. Καὶ μὴ κρυάδες, κόματα ἀγριεμμένα, ἀμείλικτα τῆς ἔρ-
χονται καὶ βουνοῦ ἐπάνω τῆς, τῆς βάζουν τῆς βελόνες καὶ μὴ τοῦ
πυρετιοῦ ἡ λαῦρα τὴν πρίγει τὴν φουτιώνει καὶ τὴν πυροπολεῖ καὶ
ὅλα τῆς γταῖν καὶ ὅλα τὴν στενοχωροῦν καὶ τὴν βαρύνουν καὶ
ἀναμμένη μὲ μάτια ποῦ ἀστράφτουν ἀπειλητικὰ δροθοῦται ζη-
τοῦσα ν' ἀναπνεύσῃ.

— Τὴ κάνει ἡ Δαφνοῦλα ;

Τὴ νὰ κάνει ; Νὰ θὰ πεθάνη ἡ φτωχὰ καὶ ὅλοι θὰ χαροῦνε !
Θὰ πεθάνη κι' ἄς χαρῆ ὁ ἥλιος ποῦ λάμπει ἀπὸ ψηλὰ κι' ἡ
φωτιὰ μὲ τὰ χρυσὰ τραγούδια κι' ἡ μελίσοια ποῦ λειτουργοῦν
εἰς τὸν γαλάζιο οὐρανὸ καὶ ἡ Δειτίτσα ἡ λαχταριστὴ καὶ τὸ δλό-
χαρο τὸ κόκκινο χροάμι τῆς καὶ τὰ ξανθὰ σὰν τέλλα τὰ μαλλιά

της. Θά πεθάνῃ ἄχαρη κι ἀφίλητη. Θά λυώσει κάτω 'κεῖ στή
μαύρη γῆ, μέσα σὶὸ σαπισμένο της καθοῦρι, ἔχοντας τὰ ξεραμ-
μένα τὰ λουλούδια της γιὰ συντροφιά κι' ἕνα σταυρὸ εἰς τὸ κε-
φάλι γιὰ παρηγοριά!

Πάει θά πεθάνῃ καὶ αὐτή, πῶς πέθαναν καὶ τόσοι ἄλλοι!

Τι ἄτυχη σὶὸν κόσμο!. . Χῶμα, σὲ χῶμα τὸ παρθενικὸ της
σῶμα θά γεννῆ! Κανείς δὲν θά τὴν λυπηθῆ καὶ ὅλοι θά τὴν λη-
μονήσουν! Καὶ ἡ Λενίτσα θά μείνῃ σὶὴ ζωῆ, θά τὴν χαρῆ
καὶ θά τὴν ἀπολαύσῃ, θά τὴν ἀγαπήσῃ καὶ θ' ἀγαπηθῆ. Τὸ
σῶμα της ἀφίλητο σὶὴ μαύρη γῆ δὲν θά κατέβῃ καὶ θά αἰσθαιθῆ
τὸ ἡδονικὸ τοῦ ἔρωτος τὸ ἀνατρίχασμα, διὰν λυγωμένη, ξιψυ-
χημένη θά γέρωσῃ σὲ γεροῦ παλληκαριοῦ τὰ καλοδεμένα μπράτσα.

Θά ζήσῃ ἡ Λενίτσα καὶ θά παντρευθῆ. Θά βγῆ νοικοκοιρά σὲ
κόσμο καὶ ροδομάγουλα παιδικὰ θά τὴν τριγυρίζουνε. Κι'
αὐτή; Αὐτή; Λησμονημένη κάτω σὶὴν κοῦρα γῆ θά λυώ-
νῃ — θά λυώνῃ μὴ ἔχοντας πλέον οὔτε τὰ ξεραμμένα τὰ λου-
λούδια της γιὰ συντροφιά!

Καὶ διὰν τὸ ουλλογιζῶταν τόσο καὶ σὶὸ στήθος της κάθηται
βαρεὰ καὶ σὶὸ λαιμὸ τὴν ἔπνιγε καὶ ἔξερνε τὸ φλογισμένο της
στόμα. Καὶ πάλι ξάπλωνε τὰ χέρια της ψηλά σὰν ἀπὸ κάτι νὰ
ζητοῖσε νὰ ἄρπαξθῆ γιὰ ναῦρη σωτηρία.

— "Εσκάσα, μητεροῦλα μ' ἔσκασα!

Κι' πάλι ἀπηυδασημένη κάτω ἔπεσε. Καὶ τώρα ἐθυμίσθηκε
τὸν παπῶ της ὅπου πέθανε. Τὸ κίτρινον τὸ προσοπὸ του μὲ
τὰ ἄσπρα του μαλλιά καὶ τὴν μεταξωτὴν τὴν μαύρη σκούρα.
Δὲν ἦταν λυπημένος γιὰ τὸν θάνατο. 'Η λευκὴ του ἢ φουστα-
νέλλα καὶ ἡ χρυσοῆ ἢ φέυμελη, κάτι τὸ οἶν πανηγύρι ἔδειχνε.
Τὸ γελασιὸ του προσοπὸ οἶν οὐ καρὰ νὰ πήγαινε. Καὶ ἔπειτα
ὁ ροῦς της ἔπῃγε εἰς τὸ μικρὸ τὸ ἄδερφάκι της, ποῦ πέθανε.
Κλεισμένα τὰ ματάκια του οἶν νὰ κοιμῶταν ἦσαν. Σὰν πει-
στωμένο λίγο μὲ τὸ λευκὸ του τὸ στεφάνι, ἔπῃγε τὸν δρόμο τὸν
ἀγύριστο. Μόνο του, μικροῦλι, ἄφοβο σὶὸν τάφο τὸν κατέβηκε,
χωρὶς νὰ παραπονεθῆ καθόλου. Παχουλοῦτσικο μὲ τὰ στρογγυλὰ
του τὰ χεράκια, κρατῶντας ἃ λουλουδάκια ποῦ τοῦ ἔβιλλαν....

"Ὅλοι ρεκάζαν γύρω, μ' αὐτὸ διόλου δὲν φοβήθηκε. Ποτέ

δὲν τῶεἰδε ἡ Δαφροῦλα τόσο ἥσυχο καὶ τόσο εὐχαριστημένο τὸ πρόσωπο του, ὡς ἔπρεπε τώρα ποῦ τὸ ἔθαψαν.

Μήπως δὲν εἶνε τόσοσ κακὸς ὁ θάνατος;

Καὶ πάλι τὸ φωνητιζόμενο της μιὰλό σὶδ γέριχο τὸ ἄλογο της πέταξε. Πῶς ἔγινε ἓνα πρωτὸ σιγὰ σιγὰ γὰ νὰ πεθάνη. Τὰ μεγάλα του τ' ἄθῶα μάτια ἐθόλωσαν καὶ τὰ πόδια του τὰ παιδευμένα ἥσυχο ἐξάπλωσαν. Γιὰ πρώτη καὶ ὑστερη φοιὰ!

Αὐτὸ ἦτανε ὄλο.

Αὐτὸς ἦταν ὁ θάνατος.

Καὶ ἔπειτα θυμήθηκε ποῦ πῆγε καὶ τὸ εἶδε τὸ μέρος ποῦ τὸ παραχώσανε. Χλόη παχειὰ καὶ λουλούδια ἄφθορα ἐπὶνω του ἐφύτρωσαν. Διπλὴ ζωὴ ἐπὶνω σὶδ κορφάρι ἐπετάχθηκε.

— Μπορεῖ νὰ μὴν εἶνε καὶ τόσοσ ὁ θάνατος κακὸς!

Καὶ παρηγορηθίσα ἐκλίνε τὸ νεγάλι της, ποῦ πρὸ ὀλίγου ἡ ζέση τὸ ἐφούσκωσε, σὶδ θερμιζόμενο καὶ νοτιζόμενο της προσκέφαλο ἀπὸ τῆς ἀγωνίας τὸν ἰδρώτα καὶ σὲ ἔπνο βαθὺ λυσιπνο καὶ ἥσυχο βυθίστηκε!...

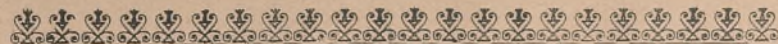
ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ

ΕΛΠΙΖΕ

Νέκταρ ἦλθα καὶ 'πῆρα ἀπ' τὸ γλυκό σου στόμα,
'Απ' τῆ χρυσῆ καρδιά σου παρηγοριές κα' ἐλπίδες
Κι' ἀπ' τῶν ματιῶν σου τὸ κασταρὸ τὸ μάγο χρῶμα
Πόθους αἰώνιους κα' ὄνειρα καὶ θερμές ἀχιτίδες

Τώρα θὰ φύγης κα' ὄλ' αἰτὰ θὰ χαθοῦν θὰ σ'ύσουν.
Θὰ φύγης καὶ θὰ γάγω! Τώρα θὰ χωριστοῦμε!
Τὰ σιγήθια μας μὲ λίπες μὲ πόνο θὰ γεμίσουν!
Μικρὰ ἔτά ξένα, χωρισμένοι ἄχ: πῶς θὰ ζοῦμε;

Ὅλα κα' ἄν σβήσουν ἡ ἐλπίδα μόνο θὰ μένη
Ριζωμένη ἔς τὰ βαθιὰ τῶν καρδιῶν μας τὰ μύχη,
Πῶς ὁ πόθος μας κάποτε, μιά φοιὰ θὰ γένη
Μὴ λυπᾶσκι λοιπὸν, φῶς μου, ἔλτιζε κα' ἐντόχει

Εἰς ἐκ τῶν δια-
 προπεστέρων δη-
 μοδιδασκάλων ἐξ
 ἐκείνων οἱ ὁποῖοι
 τὴν πρὸς τὸ καθή-
 κον προσήλωσιν
 θεωροῦσιν ὡς τὸ
 κυριώτερον μέλη-
 μα, εἶνε καὶ ὁ κ.
 Θεόδωρος Μαραγ-
 κουδάκις παλαιὸς
 φίλος καὶ συνερ-
 γάτης μας, τοῦ ἐ-
 σοίου εὐχαρίστως
 τὴν εἰκόνα παρα-
 θέτομεν. Ποιητὴς
 καλὸς καὶ διηγη-
 ματογράφος δια-
 κεκριμένος ὡς μα-
 ρτυροῦσι τὰ «Συν-
 τρήματα» καὶ «οἱ
 πόθοι καὶ πόνοι
 του». Ἡ πρὸς
 αὐτὸν δὲ ἐκτίμη-
 σις τῶν συναδέλ-
 φων του ἀνέδειξεν
 αὐτὸν λίαν ἐπαξί-
 ως ταμίαν τοῦ
 Παγκρητίου Δη-
 μοδιδασκαλικοῦ
 Συλλόγου.

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΜΑΡΑΓΚΟΥΔΑΚΙΣ

ΣΤΑ ΠΟΥΛΑΚΙΑ

Πουλάκια μικρά, μὲ τὰ πλουμιστὰ φτεράκια, πουλάκια τα-
 ξιδιάρικα, πῦ ἀμέριμνα πετᾶτε καὶ ζωὴ καὶ χαρὰ εἰς τὴν ἀν-
 θισμένη φύση σκιρᾶτε, πῦ ἢ καὶ διὰ σας κανένα δέν κ' ὑβεὶ φλό-
 νο, πῦ ἢ ψυχὴ σας εἶνε ἀγνή σὰν τὴν εὐωδίαν τοῦ κρίνου, διὰ-
 φανῆ σὰν τῆς διαμυρτίνης: σταλαματιῆς τῆς πρωϊνῆς δροσούλας
 καὶ λευκῆ σὰν τοῦ ἡλίου τῆς ἀχτίδας, προσέχετε μὴ πάθετε κατ-
 νένα κακὸ ἔς τὸ ξεπέταμά σας!

Πουλάκια ταξιδιάρικα, π' ἀπλώνετε τάλαφρά σας φτερούγια και ξεπετάτε 'πάνω 'ς τῶν δεινῶν τὰ ἀνθισμένα κλωνιά, χαρούμενα χωρίς κερμιά ἀκέφι, ἀμέριμνα, πού τὸν κόσμο γεμίζετε μὲ μαγευτικὰ ὀλόγλυκα τραγούδια, ἔχετε τὸ νοῦ σας, προσέχετε, μὴ κερμιάς φαρμακερὸς ὄχιζε τὸ λαμπρὸ μάτι σας προσελκύει, προσέχετε μὴ σὲ κανένα δίχτυ πέσετε, 'ς τὸ δίχτυ, πούνε δολωμένο μὲ τὴν κακία, μὲ τὴ ζήλεια μὲ τὸ φθόνο! Τὰ χρώματα τῶν πετραδιῶν, πού λαμπροκοποῦν 'ς τοὺς κάμπους κοντὰ 'στὰ δίχτυα νὰ μὴ σας ξεγελοῦνε, γιατί ὁ φθόνος, πού τὰστῆσε τὴν κατ'εστραφή σας ἐτοιμάζει.

Ὁ κόσμος δὲν σας μοιάζει, μικρὰ πουλάκια! Γεμίζετε τὴν καρδίᾳ του μὲ ἀσύγκριτην εὐχαρίστησιν, διασκεδίζετε μὲ τάρμυνικά σας τραγούδια τῆς σκοτεισιμένης και βαρυμένης ψυχῆς του κί' ὅμως κερμιά δὲν σας χρεωστεῖ εὐγνωμοσύνην. Ἐσεῖς ἀγαπᾶτε ὅλο τὸν κόσμο, μὰ ὁ κόσμος δὲν ἔχει τῆς καρδιῆς σας. Μέσα 'ς τὴν ἀγάπη, πού δείχνει τὴν προσποιητῆ, τὴν ψεύτικη τὴ χρωματισμένη και χρισμένη μὲ τὸ χρῶμα τῆς ὑποκρισίας χιλίες, ἀμέτρητες κακὲς σκέψεις ἔχει κρυμμένες. Χαρὰ μεγάλη γεννᾶται 'στὴν καρδίᾳ σας σὰν βλέπετε τᾶλλα πουλιά, τὰ πουλιά τὰ μεγάλα ψηλὰ πολὺ νὰ πιτοῦν, και μεγάλην αἰσθάνεσθε εὐχαρίστησι, μὰ ἐκεῖνα σὰν βλέπουν ἐσᾶς ἑλαφρὰ νὰπλώνετε τὰ φτερούγια σας μύριους φαρμακερὸς διζλογισμοὺς 'στὸ νοῦ των θόνων!

Σκέπτονται, πῶς θὰ μπορέσουν νὰ κόψουν τὰ μικρὰ σας φτερούγια γιὰ νὰ μὴ πετᾶτε ψιλά, γιὰ νὰ μὴ μπορέσετε νὰ τὰ φθάσετε, γιὰ νὰ μείνετε κολλημένα 'ς τὸ εὐθύρο κοντὰ μὰτὰ, σκουλιχία! Δὲν θέλουν νὰ σας βλέπουν, τῶν κάνει κακὸ μεγάλο νὰ πετᾶτε 'ς τὰ οὐβερία ὕψη κοντὰ 'ς τὸ γαλοῦδι, σας θέλουν χαμηλά, πολὺ χαμηλά 'στὴ γῆ, πού τὰ φαρμακωμένα φίδια σέρνονται, νὰ πετᾶτε!

Προσέχετε, πουλάκια ταξιδιάρικα ἀπὸ τοὺς αἰμοθόρους, τοὺς ἀσπλαχνούς μὲ τὴ δηλητηριασμένη καρδίᾳ κυνηγούς, πού ἄπονα και μὲ εὐχαρίστησιν τὴν ἁρμονίαν τοῦ κόσμου χαλοῦνε και τὴ λύπη τὴ δυστυχία και τὴν ἀπελπισία 'ς αὐτὸν φέρνουν!

Εἶνε ἄπονοι και σκληροί! Μὲ κάθε τρόπο προσπαθοῦν νὰ σας πλεξοῦν 'ς τὸ δίχτυ τους. Ἀλλοίμονο σὲ σᾶς, ἂν ἀμέριμνα, πού πετᾶτε 'μπεδευῆτε 'ς αὐτό. Ἀλλοίμονό σας! Καλύτερὰ σας θᾶναι νὰ σκαψετε μὲ τὰ ἴδια σας τὰ νυχαικία ἐνα λάκκο και 'κεῖ μέσα νὰ χωθῆτε! Προσέχετε, μικρὰ πουλάκια, προσέχετε!

ΣΟΥΦΦΡΑΖΕΤΙΚΑΙ ΕΠΙΘΕΣΕΙΣ

Μίαν ωραίαν ἐσπέραν, τελευταίως, αἱ σουφφραζέται ἔδειξαν καὶ πάλιν ὅτι ζοῦν ἐργάζονται καὶ προοδεύουν. Ἐκαμον μίαν ἀκόμη δοκιμὴν εἰσβολῆς διὰ τῆς βίας εἰς τὴν Βουλὴν τοῦ Οὐεστμίνστερ, ἄνευ ἀποτελέσματος καὶ αὐτὴν, καὶ ἀνέμνησαν ἐκ νέου εἰς τοὺς διευθύνοντας τὰς τύχας τοῦ Βρετανικοῦ Ἔθνους ὅτι δὲν ἀπενθαρρύνθησαν ἀκόμη.

Τοιαῦται ἐπιθέσεις κατέστησαν συνήθειαι διὰ τὴν ἀγγλικὴν πρωτεύουσαν ἀφ' ὅτου εἰς τὰς ξανθὰς ἀγγλίδας ἐγεννήθη ἡ ἰδέα καὶ ἡ σταθερὰ ἀπόφασις νὰ ἀναμιχθοῦν καὶ εἰς τὴν πολιτικὴν. Κάθε τόσο καὶ μία ἐπίθεσις κατὰ τοῦ Βουλευτηρίου ἐκ μέρους τοῦ γυναικείου πληθυσμοῦ, ἐπίθεσις μὲ ὄπλα, ἂν ὄχι φυσικὰ πάντως ὅμως ὄχι ἀκίνδυνα; Πατάτες τομάτες καὶ ἄλλα ὀπωρικὰ παίζουσι μὲγάλον ῥόλον, ἀφ' οὗ οἱ ξυλόστρωτοι ὁδόμενοι τοῦ Λονδίνου δὲν ἐπιτρέπουν τὴν χρῆσιν λίθων. Διὰ τὰς ἀψιμαχίας δὲ ἐκτὸς τοῦ γρόνθου καὶ τῆς κλοτσιᾶς τίθενται ἐν χρῆσει ὀμβρέλλαις ἢ καὶ βελόνες, φουριέτες καρφίτσες καπέλλων, ὡς καὶ διάφορα ἄλλα ἀντικείμενα γυναικείου καλλοπισμοῦ. Ὀλόκληρο δὲ πανηγύρι εἰς τὰς πέριξ τῶν βουλευτικῶν μεγάρων ὁδοῦς, τὰς ὁποίας κατακλύει ἐν θορύβῳ ὁ γυναικόκοσμος ὅταν ἡ διαδηλώσις λάβῃ ἀγριωτέραν μορφήν, τὰ πρῶτα θύματα εἶναι τὰ γυαλιὰ τῶν παραθύρων τοῦ Βουλευτηρίου. Ὀχλαγωγία ἀπ' ἔξω, τρόμος περὶ ἐπικρατήσεως τῆς ὀργυτικῆς ἐπιθέσεως μέσα. Οἱ πολίσμενοι εἰς ἐνέργειαν, συλλήψεις, ἀντιστάσεις, φωνές, σφύξιμο μυτῶν, τράβηγμα αὐτιῶν, ἐν ᾧ οἱ βουλευταὶ συνεδριάζουν προφυλασσόμενοι ὑπὸ ἰσχυρᾶς ἀστυνομικῆς δυνάμεως διὰ τὸν φόβον τῶν... γυναικῶν. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ὅλης αὐτῆς τῆς φασαρίας τὸ αὐτὸ πάντοτε: Αἱ διαδηλώτριαι ἐπιστρέφουν εἰς τὰ ἴδια, ἐκτὸς τῶν ζωηροτέρων, αἱ ὁποῖαι δια-

νυκτερεύουν εἰς τὰ κρατητήρια τῶν διαφόρων ἀστυνομικῶν σταθμῶν· πολλοὶ περιέργοι παρίστανται εἰς διασκεδαστικόν ἂν μὴ κωμικοτραγικόν θέαμα, οἱ δὲ πολίσμεν ἔχουν κάποιαν ποικιλίαν εἰς τὸ μονότονον ἔργον των.

Αἱ ἀγαθαὶ ἀγγλίδες θέλουν λέγει, νὰ εἰσέλθουν εἰς τὰς Βουλὰς νὰ παρακαθήσουν καὶ αὐταὶ ὡς μητέρες, παρὰ τὸ πλευρὸν τῶν πατέρων τοῦ Ἀγγλικοῦ ἔθνους νὰ τοὺς βοηθήσωσιν εἰς τοὺς πολλοὺς κόπους των καὶ νὰναλάβουν μέρος τῶν μεγάλων εὐθυνῶν των! Αὐτοὶ ὅμως οἱ ἄγγλοι πολιτευόμενοι εἶναι τόσον ἰδιότροποι. Δέν δέχονται τὴν μετὰ τόσης αὐταπαρνήσεως προσφερομένην βοήθειαν ἀπὸ τῶν συμπολίτιδάς των. Θέλοντες νὰ φανοῦν ψυχραῖοι καὶ ἀδιάφοροι ἐξακολουθοῦν συνεδριάζοντες δὴθεν, ἐν ᾧ τὰ κύματα τῆς τρικυμιώδους γυναικείας θαλάσσης μαίνονται ἀπ' ἔξω ἀπειλητικά!—Διατὶ δὲν ἀνοίγουν μὲ προθυμίαν τὰς θύρας τοῦ μεγαλοπρεποῦς μεγάρου των, νὰ τὰς δεχθοῦν τοῦλάχιστον ὡς ἀντιπροσώπους τοῦ ὠραίου φύλου τῆς Μ. Βρετανίας, νὰ τὰς περιποιηθοῦν νὰ συζητήσωσιν μὲ αὐτάς, νὰ ἀκούσωσιν τὴν γνώμην των;... Πόσον τερπνώτεροι θὰ ἦσαν αἱ συνεδριάσεις των, ἂν παρὰ τὸ πλευρὸν των εἶχον τόσον συμπαθεῖς' συνεργάτιδας! τί μισογύναι ὅπου εἶναι!

Ἐπάρχει ἐν τούτοις φόβος, ὅτι μίαν ἡμέραν ἢ ἀνδρική εὐαισθησία θὰ καμῖθῃ πρὸ τοῦ γυναικείου πεισματος. Τότε πλέον, συνεδριάσεις ἐν τῷ Ἀγγλικῷ Κοινοβουλίῳ θὰ εἶναι κατὰ λίαν ἀξιοπεριέργον—Φαντασθῆτε τί διαχύσεις κομπλιμέντα, τί ἱπποτισμοί! Τότε δὲν θὰ ἐξεπληττώμεθα ἂν ὁ ἡγέτης τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Βονὰρ Λάω, ἀντὶ νὰ ἐλέγξῃ ἐξελεύετο εἰς ἐνθουσιώδεις ἐπευφημίας καὶ ἐπαίνους ὑπὲρ τῆς Κυβερνήσεως, ἧς μέλος θὰ ἦτο καμμία μεγαλῶνυμος λαίδη. Καὶ ὅποια ποικιλία ζητημάτων τότε: Ὁ Σέρ Ἐδουαρ Γρέυ δὲν θὰ ἐδίσταζε νὰ βραχύνῃ τὰς δηλώσεις του ἐπὶ τοῦ Μαροκινοῦ ζητήματος διὰ νὰ

δώση καιρόν εἰς καμμίαν νεαράν καὶ θελκτικὴν ἀντιπρόσωπον νά ἀπασχολήσῃ τὴν βουλὴν τῶν Κοινοτήτων ἐπὶ τῆς μόδας ἢ νά ὑποστηρίξῃ νομοσχέδιον καταργοῦν τὰ επτάρες! Ἡ ἰσχυρὰ ἀλβιῶν, ἡ κοσμοκράτειρα, ἴσως θὰ ἐγίνετο ἐν τῶν εἰρηνικωτέρων κρατῶν τοῦ κόσμου χάρις εἰς τὴν εὐπάθειαν καὶ τρυφερότητα τῆς γυναικείας καρδίας!

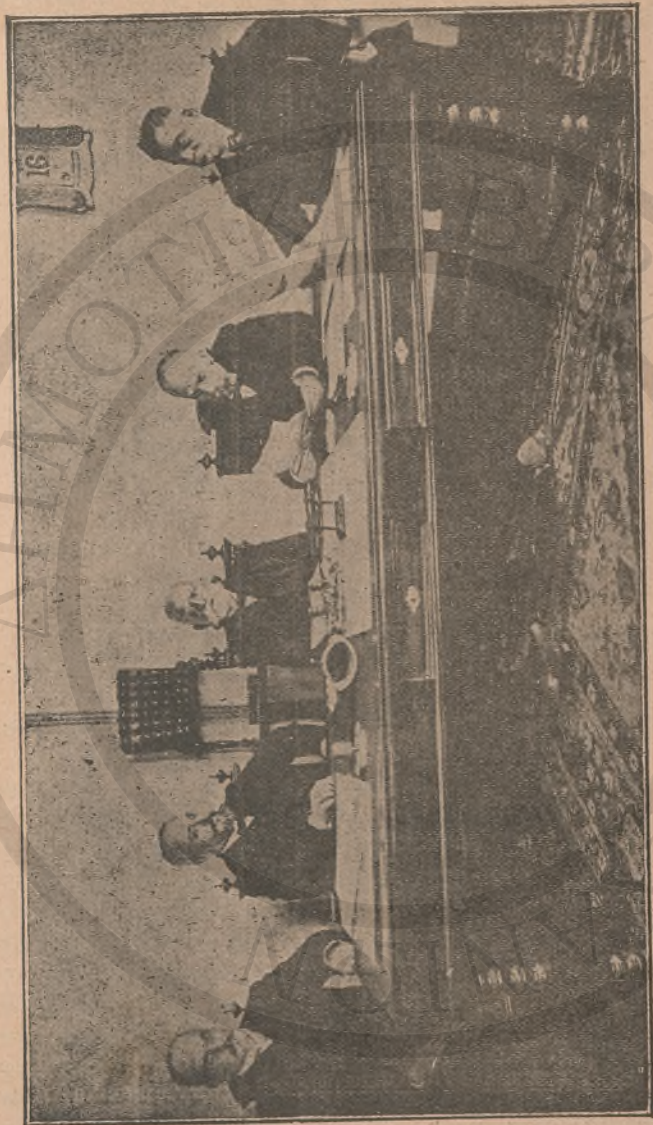

Ἐπὶ τοῦ παρόντος τίποτε ἀπ' αὐτὰ δὲν συμβαίνει. Αἱ σουφφραζέται ἀρκοῦνται εἰς τὴν πώλησιν τῆς ἐφημερίδος τῶν «Ψῆφος διὰ τὰς γυναῖκας», εἰς διαδηλώσεις ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπιθέσεις..... τοῦ γλυκοῦ νεροῦ, καὶ μέχρι τῆς ὥρας τὰ πάντα βαίνουν κανονικά εἰς τὴν Ἀγγλικὴν οἰκογένειαν καὶ κοινωνίαν.

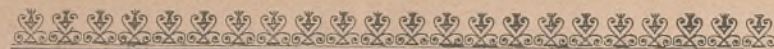
Λονδῖνον

Α. Γ. Σκουλούδης

Ἡ πρώτη μετὰ τὸ ἐνωτικὸν κίνημα τοῦ 1908 σχηματισθεῖσα
Οἰκουμενικὴ Κυβέρνησις.

Δημιούργημα έαυτού ο κ. Ευστρ. Φωτάκις προαγγέλλει ότι έν τῷ μέλλοντι θά καταλάβη άσφαλῶς υπέροχον θέσιν μεταξύ τῶν πολιτικῶν παραγόντων τῆς νήσου. Τό κίνημα τοῦ Θερίσου τόν εὔρε μεταξύ τῶν θερμότερων ὀπαδῶν του. Καταλιπὼν τὸ ὄπλιον ἵνα συνεχίσῃ τὰς έν Ἀθήναις νομικὰς σπουδὰς του, διέπρεψε κατὰ τὰς ἐπὶ διδασκαλίᾳ ἐξετάσεις θαναμάσθεις ὑπὸ τῶν καθηγητῶν διὰ τὴν νομικὴν του αντίληψιν καὶ τὴν εὐρύτητα τῆς ἐγκυκλοπαιδικῆς του μορφώσεως. Νεαρώτατος εἰσελθὼν εἰς τὸ Κοινοβούλιον ἀνεδείχθη έν αὐτῷ διὰ τὸ ἑξικέλευθον τῆς γνώμης καὶ τὸ εὐφραδὲς τοῦ λόγου.

ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ ΦΩΤΑΚΙΣ

E. K. F.

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΓΝΩΜΑΙ

Πολλάκις ἀτενίζω πρὸς τὰ περασμένα χρόνια τῆς ζωῆς μου, ἀναπολῶ εἰς τὴν μνήμην μου τὰ σπουδιότερα γεγονόσια τοῦ βίου μου, καὶ τοὺς πολλοὺς καὶ ποικίλους συλλογισμοὺς οἱ ὅποιοι μετὴν πάροδον τοῦ χρόνου καὶ τῆς ἡλικίας ὑφίστανται τόσας μεταβολὰς, καὶ ζητῶ νὰ μαντεύσω περὶ τοῦ μέλλοντος τὸ ὅποιον ὁ μὲν αἰσιόδοξος διαβλέπει πάντοτε εὐελπι, ὁ ἀπαισιόδοξος ὄχι φαῖδρὸν καὶ κατὰ κανόνα ἕκαστος ἀναλόγως τῶν διδασμάτων τοῦ παρελθόντος, καὶ τῆς πείρας του, ἡ ὁποία συνήθως εἶναι ὁ σοφώτερος διδάσκαλος. Ψυχολογικῶς εἶναι παραδεδεγμένον ὅτι εἰς οἶαν δῆποτε βχθμῖδα κοινωνικὴν καὶ ἄν ἀνήκῃ τὸ ἄτομον, ὅσην αὐταπάρνησιν καὶ αὐτοθυσίαν καὶ ἄν κέντηται ὑπὲρ τοῦ συνόλου τῆς κοινωνίας ἢ τῆς Πολιτείας, παντοῦ προβάλλεται ἄποτόμως τὸ ἐγὼ τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ ὁποίου ἐπιδιώκει—ὁ βχθμὸς καὶ τὰ μέσα τὰ ὅποια προβάλλονται διὰ τὴν ἱκανοποίησιν τοῦ ἐγὼ παρακλάσσει παρὰ τοῖς διαφόροις ἀτόμοις, ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς εἶνε ὁ αὐτός—ἐκ τῆς ἐννοίας ταύτης ἐδημιουργήθη ὁ ἐγωῖσμός εὐγε-

νές ἐλατήριον ἐν τῇ ἄρχικῇ ἐκδηλώσει, ἀλλ' ἐπικίνδυνον ὅταν ἐν τῇ ἱκανοποιήσει του δὲν τεθῶσι τὰ ὅρια ἕτινα διαγράφουσιν ὠρισμένοι περιορισμοί, ἀποτελοῦντες πολιτικούς ἢ κοινωνικούς κώδικας. Ὁ ἄνθρωπος ἀποτελεῖ ἐν μέλος τῆς μεγάλης οικογενείας τῆς ἀνθρωπότητος, ἀλλὰ καὶ τοιοῦτο τῆς πατρίδος τῆς πολιτείας καὶ τῆς ἐν στενοτέρᾳ ἐννοίᾳ-οικογενείας-αὶ σκέψεις, αἱ ἰδέαι καὶ ἐντυπώσεις διαμορφοῦνται ἀναλόγως τῶν σχέσεων καὶ διασμῶν τούτου πρὸς τὴν πατρίδα, τὴν οικογένειαν ἢ τὴν πολιτείαν, πρὸς τὴν μόρφωσιν ἐπιστημονικὴν, κοινωνικὴν ἢ οικογενειακὴν. Καὶ τὰ μᾶλλον προνομιούχα πνεύματα δὲν δύνανται νὰ μείνουν ἀνεπηρέαστα ἐκπὸ μιᾶν τῶν ἀνωτέρων αἰτιῶν.—Μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι ἡ πρόσκλησις παραλλάσσει καὶ ἡ τοιούτη παραλλαγή διμορφώνει τοὺς διαφόρους χαρακτήρας.—Αἱ κλιματολογικαὶ συνθήκαι, ἡ πάροδος τοῦ χρόνου ἤτοι τοῦ βίου ἐνός λαοῦ, διάφορα βιολογικὰ αἰτία ἐνασκουσι σπουδαίαν ἐπιρροήν, καὶ οὕτω παρὰ τὴν ἰδιάζουσαν φυσιογνωμίαν τῶν ἐτόμων, παρκτηρεῖται καὶ ἡ φυσιογνωμία καὶ τὰ ἰδιαιτέρα χαρακτηριστικὰ ἐκάστου λαοῦ—Ἡ αἰτιολογία τῶν διαφόρων χαρακτηριστικῶν ὑπὸ κοινωνιολογικὴν λογικὴν, βιολογικὴν καὶ ἐν στενοτέρᾳ ἐννοίᾳ δικονομικὴν ἐποψίν ἢ παρκτηρουμένη μεταξὺ τῶν μελῶν ἐνός λαοῦ, παρκτηρεῖται καὶ μεταξὺ τῶν μελῶν ἐν μεγαλυτέρᾳ ἐννοίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος ἤτοι τῶν διαφόρων λαῶν, ἀναλόγως τῶν φυσικῶν ἰδιοτήτων (qualité), τῶν εὐνοϊῶν ἢ δυσμενῶν συνθηκῶν τοῦ βίου ἀναδεικνύεται τὸ ἀτεμον ὑπέρτερον τῶν λοιπῶν καταλαμβάνον ἐξέχουσαν θέσιν ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς πατρίδος του—τὸ αὐτὸ ἐπαναλαμβάνεται καὶ μεταξὺ τῶν διαφόρων λαῶν.

Ἰδιαιτέρα γνωρίσματα, παρ' ἐκάστῳ λαῷ, ἀποτελοῦσιν, ἡ γλῶσσα, ἡ θρησκεία ἢ ἔθνομός. Ἡ γλῶσσα ἐμφάνει τὸ φρόνημα καὶ τὰ πᾶσι ἐνός λαοῦ, ἀποτελεῖ εἰκόνα τῆς ψυχῆς καὶ τῆς διανοίας αὐτοῦ· ἐνεκ τούτου δεῖ εἶναι μόνον ἡ γλῶσσα μέσον συνεννοήσεως ἀλλὰ καὶ ὄργανον μορφώσεως στοιχείου ἐπομένως σπουδαιότατα δυνάμενον νὰ ἐπιδράσῃ περὶ τὴν διάπλασιν τοῦ ἐθνικοῦ χαρακτήρος.—Ἄλλ' ἐν τῷ παρόντι ὁ στενότερος δεσμός ὁ συνδίων τὰ μέλη ἐνός λαοῦ εἶναι ἡ ἐθνικὴ ἰδέα. Ἡ ἀφοσίωσις εἰς τὴν ἐθνικὴν ἰδέαν δημιουργεῖ τὸν ἐθνικὸν ἐγωισμόν παρλλάσσοντα παρὰ τοῖς διαφοροῖς λαοῖς, μόνον κατὰ τὸν βαθμόν οὕτως εἰπεῖν τῆς ἐντάσεως. Οὕτω πλὴν τῆς ψυχολογίας τῶν

ἀτόμων ἐμορφώθη καὶ ἰδιαιτέρος κλάδος, ἡ ψυχολογία τῶν λαῶν.

Ἐκαστος λαὸς ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἀνθρωπότητος ἐδημιούργησεν καὶ ἰδιαιτέρον τι ἐν ταῖς διαφόροις πνευματικαῖς ἐκδηλώσεσιν. — Ὁ ἀγὼν τῆς ἐπικρατήσεως παράγει τὰς συγκρούσεις μεταξύ τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν, καὶ οὕτω ἐν ὅλῃ τῇ ζωῇ φύτευται παρατηρεῖται μία διαρκὴς πάλη.

Ὁλόκληρος ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου εἶναι μία πάλη, εἶναι ἀγὼν. — Ἐκαστὸς συλλαμβάνει ἰδέας καὶ σκέψεις, δι' ὧν προσπαθεῖ νὰ ὑπερπηδήσῃ τὰ πολλὰ καὶ πικρὰ κωλύματα τοῦ βίου — εἰς τοῦτο δὲν ἀρκοῦσιν μόνον τὰ φυσικὰ χαρίσματα ἀλλ' ἀπαιτεῖται καὶ ἡ συνδρομὴ ἰδιαιτέρων εὐνοϊκῶν συνθηκῶν καὶ δρῶν, εἰς οὓς ἀπεδόθη ἡ ὀνομασίᾳ τύχη. Εὐτυχῆ τὰ άτομα καὶ ἐν μείζονι μοίρᾳ τὰ ἔθνη καὶ οἱ λαοὶ τὰ ὅποια ἔχουν τύχην, δηλ. ἐκεῖνα τὰ ὅποια ἐφάνησαν ἱκανὰ νὰ ἐπωφεληθῶσι παρουσιαζομένης εὐκαιρίας.

Ἄλλ' ἡ ὁδὸς τοῦ βίου εἰς τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων παρουσιάζεται πλήρης ἀκανθῶν καὶ τριβόλων. Ὁ νέος ὅστις ἐπλάσσει τόσα ὄνειρα χρυσαῖα περὶ μεγάλου μέλλοντος ἐν τῇ κοινωνίᾳ καὶ τῇ πολιτείᾳ, διαβλέπει μικρὸν κατὰ μικρὸν ταῦτα διεψευδόμενα, ἢ νεανίης ἥτις ὠνειροπόλησεν ἰδανικὴν ἀποκτάσασιν ἢ παραμένει γεροντοκόρη ἢ τυγχάνει ἀποκαταστάσεως κατωτέρας τῆς δημοιουργηθείσης ἐν τῇ φαντασίᾳ της — Ἡ διάψευσις τῶν ἐλπίδων καὶ πόθων παρ' ἐκάστῳ ἀτόμῳ γεννᾷ τὴν ἀπογοήτευσιν.

Ἐν τῷ ἀγῶνι πρὸς ἐπικράτησιν γίνεται χοῦσις τῶν μετῶν τῶν κρινομένων ἀναγκαίων ὑπὸ τινος πάντοτε περιορισμοῦς — ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ πρὸς ἐπικράτησιν γίνεται πολλάκις ὑπέρθασις τῶν ὁρίων τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἠθικῆς, καὶ οὕτω προβάλλεται ὡς φραγμὸς ὁ νόμος.

Ἐν τινι ἀλληλουχίᾳ τῶν σκέψεων κατέληξα εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι δεόν νὰ ἔχῃ καὶ ὡς κανόνα, τοῦ βίου, τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος ὡς μέλους τῆς μεγάλης οἰκογενείας τῆς ἀνθρωπότητος — τὴν ἀπαλλαγὴν ἀπὸ ὄνειρα καὶ πόθους ἀπραγματοποιήτους. Τὴν ἐπιμονὴν καὶ θέλησιν πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ὄρατου καὶ ἀγαθοῦ, καὶ ἐν ἐνὶ λογῷ τὸν πόθον νὰ γίνῃ ἀνθρώπος.

ΕΥΣΤΡ. ΦΩΤΑΚΙΣ.

— Ἡ διαφθορὰ τῶν ἠθῶν εἶναι ἡ πανώλης τοῦ πολιτικοῦ βίου.

Η ΨΕΥΤΙΚΗ ΕΥΤΥΧΙΑ

'Αρροσταλάζει τὸ φαρμάκι στὴν καρδιά
σιγά σιγά τὴν πνίγει τὴν σπαράζει!
'Όμως τὸ στόμα δὲν ἀνοίγει γιὰ νὰ πῆ
τὸν πόνο ὅπου μέσα της φωλιάζει!

Καὶ βλέπει ὁ κόσμος μάτια γελαστά
βλέπει τὴν ὄψι ρόδινη δροσάτη,
Κι' ὅλοι μὲ φθόνον χαμογέλοιο ψιθυρίζουν
χαρά σ' αὐτὴν ποῦνε εὐτυχιὰς γεμάτη.

Κυλᾶ ὁ χρόνος! καὶ ἡ πίκρα τὴν καρδιά
τὴν ἔκαμαν ἐρείπιο δυστυχίας
'Η συμφορὰ τὴν ἀγκαλιάζει ποῖο σφικτὰ
πίσω ἀπὸ ψεύτικη εἰκόνα εὐτυχίας!

Νεάπολις Κατίνα Μ. Νιωτάκη

KATINA M. NIOTAKH

ΓΥΝΑΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΠΙΕΤΗΜΗ

« Ἡ γυναίκα ὄχι μόνον σωματικῶς ἀλλὰ καὶ διανοητικῶς
εἶνε ὑποδεεστέρα ἀπὸ τὸν ἄντρα καὶ γι' αὐτὸ μὲ κενεὸν τρόπο δὲ
μπορεῖ νὰ συναγωνιστῆ μαζί του ».

Νὰ εἶνα ἀπὸ τὰ σοβιχρονέστερα ἐπιχειρήματα ποῦ ἐπαναλημ-
βάνουν συχνὰ οἱ ἐχθροὶ τῆς γυναικειᾶς χειραφετήσεως εἰς τὰ ἀντιφε-
μιστικὰ τῶν κηρύγματα. Καὶ ὅμως ἡ γνώμη αὐτὴ—πολὺ παλαιὰ
—που ἔγινε ἀφορμὴ νὰ μείνῃ ἐπὶ αἰῶνας ἡ γυναίκα ἀποκλεισμένη
ἀπὸ κἄθε σπουδαία κοινωνικὴ, ἢ πολιτικὴ, ἢ ἐπιστημονικὴ δράση,
δὲν εἶνε παρὰ μιὰ χοντρὴ πρόληψη- (1)

Καὶ μα, θεβχιώνει μὲν ἡ φυσιολογία πως ὁ γυναικεῖος ἐγκέφα-

(1) Τὴν πρόληψη αὐτὴ, τὴν ἐναλλιέργησαν ὅσο μπόρεσαν οἱ μεσαι-
νικοὶ Θεολόγοι. Κατήντησε μάλιστα νὰ ὑποστηρίξουν κάποτε πως ἡ
γυναίκα δὲν εἶνε καθόλου ἄνθρωπος, καὶ δὲν ἐδίστασαν νὰ συγκαλέ-
σουν, ὡς γνωστὸν, καὶ σύνοδο ἐκκλησιαστικὴν στὸ Macon τῆς Γαλλίας
γιὰ νὰ δογματίσῃ γι' αὐτὸ τὸ ζήτημα.

λος εἶνε σημαντικὰ ἐλαφρότερος ἀπὸ τὸν ἀντρικό, ἀλλὰ τὸ γεγόνος αὐτὸ δὲν ἔχει τὴν ἀπόλυτη σημασία που θέλουν νὰ του δώσουν ὅσοι, κατὰ τὸν Büchner, περιπαίξουν καὶ προσποιούνται πως περιφρονοῦν τὰ ὑλιστικὰ πορίσματα τῶν ἐπιστημῶν, ὅταν ὁμως τοὺς συμφέρει, τὰ ἐπικαλοῦνται. Γιατὶ εἶνε σὲ ὄλους γνωστὸ πως ἡ εὐφυΐα ἐνὸς ἀνθρώπου, ὅπως καὶ ἐνὸς ζῴου, δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ βάρος μόνο τοῦ ἐγκεφάλου, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἐσωτερικὴ του σύσταση, τὴ σχέση τῶν νευρικῶν ἰνῶν πρὸς τὰ νευρικὰ κύτταρα, καὶ ἀπὸ τὴν ἐξωτερικὴ του ἀκόμη κατασκευὴ, τὸν ἐριθμὸ δηλ. τῶν γύρων καὶ τὴ βαθύτητα τῶν αὐλάκων. Ἀλλοιῶς δὲ θὰ μπορούσε νὰ ἐξηγηθῇ ἡ καταπληκτικὴ εὐφυΐα ζῴων, τῶν ὁποίων ἡ ἐγκεφαλικὴ μάζα εἶνε πάρα πολὺ μικρὴ καὶ ἀπολύτως καὶ σχετικῶς μὲ τὸ βάρος τοῦ ἐπιλοίπου τῶν σώματος.

Ἐπειτα δὲν πρέπει νὰ λησμονοῦμε πῶς ἡ διαφορὰ αὐτὴ μεταξὺ γυναικείου καὶ ἀντρικοῦ ἐγκεφάλου μόνι στίς πολιτισμένες κοινωνίας παρατηρεῖται καὶ εἶνε τόσο σημαντικώτερη, ὅσο ἀνώτερος εἶνε ὁ πολιτισμὸς. Ἀπεναντίας στίς θάλασσες φυλές, ὅπως καὶ ἐπὶ τὰ κατώτερα στρώματα τῶν πολιτισμένων κοινωνιῶν, ἡ διαφορὰ εἶνε σχεδὸν τιποτένεια. (2) Τί σημαίνει αὐτό; Ὅτι **φυσικὰ** ἡ γυναικία δὲν ὑστερεῖ καθόλου ὡς πρὸς τὴν ἀνάπτυξη τοῦ νοητικοῦ ὀργάνου, ἀλλὰ ὅτι ἡ συστηματικὴ καλλιέργεια καὶ ἡ μεγαλύτερη ἀσκησις, που ἐπιβάλλει—ζῶνες τώρα—στὸν ἀντρικό ἐγκέφαλο ὁ μονόπλευρος πολιτισμὸς μας, ἐπροκάλεσε τὴν αὐξησὴ του. Φαινόμενο πολὺ ἀπλό καὶ σύμφωνο μὲ τὸ φυσιολογικὸ ἀξίωμα ὅτι, ὅσο περισσότερο ἐγείρεται καὶ χρησιμοποιεῖται ἕνα ὄργανο, τόσο αὐξάνεται καὶ δυναμώνει, ἐφ' ὅσο περισσότερο μένει ἀχρησιμοποίητο καὶ ἀγύμναστο, τόσο γρηγορότερα ἀδυνατίζει καὶ κατατᾶ σὲ τὸ τέλος ἀτροφικό.

* *

Ὅτι δὲ πραγματικῶς ἡ γυναικία **δυνάμει** ἔχει τὴν ἴδιαν διανοητικὴν ἰκανότητα μὲ τὸν ἄντρα, μπορεῖ κανεὶς καὶ χωρὶς θεωρητικούς συλλογισμοὺς νὰ τὸ καταλάβῃ. Ἄν παρακολουθήσῃ τὴν ἐξέλιξη τοῦ πολιτισμοῦ κατὰ τὰ τελευταῖα σαράντα χρόνια θὰ

(2) Dr G. Le Bon : Recherches anatomiques et mathématiques sur les variations de volume du cerveau et sur leurs relations avec l' intelligence.

δη ότι, όπου η γυναίκα αποφάσισε σπουδαίως να ασχοληθῆ με τὰ μεγάλα κοινωνικά ἢ ἐπιστημονικά προβλήματα, που ἐνδιαφέρουν τὴν ἀνθρωπότητα, παντοῦ ἐπέτυχε ἀποτελέσματα ὄχι κατώτερα ἀπὸ τὰ προϊόντα τῆς ἐργασίας τῶν ἀρσενικῶν συναδέλφων τῆς. Καὶ παλαιότερα θεβάρια, ὅταν κατώρθωνε κάποτε νὰ ξεφευγῆ ἀπὸ τὰ στενά ὄρια, πού τῆς εἶχε χαραχμένα ὁ ἀντρικός ἐγωισμός, καὶ νὰ ἀνακατευεταί εἴτε στὴν πολιτική, εἴτε στὰ γράμματα ἔδειξε πῶς μπορεῖ κι' αὐτὴ ἀρκετὰ νὰ συνεισφέρῃ στὴ γενικὴ πρόοδο. Καὶ αὐτοκράτορισσε, που ἔπαιζαν σπουδαῖο ρόλο, ἀναδείχθηκαν καὶ λογοτέχνιδες μὲ μεγάλη ἀξία. Ἄλλ' ἄς τις ἀφίσωμε αὐτὲς καὶ ἄς περιοριστοῦμε στὸν κύκλο τῶν ἐπιστημῶν, όπου τελευταῖα μονάχα ἔκαμε τὴν ἐμφάνισή τῆς ἡ γυναίκα, ἀφού μάλιστα καὶ μόνη ἡ ἐπιτυχία στὸ στάδιο τῆς ἐπιστημονικῆς ἐργασίας μπορεῖ ν' ἀποτελέσῃ ἓνα ἀπὸ τὰ σφαιλότερα κριτήρια τῆς διανοητικῆς ἀξίας τῶν ἀνθρώπων.

Ποῦς δὲν ἔχει ἀκούσει νὰ γίνεταί λόγος γιὰ τὴν κυρία Μαρία Slodovska—Curie; Ἡ ὑπέροχη αὐτὴ Πολωνίδα, κόρη φτωχοῦ δασκάλου, ἦτανε γκουβερνάντα εἰς τὴ Ρωσία. Ἀνακατῶνεται σὲ ἐπαναστατικὰ κινήματα. Καταδιώκεται καὶ κινδυνεύει. Καταφεύγει στὸ Παρίσι. Ἐκεῖ γνωρίζεται μὲ τὸν Πέτρο Curie. Ἐργάζονται μαζί, ὡς βοηθοί, στὸ χημείο τοῦ Lippmann. Ἡ κοινὴ ἀγάπη τῶν στὴ χημεία γενεῶν μεταξύ των μεγάλη ἀγάπη. Παντρεύονται. Ἐξοκκολλοῦν τὴ συνεργασία. Δημοσιεύουν σπουδαιότατες μελέτες γιὰ τὰ ἀκτινεργὰ σώματα καὶ ἀνακαλύπτουν τὸ **ράδιον**. Ἡ ἀνακάλυψη τοῦ νέου στοιχείου (1899) ἀντιτάσσει τὸν ἐπιστημονικὸ κόσμον. Μὲ τίς ιδιότητες του τις παράξενες, μὲ τὴν πολλὰπλὴ του ἀκτινοβολία, μὲ τὴ μεταστοιχείωσίν του σὲ **ἥλιον**, ἔγινε ἀφορμὴ νὰ ἀνθεωρηθοῦν τὰ μεγάλα ἀξιώματα τῆς χημείας καὶ τῆς φυσικῆς ἢ δικτήρησι τῆς ἐνεργείας καὶ ἡ ἀρθροκρατία τῆς ὕλης. Ἡ σπουδὴ του ἀποτελεῖ σήμερον νέον ὁλόκληρον ἐπιστήμην. Ὑστερ' ἀπὸ τέτοιον λυμπρὰ ἐπιστημονικὴν ἐπιτυχίαν, ὅταν στὰ 1906 ὁ ἄνδρας τῆς—που στὸ μεταξύ εἶπε γίνεαι καθηγητῆς στὴ Σορμπόννη σκοτώθηκε, μὲ τὸ δίκην τῆς ἐθεωρήθηκε ἐκείνη ἀξία νὰ πάρῃ τὴ θέση του.—Καὶ μὴ παρένθεσι γιὰ κείνους ποῦ νομίζουσι πῶς ἡ χειραφρέτησι θὰ γίνῃ αἰτία νὰ διαλυθῆ ἡ οἰκογένεια: Ὅλην μέραν δουλεύει ἀκούραστα στὸ ἐργαστήριον τῆς, ἡ παραδίδει χημείαν σὲ πολυἀριθμὸν

πάντα ἀκροατήριον, ἢ σοφὴ καθηγήτρια, καὶ ἅμα γυρίσει στὸ σπίτι της θρίσκει καιρὸ νὰ φροντίσῃ καὶ γιὰ τὶς δουλειεὶς τοῦ νοικοκυριοῦ, τὸ πλούσιον, τὸ μπάλεμα τῶν φορεμάτων, τὴν ἀγορὰ τῶν φαγητῶν τῆς ἄλλης ἡμέρας, καὶ — περισσότερο ἀπ' ὅλα — γιὰ τὴν ἀνατροφή τῶν δυὸ τῆς παιδιῶν.

Μιά ἀπὸ τὶς σημαντικὰ ἀνακαλύψεις τῆς τελευταίας δεκαετίας — σημαντικὴ πρὸ πάντων γιὰ τὶς φιλοσοφικὰς τῆς συνέπειας — ὀφείλεται κατὰ μέγαν μέρος σὲ γυναῖκα ἐπίσης. Ὅλοι γνωρίζουν ὅτι ἡ χλωροφύλλη εἶνε τὸ ὄργανον που κάνει τὴν ἀφομοίωσιν στὰ φυτὰ, που παίρνει δηλ. ἀπὸ τὸ ἀνθρακικὸ ὄξυ τῆς ἀτμοσφίρας τὸν ἀνθρακα καὶ τότε μεταβάλλει σὲ φορμαλδεϋδῆ, γιὰ νὰ γίνῃ ἔπειτα ἀπ' αὐτὴν ἄμυλον, ζάχχρον καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται γιὰ τὴν θρέψιν τῶν διαφόρων μερῶν τοῦ φυτικῆς ὀργανισμοῦ. Στὰ 1907 λοιπὸν ἡ Miss Irving, μαζί με τοὺς κ. κ. F. Usher καὶ I. Priestley, ἀνακάλυψε πως ἡ χλωροφύλλη αὐτὴ ἔχει τὴ δύναμιν νὰ ἐκτελῇ τὴν ἀφομοιωτικὴν τῆς ἐργασίαν, ὅχι μόνον ὅταν ὑπάρχῃ μέσα στὰ ζωντανὰ φυτικὰ κύτταρα, ἀλλὰ καὶ ὅταν τὴ βγάλωμε καὶ τὴν ἀποχωρίσωμε ἀπὸ τὸ ὄργανικὸν σύνολον τοῦ ὁποίου ἀποτελοῦτε μέρος. Κι' ἔτσι ἐδόθηκε ἕνα ἀκόμη γερὸν χτύπημα σὲ τὶς θεωρίαι τῶν δυαδιστῶν, που ὑποστηρίζουν πῶς τὰ φαινόμενα τῆς ζωῆς δὲ μποροῦν νὰ ἐξηγηθῶν μόνο μετὰ τῶν γνωστούς φυσικοὺς καὶ χημικοὺς νόμους, γιατί τάχα τὰ προκαλεῖ κάποια ἰδιαιτέρη δύναμιν, ἡ vis vitalis, ἡ vis essentialis, ἢ ὅπως ὀλλοίως τὴν ὠνόμασαν οἱ κατὰ καιροὺς ἀόχηγοὶ τῆς σχολῆς οὐτῆς.

Μὰ μήπως καὶ οἱ γεωλογικὰς καὶ πηλαιοντολογικὰς ἔρευναι τῆς κυρίας Μαρίας Ραβίωφ δὲν ἀποτελοῦν ἐπιστημονικὴν ἐργασίαν πρῶτης γραμμῆς καὶ δὲν ἐδιώρθωσαν πολλὰς πλάναις, ποὺ τις εἶχαν προβάλλει γιὰ θεωρίαι ἄντρες συναδέλφοί της;

Καὶ ἡ Miss Brooks, καὶ ἡ Miss Gates, μετὰ τὶς λαμπρὰς τῶν μελέταις γιὰ τὶς νέαις ἀκτινοβολίαις, καὶ ἡ κυρία Kowalevski, ἡ μαθηματικὴ, καὶ οἱ κυρίαι Fleming καὶ Cannon, ποὺ ἐδοξάσαν μετὰ τὶς ἀναριθμητὰς φασματοσκοπικὰς παρατηρήσεις τῶν τῶ ἀστροσκοπεῖο τοῦ Harvard College, δὲ λάμπουν σὰν ἄστρα πρῶτου μεγέθους στὸν ὀρίζοντα τῆς γυναικείας ἐπιστημονικῆς προκοπῆς;

Τὸ ὄνοματὰ αὐτὰ ἀναφέρω ὡς ^{*} ^{*} προχειρότερα καὶ σὲ ὅλους γνω-

στά. Μὰ κι' ἓνα σωρὸ ἄλλες θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ ὀνομάσῃ τῆς ἰδίας ἀξίας.

Εἶπαν, πως καμμιά γυναίκα ὡς τώρα δὲν ἔδειξε τὴ μεγάλη δημιουργικὴ δύναμιν, που ἐμφύχωνε ἓνα Νεύτωνα ἢ ἓνα Κοπέρνικο δταν ἐθεμελίωσαν τὰ συστήματά τους. Σωστό. Μὰ πόσος καιρὸς εἶνε πού ἐγνωρίστηκε στενωτέρα τὸ γυναικεῖο μυκλὸ μὲ τὴν ἐπιστήμην; Ἄπο τοὺς ἀνκρίθητους, ἄλλως τε, ἀντρες πού τὴν καλλιεργοῦν τόσοι αἰῶνες πόσοι ἀναδείχτηκαν Νεύτωνα; Ἐπειτα μὲν ξεχνῶμε πως οἱ ὄροι τῆς ἐργασίας εἶνε σήμερο διάφοροι ἐντελῶς ἀπὸ ἄλλοτε καὶ τὸ ἔργο τῆς μεγαλοφυίας πολὺ δυσκολώτερο. Ἐπέρασε περὶ ἡ ἐποχὴ τῶν μεγάλων, ἀλλὰ κατεύχλων μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς, ἀνακαλύψων Ὅταν ὄλο ἦταν σποτεινὰ καὶ ἀνεξερεύνητα μιά ἀστραπή ἢ ἓν ἀρκετὴ γιὰ νὰ φωτίσῃ ὁλόκληρο κόσμο καὶ νὰ γεννήσῃ μιά δεξιά. Σήμερα οἱ γενικὸι νόμοι τῶν φαινομένων εἶνε ὁπωσδήποτε καθωρισμένοι καὶ χροχγμένες οἱ ἐνικὲς γραμμὲς τοῦ δρόμου, που ἀκίλουθεῖ ἡ καθ' ἐπιστήμη. Ἐξ ἄλλου, τὸ κληρονομικὸ σῶρισμα τῶν γνωστῶν ἔγινε τόσο μεγάλο, ὥστε εἶνε ἀδύνατο νὰ τὸ χωρέσῃ καὶ ὁ μεγαλύτερος νοῦς. Ἡ ἐργασία λοιπὸν ἐμοιράστηκε κατ' ἀνάγκην καὶ καθέννας ἐρευνητῆς περιορίζεται, κατὰ τὴν εἰδικότητά του, σὴ μελέτη τῶν λεπτομερειῶν ἑνὸς κλάδου, που—μικρὸς στὴν ἀρχή,—πλευρίζεται σιγὰ—σιγὰ μὲ πλῆθος παρατηρήσεων κι' ἐπὶ τέλους διακρίεται κι' αὐτὸς σὲ ἄλλους μικρότερους. Κι' εἶσι μόνο ὅταν ἀργότερον κανεὶς, προκισμένος μὲ μεγάλη συνθετικὴ δύνμη, νοῦς, πειραμαζέψῃ καὶ συνενώσῃ καὶ συγκρίνῃ τὰ ποσίμητα μεγάλου ἀριθμοῦ ξένων ἐργασιῶν, πκρατηρήσεων, ὑπολογισμῶν, πειραμάτων, προσθέσῃ καὶ τὶς δικῆς του παρατηρήσεις καὶ ὄλ' αὐτὰ τὰ ξαναχύσῃ στὸ χωνευτήρι τῆς προσωπικῆς του μεγαλοφυίας, μπορεῖ νὰ παρουσιάσῃ ἓνα ἐπιστημονικὸ σύνολο, μιά σπουδζία ἀνακάλυψῃ, ἢ ἓνα νόμο. Τὸ ἐπιστημονικὸ αὐτὸ κατασκευάσμα βέβαια θὰ μείνῃ γνωστὸ μὲ τὸ ὄνομα τοῦ ἐπιστήμονα πού το σύνθεσε. Μὰ αὐτὸ δὲ σημαίνει πως ὀφείλεται μικρότερη τιμὴ σὲ κείνους που ἐσφυρηλάτησαν τὰ πρῶτα ὑλικά τῆς κατασκευῆς του.

* *

Τέλος, ἂν θέλουν νὰ εἶνε δίκαιοι, ἀς μὴν παραβλέπουν οἱ σὺνήγοροι τῆς μονοπωλιακῆς τάχα ἀντρικῆς μεγαλοφυίας καὶ τὶς δι-ἀφορες γκάφες που ἔπαθον κατὰ καιροῦς οἱ σφῶτατοι ὁμόφυλοι

μας. Όταν στα 1610 ο Γαλιλαίος ανακάλυψε τους δορυφόρους του Διός, όλες οι ακαδημίες και τα πανεπιστήμια της Ευρώπης άρνήθηκαν να παραδεχτούν την ύπαρξή των. Άδύνατο, είπαν, νάχη δορυφόρους ο πλανήτης αυτός, αφού δεν το λέει ο Άριστοτέλης. Magister non dixit! Δεν είναι δέπολλά χρόνια ακόμα που η Γαλλική Άκαδημία των επιστημών είχε μεγάλη συζήτηση αν είναι κλήθεια αυτό που νομίζει ο κόσμος, πως όταν πέφτει ή γάτα στέκει πάντα στα πόδια της. Οι περισσότεροι ακαδημαϊκοί έμειναν σύμφωνοι, ότι αυτό, κατά τους νόμους της μηχανικής, είναι άδύνατο και, όπως την πετάξωμε, έτσι θα πέση. Άνω — κάτω έγιναν όλοι τους όταν ο Maréy τους παρουσίασε φωτογραφίες, όπου έφκινότανε καθαρά πως ή γνώμη του κόσμου — που δέξεται μηχανική — δεν έτεδέχεται άμρισθήτηση. Και ύστερ' από συζήτηση μεγάλη και τρομερή, για να συμβιβάσουν το πείραμα με τή θεωρία, κατέληξαν στο στοιχειώδη συλλογισμό ότι δεν πρέπει να συγχίζεται ένα άψυχα σώμα μ' ένα σώμα ζωντανό, που μπορεί, μ' έσωτερικές κινήσεις, να μετακλήση τα άκρα του και νάλλάξη θέση τήν ώρα που πέφτει.

Και όμως ή πλειοψηφία των ακαδημαϊκών και σήμερα' ακόμα έπιμένει να μη δέχεται γυναίκες μεταξύ των μελών τους!

* *

Πλάνη λοιπόν είναι να νομίζετι πως ή γυναίκα δέ μπορεί να δράση, με τήν ίδια έπιτυχία, στα ίδια στάδια με τον άντρα. Τα πνευματικά έννοα. Κανένα φυσικό μεινέκτημα δεν την άναγκάζει να εκδηλώνη τήν οργανική ανάγκη της δράσεως, που έχει μέσα του κάθε ά.θ.ωπος, στα μηδαμινά και ματαιόσχολα πράγματα, στα όποια αφιερώνει σήμερα όλο της τον καιρό και όλη της τήν προσοχή. Πρέπει όλοι να τα καταλάβουν. Και οι μόν άντρες να τις άφίσουν ελεύθερες, αυτές δέ να πορπάσουν νάντικρύτων σοβρότερη και άληθινότερη τή ζωή. Στην Ευρώπη και στην Άμερική ξαπλώνεται κάθε μέρα πλατύτερα αυτή ή άντληψη. Μά οι δικές μας, οι Έλληίδες; Βρέθηκαν και δώ μερικές νάνελάβουν τήν πρωτοβουλία. Άς τις μιμηθοῦν περισσότερες. Αυτό είναι και το συμφέρον τους, αφού έτσι μονάχα θα μπορέσουν να ξερύγουν από τήν εξάρτηση όπου τις κρατεί ή σημερινή άντρική ύπεροχή. Άλλά είναι και γενικό μας συμφέρον. Κανείς πολιτισμός, λέει ο G. Le Bon, δέ μπορεί να ύπάρξη χω-

ρίς ιδανικά. Καί τά ιδανικά αὐτά, ὅποιας δῆποτε φύσεως καί
ἄν εἶνε, θά ζωογονοῦντα: πάντα ἀπό τήν ἐπιστήμη. Ὁ σημε-
ρινός ἄνθρωπος ἀπ' αὐτήν περιμένει νά χύσῃ φῶς εἰς τὰ φιλοσοφι-
κά προβλήματα, ἀπ' αὐτήν ζητᾷ νέες διδασκαλίες γιά νά προ-
σανατολίσῃ τή σκέψιν του. Μά γιά νά γίνῃ ὁ πολιτισμός μας
σύμμετρος καί ἀληθινός, πρέπει τὰ ιδανικά αὐτά νά εἶνε κοινά
στόν ἄντρα καί στή γυναῖκα. Νά γιατί λέω πῶς ἡ ἐπιστήμη ἀ-
νήκει καί στίς γυναῖκες.

Χανιά 5—2—12.

Δρ ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΛΕΜΙΚΕΡΗΣ

ΒΟΔΕΝΑ (Μακεδονίας)—Οἱ Καταράκται

ΔΕΜΟΤ...
 ΔΙΕΔΕΙ...
 ΚΑΝΙΟΝ

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΗΣ ΦΙΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗ

Ἡ Ἐπανάστασις τοῦ 1821 ἀποτελεῖ ἀναμφιλόκτως τὸ ἔργον μεγάλων ἰδεωδῶν καὶ ἠρωτοῦ τῶν μίαν τῶν λαμπροτέρων ἐκφορέων τοῦ βίου τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Ἀλλ' εἶν ἡ ἐκφανοῖς ἀβη θαμβοὶ καὶ καταπλήρη, ἡ προπαροσκευὴ ταύτης π. οσελκὲς σεβασμῶν ἄρον καὶ λατρείαν ἱερῶν. Διότι εἰν κάμπωμεν τὸ γόνυ διαν ὁ ἱερεὺς ἀπὸ τῆς ὁραίας Πύλης μ.α. περιουσίῃ τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα τοῦ Ἐσταυρωμένου, βεβ. αῖος κατὰ τὴν πρὸ τοῦτου τέλειον τῆς Ἰεῶς Μυσταγωγίας, αἱ ψυχὰ καὶ αἱ καρδίαι μας πρὸς ταύτην εἶναι ἐστραμμένα καὶ ἀφοσιωμένα.

Ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία ἀνέλαβε τὸ δυσχερὲς ἔργον νὰ προπαρασκευάσῃ καὶ οργανώσῃ τὴν Ἐπανάστασιν, συναρμολογοῦσα πάσας τοῦ ἔθνους τὰς Δυνάμεις καὶ ὑπάγουσαι ταύτας εἰς πειθαρχίαν τινα καὶ γενικὴν διεύθυνσιν κατὰ τὴν φροῖτον τοῦ ἀειμνήστου Παπαρηγοπούλου. Ἀλλὰ μέχρι ποίου σημείου εἶχεν ἐπεκτείνει τὰς προπαρασκευαστικὰς τῆς ἐνεργείας ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία καὶ ἐν Κρήτῃ δὲν ἦτο ἀκριβῶς γνωστόν, μέχρις ὅτου Συμβολικὸν ἔγγραφον τῆς Ἐ.α. εἰας, τοῦ ὁποῖου τὴν εἰκόνα εἶ καὶ ἐσοικουμένην θεωροῦμεθα εὐτυχεῖς ὅτι δημοσιεύομεν ἀνωτέρω ἀνήκον εἰς τὸν ἐκ Σφακίων Φιλικῶν Ἐταῖρον Ἰωάννην Μπιράκη καὶ

σωθὲν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ἐγγόνου του κ. Νικολάου Μπιράκη, πατρὸς τοῦ παρ' ἡμῖν δικηγόρου καὶ συνεργάτου κ. Ἀνδρέου Μπιράκη, ἔλυσε τὸ ζήτημα. Τὸ ἔγγραφον κατετέθη μετ' αἰτήσεως ὅπως μεταφρασθῆ εἰς τὴν Ἀνωτέραν Διεύθυνσιν τῆς Παιδείας τὸν Ἰούλιον τοῦ 1900, ὃ δὲ τότε Σύμβουλος τοῦ Ἡγεμόνος κ. Νικόλαος Γιαμαλάκης τὸ παρέπεμψεν εἰς τὸν ἐν Ἀθήναις παρεπιδημοῦντα κ. Παύλον Ζολινδάκην μὲ τὴν ἐντολὴν νὰ μεταφρασθῆ. Ὁ κ. Ζολινδάκης ἐξετέλεσε τὴν ἦν τῷ ἐδόθη ἐντολὴν ὑποβαλὼν κατόπιν τὴν ἐξῆς πρὸς τὴν Ἀνωτέραν τῆς Παιδείας Διεύθυνσιν ἐκθεσιν: « Κατὰ τὴν διαβιβασθεισάν μοι εἰς Ἀθήνας διαταγὴν ὑμῶν ἐφρόντισα νὰ ἀναγνωσθῆ τὸ ἔγγραφον ὅπερ ὑπέβαλεν ὑμῖν κ. ὁ Ν. Μπιράκης. Οἱ ἀρμόδιοι δ' ὁμῶς δὲν ἦσαν ἐκεῖ. Ὁ κ. Σ. Λαμπρός εἶχεν ἀπέθιει εἰς Σπέτσας, ὁ κ. Καρολίδης εἰς Παρισίους ὁ κ. Γ. Χατζηδάκης, Μηλιαράκης, Δ. Καμπούρογλους ἐκήρυσαν ἑαυτοὺς ἀναρμοδίους, ὃ δὲ τελευταῖος παρέπεμψέ με εἰς τὸ γραφεῖον τῆς ἱστορικῆς καὶ ἐθνολογικῆς ἐταιρείας τῆς Ἑλλάδος. Ἀλλὰ τὴν βοήθειαν τῶν ἐν τῷ γραφείῳ κατόρθωσα νὰ ἀποφύγω, διότι ἐν τῷ μεταξὺ μεταχειριζόμενος τὴν ἀλφάβητον τῶν Φιλικῶν, ἦν ἐν τῷ δοκιμίῳ του ἀναφέρει ὁ Φιλήμων, κατ' ὀρθωσα νὰ ἀναγνώσω τὰ γεγραμμένα. Τὴν ἀλφάβητον ταύτην ὑποτάσσω ἵνα καὶ ὑμεῖς πεισθῆτε ὅτι τὸ ἔγγραφον ἀγνώσθη ἀκριβῶς.

η	ζ	υ	ψ	ω	1	2	3	4	5	6
α	β	γ	δ	ε	ζ	θ	ι	κ	λ	μ
ν	ξ	ο	π	ρ	σ	τ	φ	χ	ψ	ου

Τὰ ἐπὶ τῶν σημαῖων γράμματα Η, Ε, Α, Η, Θ, Σ, εἶναι τὰ πρῶτα ἀρχικὰ καὶ τελικὰ τῶν λέξεων τῆς φράσεως ἢ Ἐλευθερία ἢ Θάνατος. Τὸ ὀρθογώνιον καὶ αἱ ὑπ' αὐτοῦ διαγώνιοι καὶ αἱ 13 κάθετοι οὐδὲν σημαῖνοσι κατὰ τὸν Φιλήμονα ἐπενοήθησαν δὲ ἁπλῶς ὅπως καταπλήσσωσιν ἐκείνον, ᾧ παρῆντο τὸ πτυχίον. αἱ 16 κάθετοι εἶναι τὸ κυκλοῦμενον «δεκαεξ» τῶν Φιλικῶν τὰ ὁποῖα ἀναγεγραμμένα ἔχουσιν ᾧδε.

1 Εἰς τὸ ὄνομα τῆς μελλούσης σωτηρίας
 2 καθιερώνω ἱερέα Φιλικὸν καὶ ἀφιερώνω εἰς
 3 τὴν ἀγάπην τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ τὴν ὑπερασπι-
 4 σιν τῶν μεγάλων ἱερέων τῶν ἑλενοινίων τῶν συμπολι-
 5 ῶν Ἰωάννη Πιράκη τοῦ Γιώργι ἐκ πατρίδος Σφακία ἐτῶν
 6 πενήτηντα πέντε ἐπαγγέλματος ἐμπόρου ὡς θερμὸν ὑπ-
 7 ερασπιστὴν εὐδαιμονίας τῆς πατρίδος κατηχηθῆντι καὶ ὀρκω-
 8 θῆντι παρ' ἐμοῦ (μονογρ.) εἰς Σφακία τῆ εἰκοσι τῶν Φιλικῶν
 Ἀπουλίου εἰκοσι.

Κατὰ ταῦτα τὸ ἔγγραφον τοῦτο εἶνε πτυχίον τῆς Ἑταιρείας τῶν Φιλικῶν, δι' οὗ τῷ Ἰωάννη Γεωργίου Πιράκη ἀνεκοινοῦτο ὅτι κυτελέχθη ἐν τοῖς ἱερεῦσι τῆς Ἑταιρείας. Τίς ὁ κατηχήσας ὁ κρυπτόμενος ὑπὸ τὸ συμβολικὸν μονόγραμμα δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίζω, διότι πίνακα τῶν μονογραμμάτων τῶν ἐταίρων δὲν εὔρον οὐδαμοῦ. Ἀντίγραφον τοῦ μονογράμματος ἀφῆκα τῷ κ. Καμπούρογλου ἵνα παραβάλλῃ αὐτὸ πρὸς ἄλλα μονογράμματα τῶν Φιλικῶν ὑπάρχοντα ἐν ἐγγράφοις καὶ διατηρούμενα ἐν τῇ Ἐθνικῇ Βιβλιοθήκῃ. Ἀλλὰ μέχρι τοῦδε ὁ κ. Καμπούρογλος δὲν μοι ἔγραψεν. Ἡ ἀρχὴ τοῦ πτυχίου τούτου δὲν εἶναι ὁμοία πρὸς τὴν συνήθη ἀρχὴν τῶν πτυχίων τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας ὡς καὶ ἡ χρονολογία. Ὁ Φιλήμων ἀναφέρει ἐπέτυχεν ὁμοίῳ πτυχίῳ καὶ εἰκάζει ὅτι κατὰ παραδρομὴν ὁ κατηχήσας ἔγραψεν «εἰς τὸ ὄνομα κτλ.» καὶ «τῆ εἰκοσι τῶν Φιλικῶν» Ἀλλὰ νῦν εὐρίσκομεν καὶ ἕτερον πτυχίον συντεταγμένον κατὰ τὸν διάφορον τοῦτον τύπον. Διὰ τοῦτο εἰκάζω ὅτι τὰ πτυχία τῆς Ἑταιρείας θὰ συνετιάζοντο κατὰ δύο τύπους, ὧν τὸν ἕτερον οἱ ἐταῖροι μετεχειρίζοντο πολὺ σπανιότερον. Διὰ τοῦ πτυχίου τούτου δεῖκνται ὅτι ἡ Ἑταιρεία εἶχεν ἐπεκτείνει τοὺς πλοκάμους αὐτῆς καὶ εἰς Κρήτην. Πρέπει δ' ἴσως νὰ κατατεθῇ τὸ πτυχίον τοῦτο εἰς τὸ ἀρχεῖον τῆς Ἐπαναστάσεως, τὸ ἀγορασθῆν ὑπὸ τῆς σεβαστῆς Κυβερνήσεως, ὅπερ δὲν εἶναι δύσκολον νὰ κατορθωθῇ, ἂν δοθῇ ἐπισημῶς ἀντίγραφον τούτου τῷ κατόχῳ διότι πιστεύομεν ὅτι θὰ ἀρκεσθῇ οὗτος εἰς τὸ δοθησόμενον αὐτῷ ἐπίσημον ἀντίγραφον, ἀφ' οὗ ἐπὶ τοῦ πτυχίου θὰ θέλῃ νὰ στηρίξῃ μαρτυρίας προγονικῶν ἐκδουλεύσεων μόνον.»

*Ἀλλὰ πρὸς πλειοτέραν κατανοήσιν τούτων καὶ γινῶσιν ὀπωσοῦν

ἀκριβῆ τοῦ τρόπου καθ' ὃν παρεσκευάσθη καὶ ἐξετελέσθη τὸ μέγα δι' ἡμῶν Ἱστορικὸν γεγονός τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821 δὲν κρίνομεν ἀσκοπον νὰ σκιαγραφῆσωμεν ἐνταῦθα τὸν ὄργανισμὸν τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας.

Ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία συνεστήθη ἐν Ὁδησσῷ τῆς Ρωσσίας τὸ 1815 ὑπὸ τριῶν φιλοπατριδῶν Ἑλλήνων τοῦ Σκουφᾶ, τοῦ Τοσκάλωφ καὶ τοῦ Ἐμμ. Σάνθου. Εἰς τοὺς τρεῖς τούτους προσετέθησαν κατόπι καὶ ἄλλοι ἐννέα, οἱ ὁποῖοι μετὰ τῶν τριῶν ἀπετέλουν τὴν Ἀρχὴν ἄγνωστον εἰς τοὺς λοιποὺς ἑταίρους. Συνεπεῖτα δὲ μεγάλων καὶ ἀόκνων ἐνεργειῶν τῆς Ἀρχῆς ταύτης ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ἐξηπλώθη πανταχοῦ εἰς πόλεις τῆς Ρωσσίας, εἰς τὰς ἡγεμονίας, τὴν στερεὰν Ἑλλάδα, Πελοπόννησον καὶ τὰς Νήσους, εἶχε δὲ καὶ ἐν αὐτῇ τῇ Κων) πόλει κέντρον.

Μέλος τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας ἐγένετο πᾶς ἐγνωσμένον πατριωτισμοῦ Ἕλληρ μετὰ ἀοτηρὰν προηγουμένην δοκιμασίαν καὶ κατόπι πολλῶν καὶ ποικίλων διατυπώσεων. Τὰ μέλη δὲ ταῦτα διηροῦντο εἰς ἐπίτ' βαθμοὺς τῶν Ἀδελφοποιιτῶν, **Συστημένων, Ἱερέων, Ποιμένων, Ἀρχιποιμένων, Ἀφιερωμένων καὶ Ἀρχηγῶν τῶν Ἀφιερωμένων.** Τακτικαὶ συνεδριάσεις τῆς Ἐταιρείας δὲν συνεκροτοῦντο, διὰ τὸν φόβον τῆς φανερώσεως, ἀλλ' ἕκαστος ἑταῖρος ἠδύνατο νὰ προσλάβῃ εἰς τὸν πρῶτον βαθμὸν τῶν ἀδελφοποιιτῶν, πάντα τὸν ὁποῖον ἠθέλε κρῖνει ἱκανὸν καὶ μετὰ προηγουμένην ἀοτηρὰν δοκιμασίαν, καθηχῶν καὶ ὀρκίζων αὐτὸν τρεῖς καὶ δίδων εἰς αὐτὸν ἔγγραφον, ὅπερ ἔκαλεῖτο Ἐφοδιαστικὸν, φέρον ἀπλῶς σταυροῦν. Εἰς τοὺς Συστημένους ἐδίδοτο ἔγγραφον καλούμενον **Συστατικὸν Ἱερέων,** ἔχον ὡς ἐξῆς. «Τὸν συμπολίτην μου Κύριον . . . ἐκ πατρίδος . . . ἐτῶν . . . ἐπαγγέλματος . . . ουστήρῳ εἰς ὅλους τοὺς φίλους μου ὡς πιστὸν καὶ τίμιον ἀνθρώπον». Οἱ ουστημένοι δὲν ἐγνώριζον τὴν ὑπαρξὴν τῶν ἀδελφοποιιτῶν οὐδὲ τι ἕτερον ἐκ τῶν τῆς Ἐταιρείας εἰμὴ ὅτι ὑπῆρχεν αὕτη ἐργαζομένη ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ καλοῦ. Κύριον δὲ ἔργον εἶχον νὰ συνιστῶσι τοὺς ὑποψηφίους νὰ ἐπαρτυπῶσιν εἰς τὴν ἀσφάλειαν τῶν μετεχόντων, νὰ ἐνθυμῶνται δὲ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ουστήσαντος αὐτούς, ὃν ἀπεκάλουν **Μντέρα.**

Ἡ τάξι τῶν Ἱερέων ἀπετέλει τὸ μεγαλύτερον καὶ τὸ

σπουδαιότερον μέρος τῆς 'Εταιρείας. Ἡ δικαιοδοσία τοῦ 'Ιερέως ἦτο εὐρεία καὶ εἰς αὐτὸν ἐδίδοντο ἐξηγήσεις περὶ τῶν μυστικῶν τῆς 'Εταιρείας. Μόνον **Συστημένος** ἠδύνατο νὰ προαχθῆ εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ **'Ιερέως**, ἢ ἀνὴρ ὅστις **ὁμολογουμένως** ἐκέκμητο τὴν ἀπαιτουμένην ἠθικὴν καὶ πολιτικὴν ἀξίαν. Ἄλλ' ὁ χειροτονοῦμενος 'Ιερεὺς τῆς 'Εταιρείας ὑπεβάλλετο εἰς ἐκτενῆ ἐξίτασιν καὶ ἐχρίετο 'Ιερεὺς κατόπιν συνεχῶν καὶ ἀκριβῶν προφυλάξεων.

Ὅστις ἤθελε κομῆ ἄξιος διὰ τὸν βαθμὸν τοῦ **'Ιερέως** ἐφίετο δι' ἄλλον, ἀνήκοντος εἰς τὸν ἴδιον ἢ εἰς ἀνώτερον βαθμὸν, εἰς μέρος ἀπόκρυφον καί, ἐκεῖ, ἐξομολογούμενος κατὰ τὰ κεκακοιομένα, ἐξηγιζετο τροπὸν τινὰ ἵνα εἰσοδύσῃ εἰς τὰ περαιτέρω τῆς 'Εταιρείας μυστήρια. Ἄλλ' ὅσα ἐμελλεν ἤδη νὰ μάθῃ ἦσαν ἱερά, διὰ τοῦτο ἀφίετο ἐλεύθερος νὰ σκεφθῆ ἂν ἦτο ἱκανὸς νὰ τηρήσῃ τὸ ἀπόκρυφον μὲ κίνδυνον τῆς ἰδίας ζωῆς αὐτοῦ καὶ μὲ πᾶσαν ἐνδεχομένην βίασασιν, καὶ ἂν ἔτι ἐφρίσκειτο εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ φανεύσῃ τὸν παραβάτην τοῦ ὄρκου αὐτοῦ, καὶ εἰν οὕτως ἐτύχχανε στενὸς αὐτοῦ συγγενῆς, λαμβάνων ὑπ' ὄψει ὅτι οἱ ὄχις ἄλλος τοῦ δεσμοῦ τῆς 'Εταιρείας ἦτο δι' αὐτὸν ἱερώτερος. Ἐν τοίτοις ἂν ἠσθάνετο ἑαυτὸν ἀνίσχυρον νὰ τηρήσῃ τὰς ὑποχρεώσεις ταύτας ἠδύνατο καὶ εἶχε κωρὸν νὰ ἀποσπορῆ ἵνα ὀφειμώτερον σκεφθῆ, ἀφίετο ἐλεύθερος τὴν ἡμέραν ἐκείνην.

Τῇ ἐπαύριον ἐν βαθεῖα νυκτί, ὄφειλε νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ἴδιον μέρος, ἐφρωδιασμένα; μὲ λαμπάδα ἐκ κτρινοῦ κηροῦ, πρὸς ἀντάμωσιν τοῦ κατηχητοῦ, ἵνα ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ νήριον καὶ ἐν ἡουχίᾳ, τὴν Κατήχησιν τοῦ βαθμοῦ τοῦ **'Ιερέως**.

Ἐν πρώτοις ὠρχίζετο ἐνώπιον τοῦ Ὑπερωτάτου Ὅτιος, εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἀληθείας καὶ τῆς δικαιοσύνης, ὅτι, θυοιάζων καὶ τὴν ἰδίαν του ζωὴν καὶ ἔτομος νὰ ὑποστῆ τὰ σκληρότερα βίαια μυστήρια, θέλει τηρήσῃ τὸ μυστικὸν ἐκεῖνο ὅπερ ἐμελλεν ἤδη ν' ἀνακοινωθῆ αὐτῷ, ὑποσχόμενος ταυτοχρόνως νὰ ἀπαντήσῃ τὴν ἀλήθειαν εἰς διαφόρους ἐρωτήσεις περὶ τοῦ βίου, τῶν πόρων τῆς ζωῆς, τοῦ ἐπιγέλματος, τῶν συγγενῶν, τῶν φίλων τῶν ἐρώτων, τῶν ἑλημῶν, τοῦ οἰκογενειακοῦ βίου αὐτοῦ, τεινοίσας εἰς τὸ νὰ εἰσοδύσῃ ὁ κατηχῶν βαυύτερον εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ κατηχομένου.

Τὴν ἐπιούσαν ἀμφότεροι συνήρχοντο καὶ πάλιν εἰς μέρος ἀσφαλές καὶ ἐπὶ τραπεζῆς ἔθετον μίαν εἰκόνα καὶ τὴν κτρινην

λαμπάδα. Ἐκεῖ ὁ ὑποψήφιος ὑπεβάλλετο εἰς ἐρωτήσεις, μετὰ τὸ πέρασ τῶν ὁποίων ὁ κατηγῶν διεκοίνοῦν αὐτῷ ὅτι εἶχεν εἰσέτι καιρὸν νὰ ἀποσυρθῆ, ἐὰν τὸ θάρρος τὸν ἐγκατέλειπεν, ἀλλὰ μετ ὀλίγον θὰ ἦτο πλέον ἀργά. Ὅταν ὁ ὑποψήφιος ἐνέμενεν εἰς τὴν ἀπόφασιν αὐτοῦ ἔδετε τὸ δεξιὸν γόνυ πλησίον τῆς τραπέζης, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἐπὶ τῆς εἰκόνας καὶ ἐκράτει διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὴν κεντρὴν λαμπάδα ἀναμμένην, ἄφ' οὗ ἐσβέννυντο ἅπαντα τὰ λοιπὰ φῶτα. Τότε ὁ Κατηγητὴς ἐποίει ἐπὶ τοῦ ὑποψηφίου τρεῖς τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ καὶ μὲ φωνὴν λίαν κατανυκτικὴν ἔλεγεν.

« Αὐτὸ τὸ κηρίον εἶναι ὁ μόνος μάρτυς τὸν ὅποιον ἡ Πατρὶς λαμβάνει ὅταν τὰ τέκνα τῆς ὑμνύσῃ τὸν ἕρκον τῆς πίστεως »

Κατόπιν ἀναγινώσκοντος τοῦ κατηγητοῦ ἐπανελάμβανε μετὰ σεβασμοῦ τὸν Μέγαν τοῦ βαθμοῦ Ὁρκον, ὃν ὄφειλε νὰ ἀντιγράψῃ ἵνα ἔχῃ πάντοτε πρὸ ὀφθαλμῶν τὰς ἐνόρκους ὑποσχέσεις αὐτοῦ. Μετὰ ταῦτα ὁ Ἱερεὺς ἔθετε τὴν δεξιὰν ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὄμμου τοῦ ὑποψηφίου, καὶ ὑψῶν διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὴν εἰκόνα ἦν ἐκράτει ἐπίσης διὰ τῆς δεξιᾶς ὁ κατηγούμενος, ἔλεγεν.

« Ἐνώπιον τοῦ ἐνὸς ἀοράτου καὶ πανταχοῦ παρόντος ἀληθινοῦ Θεοῦ, τοῦ Αὐτοδικαίου, Ἐκδικητοῦ τῆς παραβάσεως καὶ τιμωροῦ τῆς κακίας κατὰ τοὺς Κανόνας τῆς Φιλικῆς Ἑταιρείας καὶ τὴν δύναμιν τὴν ὁποίαν μοι ἔδωσαν οἱ **Μεγάλοι Ἱερεῖς τῶν Ἐλευσινίων**, καθιερω τὸν . . . ἐκ πατρίδος . . . ἐτῶν . . . ἐπαγγέλματος . . . καὶ δέχομαι αὐτὸν ὡς μέλος, καθὼς καὶ ἐγὼ παρεδέχθην, εἰς τὴν Ἑταιρείαν τῶν Φιλικῶν. »

Μετὰ τὴν καθιέρωσιν ταύτην ἐσβέννυντο τὸ κηρίον καὶ παρεδίδοτο τῷ ὑποψηφίῳ ἵνα φυλάτῃ αὐτὸ ὡς διαρκῆ μάρτυρα τῶν ὑποσχέσεων αὐτοῦ, τὴν δ' ἐπαύριον ἐξηγουῦντο αὐτῷ τὰ γράμματα καὶ τὰ σημεῖα τῶν **Ἱερέων**, διεκοινοῦντο αὐτῷ αἱ λέξεις καὶ τὰ σημεῖα τῆς ἀναγνώσεως, καὶ ἐδίδοτο ἀντίγραφα εἰς **Γραμματα τῶν Ἱερέων** τῆς πρώτης διδασκαλίας, τοῦ πρώτου ὄρκου καὶ τῶν ἄρθρων τῆς πρώτης ἐξομολογήσεως καὶ τοῦ σκοποῦ τῆς Ἑταιρείας.

Τότε ὁ νέος Ἱερεὺς ἐλάμβανεν οἰονδίποτε μετωνυμικὸν ὄνομα ἤθελεν καὶ κατέβαλε ποσότητα χρημάτων, ἀναλόγως τῆς καταστάσεως καὶ τῶν αἰσθημάτων αὐτοῦ καὶ τὴν προσφορὰν ταύτην συνώδεε δι' ἐπιστολῆς ἀπευθυνομένης εἰς ὄνομα ἢ πόλιν τῆς

ἀρεσκείας τον, δι' ἧς ἐφανέρουν τὸ ὄνομα τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ, παρεκάλει δὲ ὅπως τὸ χρηματικὸν ποσὸν ἀφιερωθῆ εἰς τινα δῆθεν φιλανθρωπικὸν σκοπὸν. Ἐπὶ τῆς ἐπιστολῆς ἔθετε δύο σημεία εὐκρινῶς γεγραμμένα, τὸ μὲν τῆς Ἀφιερώσεως καλούμενον, ὕπερ οὐδέποτε ἄλλοτε ἐπετρέπετο αὐτῷ νὰ μεταχειρισθῆ τὸ δὲ τῆς Καθιερώσεως, ὅπερ μετεχειρίζετο εἰς τὰς πρὸς τὴν Ἐταιρείαν ἐπιστολάς αὐτοῦ.

Ἐν τέλει ὁ καταζητῆς ὑπέβαλεν τὸν ὑποψήφιον εἰς τὸν ἀκόλουθον ὄρκον, **Ἔδχατον ὄρκον** καλούμενον. «Ὁρκίζομαι ὡς ἄνθρωπος τίμιος καὶ ἐπιθυμῶν τὴν εὐτυχίαν τῶν συμπατριωτῶν μου, ἀπὸ τῆν ὁποίαν ἐξήρτηται καὶ ἡ ἰδική μου, εἰς ὅ,τι ἔχω ἱερόν καὶ ἀκριβὸν εἰς τὸν κόσμον. Ἐπειδὴ αὐτοθελήτως ἐμβῆκα μέλος εἰς τὴν ἔταιρείαν, καὶ αὐτοθελήτως ἔδωκα τὰς ἐνόρκους ὑποσχέσεις μου εἰς αὐτὴν θέλω φυλάξει ὅλα ἀπαρallάκτως θέλω εἶμαι πιστὸς ἐφ' ὄρον ζωῆς καὶ εἰς ὅλην τὴν ἔταιρείαν γενικῶς καὶ μερικῶς εἰς ὅλα τὰ μέλη της. Εἰς οἰανδήποτε περιστασίον τῆς ἀνθρωπίνου ἀσταθείας εὐρεθῶ θέλω ὀδηγηθῆ ἀπὸ τὰς θεμελιώδεις ἀρχὰς αἱ ὁποῖαι διδάσκονται εἰς τὴν διδασκαλίαν, ἣτις ἐνεπιστεύθη εἰς ἐμέ. Ὅλα ταῦτα ἐννοοῦνται καθ' ὅλην τὴν δύναμίν των»

Μετὰ τὸν ὄρκον τοῦτον ὁ **Ἱερεὺς** ἐλάμβανε πτυχίον γεγραμμένον μὲ τὰ γράμματα τῶν Ἱερῶν, ὡς ἐν τῇ δημοσιευομένῃ εἰκόνι φαίνεται, ἐν ᾧ ὁ κατηχῶν ὑπέγραφε μὲ τὸ γνωστὸν εἰς τὴν ἀρχὴν σημεῖον αὐτοῦ.

Ἡ ἀναγνώρισις τῶν ἐταίρων ἐγένετο ὡς ἐξῆς. Ὁσάκις Ἐταῖρος ἤθελε νὰ γνωρισθῆ μετ' ἄλλου συνέσφιγγε μὲ τρόπον ὅπως δι' ἀφορον τὰς δύο χεῖρας, ἐνουμένων τῶν παλαμῶν καὶ ἠρώτα συμβολικῶς ἂν εἶναι ἐκ τοῦ δεσμοῦ τῶν Φιλικῶν. Τὸ διὰ τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἄμεσον τρίψιμον τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ εἶτα τοῦ ὠτός δηλοῖν ὅτι τὸν εἶδε καὶ τὸν ἤκουσεν, ἥτο ἡ ἀπάντησις τοῦ δευτέρου. Τότε ὁ πρῶτος σφίγγων τὴν ἀριστερὰν χεῖρα αὐτοῦ ἐκτύπα ἐπ' αὐτῆς τοὺς δύο δακτύλους, τὸν λειχανὸν καὶ τὸν παράμεσον τῆς δεξιᾶς, σημαίνων διὰ τούτου ὅτι τὸν προσκαλεῖ. Ὁ δεῦτερος ἐπλησίαζεν ἀντηλάσσειτο συνθηματικῇ χειραγία καὶ φρασεολογία μέχρι πλήρους ἀναγνωρίσεως.

Τὰ **ἐξοδίαστικά** τῶν ἀνωτέρων τοῦ Ἱερέως βαθμῶν ἦσαν τῆς αὐτῆς βάσεως μὲ τινὰς, παραλλαγὰς, ἢ προα-

γαγή δὲ εἰς τοὺς βαθμοὺς τούτους ἐγένετο οὐχὶ μὲ τόσας δια-
πώσεις καὶ προφυλάξεις.

Μὲ τοιαύτην ὁργάνωσιν ἡ Φιλικὴ Ἐταιρεία ἔβαινε πρὸς τὸν
τελικὸν τῆς σκοπὸν, ὅστις ἦτο ἡ Ἀνάστασις τοῦ Γένους.
Ὁ σκοπὸς δὲ οὗτος, βασιζόμενος ἐπὶ τῆς ἰδέας τοῦ νὰ ἐμφυσηθῇ
πνεῦμα ζωῆς εἰς ἕνα ὁλόκληρον Ἑλληνικὸν Κόσμον ὅστις μέγας
ἐπὶ πέντε αἰῶνας ἔκειτο τεθνεὺς ἦτο πλέον ἢ ὑψηλὸς καὶ πλέον
ἢ ἅγιος. Τὰ μεγάλα δὲ ταῦτα ἰδεώδη καὶ ὁ εὐγενὴς
καὶ ὑπερλαμπρὸς ὑπὲρ τούτων ἀγών, ἐν συγκρίσει μά-
λιστα πρὸς τοὺς λόγους ἄλλων ἀγώνων ἄλλων λαῶν, οὕτινες ὡς
ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι πλουτολογικοί, ἀποτελοῦσι τὴν ἐκ-
παγλωτάτην ἀλουργίδα τῆς Μεγάλης τοῦ 21 Ἐ-
παναστάσεως ἢ ὅποια θὰ καταυγάξῃ ὅλους τοὺς
λαοὺς δι' ὅλων τῶν αἰῶνων.

ΤΑ ΠΛΕΟΝ ΑΓΑΠΗΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

Πράγματα πῶς ἀγαπητὰ στὸν βίῳ μας εἶν' ἐκεῖνα
ποῦ χάσαμε καὶ ξέρομε δὲν θὰ ταυροῦμε πιά:
παλάτια ποῦ κρημνίσανε, μαῦρα μαλλιά π' ἀσπρίσαν,
τῆς νεότητος ἀναγάλλιασι, ἡ ζέσι, ἡ φωτιά.

Ἡ πλιὸ γλυκειὰ κ' ἀγαπητὴ ἀγάπη εἶν' ἡ χαῦμένη,
καὶ ἡ γλυκύτερη μιλιὰ ἐκείνη στὸν νεκρὸ,
κ' ἡ πλιὸ γλυκειὰ ἐνθύμιση, ἐνθύμισ' ἀγιομένη
ἡ ὥρα ποῦ μᾶς ἔρριξε στοῦ πόνου τὸν γκρεμνὸ.

Ἡ ἀλαφιασμένη συλλογὴ στὴν λάμψη τῆς δελήνης,
τὸ καρδιοκτύπι τὸ θερμὸ τῆς μάννας ποῦ δὲν ζῆ,
τὸ σιγαλὸ, μαργαρωτὸ δάκρυο ποῦ ξεσβύνει
στ' ἀδικημένου τὴν ματιὰ, στὴν ὑστερνὴ πνοή.

Τὸ γλυκερὸ χαμόγελο στὴν μάννα π' τὸ παιδί τῆς
τὸ πρῶτο σὺν κατάρρωτα στὸν κόσμῳ γνωρισθῆ
καὶ τὸ χαῦμένο ὄνειρο καὶ ἡ χαῦμένη ἐλπίδα
καὶ ἡ λευθεριά σὺν στῆς σκλαβιάς τὰ σίδερα δεθῆ.

Οἰμένα. Εἶν' ἀγαπητὰ στὸν βίῳ μας ἐκεῖνα
π' ἐχάσαμε καὶ ξέρομε δὲν θὰ ταυροῦμε πιά,
ἕνα ὄνειρο, ἕνα δάκρυο μιὰ μάννα, μιὰ πατρίδα,
μι' ἐλπίδα ἕνας ἔρωτας καὶ μι' ἅγια λευθεριά.

ΜΑΙΡΗ ΤΑΚΙΔΕΛΗ

ΤΖΕΜΜΑ ΣΤΡΑΤΗΓΑΚΙ

δας τών παρ' ἡμῖν καλυτέρων οἰκογενειῶν.

Ἡ «Ἠχώ» τῆς ὁποίας ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἐκδόσεώς της ἐπῆρξεν οὐ μόνον διακεκριμένη συνεργάτις ἀλλὰ καὶ ἐνθερμὸς ὑποστηρικτῆς, πολλὰ ὀφείλει τῇ ἐριτίμῳ Στρατηγάκι.

Ἡ ἐρίτιμος χήρα τοῦ ἀειμνήστου Γ. Στρατηγάκι δικηγόρου Χαλίων κ. Τζέμμα Στρατηγάκι ἦς τὴν εἰκόνα παραπλευρῶς δημοσιεύομεν εἶναι μία ἀπὸ τὰς καλυτέρας καὶ λιαν μωροφωμένας κυρίας τῆς κοινωνίας μας ἀλλ' ἴσως καὶ ἡ ἀνεχυστέρα.

Μετὰ τὸν τραγικὸν θάνατον τοῦ ἀειμνήστου συζύγου της ἡ ἐρίτιμος Τζέμμα ἐξήσκησεν ὡς βιοποριστικὸν ἐπάγγελμα τὴν μουσικὴν τῆς δεξιότητά ἣν εἶχεν ἀποκτήσει ὅπως διέρχεται εὐχαριστῶς ἐν ταῖς αἰθούσαις της τὸν βίον αὐτῆς.

Ἐγένετο καθηγήτρια τοῦ κλειδοκιμβάλου ὅπως ἀναγράφη τὸ προσφιλὲς θυγάτριόν της ὅπερ πολὺ μικρὸν κατέλειπεν ὁ ἀποθανὼν πατήρ. Ἐχει δὲ μαθητρίδας τὰς νεάνι-

ΟΙΚΟΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΟΝ

Εἶναι βεβαίως περιττὸν τελείως νὰ εἶπω ὅτι ἡ ἀμάθεια ποτὲ δὲν ὑπῆρξεν ὠφέλιμος. Εἶναι δὲ τούτωντιον γνωστὸν εἰς ὅλους ὅτι αὕτη ἀποβαίνει πολλάκις λιαν ἐπικίνδυνος εἰς ἡμᾶς. Διότι ἐκ τῆς ἀγποίας ἀπορρέουσιν ὅλα σχεδὸν τὰ κακὰ. Πῶς λοιπὸν πρέπει νὰ προφυλακτέωμεν ἀπ' αὐτὰ τὰ τέκνα μας; Ἴδου τὸ ἐρώτημα. Οἱ γονεῖς ἔχουσι καθήκον ἱερὸν νὰ λαμβάνωσι τοιαῦτα μέτρα ὥστε τὰ τέκνα αὐτῶν νὰ ἀνατρέφωνται καλῶς. Ἀλλὰ μήπως οἱ γονεῖς μόνου εἶναι ἀρκετοὶ ὅπως φέρωσιν εἰς πέρας τὸ βαρὺ ἔργον τῆς καλῆς ἀνατροφῆς τῶν τέκνων τῶν; Βεβαίως ὄχι. Καὶ οἱ διδάσκαλοι μετὰ τοὺς γονεῖς ὀφείλουσι νὰ φροντίζουσι μετὰ πολλῆς ἐπιμελείας διὰ τὴν καλὴν ἀνατροφήν τῶν μικρῶν τὰ ὅποια εἰς αὐτοὺς ἐνεπιστεύθημεν. Μάλιστα δὲ ὑπάρχουσι περιστάσεις καθ' ἃς οἱ διδάσκαλοι εἶναι μᾶλλον ὑπεύθυνοι διὰ τὴν καλὴν ἀνατροφήν τῶν

παιδων ἢ οἱ γονεῖς αὐτῶν. Καὶ ἡ περίστασις αὕτη εἶναι ὅταν οἱ γονεῖς εἶναι ἀπαιδευτοί. Τότε τὸ σχολεῖον ὀφείλει νὰ ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν τῆς καλῆς ἀνατροφῆς τὴν ὁποῖαν ὄφειλον νὰ δίδωσιν εἰς τὰ τέκνα τῶν οἱ γονεῖς.

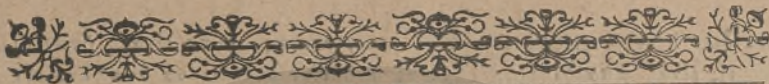
Μάλιστα δὲ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ σχολεῖον ἔχει νὰ παλαίῃ ἐναντίον ἐνὸς κακοῦ οὐχὶ καὶ τόσο ἐνκαταβλήτου. Δηλαδή ἐκείνο τὸ ὁποῖον τὸ σχολεῖον προσπαθεῖ κατόπιν πολλῶν κόπων νὰ κατορθώσῃ ὑπὲρ τῆς ἠθικοποιήσεως τοῦ παιδὸς ἐργεταὶ δυστυχῶς ἢ οἰκογένεια νὰ καταστρέψῃ καὶ τοιουτοτρόπως δημιουργεῖται εἰς φαῦλος κύκλος. Σχολεῖον λοιπὸν καὶ οἶκος ἀπὸ κοινου ἄς συνεργάζωνται ὑπὲρ τῆς καλῆς τῶν παιδων ἀνατροφῆς.

Ἄνευ τοῦ ἐνὸς τὸ ἕτερον οὐδὲν κατορθοί. Πρέπει δὲ νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἠθικὴ συνίσταται πολὺ περισσότερο εἰς τὸ νὰ μάθῃ τις νὰ παλαίῃ ἐναντίον τοῦ κακοῦ ἢ νὰ ἄγνοῃ αὐτό. Πρέπει δηλαδή νὰ γνωρίζῃ ὁ παῖς τι εἶναι κακὸν καὶ ἀνῆθικον διὰ νὰ ἀποφεύγῃ αὐτὸ καὶ τὰς συνεπειὰς αὐτοῦ.

Διὰ τοῦτο ὁ ἰατρός M. flaury εἰς τὸ ἔργον του (le corps et l' ame de l' enfant), λέγει ὅτι ὅταν τὰ τέκνα μας φθάσουν εἰς τὴν ἡλικίαν τῆς ἀναπτύξεως — ὃ πᾶν πρέπει νὰ ἐξηγώμεν εἰς αὐτὰ ὥστε νὰ μὴ τυφλώτουν εἰς ἕκαστον βῆμα. Καὶ προχωρῶν ὁ δίκστημος οὗτος συγγραφεὺς λέγει ὅτι ἡ φροντίς τοῦ νὰ μεγαλύνωμεν τὰ παιδιὰ μας ἀφελῆ καὶ ἀθῶα εἶναι μέγα σφάλμα διότι μόνον ὅταν γνωρίζῃ τις τὸ κακὸν προφυλάττεται ἐνῶ ὁ ἀθῶος πίπτει εὐκόλως θύμα. Ἄλλὰ τοῦτο δυστυχῶς δὲν εἶναι ἔργον γονέων ἀπαιδευτῶν διότι παρ' ὅλην τὴν ἀγαθὴν διάθεσιν ἣν ἔχουν εἶναι ἀδύνατον νὰ δώσωσιν τὴν ἀπαιτουμένην προσοχὴν εἰς τὴν καλυτέραν ἀνατροφήν τῶν παιδων τῶν.

Ἄς φροντίζωμεν, λοιπὸν νὰ θυσιάζωμεν πολλὰ, τὸ πᾶν, ἀγογιστός ὑπὲρ τῶν σχολείων ἔσθαι τὰ τέκνα μας ὑπὸ μεμορφωμένους καὶ εἰς τὸ καθῆκον ἀφοσιωμένους διδασκάλους ἐκπαιδεύονται καὶ καθίστανται ἠθικοὶ καὶ χρηστοὶ πολῖται πρὸς ὄφελος ὅχι μόνον τῶν οἰκογενειῶν τῶν αἰτίνας στηρίζουσιν ὅλας τὰς ἐλπίδας τῶν ἐπ' αὐτοῦς, ἀλλὰ καὶ τῆς πατρίδος.

Οὗτοι δὲ θὰ εἶναι ἀγνώμονες ἐὰν δὲν ὁμολογήσωσι μετὰ τοῦ M. Ἀλεξάνδρου ὅτι αὐτὸ μὲν ζῆν ὀφείλουσιν εἰς τοὺς γονεῖς τὸ δὲ εὖ ζῆν εἰς τοὺς διδασκάλους.»

Οὐδείς ἄγνοεῖ τὸν πολὺδρον ἱστορικὸν καὶ ἀρχαιολόγον τὸν διαρκῶς ἀσχολούμενον περὶ ζητημάτων καθαρῶς Κρητικῆς ὑποθέσεως, τὸν ὄντως Κρητικὸν συγγραφέα, ὅστις ὄχι μόνον τοὺς συμπολίτας του ἀλλὰ καὶ ἐν γένει τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον διαφωτίζει ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ περιοδικοῦ τύπου περὶ διαφόρων ἱστορικῶν ἀνεκδότων ἀνεκτιμήτου ἀξίας, περὶ πολλῶν ἀρχαιολογικῶν μνημείων τῆς πολυθαυμάστου πατρίδος του.

Ἡμεῖς σεμνυνόμεθα ὅτι τοιοῦτον ἔχομεν συνεργάτην ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐκδόσεως τοῦ περιοδικοῦ μας.

ΓΕΩΡ. ΙΑΚ. ΚΑΛΑΪΤΑΚΗΣ

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΧΑΝΙΩΝ
ΑΠΕΔΕΛΤΙΩΘΗ

Η ΚΗΔΕΙΑ ΤΟΥ ΔΑΣΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗ ΤΩ 1771

Ἀμφίβολον ἂν ὑπάρχωσι Κρητες ἀγνοοῦντες, ὅτι, κατόπιν ταπεινώσεως τῶν Κρητῶν ἐπὶ ἓνα ἀκριβῶς αἶθνα μετὰ τὴν ἄλωσην τῆς Νήσου ὑπὸ τῆς Τουρκίας, ἦτοί τὴν 25 Μαρτίου 1770, ἐπὶ τῆς Μεγάλης Αἰκατερίνης, ἀνεπέτασε τὸ πρῶτον τὴν σημαίαν τῆς Κρητικῆς ἀνεξαρτησίας πρὸς ἀποτίναξιν τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ ἐν Ἀνωπόλει τῶν Σφακιῶν, ὃ ἐκ τῆς κόμης ταύτης καταγόμενος Ἰωάννης Βλάχος ἢ Δασκαλάκης, γνωστός ὑπὸ τὸ ὄνομα Δασκαλογιάννης καὶ ὅτι οὗτος ἀχθεῖς δολίως εἰς Ἡράκλειον ἐθανατώθη ἐκεῖ, διαταγῇ τοῦ Βεζύρου Διοικητοῦ τῆς Κρήτης.

Παρὰ τοῦ μακαρίτου Ἰ. Πωλιουδάκη, ὃ ὁποῖος συνέλεξεν, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν κατώρθωσε νὰ δημοσιεύσῃ, πλουσίαν ἱστορικὴν ὕλην περὶ Κρήτης ἐξ ἐγγράφων καὶ παραδόσεων καὶ ἐρευνῶν του, εἶχον πληροφορηθῆ, ὅτι, ἀφοῦ ἐκδαρεῖς ζῶν ἐθανατώθη ὁ Δασκαλογιάννης, ἐρρίφθη τὸ σείπτον σκῆνωμα αὐτοῦ εἰς ἓνα λάκκον,

δπερ και ἀνέγραφα εἰς μονογραφίαν μου, ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἡ Κρητικὴ Σημαία.

Μοὶ εἶπε μάλιστα, ὅτι ἐν Ἡρακλείῳ ἔζη αὐτόπτης μάστις ὑπέργηρος, ὁ Χασάν Μαράζης, ὅστις τῷ 1838 τῷ ἔδειξε καὶ τὴν τοποθεσίαν τοῦ ἐν λόγῳ λάγκου.

ΙΩΑΝΝΗΣ ΔΑΣΚΑΛΟΓΙΑΝΝΗΣ

Ἡγνόνον ὅμως ὀσδιώδεις τινὰς λεπτομερείας τῆς ταφῆς τοῦ τὰς ὁποίας θεωρῶ ἀξίας ἀναγραφῆς, οὐ μόνον πρὸς συμπλήρωσιν τῆς εἰρημένης μονογραφίας μου, ἀλλὰ, πρὸ πάντων, διότι παρέχεται πάλιν ἐύκαιρία νὰ μνημονευθῇ ἡ μακαρία ψυχὴ γενναίου τέκνου τῆς Κρήτης, πραγματικῶς θυσιασθέντος εἰς τὸν βωμὸν τῆς πατρίδος.

Αἱ ἐν λόγῳ λεπτομέρειαι περιλαμβάνονται εἰς τὸ τραγούδι τοῦ Δασκαλογιάννη, συντεθὲν περὶ τὰ τέλη τῆς προπαρελθούσης ἐκατονιαετηρίδος, ἐπὶ τινος τυροκόμου Μπατζελλοῦ, αὐτόπτου τῶν ἐν αὐτῷ ἰστορουμένων, ἐν τῷ ὁποίῳ ἀναγράφεται ἡ χρονολογία τῆς συνθέσεώς του ὡς ἑξῆς:

Ἰοῦ τοῦ Δασκάλου τὸν καιρὸν, δεκάξυ χρόνοι ἐφέτος,
Ἰοῦ βράστου στὸ σακκούλι μου μπένα, χαρτί, μελάνι
καὶ τὸ τραγοῦδι τόγραφα τοῦ Δάσκαλου τοῦ Γιάννη.

Ὀλίγοι στίχοι τοῦ ποιήματος τούτου ἐδημοσιεύθησαν ἐν τῷ
ἡμερολογίῳ Βρετοῦ τῷ 1865 καὶ ἐν τῇ συλλογῇ Κρητικῶν Ἀ-
σμάτων Ἀ. Γιάνναρη τῷ 1876, ἐξ ἧς παρέλαβέ τις αὐτὸς Ἰ. Σε-
νουδάκης εἰς τοὺς ἐκδοθέντας λόγους του περὶ Κρήτης. Ἀπάν-
θισμα τοῦ αὐτοῦ ποιήματος ἐδημοσιεύθη τῷ 1873 καὶ εἰς τὴν
«Κρητικὴν Μέλισσαν» τῆς Madame de Svarts. Πλήρη δὲ κεί-
μενα αὐτοῦ ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ Emile Legrand τῷ 1888 ἐν τῇ
ἐπιτηρίδι τοῦ ἐν Παρισίοις Συλλόγου πρὸς ἐνθάρρυναι τῶν ἐλ-
ληνικῶν σπουδῶν ἐν Γαλλίᾳ ἐκ στίχων 1032 καὶ ὑπὸ Ἐμμα-
νουήλ Βαρδίδου, εἰς δευτέραν ἐκδοσιν αὐτοῦ, εἰς φυλλάδιον ἐκ
1030 στίχων τῷ 1905 ἐν Χανίοις.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔχω ὑπ' ὄψιν ἀπὸ τὰς ἐν λόγῳ ἐκδόσεις
τὴν τοῦ Βρετοῦ καὶ τὴν δευτέραν Βαρδίδου. Καὶ ἡ μὲν τοῦ
Βρετοῦ ἐξεικονίζει ὡς ἀκολούθως τὴν θανάτωσιν τοῦ Δασκα-
λογιάννη:

Πιάνουν καὶ καταβάζουν τον κάτω εἰς τὸ τιμπροῦκι.

Καὶ πιάνουν καὶ τοῦ γδέροννε τὸ χειλομάγουλό του,

κ' ἐνα γυαλι τοῦ ἴδωκε νὰ ἰδῇ τὸ πρόσωπό του.

Κι' ἀπῆς καὶ ἀπογδάρανε καὶ τὴν δεξιὰ του χέρα
ἐτότες ἐτουρκέφανε τὴν μιά του θυγατέρα.

Κι' ἀπῆς καὶ ἀπογδάρανε καὶ τὴν ζερβιάν του χέρα,
ἐτότες χαζιρεύουτε τὴν ἄλλη θυγατέρα.

Κι' ἐρώτησεν ἡ ὄρφανή, παιδιὰ ποῦν ὁ μπαμπᾶς μου;

Κάτω στὸ γλέντι κἀθεταί με τὰλλα παλληκάρια.

Κι' ἐκείνον τὸν ἐρώγαγε τοῦ θάλασσας τὰ ψάρια.

Ἡ δὲ τοῦ Βαρδίδου, ἱστορικῶς ἀκριβεστέρα, ὑπὸ διαλεκτικὴν
δὲ καὶ γραμματικὴν ἐποφιν σχετικῶς ἀσπιωτέρα, περιγράφει διά-
λογον μεταξὺ Βεζύρου καὶ Δασκαλογιάννη ὡς ἐξῆς:

Ἄφησε τὴν παραγγελιές, Δάσκαλε, γιὰ τὴν ὄρα,
γιατ' ἔχομε λογαριασμό, οἶν ἤρθες εἰς τὴ χώρα.

Καὶ ὁ Μπουρνάτος εἰς τὰ Σφακιά ἀκόμη δὲν ὑπῆει.

Καὶ οὐ κ' ἐκείνο, Δάσκαλε, τὸ κῆμα θὰ οἶς φάη.

Γλήγορα πάρετέ τους, νὰ φύγ' ἀπὸ μπροστά μου,
νὰ τὸν ἰδῶ δίχως πετοὶ νὰ ὄρσοιστ' ἢ κροδιά μου.
Δὲν τὸν ἀπόπτε τὸν καβέ, παίρνουν του τὸ τοιμπούκι,
πιάνου καὶ κατεβάζου τον κάτω σὺ Γιμουρούκι.
Δὲν τὸν ἀπόπτε τὸν καπνὸ, μουνδὲ καὶ τὸν καβέν του
λουριδες τὴν ἐβγάλασιν οἱ οκύλοι τὴν προβέν του.
Κι' ὄντεν τὸν ἀπογδέρνασιν ἐτριξ' ἢ μιά του χέμα,
καὶ τότες ἐτουρκεύγασι τὴ μζάν του θυγατέρα
τουρκεύγου καὶ τὴν ἄλλην του, χανούμια τὴν κάνου,
καὶ ῥώτια γιὰ τὸν κύρι τοῦ ἴνια ὄν ἀποκάνου.
— Κάτω σὺ γλέντι κάθεται μὲ κι' ἄλλα παλληκάρια
κι' ἐκεῖνο τὸν ἐτρῶγασι τοῦ θάλασσας τὰ ψάρια.

Τὸ κείμενον τοῦ Βρετοῦ περιέχει τὴν λέξιν **Τιμπρούκι**,
τὴν ὅποιαν ὁ Βαρδίδης διορθοῖ εἰς **Γιμουρούκι**, πλανηθεὶς
ἴσως ἐκ τῆς τουρκικῆς λέξεως **Κιουμουρὸκ** = τελωεῖον, τὸ ὁ-
ποῖον κατὰ παραφθορὰν ἐλέγετο **γιμουρούκι** ἐπὶ τουρκοκρα-
τίας. Ἄλλ' ὑπάρχει ἕτερα τουρκικὴ λέξις **Τουμουρὸκ** = πέδαι,
ἀλίσεις, δεσμά, βασανιστήρια, εὐχρηστος ἐν Κροίτη **Τουμουρούκι**
ὑπὲρ τοιαύτην ἐννοίαν κατὰ τὸν δέκατον ἔβδομον αἰῶνα, ὡς δείκνυ-
ται ἐκ σημειώματος τοῦ 17ου αἰῶνος, τὸ ὅποιον εὑρεν ὁ ἀκάματος
ἀρχαιοδίφης κ. Στέφανος Ξανθουδίδης ἐν προσθέτῳ ἀγράφῳ
φύλλῳ χαρτίου Κώδικος τῆς Μονῆς Τοπλοῦ ἐν Σητεία (ἐφημ.
Ν. Ἐλευθερία. Ἐν Ἡρακλείῳ φ. 20 τοῦ 1903) Κατὰ ουνέπειαν
ἀναγνωστέον **τουμουρούκι**, λογικότερον ὄντος, ἢτι πρόκειται
περὶ βασανιστηρίων καὶ οὐχὶ περὶ τελωνεῖον.

Ἐκεῖ λοιπὸν εἰς τὸ πολυτλήμον Ἡράκλειον, ὅπου τῇ 6 Ἰα-
νουαρίῳ 1363 ἐθανατώθη ὁ εἰκοσαετής εὐπατρίδης Ἰάκωβος
Μοδάτος καὶ τὸ σῶμα του διεσύρθη ἄπνον εἰς τὰς ὁδοὺς

Ἐκεῖ ὅπου τῇ 14 Ὀκτωβρίου 1363 ἐθνοιάθη ὁ Ἰωάννης
Καλλέργης, ριφθεὶς ἐκ τοῦ παραθύρου τοῦ παλατίου ἐπὶ τῶν
κάτωδι αὐτοῦ ὀρθίων λογχῶν τῆς σωματοφυλακῆς

Ἐκεῖ ὅπου τῇ 14 Ἰανουαρίου 1364 ἐκαρτομήθησαν εἰς τὴν
πλατεῖαν τοῦ παλατίου ὁ Μάρκος Γραδίνικος Λοδῆ τῆς Κρητικῆς
αὐτονομίας, ὁ Μάρκος Φραδέλος καὶ ὁ Γαβριήλ Δελαβοῦτος

Ἐκεῖ ὅπου τῇ 23 Ἰουνίου 1821 ἐμαρτύρησαν χίλιοι ἑξακό-
σιοι Χριστιανοί, ὁ Μητροπολίτης, πέντε Ἐπίσκοποι, πολλοὶ
Ἠγούμενοι καὶ ὑπὲρ τοὺς εἰκοσιν Ἴερεῖς

*Εκεῖ ὅπου ἔδραρχησθε, Ν. Μαλικούτης εὗρεν οὐκ ἐστὶν θάνατον
διὰ πολυειδῶν βρασμάτων τῆ 10. Ἀπριλίου 1830.

*Εκεῖ ὅπου τῆ 25. Ἀυγούστου 1898. ἤρξατο ἡ τριήμερος
σφαγή, ἡ ἐξαποστείλασα εἰς τὰς αἰωνίους μονὰς ὑπὲρ τοὺς ὀκτα-
κοσίους χριστιανούς.

*Εκεῖ ἐγδάσαν καὶ ἐθανάτωσαν καὶ τὸν Δασκαλογιάννη τῆ 17
Ἰουνίου 1771!

Καθὼς δ' ἐπὶ ἐνετοκρατίας ὁ Ἄγων Καλλέργης ὀλόδοτος, ἐντὸς
σάκκου, μετὰ λίθου χονδροῦ κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ Ζαμπελίου
κατεπωρτίσθη εἰς ἀπόστασιν βολῆς τόξου ἀπὸ τῆς παραλλίας τοῦ
Ἡρακλείου, οὕτως ἐπὶ τουρκοκρατίας ἐξεσφαιροῦσθη τὸ πνεῦμα
τοῦ Δασκαλογιάννη ἀπὸ τῆς αὐτῆς παραλλίας βορὰ τῶν ἐχθρῶν
εἰς τὴν θάλασσαν ὅταν δὲ κατόπι ἐξεβράσθη τοῦτο εἰς τὴν ἀκ-
τὴν, τὸ ἔρριψαν οἱ δῆμιοὶ, ὡς πνεῦμα σκύλλου, εἰς τὸν λάκκον,
τὸν ὁποῖον εἰδείξαν εἰς τὸν Δ. Ποσειδωνάκη, ἐξαφανισθέντα με-
ταγενεστέρας.

Τοιαύτη ἐπῆρξεν ἡ κηδεία, τὴν ὅποιαν εἶπος ἀνεμένετε ἂν ἀνα-
γνώσθη, ὡς γενομένην δημοσίᾳ δαπάνῃ, ἐν οὐκ οὐδεὶα πενήτη-
μων ἐμβατησίᾳ, μὲ στρατιωτικὰς παρατάξεις, ἐπικηδείους λό-
γους καὶ ποιήματα καὶ στεφάνους καὶ τιμὰς, ὡς προσῆκεν εἰς
τὸν πρωτοερχότην τῆς κρητικῆς πάλιγγενεσίας.

Καὶ εἰν μὲν ἀνάποδοι καιροὶ ἐπέβαλον τότε γὰρ καταπνιγῆ ἢ
ὀδύνη τῶν ἀνιπατριωτῶν του εἰς τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἐν οἴῃ, ἀλλ'
ὅμως ἐκεῖ ἀκριβῶς εἰς τὰ ἄδύτα βάρη αὐτῆς ἰδρῶθη κατὰ διά-
νοιαν περιδόξον τὸ ἥροον τοῦ ἐθνομάρτυρος τούτου, οὗ ἡ μνήμη
ἔσται ἀγήρως ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν.

*Ἐν Χαρίσις τῆ 4. Ἰανουαρίου 1912.

Γ. Μακ. Καλαϊδάκης

ΚΑΘΡΕΠΤΑΙΣ

Σένα δ' ἄρρασει, Φρόσῳ μου, Φρόσῳ καμαρωμένη,
ὥραις γὰ καθρεφτίζεσαι, σκυφτῆ, γοατισμένη,
στῆς λίμνης τὰ βαθειὰ νερά.

Μένα μ' ἄρρασει, Φρόσῳ μου, ἄφωτος μαγεμένος,
ὥραις γὰ καθρεφτίζωμαι σκυφτός γοατισμένος
στὰ δύο σου μάτια τὰ γλαρά.

Ο ΣΩΚΡΑΤΗΣ

Είναι αναμφηρίστως τολμηρὸν ὅτι ἄνθρωπος ἄρτι τὰ μαθη-
τικά ἔδρανα καταλιπὼν ἐπιχειρῆ νὰ πραγματευθῆ ἔστω καὶ ἀκρο-
θιγῶς θέμα, ὡς τὸ παρὸν. Θέμα ὅπερ πραγματευθὲν ἀπήμβλυ-
νε τοὺς πλέον δεδοκιμασμένους καὶ γλαφυροὺς καλῆς τῶν
διαπρεπεστέρων ἐπιστημόνων. Ἀλλὰ κίτοι εἶμαι ἀκραδάντως
πεπεισμένος ὅτι ἡ ἀσθενὴς καὶ ἀπειρος γραφίς μου δὲν θὰ δυνηθῆ
εἰς αἰσίον νὰ φέρῃ πέρας τὸ πτωχὸν ἔργον ὅπερ προτίθειμαι νὰ
ἐκπονήσω δὲν ἀποδειλιῶ ἐπὶ τῷ φόβῳ τῆς ἀποτυχίας μου ἀλλ'
ἔχων πρὸ ὀφθαλμῶν τὸ ἀκαδ' δύναμιν ἐσδεῖν θὰ προῖτ' ὀλμη-
ρὸς εἰς τὴν συγγραφὴν τούτου, ἵνα διὰ τῶν ὀλιγίστων μου τούτων
ἀποτίσω ἔστω καὶ μῦριον ὀφειλομένης μεγάλης καὶ αἰδίου εὐγνωμο-
σύνης πρὸς τὸν μέγιστον διδάσκαλον τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ
κόσμου, τὸν Σωκράτην, τοῦ ὁποίου αἱ ἀρθίτου μεγαλείου καὶ
ὕψους διδασκαλῆαι ἐνεποίησαν ἐν τῇ ἀσθενεῖ ψυχῇ μου μείζονα
αἰσθησιν ἐκείνης ἢ ἐν τῇ εὐγενεῖ καὶ μεγάλῃ τοῦ Θεμιστοκλέους
καρδίᾳ παρήγαγε τὸ τοῦ Μιλτιάδου τρόπαιον.

Διὰ τὴν τόλμην μου ὁμῶς ταύτην θεωρῶ εὐλογον ὅπως ἐξαίτησω-
μαι ἐκ τῶν προτέρων τὴν ἄκραν τοῦ φίλου ἀναγνώστου ἐπιείκτιαν
καὶ διὰ τὸν λόγον ὅτι ὑπηρετῶν ἐν τῷ στρατῷ δὲν ἔσχον τὸν ἀ-
παιτούμενον χρόνον ὅπως καὶ τῶν ἐλάχιστων τούτων ἐπιμεληθῶ
καλύτερον.

Δὲν κατήγετο ἐκ πλουσιῶν γονέων ὁ φιλόσοφος Σωκράτης οὐδὲ
τὸ γένος δὲν εἶλεν ἐξ ἀριστοκρατικῶν ὁ πατὴρ του Σωφρονίσκος
εἰσήσκει τὴν ὠραίαν τοῦ ἀγαλματοποιοῦ τέχνην, ἡ δὲ μήτηρ του
Φαινάρετη μετήρχετο τὸ ἐπάγγελμα τῆς μαίας.

Ἦτο πένις ὁ Σωκράτης διότι ἔμφυτος τοῖς φιλοσόφοις ἦτο ἡ
πενίς. Αὕτη περηκολούθει τούτοις ἐφ' ὄρου ζωῆς ὡς ἀριστος συν-
οδίτης.

Τὰ πάντα περιεφρόνουν οἱ ἀληθεῖς φιλόσοφοι, τὰ πάντα ἀπε-
στρέφοντο ἄκρην τῆς φιλοτάτης αὐτῶν φιλοσοφίας ἐν ἣ ἐνησμενί-
ζοντο. ἐν ἣ ἀνεύθεισκον τὴν ἀληθῆ εὐδαιμονίαν.

περιέργου ταύτης κατοικίας ενός φιλοσόφου, κυνικοῦ ὁμως τούτου, τοῦ Διογέους, καὶ ἠρώτα αὐτὸν τίμων ἔχει ἀνάγκη διὰ νὰ ἀνακουφισθῇ ἐκ τῆς μεγάλης ἐνδείας του, ὁ φιλόσοφος περιφρονῶν καὶ ἀγλήν καὶ ἰσχύον ενός δορυκτῆτορος δὲν ἀπεδειλίασεν ἀντιπάσης ἄλλης ἀπαντήσεως, δι' ἧς θὰ ἐχλεύαζεν τὴν βασιλικὴν του εὐμάρειαν, ἢ ἀπαντήσῃ τῷ Ἀλεξάνδρῳ τὸ περιλάλητον ἀμικρὸν τοῦ ἡλίου μετὰσθη.»

Ὁ πλησιφεὴς τοῦ Σωκράτους ἀστὴρ ἀνέλαμψε καὶ κατεφώτισεν τῆς Ἑλληνικῆς φιλοσοφίας τὸ στερῶμα ἀπὸ τῆς ἐποχῆς μάλιστα ἐκείνης ἀφ' ἧς ἤρξατο νὰ διδάσκη ἐν τῆς παλαιστραῖς καὶ τοῖς γυμναστηρίοις, ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἀρχὴν ἐποιήσατο οὐ μόνον ἐλέγχων τὴν ἀμάθειαν, ἀλλὰ καὶ τὰ χεῖριστα ὑποδεικνύων ἀποτελέσματα τῆς στρεβλῆς τῶν σοφιστῶν διδασκαλίας. Ὁ φιλόσοφος εἶχεν νὰ διεξαγάγῃ μακροῦς καὶ σθεναροῦς ἀγῶνας ἐναντίον τῶν δῆθεν σοφῶν τούτων ἀνδρῶν, τῶν σοφιστῶν.

Ἐπληξεν ἀνηλεῶς διὰ τοῦ μαστιγίου τῆς ψυχῆς λογικῆς του καὶ τῆς περιωνύμου καυστικῆς εἰρωνείας του, ἧς ἰδρυτῆς ἐγένετο, τοὺς ἀλαζόνας τούτους δοκισοφόρους αὐτοῖς οἰομένους τὰ πάντα εἰδέναι. Καὶ ἐποίησεν οὕτω διότι ἐγνώριζεν, ὅτι ἐπληττει αὐτὴν τὴν ἀμάθειαν, ὅτι κατεπολέμει τὴν διαφθορὰν ἣν διὰ τῆς διδασκαλίας των διέδιδον οἱ σοφισταί.

Ὅποια μεγίστη ἀντίθεσις μετὰξὺ τοῦ ἀποτόμου καὶ φαύλου χαρακτήρος τῶν σοφιστῶν, τοῦ πόρου καὶ χρηστοῦ χαρακτήρος τοῦ Σωκράτους!

Ἐκεῖνοι τετυφωμένοι ἐκ τοῦ ἐγωῖσμοῦ τῆς ψευδοῦς πολυμαθείας αὐτῶν, τῆς μεγαλορρημοσύνης, ἀπότομοι καὶ ὕβρισται ἐν ταῖς συζητήσεσι—ἐλάττωμα χεῖριστον ὅπερ ἐκκληρονομάσαμεν ψεῦ! οἱ νεώτεροι Ἕλληνες ἰδίᾳ ἐν ταῖς ἐν τῇ δημοσιογραφίᾳ συζητήσεσι ἡμῶν—κύνες λυσσῶδῶς δάκνοντες ἐπὶ τῇ ἡττῇ αὐτῶν

Διὰ δὲ τῆς φαύλης διδασκαλίας αὐτῶν ἐπεδίωξαν ἄρδην ἢ ἀνατρέψωσιν αὐτὴν ταύτην τὴν πολιτείαν.

Οὗτος ταπεινὸς ἐν τῇ ἀληθείᾳ πολυμαθεὶς του «ἐν οἶδα ὅτι οὐδὲν οἶδα» διεκήρυττειν ὁ μετριόφρων υἱὸς τοῦ Σωφρονίσκου ἀποκρύπτων διὰ τῆς φράσεώς του τὸν ἀτέρμονα ὠκεανὸν τῆς πανσοφίας του.

Πρῶτος, εὐγενής, καὶ φιλόανθρωπος εἰς τὰς μετὰ τῶν εὐεξάπτων σοφιστῶν μέγας καὶ πεισματώδεις συζητήσεις αὐτοῦ. Τοὺς ἐν

τῆ συζητήσει ἡττωμένους σοφιστὰς ὁ εὐγενὴς ἄμα καὶ φιλόθρωπος Σωκράτης μετεχειρίζετο ὡς οἱ ὑψηλόφρονες νικηταὶ τοὺς ἐκυτῶν αἰχμαλώτους.

Ἦλεγγε μετὰ δριμύτητος αὐτοὺς οἰομένους τὰ πάντα εἰδέναι· διότι ἠγνόουν τὰ ἐκυτῶν· ἐδοξάζεν δ' ὁ φιλόσοφος, καὶ πάνυ ὀρθῶς, ὅτι πρωτίτως ὀφείλει νὰ ἔχη πᾶς τις βαθεῖαν τὴν συναίσθησιν τοῦ «γνώθι σαυτόν» τοῦ περισπουδάστου τούτου δόγματος τῆς Σωκρατικῆς φιλοσοφίας.

Ἐπρέσβειεν μετὰ πεποιθήσεως ὅτι «οὐδεὶς ἐκὼν ἀμαρτάνει» ὅτι δηλαδὴ τὸ κακὸν ὑπὸ νόμου τοῦ ἀμαθούς διαπράττεται διότι δὲν ἔτυχε τῆς ἀνθρωπινιζύσης ἀπαιτουμένης μορφώσεως· δι' ὃ καὶ ὁ φιλόπολις ἀνὴρ ἀπείρωσεν ὄλον τὸν βίον του ὅπως διδάσκη τοὺς συμπολίτας του οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοὺς συρρέοντας ἀπειραρίθμους ἄκροατάς του, τὴν ἀληθῆ παιδείαν.

Μετὰ βδελυγμίας τὴν ἀδικίαν ἀπιστρέφετο καὶ προετίμα ν' ἀδικηθῆ μάλλον ἢ ν' ἀδικήσῃ ὡς ὁ ἴδιος ἔλεγεν «εἰ δ' ἀναγκασθῶν εἶναι ἀδικεῖν ἢ ἀδικεῖσθαι, ἐλοίμην ἂν μάλλον ἀδικεῖσθαι ἢ ἀδικεῖν.»

Τοιοῦτος ἐν ἴκῳ πενήντῳ σκιαγραφία ὑπῆρξε φιλόπολις καὶ χρυσὸς ὁ Σωκράτης, ὃν τρία διεφθαρμένα ἀνθρώπαια ἐτόλμησαν νὰ κατηγορήσωσιν ὡς ἀπειθῆ καὶ διαφθορέα.

Τὰς δεινὰς ταύτας συκοφαντίας μάλλον ἢ κατηγορίας ἐδέχθη ὡς ἀληθὴς φιλόσοφος, ἡρέμα τὴν ἡμέραν τῆς δίκης ἀναμένων ὅπως ταύτας πρὸ τοῦ δικαστηρίου τῆς Πατρίδος του ἀνατρέψῃ.

Ἡ ἡμέρα ἐπέστη, καὶ ὁ φιλόσοφος ὁ ὑπὸ ψευδεῖς κατηγορίας, ἃς ἐχάλκευσε ὁ κατάπτυστος φθόνος τῆς ἀγαθῆς φήμης του καὶ ἡ μεγάλη αὐτοῦ κατὰ τῶν σοφιστῶν ἐπίκρισις, ἐμφανίζεται θαλλερὸς καὶ παρὸς πρὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν Ἠλιαστῶν διὰ νὰ διδάξῃ μετὰ θάρρους ἢ ν' ἀπολογηθῆ μετὰ δέους, ν' ἀπαιτήσῃ τὴν εἰς θάνατον καταδίκην του ἢ νὰ ἐξαιτήσῃται διὰ τῶν λυγμῶν τῶν οἰκείων γυναικῶν καὶ τῶν τέκνων, ὡς ἐποίουν οἱ συμπολίται του, τὴν ἄκραν τοῦ δικαστηρίου ἐπιείκην, τὴν ἀθώωσιν του.

Κατακεραυνόβολοι τοὺς εὐτελεῖς συκοφάντας του καὶ ἀναγκάζει αὐτοὺς νὰ θορυβῶσιν ἵνα ἐν τῇ ταραχῇ ταύτῃ πνιγῆ ἡ φωνὴ τοῦ ἀπολογουμένου μεγάλου ἀθώου.

Καταρρίπτει μίαν πρὸς μίαν, διὰ θαυμαστῆς τοῦ λόγου τέχνης ἐν συνδυασμῷ μετ' ἀκαταμυχῆτων ἐπιχειρημάτων, στηριζο-

μένων ἐπὶ τῆς ψυχᾶς λογικῆς, τὰς ἐδελυρᾶς τῶν μικρῶν κατηγο-
ρων συκοφαντίας καὶ ἐν τῷ μεσῷ τῆς ψυχολογικῆς του ἐκείνης κα-
ταστάσεως, ἐν τῇ ἐσχάσει του, ὁ θεὸς φιλόσοφος καθορᾷ τὸ πᾶν
σαθρὸν τὸ πᾶν διεφθαρμένον ἐν τῷ Ἀθηναϊκῷ Δῆμῳ καὶ βροντο-
φωνεῖ «καθεύδοντες διατελοῖτε ἄν, εἰ μὴ τινὰ ἄλλον ὁ Θεὸς ὑμῖν
ἐπιπέμψειεν κηδόμενος ὑμῶν.»

Ἦτο αὕτη τυχαία ἔκφρασις ῥητορικῆς τέχνης διὰ τὴν ἐπι-
κρίσιν τὴν μεγίστην διαφορὰν τοῦ Ἀθηναϊκοῦ Δῆμου καὶ τὸ ἀδύ-
νατον τῆς διορθώσεως ἀπ' ἑαυτοῦ, ἢ ἦτο ἔμπνευσις ἄνωθεν θεῆς
ἵνα προφητεύσῃ περὶ τῆς εἰς τὸν κόσμον ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ,
ὡς πλείστοι τῆς Ἐκκλησίας πατέρες παραδέχονται;

Ἡ εὐτολμος ἀπολογία τοῦ μεγάλου φιλοσόφου, ἡ μεταλλαγὴ
τῆς θέσεως αὐτοῦ ἀπὸ κατηγορουμένου εἰς διδασκάλου ἔμπνευσμέ-
νου ἀντὶ τὴν ἐκπλήξιν τῶν Ἑλλιστῶν τὸ δικαστήριον διὰ τὸ και-
νοφανὲς καὶ σπάνιον αὐτὸ φαινόμενον, τοῦτο, μένει πνέον κατὰ
τοῦ εὐχάρστου ἀνδρὸς τοῦ μετελθόντος τὴν γλῶσσαν τῆς ἀληθείας
κατεδίκασεν αὐτὸν εἰς τὸν διὰ κωνείου σκληρὸν θάνατον. Διέπρα-
ξεν δηλαδὴ τοῦτο τὸ μεγαλύτερον ἀνοσιούργημα ὅπερ οὐδὲ κατὰ
διάνοιαν ἐπιτρέπετο αὐτῷ τὴν συλλάβην. Διεπράχθη φεῦ! ἐν τῇ
πραγματικῇ κοιτῆδι τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῇ πικρίδι τῆς ἀληθοῦς
ἐλευθερίας, ἐν τῷ ἰσοσταθμῷ ἄσται τῷ δαιμονίῳ τῆς γλυκυπέδος
Ἀθηναῆς πολιεθρῷ ἢ μεγαλυτέρῃ ἀσέβειᾳ κατὰ τοῦ ἱερωτέρου
δικαιώματος, τῆς ἐλευθερίας τῆς συνειδήσεως.

Καὶ ἐδέχθη τὴν ἐτομηγορίαν ταύτην ὁ ὑπέροχος ἀνὴρ μετὰ
πάσης ψυχραιμίας. Ἐδέχθη τὴν ἀδικον καὶ ἐμπαιθῆ τοῦ κακούργου
δικαστηρίου ἀπόφασιν λίαν ἀσμένως, διότι ἡ ἱερὰ φωνὴ ἢ ἐκ τῆς
ψυχῆς του ἐκπορευομένη, ἢ συνειδησίς του, δὲν ἤλεγχεν αὐτὸν δι'
ὅσα ἐν τῷ βίῳ ἐργάσατο, ἀλλὰ τοῦναντίον συνέχαιρεν αὐτῷ δι'
ὅσα ὑπὲρ τῆς νεότητος τῆς Πικτιδος του ἐμόγησεν.

Ἄγεται εἰς τὸ δεσμοτήριον ὡς φοβερός κατάδικος ὁ πλέον
πρῶτος καὶ νομοταγῆς πολίτης, ὁ πλέον εὐσυνειδητός Ἀθηναῖος. Ὁ-
δηγεῖται εἰς ὑγρὸν καὶ ἀνήλιον καταγώγιον ὡς ἀσεβῆς καὶ δικ-
φορεὺς ἐκεῖνος, ὅστις ὡς κύριον αὐτοῦ μέλημα ἐν τῷ βίῳ ἔθετο τὴν
διὰ τῶν ἠθικῶν διδασκαλιῶν του βελτίωσιν τῶν ἐκλελυμένων ἡ-
θῶν τῆς ἀτθιδος νεότητος.

Ἐντὶ τῆς ὀφειλομένης αὐτῷ ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων εὐεπιφύ-
ρου δῆρ' οὐ κείδιου εὐγνωμοσύνης ἄρῃπει οἴμοι! νῦν τὴν πλέον μαύ-

ρην ἀχαριστίαν ἐγκλείεται σήμερον ἐν τῷ δεσποτηρίῳ ἵνα ἐν αὐτῷ αὔριον πῆν τὸ ὑπὸ τῶν ἀγνωμόνων συμπολιτῶν του προσφερθησόμενον κώνειον.

Εἶναι ἴδιον τῆς ἡμετέρας φυλῆς, Θεέ μου, νὰ καταδικωθῇ πάντοτε τὴν ἀρετὴν, τῖνα ἐν τῇ ἐγδύσει ἀρχιούτης ὑπερτεροῦνται ἐν τοῖς γράμμασι, διακρινόμενον ἐπὶ δικαιοσύνη, διαπρόποντα ἐν τῷ φονικῷ τοῦ Ἄρεως πεδίῳ ἢ ὀδηγοῦντα ἐστεμμένους τὰς νικηφόρους ναῦς εἰς τὰς ἑλληνικὰς ἀκτὰς ἐκ πεισιματώδους ναυμαχίας κατὰ βαρβάρων ἀντὶ τῆς ὀφειλομένης αὐτοῖς εὐγνωμοσύνης ἀντὶ τῆς ἐπὶ τῶν κεφαλῶν των ἐπιθέσεως τοῦ ἀμοκραντινοῦ τῆς δόξης στεφάνου δὲν καταδικάσεν φεῦ! αὐτοὺς νὰ ἐσθίωσιν, ὅσοι διέφυγον τὴν ἀμεσον θανάτικὴν καταδίκην, τὸν πικρὸν τῆς ἐξορίας ἄρτον;

Ἄς παρακολουθήσωμεν τὸν δεσποτὴν φιλοσοφὸν μαζ ἐν τῇ ζοφερᾷ εἰρητῇ ἐνθα μετὰ γενναιότητος ἀνκίμνει τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του· τὴν ἡμέραν καθ' ἣν τὸ γαλήνιον πνεῦμά του θά μεταβαίνει εἰς ἄλλον κόσμον, ἀγνωστον ὡς ὁ ἴδιος ἔλεγεν, καὶ ἐνθα ἀναμφιβόλως κρείθεται ἡ ἀρετὴ.

Ἄλλὰ κατ'εὐτυχίαν τῆς ἀνθρωπότητος συμπάσης, πρὸς μεγίστην ὄμως δυστυχίαν τοῦ γηραιοῦ Σωκράτους ἢ περιπόθητος δι' αὐτὸν ἡμέρα τοῦ θανάτου του ἐβραδυνε νὰ ἔλθῃ, διότι ἡ ἱερὰ ναῦς ἢ εἰς Δῆλον πεμρθεῖσα δὲν εἶχεν ἐπανακίρψαι εἰσέτι καὶ ἐπομένως οἱ εὐσεβεῖς Ἀθηναῖοι—ὅποια εἰρωνεῖα—δὲν ἐξετέλουν πρὸ τῆς ἐπανόδου τῆς οὐδεμίαν θανάτικὴν καταδίκην. Καὶ λέγω πρὸς εὐτυχίαν συμπάσης τῆς ἀνθρωπότητος διότι κατὰ τὸν τριακονθήμερον διάστημα καθ' ὃ οὗτος διέτελει κλειρκτος ἐδίδασκεν τὰς ὑψηλοτέρας διδασκαλίας ἄς μετὰ δυσκολίας ἢ ἀνθρωπίνῃ διάνοιᾳ δύναται νὰ ἐννοήσῃ.

Διότι ἡ μεγάλη ψυχὴ του ἀπηλλαγμένη πλέον τῶν κοσμικῶν περισπασμῶν, πύσασα πλέον νὰ ἐλέγῃ τὴν φιλοσύνην τῶν συμπολιτῶν ἤτο ἐτοίμη νὰ πετάξῃ ὡς πάλλευκος ὡς ἀγνή περιστερὰ εἰς τὸν ἀγνωστον ἀλλὰ προσφιλὴ καὶ περιζήτητον κόσμον τῆς.

Μέχρις ἐδάφους τὸ γόνυ κλίνω πρὸ τοῦ ἱεροῦ ἐκείνου μέρους ἐνθα ἐπὶ τριακοντα ἡμέρας εἰς ἐκ τῶν μεγαλυτέρων φιλοσοφῶν τοῦ κόσμου θύμα τῆς μαύρης τῶν συμπολιτῶν του ἀχρηστίας ἀνέμενε φιλοσοφῶν τὴν ἡμέραν τοῦ θανάτου του μετὰ πλήρους ἀ-

νιζικακίας.

Μετὰ βχθυτάτου σεβασμοῦ κλίνων τὸ γόνυ ἀποκαλύπτομαι πρὸ τοῦ σεπτοῦ χώρου—ὄστις φεῦ! εἶναι σήμερον φάνη—ἴνθα ἀντήχησεν ὁ ἱερώτερος ὕμνος, ὁ πλέον ἐμπνευσμένος καὶ φλογερὸς ψαλμὸς πρὸς τὴν Πατρίδα: «Μητρός τε καὶ πατρός καὶ τῶν ἄλλων προγόνων ἀπάντων τιμιώτερόν ἐστιν ἢ Πατρίς καὶ σεμνότερον καὶ ἁγιώτερον καὶ ἐν μείζονι μοίρα καὶ παρὰ θεοῖς καὶ παρ' ἀνθρώποις τοῖς νεῦν ἔχουσι.»

Καὶ θὰ ἐξακολουθῶ νὰ ταραμένω γονυκλινῆς πρὸ τοῦ περιφρανημένου σήμερον τούτου μέρους ἐφ' ὅσον ἀναπολῶ ἐν τῇ μνήμῃ μου ὅτι οὐ μόνον τῆς φιλόκτης Πατρίδος ὁ γλυκὺς καὶ ὑπερφυῆς ὕμνος ἐψάλη ὑπὸ ψυχῆς ἐμπνευσμένης, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν Νόμων δὲν παρέλειψε νὰ πλέξη τὸ προσήκον ἐγκώμιον, δὲν παρέλειψε νὰ τονίσῃ τὴν πρὸς αὐτοὺς ὀφειλομένην τυφλὴν ὑπακοὴν καὶ τὴν πρὸς τοὺς ἀρχοντας ἀρχὴν πειθαρχίας, ἔξοχα προσόντα ὅπως ἡ Πατρίς μεγαλοουργῇ.

Τὴν πρὸς τὸ καθήκον ἀφοσίωσιν ὁ θεῖος φιλόσοφος περὶ πολλοῦ ἐποιεῖτο· ἔλεγεν δὲ μετ' ἀνυποκρίτου χαρᾶς ὅτι ἐκτελεῶν τοῦτο ἠκούεν μίαν ἄγνωστον, μίαν μυστηριώδη ἱερὰν φωνὴν ἔσθωθεν ἐμπορευομένην, ἣν δαιμόνιον ἐκάλει, ἐπιβραβεύουσαν αὐτόν.

Δὲν ἐδίδεξε μόνον ὁ Σωκράτης ἀλλὰ καὶ ἐξετέλεσεν τὰς διδασκαλίας του. Πείθουσιν οἱ ἀρωσιωμένοι μνηστῆαί του διὰ δωροδοκίας τὸν δεσμοσύλακα νὰ ἐπιτρέψῃ τὴν δραπέτευσιν τοῦ διδασκάλου τῶν ἐκ τοῦ δεσμοτηρίου. Ὁ Σωκράτης ἀρνείται διαρρήδην νὰ διαπράξῃ τοιοῦτόν τι διότι θὰ παρέβαινε τοὺς νόμους καὶ τὰς διατάξεις τῆς φιλόκτης Πατρίδος του. Καίτοι ἦτο ἀθῶος, ἔλεγεν ὅτι πρέπει ν' ἀποθάνῃ διότι οὕτως ἡ Πατρίς κλεῖυει.

Ἐὸ θάνατος εὐρίσκειται ἐπὶ θύραις καὶ ὁ Σωκράτης ἔψαλε μετὰ τοῦ μνηστοῦ του Φαίδωνος τὸ κώνειον ᾄσμα του. Ἐβίδαξε δηλαδὴ τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ πολυμύχθου καὶ τρικυμιώδους ἀλλὰ κοινωφελούς βίου του διδασκαλίαν ὑπερφυῆ, διδασκαλίαν χριστιανικὴν τὴν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς.

Φιλοσοφαί εἰσέτι ὁ διδασκαλὸς καὶ τις τοῦ νόμου ἐκτελεστής εἰσελθὼν προσκομίζει αὐτῷ τὸ κώνειον, τὸ φιλοδώρημα τοῦτο τῶν ἐκυτοῦ συμπολιτῶν.

Βεβιαίως εἶχεν ἐπανεῖλθει ἡ πανηγυρίζουσα ἱερὰ θεωρός, εἶχε πλέον ἀρθῆ τὸ κώλυμα τοῦτο ὅπερ ἐπέτρειψεν μοιραίως εἰς τὸν

Σωκράτην νὰ βλέπη ἐκ τοῦ περαθύρου τῆς ὑγρᾶς τρώγλης του τὸν λαμπόντα ἥλιον καὶ τὸν ὑπὸ τῶν ποιητῶν ὑμνηθέντα γελόντα ἀττικὸν οὐρανόν. Ἔτι μικρὸν καὶ ὁ φιλόσοφος μας θὰ εἶναι νεκρός.

Μετ' ἐξόχου καὶ ἀπερχομένου δραματικῆς ἐναργείας ὁ ἰδανικός καὶ εὐγνώμων μαθητὴς του, ὁ Πλάτων, περιγράφει τὰς τελευταίας ὀδυνηρὰς στιγμὰς τοῦ βίου τοῦ μεγάλου διδασκάλου του, τὰς στιγμὰς καθ' ἃς ἔπιεν τὸ κώνειον.

Ἔπιεν τὸ κώνειον χωρὶς ἐν περάπονον νὰ ἐξέλθῃ ἐκ τῶν χειλέων του, χωρὶς ν' ἀκουσθῇ ἢ ἐλχίστη μεμφυμοιρία...

Ἡ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου ἐξετελέσθη.

Ὁ φιλόσοφος Σωκράτης δὲν ὑπάρχει πλέον ἐν τῇ ζωῇ εἶναι πτώμα ὅπερ ἄρτι κατέλιπεν ἢ πανάσπιλος ψυχὴ του, καὶ ὅπερ ἐν δικαστοῖς περικυκλοῦσιν οἱ εὐγνώμονες μαθηταί.

Ἐξέπνευσεν ὁ Σωκράτης καὶ ἡ μεγάλη ψυχὴ του μετέβη εἰς τὸ ἀγνωστον ἐκεῖνο μέρος ὅπερ δικαίως ἐπόθησεν νὰ γνωρίσῃ, εἰ τὸ μέρος ἐκεῖνο ἐνθ' εὐρίσκοντι οἱ δίκαιοι.

Δὲν ὑπῆρξεν εἰδωλολάτρης, μεγάλῃ φιλόσοφῃ, ἐὰν δὲ δὲν ἦσο καὶ ὁπαδὸς τοῦ Χριστοῦ ἦσο ὅμως ὁ πρόδρομος καὶ προφήτης τοῦτου καὶ ὁ κήρυξ τῶν μεγάλων καὶ ὑψηλῶν διδασκαλιῶν αὐτοῦ.

Χανιά. Ἰανουάριος. 1912.

Ἄ. Ν. Νικολακάκις

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

ΑΓΘΘ. ΝΙΝΟΛΑΚΙΣ

Ἐὰν ἡ «Ἠχώ» δὲν ηὐτύχησε νὰ δημοσιεῖ ἐνθῆ ἐν ταῖς στήλαις τοῦ Ἡμερολογίου τὴν ἔργον τι τοῦ Ἀρχιμανδρίτου καὶ Καθηγητοῦ τῶν ἱερῶν Γραμμάτων ἐν τῷ ἡμετέρῳ Γυμνασίῳ κ. Ἀγαθαγγέλου Νινολάκι, ἔσχεν ὅμως αὐτὴ τὴν εὐτυχίαν νὰ κοσμήσῃ τοῦτο διὰ τῆς εἰκόνης του.

Ὁ διαπερήσ οὗτος κληρικός μας εἶναι ἐν τῇ κοινῇ ἐπιειδήσει τοῦ Χριστεπωνύμου Ὁρθοδόξου Ποιμνίου τῆς Ἐπισκοπῆς μας ὁ ἐνδεδειγμένος πολυσέβαστος Ἱεράρχης.

ΕΜΜ. ΡΟΔΟΛΑΚΗΣ

Εἰς ἓκ τῶν καλυτέρων συνεργα-
τῶν μας εἶναι καὶ ὁ κ. Ἐμμ.
Ροδολάκης γνωστότατος διὰ τὴν
εἰς τὸν ἑγχώριον τύπον συνεργα-
σίαν του.

Τὸ ὠραῖον ποιητικὸν ἔργον του
ὑπὸ τὸν τίτλον «Δάφναι καὶ
Παλμοὶ» μαρτυρεῖ τὸ φιλοπρό-
οδον τοῦ ἀρίστου τοῦτου καὶ φε-
ρέλλιδος γένου.

ΦΥΛΑΞΑ ΚΑΙ ἈΝΘΗ

=1=

Πάντα κοντά σου μὲ τραβᾶς, ὅπως τὸν νεύτη κύμα,
μὲ θρέφεις, μὲ δροσολογᾶς, σὰν πλάτανος τὸ κλῆμα.

Κι' ἂν μέρα μόνο μιὰ διαβῆ χωρίς νὰ σ' ἀντικρύσω,
νὰ ἐμπνευσθῶ ἀπ' τὸ γέλοιό σου νὰ ὄνειροπολήσω,

Τὸν κόσμον τὸν ἀπόκοσμον ποῦ κλείς βαθεῖα εἰς τὰ μάτια,
μὲ μυρωμένες λεμονιές, μ' ἀνθινὰ μονοπάτια,

Γίνομαι ἄγριος, σκυθρωπός, ὅλα θαρῶ μού φταίνει,
κι' ἡ πέννα μου καὶ τὸ χαρτί κι' ἐκεῖνα πικροκλίβει.

Κι' ὅταν κοντά σ' εὐρίσκομαι, στὰ γόνατά σου κλίνω,
ἀπὸ λεγίνι ὀλόχρυσον, νερὸ τοῦ πόθου πίνω.

=2=

Ἀλήθεια, πόσο σ' ἀγχιπῶ καὶ πόσο σὲ λιτρεύω.
ὀλημερίς κι' ὀληνυκτὶς τὸν νοῦ γιὰ σὲ παιδεύω.

Ὅλη τὴν σκέψι, τὴν ζωὴ μου χεῖρας κρούσά ἀράξεις,
κι' εἰς τῆς καρδιάς σου τὸν ὄρωμ' ἔχ' ὁ φτωχὸς ἀράξεις.

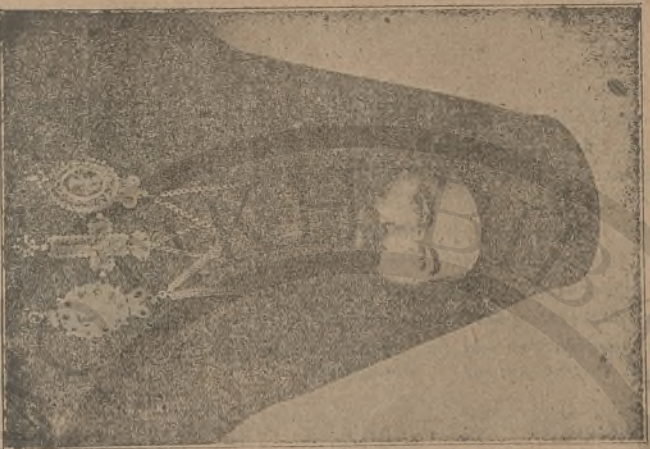
Ποῦ νὰ μού ποῦν νὰ σ' ἀρνηθῶ νὰ παύσω νὰ σὲ βλέπω,
θὰ προτιμήσω στὰ βουνὰ τρελλὸς ἀνθούς νὰ δρέπω.

Νὰ φύγ' ἀπὸ τὸν κοσμ' αὐτὸ καὶ νὰ ζητήσω μνημκ.
Νὰ σ' ἀρνηθῶ; καλλιτερά νὰ μὲ ροφήσῃ κύμα.

Φ.Ν.

ΕΜΜ. ΡΟΔΟΛΑΚΗΣ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΚΟΡΥΦΑΙ

Κισσίου και Σεβίου
ΑΝΘΙΜΟΣ

Μυροπόλεως Κρήτης
ΕΥΜΕΝΙΟΣ

Παλαιός φίλος και συνεργάτης τῆς «*Ἠχοῦς*» ὁ κ. Νικόλαος Ἀντ. Παπαδάκης.

Οὗτος εἶναι ἐν ἐπίλεκτον μέλος τοῦ παρ' ἡμῖν δικηγορικοῦ κόσμου, λόγῳ τῆς ἐπιστημονικῆς μορφώσεως καὶ τῆς μεγάλης γλωσσομαθείας του. Διετέλεσε Γεν. Εἰσαγγελεὺς καὶ Γενικὸς Γραμματεὺς τῆς Γεν. Διοικήσεως Κρήτης. Μετὰ δὲ τὴν ἐπέλευσόν σον μεταπολίτευσιν προετίμησε νὰ μετῆ εἰς τὴν προσφιλή πατρίδα του καὶ νὰ ἐξασκῆ ἐν αὐτῇ τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα, ἐν ᾧ διαπρέπει.

ΝΙΚ. Α. ΠΑΠΑΔΑΚΗΣ

Ο ΣΥΝΕΤΟΣ ΔΙΚΑΣΤΗΣ

Εἰς πλουσίος ἀνὴρ εἶχεν ἀπολέσῃ ἐξ ἀπρονοησίας ἀξιόλογον χρηματικὸν ποσόν, τὸ ὅποιον εἶχε ρυψῆ ἐντός ὑψοῦ κασος. Κατέστησεν ὅθεν οὗτος γνωστὴν τὴν ἀπώλειάν του ταύτην, δηλώσας ἐν ταύτῳ, ὡς συνήθως πράττουσιν εἰς παρομοίας περιστάσεις, ὅτι προσφέρει εἰς τὸν χρηστὸν εὐρεῖν ἢ ἀμοιβὴν καὶ δὴ ἐξ ἑκατὸν ταλήρων.

Μετ' οὐ πολὺ εἰς καλὸς καὶ τίμιος ἀνὴρ παρουσικισθεὶς ἐνώπιον αὐτοῦ εἶπε: «Τὸ χρῆμα σου εὗρον ἐγώ. Νὰ τὸ χάρισαι. Ἄλλο λάβε τὸ πρᾶγμα σου!»

Τοιοῦτοτρόπως ὠμίλησεν οὗτος μετὰ τὸ ἰλαρὸν βλέμμα τιμίου καὶ εὐσυνειδήτου ἀνδρός, ἡ δὲ συμπεριφορὰ του αὐτῆ ἡτο ἔξοχος.

Ὁ ἕτερος ἔλαβεν ὡσαύτως ὄψιν φαιδροῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ μόνον καὶ μόνον ἐπειδὴ ἀνέκτη τὸ χρῆμα του, ὅπερ δι' αὐτὸν ἐλογίζετο ἀπολεσθὲν διὰ πλάντης. Τίνι δὲ τρόπῳ κτεθεῖχθη ἡ χρησιότης του, τοῦτο θέλει γείνη γνωστὸν μετ' οὐ πολὺ.

Μετῆσας οὗτος τὸ χρῆμα ἐπέβη παρὰχρημα τίνι τρόπῳ ἡδύνατο νὰ στερήσῃ τῆς ὑπεσχημένης ἀμοιβῆς τὸν πιστὸν εὐρεῖν, μεθ' ὃ εἶπε: «Καλὲ φίλε, ὀκτακόσια ἀκριβῶς τάληρα ἦσαν ἐραμμένα ἐν τῷ ὑφάσματι τούτῳ, ἀλλ' ἐγὼ εὗρισκω νῦν ἐν αὐτῷ

μόνον ἑπτακόσια. Ὑμεῖς ἀναμφιβόλως θὰ ἐξεπαραλύσατε μίαν ραφὴν καὶ ἔλαβετε ἤδη ἐκείθεν τὴν ἐξ ἑκατὸν τάληρων ἀμοιβήν σας. Ὡς πρὸς τοῦτο καλῶς ἐπραξάτε. Σὰς εὐχαριστῶ.»

Τοῦτο δὲν ἦτο βεβήκιως καλόν, ἀλλὰ καὶ δὲν εἶμεθα ἀκόμη εἰς τὸ τέλος τῆς διηγήσεως. Ἡ τιμιότης εἶνε τὸ ἄριστον κερχάκιον, ἢ δὲ ἀπάρησις στρέφεται κατὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ κυρίου.

Ὁ χορηγὸς εὐρεθῆς, ὅστις ἐνδιαφέρετο περισσότερο διὰ τὴν τιμὴν τοῦ ἢ διὰ τὰ ἑκατὸν τάληρα, διεβεβαίωσεν ὅτι τὸ δεμκτίον εἶχεν εὐρη εἰς οἶκον κατῆστασιν τὸ ἔφερε καὶ ὅτι τὸ ἔφερεν εἰς οἶκον κατῆστασιν τὸ εἶχεν εὐρη.

Τέλος πάντων οἱ διαφερόμενοι ἦλθον ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ. Ἀμφοτέροι ἐνέμειναν, καὶ ἐνταῦθα ἀκόμη, εἰς τὸν ἰσχυρισμὸν αὐτῶν, ὁ μὲν, ὅτι ὀκτακόσια τάληρα ἦταν ἐραχμμένα ἐν τῷ δεμκτίῳ ὁ δὲ, ὅτι ἐκ τοῦ εὐρήματος οὐδὲν εἶχεν ἀφικρέση καὶ ὅτι τὸ δεμκτίον τοῦτο ἦτο ἄθικτον.

Ἐν τῇ προκειμένη περιπτώσει μία καλὴ σκέψις ἦτο πολὺτιμος. Ἄλλ' ὁ συντός δικαστῆς, ὅστις τὴν τιμιότητα τοῦ ἑνὸς καὶ τὴν κακὴν διάθεσιν τοῦ ἑτέρου ἐκ τῶν προτέρων ἐφαίετο γνωρίζων, διηυθέητε καλῶς τὸ πρᾶγμα. Θεωρήσας τὸν ἰσχυρισμὸν ἑκατέρου τῶν διαφερομένων ὡς σταθερὰν καὶ πικνηγυρικὴν διαβεβαίωσιν ἐξέδοτο τὴν ἐπομένην ἀπόφασιν:—

«Κατὰ ταῦτα, ἐὰν ὁ εἰς ἐξ ὑμῶν ὀκτακόσια τάληρα ἀπώλεσεν, ὁ δὲ ἕτερος εὔρε δεμκτίον περιέχον μόνον ἑπτακόσια, δὲν δύναται τὸ χρῆμα τοῦ τελευταίου νὰ ἦνε αὐτὸ τοῦτο, ἐφ' οὗ ὁ πρῶτος ἔχει δικαίωμα. Σὺ ἐντιμὲ φίλε, ἀνάλαβε πάλιν τὸ χρῆμα, τὸ ὁποῖον εὔρες, καὶ φυλάττε τοῦτο καλῶς ἕως οὗ ἔλθῃ ἐκεῖνος, ὅστις μόνον ἑπτακόσια τάληρα ἀπώλεσε. Καὶ διὰ σέ (σπλαγχεῖς πρὸς τὸν ἕτερον τῶν διαφερομένων) δὲν εἰξεύρω καλλιτέραν συμβουλήν ἢ νὰ ἔχῃς ὑπομονὴν μέχρις οὗ ἀναγγελοθῇ ἐκεῖνος, ὅστις τὰ ὀκτακόσια τάληρα εὔρεν.»

Ὅπως ὠμίλησεν ὁ δικαστῆς καὶ οὕτως ἐγένετο.

(Ἐκ τοῦ Γερμανικοῦ)

ΤΙ ΘΑ ΞΤΟ ΔΥΝΑΤΟΝ ΝΑ ΓΙΝΗ ΕΝ ΚΡΗΤΗ

Σ. ΠΕΖΑΝΟΣ
Διευθυντής Δημ. Έργων

Ν. ΠΕΤΑΣΗΣ
Νομομηχανικός

Ἐκ τῶν σπουδαιότερων παραγόντων τῆς ἀναπτύξεως καὶ προόδου ἐνὸς τόπου εἶναι τὰ Δημόσια αὐτοῦ ἔργα, λίαν ὀρθῶς δ' εἰπέ τις οὐ ταῦτα εἶναι τὸ βαρόμετρον τοῦ πολιτισμοῦ του. Ἐνιαῦθα δὲν ἔχω νὰ πραγματευθῶ περὶ τῆς ὠφελείας καὶ χρησιμότητος τῶν Δημοσίων Ἔργων ἀπλῶς μόνον θέλω νὰ εἶπω δύο λέξεις : τὴν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ γίνη ἐν Κρήτῃ εἰς δημόσια ἔργα καὶ ποτα εἶνε ταῦτα καὶ ἰὰν εἶνε εἰκόλον νὰ γίνωσι μὲ τοὺς συνήθεις πόρους τῆς Πολιτείας.

Τὰ ἔργα ταῦτα εἶναι α' ἀμαξίτοι ὁδοὶ ὅσον εἶναι δυνατοὶ καὶ βιοτοὶ εἰς τὰ λίαν δύσβατα καὶ ὄρεινὰ μέρη. Οἱ βιοτοὶ οὗτοι ὁδοὶ θὰ ἔχωσι τέτρα τὸς ἀμαξίτε ε. β'. σιδηρόδρομοι γ'. λιμένες καὶ ἀποβάθροι δ'. δεξαμεναὶ ἀποθηκεύουσαι τὰ ὄμβρια ὕδατα ἵνα χρησιμοποιῶνται κατὰ τοὺς θερινούς μῆνας εἰς τὴν Γεωργίαν καὶ ε'. ὡς οὐμπανομαροτόντες Μετεωρολογικοὶ σταθμοὶ εἰς ἐπιβάθρα τῆς Νήσου σημεῖα ζ'. ἀποξήρανσις τελεμάτων κ. λ. π.

Δημοτικὰ ἔργα δύναται νὰ γίνωσι ἐν τὸς τῶν πόλεων οἷον: ὑδροεῦσις, ἐπιάνομοι ἀγοραὶ φωτισμοὶ ἔνυμωτορμὰι θέατρα δευτροστοιχαι κ.λ.π.

Ἡ Κρήτη κατ' ἔξοχὴν γεωργικὴ εἶσα ἔχει ἀνάγκην πρωτοστιας ἰσωτερικῆς οὐγκοινωνίας, ποτα δ' ἐπιδοσεῖν ἔχου ἐπὶ τῆς Γεωργίας οἱ ἀμαξίτοι ὁδοὶ τὸ ἀντιλαμβάνεται τις ἐκ τῶν ὀλίγων τοιούτων τῶν ἐκτελεσθέντων ἐν Κρήτῃ δι' ἔραων μετὰν ἔραων.

γίτων διήλθον ἤρχισαν ταῦτα ὡς διὰ μαγικῆς ῥάβδου νὰ καλλιεργῶνται καὶ νὰ μεταβάλλονται ἀπὸ χέρσα καὶ ἄχρηστα εἰς καλλιεργημένα καὶ παραγωγικά· ἵνα ὁμως αἱ ὁδοὶ ἀμέσως ἀπ' ἀρχῆς δώσωσιν ὄλην τὴν χρησιμότητά των δέον νὰ ἐκτελῶνται μεθοδικῶς ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν πόλεων καὶ θέτοντες αὐτὰς εἰς συγκοινωνίαν μετὰ τὰ σπουδαιότερα κέντρα τοῦ ἐσωτερικοῦ· ἀπ' οὗ δὲ περατωθῶσιν αἱ κεντρικοὶ, οὕτως εἰπεῖν, οὗτοι ὁδοὶ θὰ ἐκτελεσθῶσιν αἱ δευτερεύουσαι, καὶ τριτεύουσαι. Ἡ Κρήτη ἐκ τῶν τακτικῶν αὐτῆς πόρων δύναται εὐκόλως κατ' ἔτος νὰ κατασκευάζῃ ὑπὲρ τὰ ἑκατὸν εἴκοσι χιλιόμετρα κεντρικῶν ὁδῶν· οὕτω εἰς 5-6 ἔτη θὰ ἔχει συμπληρώσῃ ὅλον τὸ δίκτυον τῶν κεντρικῶν ὁδῶν καὶ εἰς 12-15 ἔτη νὰ περάνῃ τοὺς δευτερεύοντας καὶ τριτεύοντας τοιοῦτους.

Παραλλήλως πρὸς τὴν ὁδοποιίαν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνωσιν εἰς ὅσα μέρη εἶναι πεδινὰ σιδηρόδρομοι· ἡ ὁδοποιία καὶ οἱ σιδηρόδρομοι ὄχι μόνον δὲν θὰ διαγωνίζωνται πρὸς ἀλλήλους, ἀλλὰ τοῦναντίον θὰ συνορίζωνται, οὕτως εἰπεῖν, τὸν ἀγαθὸν ἀγῶνα τῆς προόδου καὶ εὐημερίας τῆς Νήσου. Οἱ σιδηρόδρομοι, θὰ κατασκευασθῶσι διὰ τῆς ὁδοῦ τῶν παραχωρήσεων εἰς εταιρείας· δυνάμει δὲ τοῦ εἶδους τῆς καλλιεργείας τῶν μερῶν αὐτῶν οὗτοι θὰ διασχίσωσι ἀμέσως ἀπὸ τῶν πρώτων ἐτῶν θὰ εἶναι ἀντάρχεις, ὥστε ἐνῶ θὰ παρέχωσι μέγα πλοῦτον εἰς τὴν Νήσον αὕτη δὲν θὰ ἐξοδεύσῃ σχεδὸν τίποτε δι' αὐτοὺς. γ'. Μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐσωτερικῆς συγκοινωνίας ἐρχεται ἀμέσως ἡ ὑποχρέωσις τῆς κατασκευῆς λιμένων εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα τὰ ὅποια ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των συγκεντροῦσι τὰς μεγαλυτέρας ποσότητας ἐμπορευμάτων, εἰς δὲ τὰ ἄλλα μέρη θὰ γίνωσιν ἀποβάρθαι ἢ ἄλλα μικρὰ λιμενικὰ ἔργα πρὸς προστασίαν τῶν πλοιαρίων κατὰ τὰς τρικυμίας.

ζ'. Ἡ Γεωργία πλὴν τῆς ἐσωτερικῆς καὶ ἐξωτερικῆς συγκοινωνίας ἔχει ἀνάγκην διὰ νὰ ἀναπτυχθῇ καὶ ἄλλων χρησιμωτάτων δημοσίων ἔργων· τοιαῦτα εἶνε ἡ κατασκευὴ μεγάλων δεξαμενῶν, ἀποθηκηνουσῶν τὰ ὑμβρία ὕδατα κατὰ τὸν χειμῶνα καὶ ἀποδιδουσῶν αὐτὰ κατὰ τοὺς θερινοὺς μῆνας ἀπὸ Ἀπριλίου μέχρι τοῦ Σεπτεμβρίου συμπεριλαμβανομένου. Δοθείσης δὲ τῆς μεγίστης ἀναπτύξεως ἦν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἔλαβεν ὁ

πρὶν χρησιμοποιηθῆ εἰς τὴν Γεωργίαν νὰ χρησιμοποιηθῆ διὰ τὴν παραγωγὴν ἠλεκτρισμοῦ ὅστις θὰ κάμνῃ χίλια δυὸ πράγματα, ἠλεκτροφοτισμὸν τῶν πόλεων, κίνησιν διαφόρων μηχανικῶν ἔργων, μύλων, τραμ οἰδηροδρόμων κ.λ.π. Ὡστε αἱ ὑδαταποθῆκαι αὗται δύνανται νὰ κατασκευασθῶσι διὰ διπλοῦν σκοπὸν· πρῶτον νὰ παράγωσιν ἠλεκτρικὴν δύναμιν, δεύτερον νὰ χρησιμεύσωσι διὰ τὰς ἀρδεύσεις.

Τοιαῦται ὑδαταποθῆκαι δύνανται νὰ κατασκευασθῶσιν εὐκόλως εἰς πλεῖστα μέρη τῆς Κρήτης.

Ἡ ὕδωρ ἐκ τῆς Γεωλογικῆς κατασκευῆς τῆς Νήσου εἰς τὰ βόρεια μέρη αὐτῆς ἰδίως τὰ ὕδατα ἀναβλύουν εἴτε ἐκτὸς τῆς θαλάσσης εἴτε εἰς τὴν παραλίαν μεταβάλλοντα τὰς παχείας γαίας εἰς τέλματα ἄχρηστα μὲν διὰ τὴν Γεωργίαν, ἐπιβλαβέστατα δὲ διὰ τὴν δημοσίαν ὑγείαν· τὰ τέλματα ταῦτα εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποξηρανθῶσιν εὐκόλως καὶ αἱ μὲν γαῖαι ν' ἀποδοθοῦν εἰς τὴν Γεωργίαν ἢ δὲ Δημοσίᾳ ὑγείᾳ νὰ κερδιζῆ.

Ἐντὸς τῶν πόλεων δὲ θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ γίνωσιν ὅσα ἀνωτέρω ἀνέφερον Δημοτικὰ ἔργα.

Ἡ ἐκτέλεσις τῶν ἀνωτέρω ἔργων δύναται νὰ γίνῃ ἐκ τῶν συνήθων πόρων τοῦ προϋπολογισμοῦ ἀρκεῖ νὰ ἐπικρατήσῃ μεθοδικότης καὶ μελέτη πλήρης αὐτῶν, βαθμιαία ἐκτέλεσις εἰς χρόνον οὐχὶ ἀνώτερον τῶν δέκα πέντε ἐτῶν. Ἡ Κρήτη ἔχουσα ἐν ἐκ τῶν θαυμασιωτέρων κλιμάτων καὶ ἐξέχουσαν θέσιν ἐν τῇ μεσογείῳ θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἐντευκτήσιον καὶ ἡ διαμονὴ τῆς κοσμοπολιτικῆς πλουτοκρατικῆς τάξεως πρὸς μέγιστον ὄφελος αὐτῆς.

ΤΟ ΘΝΕΙΡΟ

Ὅσοι τὰ τραγουδάκια μας διαβάζουν ἕνα ἕνα, κακογλωσσέουν καὶ ἀποροῦν καὶ μὲ ρωτοῦν γιὰ σένα
—Μὰ νάνε τάχα ἀληθινὴ, νὰ ζῆ σὺ τὸν κόσμον τάχα,
ἢ μὴ τὴν ὄνειρεύεσαι στοὺς στίχους σου μονάχα;
Κ' ἐγὼ τοὺς λέω : — Τὴ βράκατε τὴ λέξι ποῦ τῆς
[πρέπει]

Εἰν' ὄνειρο ποῦ ξυπνητὸς τὸ βλέπω καὶ μὲ βλέπει.

Ἰωάννης Πολέμης

ΙΩΑΝΝ. ΠΟΛΕΜΗΣ

ΔΙΚΑΣΤΑΙ ΚΑΙ ΔΙΚΗΓΟΡΟΙ

Γ. ΠΛΟΥΜΙΑΔΗΣ
Γενικός Εισαγγελεύς
Ήφεστων

Π. ΤΑΖΕΡΑΚΗΣ
Δικηγόρος

Γ. ΣΚΟΤΛΟΥΡΑΣ
Δικηγόρος

ΑΝΔΡ. ΜΠΙΡΑΚΗΣ

Ν. ΖΟΤΙΑΔΗΣ

ΑΝΤ. ΑΝΘΟΥΣΗΣ

Δ. Γ. ΒΕΝΑΧΗΣ

Εξ ἐκ τῶν καλυτέων ὀδοντοιατρῶν τῆς Κορίνθου εἶναι ὁ κ. Δ. Γ. Βενάκης πτυχιούχος τῆς ὀδοντομηχανικῆς καὶ ὀδοντοιατρικῆς σχολῆς τῶν Παρισίων. Τὴν ἀριάν ἐπιστημονικὴν μόρφωσιν τοῦ ἀνδρὸς ἀντιληφθεὶς ὁ Πρίγκηψ Γεώργιος διεήθη Ὑπατος Ἀρμοσιῆς τῆς Νήσου εἶχε προσλάβει τοῦτον ὡς ὀδοντοιατρὸν του.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΡΟΣΔΟΥ ΤΗΣ ΟΔΟΝΤΟΘΕΡΑΠΕΥΤΙΚΗΣ

Εἶναι ἀναμφισβήτητος γινώσκον ὅτι ἡ ὀδοντοθεραπευτικὴ ἐκκαμε γιγαντιαίως προσόδους κατὰ τὴν τελευταίαν τριακονταετιάν.

Ἡ ἰδικὴ ἀντισυφία τοῦ στόματος πρὸ οἰσθηδότητος ἐπεαυθσεως, ἡ διὰ νέων κλιβάνων ὑγρῶν καὶ ξηρῶν ἀπολύμανσις τῶν ἐργαλείων τὰ νέα τῆς ἐξκωφῆς τῶν ὀδόντων ἐργαλεία τῆς θεραπείας καὶ ἐμφράξεως τῶν περιθωνισμένων εἶναι ἐν μέγῃ ἄλλῃ προσόδου τοῦ κλάδου τούτου.

Ἡ τοπικὴ ἀναισθησίς κατὰ τὴν ἐξκωφῆν καὶ τὴν θεραπείαν τῶν ὀδόντων κατὰ τὰ τελευταία εἴς ἔτη ἐκκαμε, θαύματα.

Ἐξωστρακίσιμα τὰ πλεονεκτήματα ἀναισθητικὰ φαρμακικὰ ὡς τοξικὰ καὶ ἐπικίνδυνα, Κοκαΐνη, Εὐκκίνη, Στοβαΐνη, Προπακοκίνη κ. λ. π. ἐφεύρε καὶ ἐφήρμοσε νέα καὶ οὕτω ἐξέλιπε πᾶς κίνδυνος προερχόμενος ἐκ τῆς τοξικότητος τῶν φαρμακικῶν τούτων.

Ἄλλὰ καὶ τὰ ἀκίνδυνα ταῦτα ἀναισθητικὰ παρηγάκωνισεν ὁ Ἠλεκτρισμός.

Διὰ τοῦ ἠλεκτρισμοῦ κατορθοῦνται σήμερον ἀνώδυνοι ἐξαγωγὰὶ ὀδόντων θεραπείαι τοῦ στόματος, τῶν δὲ περιθωνισμένων ὀδόντων ἡ θεραπεία καὶ ἡ ἐμφράξις εἰς μίαν καὶ μόνην ἐπίσκεψιν.

Marie Duboi Mantinier και οι εν Βερολίνω Hoffendahl Le-
nmann Miller Warnegros κ.λ.π. περιέγραψαν εν λεπτομερεία
την νέαν ταύτην μέθοδον της θεραπείας των οδόντων και του
στόματος δι' ηλεκτρισμού, τῷ τελείως ακίνδυνον αὐτοῦ και τὰ
πλεονεκτήματά του ὡς πρὸς τὴν θεραπευτικὴν ιδιότητα.

Εἶναι ὠφέλιμοι οἱ τεχνητοὶ ὀδόντες ἢ ὄχι.

Χωρὶς νὰ μακρολογήσωμεν ἐπὶ τοῦ θεματός τούτου θὰ διαλά-
βωμεν δι' ὀλίγων περὶ τῆς ὠφελείας τῶν ὀδόντων. Ὁ γνωστὸν
ἢ διάρκεια τῆς ζωῆς ἐκάστου ἀνθρώπου εἶναι ἀνάλογος μετὰ τὴν
τελειότητα δι' ἧς ἐκτελοῦνται αἱ διαφορῶν λειτουργίαι τοῦ σώμα-
ματος, μία δὲ ἐκ τῶν σπουδαιότερων εἶναι ἡ πέψις ἧτις ὅταν ἐπι-
τελεῖται πλημμελῶς πολλὰ δύναται νὰ προκαλέσῃ διασάφεστα εἰς
τὸν ὅλον ὀργανισμόν.

Διὰ νὰ γίνεταί ἡ πέψις κανονικὴ πρέπει αἱ τροφαὶ νὰ γίνων-
ται ἀφομοιώσιμοι δηλαδὴ νὰ γίνεταί τελεία ἡ μάσησις αὐτῶν.
Διότι ἄλλως διέρχονται τὸν πεπτικὸν σωλῆνα χωρὶς νὰ ἀλλοιω-
θῶσιν και χωρὶς νὰ χρησιμοποιοῦσιν τὰ διάφορα θρεπτικὰ στοι-
χεῖα τὰ ὁποῖα περιέχουν.

Αἱ τροφαὶ ἀφικνούμεναι εἰς τὸν στόμαχον χωρὶς νὰ ὑποστῶ-
σιν ἐν τῷ στόματι τὴν ἀναγκαίαν τροποποίησιν διεγείρουσι τοῦ-
τον εἰς ὑπερενέργειαν, ἐὰν δὲ οὗτος πᾶσῃ ἀλλοίωσιν τινὰ ἔστω
και ἐλαχίστην τότε ἐπὶ πλέον ἐπιτείνεται ἡ νοσηρὰ αὐτοῦ κα-
τάστασις.

Εἶναι ἀναμφισβήτητον ὅτι πᾶσιπαιδι παθήσεις τοῦ στομάχου
προέρχονται ἐκ τῆς ἀνεπαροῦς μάσησεως.

Ὁ Διαπρεπὴς καθηγητὴς Hayem ἐν τῷ πολυκρότῳ αὐτοῦ
ἔργῳ περὶ δυσπεψιῶν λέγει τὰ ἑξῆς: «Τὸ ἐκκνώμιστον τῶν ὠρῶν
τῆς τραπέζης και ἡ ἀτελής μάσησις εἶναι τὰ αἷτια τῶν δυσπε-
ψιῶν». Ὁ δὲ Bouchard λέγει ὅτι ὁ ἀτελής μάσησιν ἐνεκα κακῆς
καταστάσεως τῶν ὀδόντων ἢ τοῦ βλεννογόνου τοῦ στόματος ἢ
διότι σπεύδει ἐσθίων καθίσταται δυσπεπτικός. Εἰς τὴν ἀλήθειαν
λοιπὸν πάντων, ἧτις δυστυχῶς παραγνωρίζεται, ἐπιμένοντες συ-
νιστῶμεν τὴν περιποίησιν τοῦ στόματος και τῶν ὀδόντων και
τὴν ἀντικατάστασιν τῶν ἐλλειπόντων εἰς πᾶσαν ἡλικίαν και μάλιστα
εἰς τὴν γεροντικὴν ὅπου οἱ ὀδόντες εἶναι ἀπαραίτητοι ἵνα

τοῦ στομάχου καὶ προφυλάττωσιν αὐτὸν τῶν κακῶν ἄτινα προκαλεῖ ἢ πλημμελῆς μάσσεις.

Ποσάκις ἀκούομεν: «Δὲν ἔχω ἀνάγκην ὀδόντων διότι εἶμαι γέρον» Εἰς τούτους ἀπαντῶμεν ὅτι ἕνεκα τῆς ἡλικίας ἔχετε ἀνάγκην τεχνητῶν ὀδόντων διὰ τὴν μάσσειν τῶν τροφῶν δηλαδὴ διὰ νὰ δύνασθε νὰ χρησιμοποιήτε τὰς θρεπτικὰς οὐσίας αὐτῶν πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν δυνάμεων σας καὶ νὰ ἀποφύγητε τὰς συνέπειας τῆς πλημμελοῦς μάσσης ὡς. Ἐάν ἦτο δυνατόν θὰ ἀνέφερον ἂνω τῶν τριάντων πρόσωπα ἄτινα ἐπὶ μακρὸν δὲν ὑπεχώρουσιν εἰς τὴν ἱατρικὴν θεράπειαν εἰς ἣν εἶχον ὑποβληθῆ καὶ ἄτινα ἰκανῶς ἐθεραπεύθησαν ἢ ὅλως ἐθεραπεύθησαν ἀπὸ ἐφήμερον τῆ ὑποδείξει τοῦ θαλάπιντος ἱατροῦ τελείου τεχνιτοῦς ὀδόντες διῶν ἡδὺν καὶ νὰ μάσσει τὰς τροφάς.

Δ. Σ. Βενάκης

Διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῆς κατωτέρω εἰκόνης προτιθέμεθα νὰ γνωρίσωμεν εἰς τοὺς πολυπληθεῖς συνδρομητὰς τοῦ ἡμερολογίου τῆς «Ἡχοῦς» τὸν διαπρεπῆ δημοσιογράφον Συζήτης κ. Κωνσταντῖνον Βηθλέμην Διευθυντὴν τῆς ἔγκριτου πολιτικοφιλολογικῆς ἐφημερίδος τῆ «Φῶς».

Ὁ πολυμαθὴς οἶτος ὁμογενὴς κάτοχος σπουδαίας μορφώσεως, ἀλλὰ καὶ βασιλείας κρίσεως ὡς δύναται τις νὰ εἰκάσῃ ἐκ τῆς εὐγενοῦς καὶ σοβαρᾶς φυσιογνωμίας του, εἶναι ἐκ τῶν ὀλίγων ἀνδρῶν, αἵτινες παραβλέποντες τὰ ἀτομικὰ συμφέρον ἁπλοῦς πείρας πᾶση θυσίᾳ εἰς τὸν ἀγῶνα τῆς εἰλικρινοῦς καὶ σφειρῆς ἐξυπηρέτησεως τῶν συμ-

Κ. ΒΗΘΛΕΕΜΗΣ

φερόντων τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους. Μεγάλῃ δημοσιογραφικῇ δυνάμει διαλάμπουσα εἰς τὰ πλῆθη ἐμβρονθείας ἠθρα του καὶ ἀκριαῖότης χαρακτήρου, διακρίνουσι τὸν μεγαλοφυᾶ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὀπίσθου ἢ εὐφραῖα φαντασία ἰταμιῆς συνήθους καὶ εἰς τοὺς κόσμους τῆς ποιήσεως λαμβάνει ἐκείθεν τὸ περικαλλῶς

ἐνδύμα μὲ τὸ ὁποῖον σκευβάλλει τὰς υψηλὰς σκέψεις καὶ ἰδέας του. Τὸ «Φῶς» του εἶναι α μὴν ἐν Συζήτη ἰσχυρὸς τοῦ εἶδους ἐπιτεχνουμένη καλλιτεχνικώτα μὲ πλῆθος εἰκόνων καὶ με συνεργασίαν τῶν γνωστωτέρων ἑλλήνων λογοτεχνῶν καὶ ποιητῶν. Ἐν τῇ συνείδησει καὶ ἀπαράρτητον ἀπόκλιμα διὰ πᾶσαν οἰογένησαν καὶ πᾶσι ἐν γένει παρακολούθησιν τὴν πρόοδον τῆς φιλολογίας καὶ τέχνης.

Ὁ κ. Χρῆστος Χριστουλάκης διδάκτωρ
τοῦ Δικαίου εἶναι ὁ πρῶτος γενόμενος
δημοικιστὴς ἐν Χανίοις. Τοῦτο θεωρεῖ
μεγάλην του τιμὴν.

Χρῆστος Χριστουλάκης ΧΡΙΣΤΟΥΛΑΚΗΣ

ΔΕ ΦΤΑΙΕΙ

Ὁταν μισή—μιὰ ὥρα νύχτα, ὅταν ὁ Νίκος μὲ βῆμα νευ-
ρικό, βλέποντας ὁλοῦτα μπροστά του, ἀνέβαινε τὸ δρόμο τῆς
ἀγορᾶς. Εἶχε σχεδὸν περάσει τὸ μεγάλο μπακάλικο. Ἄξαφνα
μὲ μιὰν ἀπότομη στροφή μπῆκε μέσα.

Στάθηκε στὸν μπάγκο, τὸ πρόσωπό του εἶταν ἀχνὸ καὶ κίτρινο
περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλη φορὰ καὶ τὸ κάτω του χελεὶ ἐτρέμε.
Παράγγειλε ἕνα κονιάκ. Ὁ κάπελλας τόβαλε ἀμέσως, μὰ ἐκεῖνος
οὔτε γύρισε νὰ το δεῖ. Εἶχε σηκωμένο κομμάτι ψιλὰ καὶ
περήφανα τὸ κεφάλι, καὶ τὰ μάτια του βυθισμένα, σὰν κατα-
πιωμένη ἄβυσσος, εἰδείχναν πὼς θεωροῦσαν μιὰν εἰκόνα τοῦ Ντε-
ληγιάννη, κρεμασμένη ἀκριβῶς πάνω ἀπὸ τὸ μέρος, πούστεκε ὁ
κάπελλας. Πέρασαν ἔτσι λίγες στιγμές.

Ἄξαφνα ἀκούστησαν φωνές ζωηρές καὶ χαρούμενες ἀπὸ τῆ
μέσα μερτὰ τοῦ μπακάλικου.

«Νίκο, Νίκο, βρὲ Νίκο».

Ὁ Νίκος στράφηκε ἀφηρημένος ὅθεν ἐκεῖ, καὶ μὲ τὴν ἀναγνώριση
κείνων, πού τον φώναζαν, πῆγε γλήγορα πρὸς τὸ μέρος τους.
Εἶταν τρεῖς καὶ αὐτὸς τέσσερις. Ἀρπάξε ἕνα καθίσμα καὶ χῶ-
στηκε ἀνάμεσο τους στὸ τραπέζι, πρὶν καλὰ—καλὰ προφτάσουν
νὰ ξεσούρουν τίς καρτέλες. Δὲν εἶπε λέξη, πέρασε τὰ χεῖρα

στή μέση τῶν δύο πληγινῶν καὶ τοὺς ἀγκάλιασε νευρικά, καὶ σφιγτὰ πρὸ τὸ μέρος του, ἐνῶ τὸν ἀντικρινὸν τὸν χιθιδεὺς μὲ τὰ μάτια καὶ τοὺς χαμογελοῦσι ἤλιθια μὲ μιὰν ὄψη χαμένη. Τὸ παιδί ἔφερε τὸ ποτήρι μὲ τὸ ἀπιότο κονιάκ καὶ τόβαλε μπροστά του. Μαζῶ—μαζῶ κι' οἱ τρεῖς τοὺς μιλοῦσαν.

«Καλῶς τὸνε—τὶ καλά, ποῦθεσ.—Τὶ θὰ πιεῖς ρεταίνα ἢ μαῦρο;—παιδί, ἄκου, πιάτο καὶ μαχαιροπήρουνο.—κι' ἓνα ποτήρι ἀκόμα.—Ἔμεῖς, Νίκο, καθῶς βλέπεῖς, ξακολουθοῦμε τὰ σαββατόβραδα τὴ γιουβελζάδα, ἃς χάσαμε καὶ σένα.—Καὶ πῶς αὐτό, ἀπόψε;—Τέτοια ὦρα ὄζω;—δ,τι ποῦχαμε τὴ ἀθιβολή σου, Νίκο.»

«Μιλοῦσατε γιὰ μένα; Καὶ τί λέγατε;» Ρώτησε γεμάτος ὑπόψια καὶ τοὺς κυτάζε ἓνα—ἓνα στὰ μάτια μετὰ.

«Τὶ ἔπαθες, χριστιανέ, κι' ἀγρίεψες;»

«Μπα» εἶπε ὁ ἀντικρινός του αἰεὺ εἶσαι ἄρρωστος, καϋμένη. Δὲ βλέπετε; Εἶναι κίτρινος σάν τὸ φλουρί. Γιὰ δός μου. Πάγος τὰ χέρια σου. Τὸ μέτωπο βράζει. Νίκο, τί ἔχεις;»

«Ἐγώ.. τίποτα». Προσπάθησε νὰ μειδιάσει, μὰ τὸ μειδιάμα ξύλιασε στὸ πρόσωπο του κι' ἔγινε φριχτὸς σπατμός. «Νά, ὅταν περνοῦσα ἀπ' ὄζω, μ' ἔπιασε ξαφνικὰ μιὰν ἀδιαθεσίαν, ἓνα εἶδος ζάλης, πῶς νὰ σὰς το πῶ;—καὶ μπῆκα μέσα κάτι νὰ πάρω νὰ μου περάσει. Ἀλήθεια, ξέχασα. Παιδί, θὰ φέρεις ἐπὶ τέλους κείνο τὸ κονιάκ;» Κι' ἔκανε πῶς θύμωσε γιὰ τὴν ἄργητν.

«Νά το, μπροστά σου» τοῦπαν οἱ ἄλλοι.

«Γιὰ σταντάσου. Εἶμαι, φκίνεται, λίγο ἀρρηγμένος. Πότε τῶφερε; Μετανιωσα ὅμως τώρα Δὲ θελῶ κονιάκ. Προτιμῶ τὸ μαῦρο. Ἐχει ἀκόμα ἀπὸ κείνο τὸ παληό; Θεὸς εἶταν. Μὰ πῶς μὲ κυτάζετε ἐτσι; Τί, θελετε καὶ καλά νὰ με κάνετε νὰ το πιστέψω, πῶς εἶμαι ἄρρωστος; Σας λέω, εἶμουν ἐντελῶς καλά. Καὶ τώρα πάλι τίποτν δὲν ἔχω. Μόνο πῶς τρέμει τὸ σκρόνι μου. Ἔσεῖς φταῖτε, μὲ τίς φωνές σας καὶ τρέμει. Κι' ἀρῶ δὲ με κερνάτε, θὰ βχλω μοναχός μου στὸ ποτήρι. Θὰ φάω καὶ θὰ πιῶ ἀπόψε. Δὲν ζέρετε, παιδιά, πόσο σας πεθύμησα.»

«Ἐβίβα λοιπόν» εἶπαν.

«Ἐβίβα» καὶ σκούνητρηξαν.

«Μὰ σύ δὲν ἤπιας στάλα» τοὺς κενεὶ κάποιος, ὁ Νίκος ὁμως θύ-

μωσε, χωρίς να ξέρι κανείς γιατί, και τους έβλε μπροστά με δυνατές φωνές.

«Σιγά—σιγά, βρέ αδερφέ. Θά πω, όταν μου γουστάρει. Τι διάολο. Θά μέ σκάσετε επί τέλους;»

Δέν του απάντησαν κλιτόν κΰταζαν συμπονετικά. Αΰτός φάνηκε πως ένοχλήθηκε. «Τρώτε λοιπόν. Τι κάθεστε; Γιατί κόφετε τό φαί σας; Έγώ θά φάω σέ λίγο. Περιμένω να μου περάσει έντελώς ό πονοκέφαλος» είπε ξερά κι άναψε τσιγάρο.

Ένας—ένας οί άλλοι έπιαναν τό πηρούνι στήν αρχή άνόρεξα, μα στήν ύστεριά ρίχτηκαν κι οί τρεις στό φαί. Ό Νίκος τους θώρειε κεί πούταν σκυρμένοι, σά να τους λυπότανε πολύ, πάρα πολύ.

«Θά παραδεχτείτε» είπε σέ λίγο ό ένας, στους άλλους δυο, ένώ είχε γεμάτο τό στόμα του από παστα, «πως τό άποφινό είναι γούρι. Θυμηθείτε τι λέγαμε πρό λίγου. Λοιπόν ό έρχομός του Νίκου στήν παρέα μας ύστερα από ένα χρόνο και βάλε...»

«Ένά μιση χρόνος είναι, που πάντρευτήκε» είπε άλλος.

«Τόσο τό κλήτερο. Τέλος πάντων, ήθελα να πω, αυτό έχει τό νόημα του. Σας ρωτώ. Γιατί άπόψε νάσαι μαζί μας ό Νίκος; Σύμπτωση, θά μου πείτε. Αΰτά είναι κολοκούβια. Έγώ...»

Ό Νίκος τον έβλεπε κατάματα, βουδός και παγωμένος.

«Λοιπόν τι θέλεις να πεις;» ρώτησε περιπαιχτικά ένας από τους άλλους.

«Τι θελω να πω; Κάνεις πως δέν καταλαβαίνεις, έ; Χωρίς άλλο, σου άρέσει αΰτή ή κουβέντα. Άς είναι, εγώ το βλέπω θεοφάνερα πως όπου κι όπου σπά ή παρέα. Όλωνά μας μύρισε παντρεία. Μας παίρνεις στό λαιμό σου, Νίκο».

«Μέ τήν εύτυχία του σπιτιού σου» λέει ό άλλος.

«Μέ τήν καλή σου γυναικιούλα» λέει ό τρίτος.

«Χαρά σε σένε, Νίκο. Όλοι σε ζηλεύμε» ζα-ζέειπε ζωηρά ό πρώτος και του γέλασε αγαπτηερά κόντ'ά στό πρόσωπο. «Μά γιατί σπακίνεις; Πώς άποσβολώθηκες έτσι; Μήν έγινες και σύ προληπτικός; Μήπως ορθάσαι τό μάτιασμα; Μίλα λοιπόν, αδερφέ. Νίκο. Τι έπαθες, Νίκο;»

«Νίκο, Νίκο, δέν άκούς;» Φώναζαν όλοι σιμά του όρθοι και τον σκουντούσαν τρομαγμένοι. Στο δυνατό σκούνημα τό κεφάλι του, που είταν τώρα λίγο γερμένο προς τά πίσω, κουνήθηκε σάν ζυλισμένη, σάν άψυχο, και τά, όρθονοιχτα μάτια

είταν βασιλεμένα κι' άνεργα. Εϋθύς όμως άρχισε νά συνεφέρνει. Η ματιά του πήρε κάποια ζωή και, χωρίς νά στρέψει τό κεφάλι, θωρούσε πολλώορα πότε τόν ένα, πότε τόν άλλο. Για λίγο ακούλυθηκε φριχτή σιωπή. Το υπακλόπαιδο στις φωνές τωνε προβάλε μιά στιγμή άλαφισμένο άναμεσα σέ δυό στοιβές τσουβάλια και πάλι χάθηκε. Όλοι άφανοι θωρούσαν τό Νίκο. Επί τέλους σήκωσε μέ πολύ καποικετευτικά τά χέτια και βάνοντας μεγάλη προσπάθεια τράυλισε μέ φωνή σδυσμένη, όλο παράπονο.

«Γιά όνομα τού Θεου, δέ με λυπάστε; Βελθήκατε λοιπόν άπόψε μέ τό στανιό νά μέ τρελλάνετε;»

Επειτα ή ματιά του κορφώθηκε σ' ένα ώρισμένο σημείο, στην άκονλα τού άπέναντι βαρελιού και σιγά—σιγά τό πρόσωπο του πάβαινε ένα απασμό βεθύτατου πόου, σάν κάτι φαρμακερό νά τονέ δαγκωνε. Ό ένας μετά τόν άλλο οι φίλοι κάθισαν ζαρωμένοι, χωρίς ούτε μιά στιγμή νά θγαλουν τά μάτια από πάνω του. Άνατινάχτηκε. Είταν όλοφάνερο πως μύρη σφαή θέριζε τά σωθικά του και τώρα ένκ μίσος άναδούει στην όψη του και κάποιο πικρό, πολύ πικρό χαμόγελο τινέ ζωηρείει.

«Νά παντρευτείτε, είπετε; Γιατί όχι; Όλος ό κόσμος πρέπει νά παντρευτεί» φώναζε δυνατά και μέ μεγάλη χειρονομία. «Έσείς τί είστε τώρα; Ό,τι κι' έγω, πριν παντρευτώ. Ένα μεγάλο παιδί. Ένα παιδί τριανταδυό χρονώ μέ μεγάλα μουστάκια. Αυτό θά πεί άνθρωπος; Έσι θωρούσα τότε. Κι' όμως τί ήξερα από κόσμο; Πέστε μου, τί ήξερα; Νά κρτώ μέ τάξη τά βιβλία τού μαγαζιού, νά δουλεύω γερά μήν τύχει και μου κάνει τήν παραμικρή παρατήρηση ό προϊστάμενος, γιατί το ξέρετε, όλα κι' όλα δέ σηκώνω από τέτοια, νά κάνω κάποια οικονομίες, κάθε βραδυ τό τάβλι μου σ'όν καφέ κι' έπειτα στο σπίτι έφημεριδες και βιβλία, δ,τι τύχει, τά σχεδωατικά, κλή ώρι, γιουβέτσι, συχνά φεναστίνες και ύπνωτικά, και τήν Κυριακή τ' άπογεμα περίπατο στο ίδιο πάντα μέρος...»

«Γιά τήν Άνθούλα.»

«Τήν αγαπητικιά σου.»

«Τή γυναίκα σου» είπαν οι άλλοι.

«Ναι γι' αυτή, ποτέ μου δέν τό'κρυφα» ξεκολούητε σκληρά. «Πετούσα μεσουράνια άπ' τή χαρά μου και τό βράδυ σας κερ-

νοῦσα μπίρα. Χὰ χὰ χὰ...Θυμάστε; Σαματί αὐτό εἶναι ἡ ζωὴ Χαχαχά. Τὶ παιδί πού εἶμουν τότε. Σὺν καὶ σὰς παιδίε.

Σταμάτησε ἀπότομα. Τὸ γέλιο του εἶταν σπαραχτικό. Ὁ ἄλλοι κύταξαν ἐρωτηματικά καὶ φοβισμένα ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Ὁ Νίκος πῆρε ἓνα νεροπότηρο, ἔσκυψε κι' ἔχυσε μὲ προσοχὴ τὸ νερὸ στὸ πάτωμα, ἔπειτα ἔριξε ἐκεῖ μίττα τὸ κρασί του μικροῦ ποτηριοῦ, ἀπογέμισε τὸ μεγάλο ποτήρι ἀπὸ τὸ μπουκάλι καὶ τὸ σήκωσε ψηλὰ μὲ βιασμένο τρόπο.

«Ἐβίβα. Ἀπόψε...»

«Ἀπόψε τί;»

«Θὰ φῆξει» εἶπε ζωηρὰ ἄλλος, σὰ νάθαλε νὰ σπρώξει μὲ τὸ ζόρι στὴν εὐθυμίαν τὸν ἑαυτοῦ του καὶ τὴν παρέαν.

«Ἐφίξε.» ἔκανε λυπητερὰ ὁ Νίκος. Κι' εὐθὺς συνεπαρμένος ξακολούθησε μὲ τόνο ἀνοιχτό, διαχυτικό. «Τώρα πρὸ λίγου, παιδιά, γιὰ πρώτη φορὰ ἀντίκρυσαν τὴ ζωὴ μάτι μὲ μάτι. Ἐβίβα», καὶ τὸ κατέβασε σχεδὸν μονορροῦφι.

Ἐπειτα μὲ ἡρεμία στυλωθῆκε ὀρθὸς σὲ στάση αὐστηρὴ καὶ μεγαλόπραπη, τράβηξε πρὸς τὸ κάτω τὸ σακκάκι, γιὰ νὰ μὴ ζαρώνει, ἔκνε πως διόρθωσε τὴ γρηθάτα του καὶ τὰ μάτια του πῆραν μιὰ λάμψη ἡρωϊκοῦ ἐνθουσιασμοῦ. Χαμήλωσε ἀλλοφρὰ τὸ κεφάλι, χωρὶς νὰ σκύψει.

«Αὐτὴ εἶναι ἡ μόνη στάση, ἡ μόνη κίνηση εἶναι αὐτή· ἀπόψε την ἔμαθ». Εἶπε σταθερὰ καὶ σεμνὰ καὶ μὲ κάποιον πικρὸ λυρισμό. «Γιὰ νὰ το μάθεις ὁμως αὐτό, πρέπει νὰ χαλάσει ὁ κόσμος. Νὰ χαθεῖ τὸ πᾶν. Ναι. Αὐτὴ τὴ στιγμή που σὰς μιλῶ, ἴσως ἀκόμα νὰ βουλιάζει ἓνας κόσμος, κι' ὁμως ἐσεῖς βλέποντας τὰ τσουβάλια καὶ τὰ βυρέλια ἰδῶ στὴν ἴδια πάνττα θέση, τίποτα, τίποτα δὲν ὑποψιζέστε. Τὶ εἶναι ὁ κόσμος!» Μικρὴ σιγὴ. «Ποιὸς ἀπὸ σὰς δούκασε ἀληθινὸ πόνον; Δὲ λέω. Ἐχετε θάψει ἄλλος τὴ μάννα του, ἄλλος τὸν προστάτη ἀδερφό του. Ἐχομε δλοὶ περάσει οικονομικὲς στενοχώριες καὶ βάσανα οικογενειακά. Σὰς ἀπόρριξε περιφρονητικά καὶ χωρὶς λόγο κόρη—ὁ λόγος το λέει—που μὲ τὸ γλυκὸ της ὄνομα κλούσατε τὰ μάτια κάθε βράδυ. Ἐ! λοιπὸν αὐτὰ ὅλα εἶναι τίποτα. Ἀκούσατε το ἀπὸ μένα. Κανεῖς ἀπὸ σὰς δὲν μπορεῖ νὰ νοιώτει τί εἶναι ὁ μεγάλος καῦμός, που εἶναι τόσο μεγάλος, ὥστε σὲ πιάνει ντροπὴ καὶ θέλεις κι' ἀπὸ τὸν ἐξαυτοῦ σου ἀκόμα νὰ τον κρύψεις. Ἡ ἀβάσταχτη ἀδικία,

που άξιαφνα σε βρίσκει και τό παράπονο της σε καίει και σε λιώνει, κι' όμως μελιά δέ βγάνεις, γιατί ναι πολύ μεγάλο τό παράπονο. Σε πιάνει τότε άξιοπρέπεια! Τι άλλο νά κάνεις; Τραγική άξιοπρέπεια».

Σιγή. Βυθισμένος στον έκυτό του ξακολούθησε σέ λίγο σά νά μονολογούσε τώρα. Ο τόνος τής φωνής του γίνονταν όλοένα πιο ρητορικός, περήφανος και συγκινημένος.

«Άξιοπρέπεια... άξιοπρέπεια... Ιδού τό πέν. Ν άντεκρύσεις ξερνικά μούρη με μούρη τόν πιο πικρό από όλους τούς θανάτους, που στή ζωή μας ζούμε, νά σπάσεις και νά γίνεις θρούβαλα από τόν πόνο, κι' όμως νά προχωρείσεις προσεχτικά κι' ακατάδεχτα, χωρίς ούτ' ένα άχ νά σου φύγει, ούτε τό κεφάλι νά σκύφεις κάτω από τή θραείά και μαύρη σφορά».

Πέρασαν πάλι στιγμές σιωπής.

«Νά παντρευτείτε. Όλος σας νά παντρευτείτε. Και ν' αγαπάτε τις γυναίκες σας πολύ, όσο γίνεται πολύ. Αυτό είναι. Και έχετε έμπιστοσύνη στις γυναίκες σας. Άκουστε το από μένα. Μεγάλη έμπιστοσύνη. Ο, τι σας λένε νά τό πιστεύετε. Έτσι πρέπει. Κι' όταν σας χαϊδεύουν τρυφερά, κι' όταν σας φιλούνει, κι' όταν σας άγκαλιόζουν, ή ψυχή σας νά γελαί από ευχάριστη και καμιάν ύποψία νά μήν περνά από τό νού σας. Καμιά ύποψία; Άπολύτως καμιά. Κι' άμα συμβεί τό φοβερό δυστύχημα, και μέ τό χέρι χτύπησε δυνατά στό τραπέζι. Στή στιγμή τό πρόσωπό του πήρε μιάν άγριάδα τρελλού.

«Νίκο, φίλε μου, τι σου συμβαίνει;—Τρέχει τίποτα σπίτι σου;—Μά είσαι βέβαιος, έντελώς βέβαιος;—Μήν είναι λόγια του δρόμου, καμιάν άτιμη συκοφαντία;—Ο κόσμος είναι μοχθηρός. Νίκο. —Κίταξε, γιά όνομα του Θεού, νά βεβαιωθείς καλά πρώτα, έδω δέν είναι παιζε, γέλασε...» έλεγαν οι φίλοι του όλα μαζί και σηκωμένοι τον άναβιστούσαν, χωρίς νά δείχνε πως είχε τέτοια άνάγκη.

Με μιά κίνηση τω χειρώ τους έσπρωξε από κοντά του και πρόστεισε με σφιχτό χαμόγελο, βλέποντας γάμω.

«Ποίς σας είπε γιά τό σπίτι μου; Πού πήγε ό νους σας! Έγώ μιλώ γενικά. Δέν ξέρετε τό συνήθειο μου νά γενικεύω πάντα τήν κουβέντα; Μ' αυτό δέ θά πεί πως μου συμβαίνει τίποτα προσωπικώς. Δόξα τω Θεώ πράμα δέν άκουσα ως τώρα από κανένα, έγώ τούλαχιστο. Κι' ούτε κι' εσεις δέν έχετε ά-

κούσει. Δὲν εἶν' ἔτσι;» Πέστε μου, σὰ φίλοι που εἶμαστε, ἀκού-
στηκε τίποτε γιὰ μένα;» ρωτοῦσε μὲ ἀγωνία.

Ἄντὶ νὰ τοῦ ἀπαντήσουν κουνούσαν περιπαιχτικὰ τὰ κεφάλια καὶ τον ἔβλεπαν.

«Στάσου λοιπὸν νὰ σου μιλήσω σὰ φίλος, ἀφοῦ το θέλεις» εἶπε ἕνας ἀπὸ τοὺς τρεῖς. «Αὐτὰ που ρωτᾷς εἶναι καθαρὸς ἀνοησίες. Ὅποιος σ' ἀκούε πρὸ λίγου νὰ μιλεῖς ἔτσι, θ'ἄλεγε, κι' ἐγὼ δὲν ξέρω τί, πως εἶδες μὲ τὰ ἴδια σου τὰ μάτια. Κι ὁμως, βλέπω, ρωτᾷς νὰ μάθεις ἀπὸ τοὺς ἄλλους. Τ' εἶν' αὐτὰ, Νίκος; Ἄποψε δὲν εἶσαι στὰ καλά σου. Ἐχεις τὰ νεῦρα σου, κι' ὅταν εἶσαι σ' αὐτὴ τὴν κατάσταση, πρέπει νὰ το παραδεχτεῖς, ὅλο ὑποψίες περνοῦν ἀπὸ τὸ νοῦ σου. Νὰ πᾶς νὰ ἡσυχάσεις»

«Ναί, ναι» εἶπε ἄλλος «νὰ πᾶς ἀμέσως σπιτι σου νὰ πέσεις.»

«Ἡ γυναίκα σου θὰ σε περιμένει τέτοια ὥρα. Θ'ἄνε ἀνήσυχη ἢ Ἄνθούλα» κάνει ὁ τρίτος.

«Τι ὥρα εἶναι;» ρωτήσῃ ὁ Νίκος δειλά.

«Εἶναι ἀργά. Περνᾷ ἐφτάμιση»

«Περνᾷ ἐφτάμιση; Βέβαια θ'ἄνε ἀνήσυχη καὶ θὰ περιμένει. Χωρὶς ἄλλο τὴν ὥρα θὰ περιμένει. Ἴσως κί ν' ἀπορεῖ που ἀργησα μολογούσε ὁ Νίκος ἀφηρημένος, ἐνῶ ἐβγαίνε ὡς «Ἔ! γὰρ ποὺ εἶσαι;»

«Ἄχρουμε μαζύ. Ἔτσι γιὰ συντροφιά, ἴσχυε τὴν πούτα σου.»

«Κανείς δὲν ἔχει ν'ἄρθει μαζύ μου, μόνο καληνύχτα κί παρίστε.

Οἱ ἄλλοι κυτάχτηκαν σιωπηλὰ καὶ ζανάκατσαν.

«Ὁ καυμένος ὁ Νίκος, κι' ὅλοι λέγαμε πως του πέρασε μὲ τὴν παντρεία ἢ νευρασθένεια.»

«Ποτέ μου δὲν τὸν ζηνάειδα σ' αὐτὸ τὸ χάλι. Ἄλλοτε εἶχε ὑποχοντρία, νόμιζε ὅλο πως εἶταν ἀρρωστος κι' εἶταν κι' ἀψιθυμός. Μ' ἀπόψε...»

«Κρίμα, ἀλήθεια. Τι ἰδέες ἄρχισαν νὰ τον κυριεύουν. Κι κλά, ἡμεῖς τὸν ζέρομε πόσο εἶναι εὐκαλόπιστος στὸ κακό, μὲ ὁ ἄλλος κόσμος τί θὰ λέει;»

«Λές πως εὐχαριστιέται στὸν πανο καὶ τὸν γυρεύει φορὶ—φορὶ. Εἶναι ἄξιος νὰ λυπηθεῖ, ἂν του ἀποδείξεις πως ἔχει ἄδικο σὲ μὴν ὑπόψια του, ὅσο κι' ἂν αὐτὴ ἡ ὑπόψια τὸν βεβαιώνει.»

«Πολύ σωστά. Πόσες φορὲς δὲν τοῦχω πει τὰ ἴδια. Μὰ εἶναι ἀγύριστο κεφάλι. Βλέπετε καὶ τὴν ὥρα; Ἐγὼ τοῦλάχιστο εἶμαι

βεβαιος, όπως σας βλέπω και με βλέπате, ότι δεν έχει κανένα δίκιο, απόλυτως κανένα».

«Η καυμένη ή 'Ανθούλα. Πόσο τηνέ λυπούμαι! 'Αν στο θυμό του άπάνω της έρριξε καμιά σπόντα, καθώς κι 'ιδώ πρό λίγου...»

«Θέλει και ρώτημα; Δεν τονέ ξέρεις; 'Αμα θυμώσει, τίποτα δεν μπορεί νά κρατήσει μέσα του»

«Γι' αυτό άκριβώς είπα πως τηνέ λυπούμαι την 'Ανθούλα. 'Ετσι που είναι καλή και ντροπαλή, πόσο θα ύποφέρει! Είμαι βεβαιος, δεν μπορεί νά βάλει κακό στόνου της».

«Αυτή, καλέ, είναι άκόμα παιδάκι. Δέ βλέπεις πως της άρέσει νά χαιδεύεται από τó Νίκο και νά παίζει σά μικρό παιδί;»

«Δεν είναι δά και τόσο μικρή. Θάχει πιά κλείσει τά δεκαεννιά. Μά ή άλήθεια είναι πως κάνει σαν τó παιδί. Είναι εύθυμη κι' άνοιχτόκαρδη και θέλει όλους νά τους εύχαριστεί με τόν καλό της τρόπο και την παιδικήσια της άφέλεια. Κι' όλο γελά.»

«'Αλήθεια πόσο είναι καλόγνωμη. Σ' όλους πρόσχαρη, κανένα ποτέ δέ θέλει νά δυσαρεστήσει. Γι' αυτό λέω με τó νόυμου, κάποιο παιδίστικο κάμωμα της, ποιός ξέρει τί, κανένας λόγος στά κουτουρού, κάτι τέτοιο θά της ξέφυγε, χωρίς νά τó προσέξει, κι' ό Νίκος πάλι τó πήρε στά σοβρά και τώδεσε δαχτυλίδι. Τί δυστυχία! Τί δυστυχία!»

«'Εγώ, νά πώ την άλήθεια, όταν έμαθα πως τάπαιζε μαζί της ό Νίκος κι' όταν άργότερα μούπε πως θά τó τελειώσει, δεν τó βριακα πολύ σωστό, αυτό τó συνοικέσιου. Τώφερα μάλιστα με τρόπο και κάτι τούπα. Μά τώρα τó παραδέχομαι, δεν είχα δίκιο. Παρεξηγούσα την ύπερβολική της καλωσύνη. Είναι τόσο άγαθή.»

«Κι' άφωσιωμένη και φρόνιμη κατά βάθος.»

«Πολύ φρόνιμη. 'Εγώ λοιπόν σας λέω πως δεν ήταν σωστό νά τον άφήσομε μόνο. 'Ο άνθρωπος δεν είναι καλός. Κι' επί τέλους είμαστε βεβαιοι πως πήγε σπίτι του;»

«'Οθεν εκεί τράβηξε. Και τί μπορούσαμε νά κάνομε;»

«Νά τόν πάρωμε από πίσω. Νά, από τó παρακάτω στενό βγορίζει ή πόρτα του. Ούτ' ένατó βήματα δεν είναι.»

«Νά μίν τó φτάξει μπάρε μου ό νούς μας νά προβάλωμε

στην πόρτα, σάν βγήκε ὄζω; Ἄς εἶναι. Ὁ θεὸς νὰ τονὲ λυπηθεῖ κι' αὐτὸ καὶ τὴ γυναῖκα του».

Τέ-οιχ καὶ ἄλλα ἔλεγαν.

Θῶχν, δὲ θῶχν περάσει δέκα λεπτά καὶ νὰ ὁ Νίκος μπροστὰ τους. Ἦθε βιτσιλιὸς καὶ ξαναμμένος. Ἐνα πιρμένο ἄ! βγήκε κι' ἀπὸ τοῦ, τρεῖς. Τον ξάνοιχν κιάματα κι' εἶτον ἀνήσυχοι. Αὐτὸς στάθηκε δυὸ τρία βήματα μικρὰ ἀπὸ τὸ τραπέζι. Ἡ στάση του πάντα ἀκατάδεχτη, μὰ τώρα ἔδειχνε σαστισμένος κι' οἱ χειρονομίες του εἶταν πὸ γλήγορες καὶ νευεϊκές.

«Τὶ με κυτάζετε ἔτσι;» Εἶπε κι' ἔγινε κατακόκκινος ἀπὸ τὸ θυμὸ του. «Ἐρῶ τὶ λέγατε, καὶ σας λέω ὄχι. Δὲν εἶναι ὅπως το φαντάζεστε. Ἐχετε λάθος. Κι' ἐγὼ πρὸ λίγου εἰμωνα γελασμένος. Τ' ὁμολογῶ.»

«Δόξα σοι ὁ θεὸς» εἶπε κάποιος ἀνακουφισμένος κι' ἔκανε μὲ πολλὴ σοβαρότητα τὸ σταυρὸ του. Σύγκαιρα οἱ ἄλλοι δυὸ του μιλοῦσαν.

«Βλέπεις λοιπὸν πῶς πάντα σου τρέχεις; Πῶς σου κατέβηκαν αὐτὲς οἱ ἰδέες! — Δὲν ξέρεις πόσο χάρσηκα τώρα. Ἀλάφρωσα ἀπὸ μεγάλου βόρος — Ἄς εἶναι, ὁ ἀνθρώπος ποτέ του δὲν πρέπει νὰ βιάζεται καὶ μάλιστα σὲ τέτοια ζητήματα. — Αὐτὸ νὰ σου γίνῃ μάθημα, Νίκο. Νὰ μὴ σε πέρνουν σβάρνα τὰ νεῦρα σου μὲ τὸ παραμικρὸ. Παρὰ λίγο νὰ γκρεμίσεις τὸ σπῆτι σου μὲ τὰ ἴδια σου τὰ χέρια. — Τίλος παντων ὅλα τέλειωσαν, ἔ; Εἶσαι ἤσυχος τώρα, δὲ; εἶν' ἔτσι; Ἐντελῶς ἤσυχος.»

«Εἶμαι βέβαιος τώρα, ἐντελῶς βεβηχίος. Αὐτὴ δὲ φταίει. Ἐπίτηδες ξαναγύρισα ἀπὸ δῶ, γιὰ νὰ σας πῶ πῶς δὲ φταίει». Εἶπε ξερὰ ὁ Νίκος.

«Ποῦ καλὰ ἔκανες. Μὰ τὶ στέκεισαι αὐτοῦ, Σίμωσε λοιπὸν νὰ πιοῦμε, ἄδερφέ. Τώρα θὰ πιοῦμε, δὲ θὰ πιοῦμε;»

«Ἐγὼ δὲν πίνω».

«Πές μου λοιπὸν στὸ θεὸ σου, πῶς αὐτὴ ἡ παρεξήγηση;» ρώτησε ὁ ἕνας βάζοντας πάλι στὸ τραπέζι τὸ μισοπιωμένο του ποτήρι. Τῶν ἄλλων δυὸ τὰ πρόσωπα ἀμέσως φωτίστηκαν, σὰ ν᾿ ἄθελαν κι' αὐτοὶ νὰ ρωτήσουν τὸ ἴδιο πράγμα, μὰ δὲν ἐτόλ-
...οῦσαν.

«Ακούσετε πῶς ἔχει» εἶπε σοβαρὰ ὁ Νίκος κι' ἔβγαλε ἕνα πνεχτὸ ἀνάστεναγκμό, σὰν κάτι ἀσήκωτο νὰ του πλάκωνε τὴν καρδιά. Μιλοῦσε ἀογᾶ, μὲ συμμαζωμένη τὴν προσοχή, σὰ νὰ ζύγιαζε κάθε του λέξη καί, τὸ πιό περίεργο, στεκότανε πάντα ὀρθὸς καὶ στὴν ἴδια ἀπόσταση.

«Σήμερα τὸ ἀπόγεμα ἔφυγα νωρίτερα ἀπὸ τὸ μαγαζί. Ἄλληλογραφία δὲν εἶχαμε, καὶ τὰ σπερνὰ εἶχα τελειώσει ὅλες τίς ἄλλες δουλειές μου. Λέω τοῦ προϊσταμένου μου. Καλὴ μέρα εἶναι καὶ θὰ πάω νὰ πάρω τὴ γυναῖκα μου περίπατο. Καὶ δὲν πᾶς; Πῆρα λοιπὸν κάτι ἀπὸ τὴν ἀγορὰ γιὰ τὸ βράδου καὶ τραβῶ γιὰ τὸ σπίτι. Ἄνοίγω τὴν πόρτα μὲ τὸ ζεμπερὲ, τὴν κλείνω μὲ φόρα κατὰ τὴ συνήθεια μου, μὰ, ἂν καὶ χτύπησε ἀκριτὰ δυνατὰ, δὲν ἄκουσα στὸ διάδρομο τὰ ἀλαφρὰ βηματάκια τῆς Ἀνθούλας. Δὲ μ' ἄκουσε, εἶπα ἀπὸ μέσα μου. Θὰ βγῶ κι' ἐγὼ σιγὰ-σιγὰ νὰ τὴν ξιππάσω. Ἀνεβαίνω. Μιλιά. Ἐπίσκεψη δὲν μπορεί νὰ εἶναι, σκέφτηκα, ἀφοῦ ἀπὸ τὴν τραπεζαρία δὲν ἀκούεται καμιὰ νοβέετα. Περνῶ τὸν ἀντρέ στις μύτες τῶν ποδιῶ μου. Στὴ μικρὴ τραπεζαρία, που τρῶμε, κανεῖς, στὴν κουζίνα τὸ ἴδιο. Ἐκεῖ σ' ἕνα κόσκινο, παστρεμένα τὰ ραδίκια, ποῦχα γιὰ τὸ βράδου, στὸ νεροχύτῃ τὸ μπρικάκι τοῦ καφέ ἀπλυτο καὶ στὸ τραπέζι ἀπάνω ὁ μικρὸς δισκος, δυὸ φλυτζάνια καφέ πιωμένου κι' ἕνα ποτήρι νερὸ ὡς τὴ μεση. Καμιὰ βίζιτα θῆρθε νωρίς, εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου. Μὰ ποῦ ἔστιν ἡ Ἀνθούλα; Νᾶναι στὴ κρεβατοκάμαρα; Ἐκεῖ θῆναι. Πηγαίνω. Ἄνοίγω λίγο καὶ μὲ προφύλαξη τὴν πόρτα, τίποτα. Βαζῶ τὸ κεφάλι, κυτᾶζω καλὰ-καλὰ, μπαίνω ἐπὶ τέλου μέσα, τίποτα. Περίεργο! Μὴ βγῆκε; Δὲν το κάνει, χωρὶς νὰ μου το πεί. Ἄς δῶ καλὸ κηκὸ καὶ στὴν καλὴ τραπεζαρία. Προχωρῶ στὸ διάδρομο σὰν κλέφτης. Πρὶν φτάζω στὴν πόρτα, κάποιος ψιθυρὸς ἀκούστηκε ἀπὸ μέσα. Στματῆσα. Τότε εἶδα πὼς ἡ πόρτα τῆς τραπεζαρίας εἶταν κουφωτὴ, καλὰ κουφωτὴ. Κάτι δι-ορθώνει μέσα καὶ μουρμουρίζει τραγουδιστά, εἶπα μὲ τὸ νοῦ μου. Ἄαὰ θὰ τὴν τρομάξω. Θὰ πηδήσει ἀπὸ τὸ φόβο τῆς. Κάνω ἕνα βῆμα ἀλόμα καὶ κει που πήγα: νὰ κάνω καὶ δεύτερο, ἕνας ἤχος παράξενος, σὰν ἀλαφρὸ χτύπημα κημουταίου, σὰν ἀπόμακρο σφύριγμα φειδιοῦ, ἤρθε στ' αὐτιά μου. Δὲν εἶχα τίποτα ἀπολύτως ξεκαθρίσει, κι' ὅμως στὴ στιγμὴ ταραχτήκα κι' ἡ κηοδιά μου ντυποῦτε δυνατὰ. Λύετᾶσαι. Σιωπὴ μεγάλη

σιωπή. Με δυο άκροα και γλήγορα βήματα βρίσκομαι στην πόρτα. Θέ μου! τί βλέπω; Είναι αλήθεια ή νειρεύομαι; Ο κουμπάρος μου ο Ορέστης καθισμένος στο ντιβάνι και στα γόνατά του ή Άνθούλα. Φρίκη!

«Το είδες; Με τὰ μάτια σου το είδες;» έκπναν οι άλλοι καταγάλανοι και τὰ μάτια τους είχαν όξω πεταχτεί.

«Μην κάνετε τάν τρελλοί. Με τρομάζετε. Δέ βλέπετε έμένα με τί ψυχραιμία τα λέω; Ναι, είδα. Τόν αδερφό του προεσταμένου μου, αυτό που με στεφάνωσε, που κάνει τόν όμορφο και τó μεγάλο. Με τὰ μάτια μου τον είδα. Και τούς δυο τους είδα. Καθώς σας βλέπω και με βλέπετε. Είταν δυο πατιές μακριά μου, κι' είχαν τήν πόρτα κουφωτή. Τη χείδευε εκείνος στό μαλλιά και στό λαιμό και στό χέρια, και την έτρωγέ με τὰ μάτια. Είταν κατακόκκινη κι' έβλεπε όλη τήν ώρα κάτω.

Τό φως μου θολώθηκε εύθως και καταλάβαινα πως τὰ χα χαμένα. Απορούσα πώς ακόμα κρατιόμουνα, πώς δεν είχα χυμώσει καταπάνω τους να τους σπαράξω με τὰ νύχια και με τὰ δόντια, κι' όμως περιμένα πίσω από τήν πόρτα ανατριχιασμένος, σαν τó φουρεμένο γάτο, σά νάβηλα ν' άγριέψω και να λυσσάξω ακόμα πιο πολύ. Άξερνα μίλησε αυτός.

«Δουπόν, παιδί μου, μ' αγαπας; Πές μου, μ' αγαπας, καθώς εγώ εσένα;» Και τηνέ φίλησε στό μάγουλο. Το είδα τό φιλι και τάκουσα κιόλας. Όχια, που σφύριξε και γώστηκε μεσ' τήν καρδιά μου και τηνέ δάγκωσε. Τι πόνος ήταν αυτός;

Έκείνη ακούνητη έβλεπε πάντα χαμό, σαν τίποτα να μην άκουσε, σά να μην έγινε τίποτα. Κι' είταν τόσο ήτυχη, τόσο αναπαυμένη στό καθισμά της! Απάνω στό ξένο γονατά. Ποιά; Η Άνθούλα. Η γυναίκα μου. Που χρόνια μ' αγαπούσε. Που έχανόμουνα γι' αυτή. Σήμερα τό μεσημέρι ακόμα δέ με φίλησε; Θέ μου, τ' είναι αυτό; Μούβρε δυνατή ζαλη, τὰ μηλίγκια μου χτυπούσαν και εβούριζαν τ' αυτιά μου. Ο κόσμος μαύριζε γύρω μου. Μιά φριχτή ανατριχίλα, σαν ένα μικρό γλωστέρο έτριξε σ' όλο μου τό κορμί και στή στιγμή κόπηκεν τὰ νεφρά μου κι' έχασα όλη τή δύναμη. Έτρεμα από πάνω ως κάτω κι' ακούμπησα με τόνα χέρι στόν τοίχο, να βσταχτώ. Μα είμουν πάντα απέναντί τους. Να τόσο κοντά τους. Μπροστά στό μάτια τους είμουν.

«Μισήλω στό γενέθλιο σου. Θα σου στείλω τό δαχτυλίδι με

τὸ μεγάλο ρουμπίνι. Μόλις το εἶδα στὴ βιτρίνα τοῦ χρυσαφοῦ, εἶπα. Αὐτὸ εἶναι γιὰ τὴν κουμπάρα μου. Ἦ καλὰ θὰ πηγήκειναι σ' αὐτὸ τὸ ὄρακιό σου χεράκι. Ἄσ' ὀψεῖς ἴδια φεύγοντας ἀπὸ δῶ, θὰ τ' ἀγοράσω. Το θέλεις παιδί μου;» Ἐκνόπε ὁ Ὀρέστης καὶ τῆς ἐσφιξε τὰ χέρια ἀπάνω σὸ στῆθος του καὶ ἔπειτα ἔσκυψε καὶ τὴνὲ φίλησε στὸ στόμα.

Δὲν εἶναι σὰ νὰ δὲλγυῖμαι καμὶ πλὴν ἱστορία; Θέλω νὰ το παραδεχτείτε. Κι' ὅμως αὐτὰ ἔγιναι ἀτόψε, πρὸ λίγου, τώρα δὲ. Μὰ πῶς ἐμαρτυρῶσετε ὅλοι σας ἔτσι; Μου κόβετε τὸ αἷμα, καὶ ἐγὼ ἔχω τόσο κουράγιο! Μὴ σας κάνει ἐντύπωση ἡ φωνή μου, πῦ ὅσο πάει ριζέει, μὴ βλέπετε τὸ μάτια μου, πῦ ἴσως φκίνονται θουρκωμένα. Ἐπὶ τέλους εἶμαι νευρικός, το ζέρετε, μὰ ἔχω κουράγιο, σας ὀρκίζομαι, πολὺ κουράγιο.

Ναί, λοιπὸν καὶ στὸ δεύτερο φιλὶ πόνεσέη ψυχὴ μου. Πῶς μου πόνεσε! Ὡς τόσο ἐκείνη καὶ τώρα μιλιὰ δὲν ἔβγαλε. Οὔτε ναί, οὔτε ὄχι. Μόνον πῶς θωροῦσε τὸ ἴδιο πᾶντα μέρος, πᾶντα χάμω.

«Μὰ τί συλλογιζέσαι τέλος πάντων τὴση ὦρα; Τὸν ἄντρα σου;» τῆς κάνει. Σ' αὐτὴ τῆ λέξη ἐκείνη ἔπαιξε ἕνα ζιπνοσπατιδι καὶ πῆρε πέρα πρὸς τὴν μπαλκονόπορτα. Πρόφταξε ὅμως αὐτὸς καὶ τὴν ἀρπαξε γερὰ ἀπὸ τὸ φῶρεμα καὶ τὴν ἔτριε πλὴν μπροστὰ του. «Θέλεις λοιπὸν νὰ με κάνεις νὰ σκοτωθῶ; Δὲ με λυπῶσαι; Τόσο εἶσαι σκληρός; Σου λέω εἶμαι τρελλὸς ἀπὸ τὴν ἀγάπη. Ἐνας ἄνθρωπος χάνεται γιὰ σένα καὶ σὺ αὐτὸ δὲν το λογαριάζεις; Κἀθηθε, σε παρακαλῶ». Ἐκάθησε μόνη τῆς ἐκάθησε πλὴν στὰ γόνατα του. Τὴν ἀγκάλιασε.

«Μὰ κάθε φορὰ θῆλωμε τὰ ἴδια; Τὸ μικρὸ μου, πόσο εἶναι ἀκόμα παιδί! Δὲ λέω. Ἐχει κάποιον δίκη νὰ σκέπτεσαι τὸ Νίκο. Ὁ φουκουρᾶς δείχνει πῶς σ' ἀγαπᾷ καὶ αὐτὸς, καὶ... εἶναι καὶ καλὸς στὴ δουλειά του. Ὁ ἀδερφός μου τον ἔχει σὲ μεγάλη ὑπέληψη. Κι' ἐγὼ, δὲ σῶχω ξαναπεί;— τὸν ἐχτιμῶ πολὺ τὸν καυμένο. Μὰ πές μου, ζέρει, μπορεῖ νὰ σ' ἀγαπήσει ἐκεῖνος σὰν ἐμένα; Κύταξέ με στὰ μάτια καὶ πές μου, μπορεῖ;» Αὐτὴ δὲ σήκωσε διόλου τὸ κεφάλι, μὰ ἐκεῖνος ἔσκυψε καὶ τὴνὲ φίλησε γιὰ τρίτη φορὰ μπροστὰ μου. Στὸ λαϊμὸ τώρα. Καὶ καθὼς χαμήλωσε αὐτὸς, ἔσκυψε καὶ ἐγὼ, χωρὶς νὰ το θέλω, καὶ εἶδα ἀκριβῶς τὸ μέρος. Ἐδῶ πῦ κάνει τὴν τσάκιση καὶ εἶναι τόσο τρυφερὸ τὸ δέρμα τῆς, τόσο βελουδένιο!

Τὸ τί αἰστάνθηκα, ἂν ἄκουσα τὸ ἴδιο τὸνομά μου μέσα στὸ δικό μου σπινθῆρα ἀπὸ ξένο, δὲ βρῶσκω λόγια νὰ το πῶ. Πήγαινα πάλι νὰ πιστέψω πως τίποτα ἀπ' αὐτὰ δὲν εἶχεν ἀλήθεια, πως εἶδ' ἕνα ὄνειρο κακὸ καὶ μ' εἶχε πιάσει ὁ βραχνιάς. Ἐπειτα μου πέρασε ἀπὸ τὸ νοῦ πως εἶχα ζεστρίψει. Ὅλα εἶταν τῆς φαντασίας μου, εἶχεν σπλέψει τὰ λογικά μου. Μὰ ἄκουσα, βρέ ἀδερφέ, τὸνομά μου. Τάκουσα ἢ δὲν τάκουσα; Δὲν εἶμουν αὐτὸς ἐν ἑαυτῷ νὰ δώσω θετικὴ ἀπαντήση, καὶ τὸ μόνο που καταλαβαίνα εἶταν πως ὀλοένα παρκοῦσα, ἡ ἀναπνὴά μου κοβότανε, καὶ ὅπου—ὄπου θάπερτα τωρὸς χάμω. Ὁ ἀκούστων τὸ χτύπο καὶ θά τρέξουν. Τότε θά με δοῦν! Μὰ καὶ τώρα εἶσι νὰ κάνουν τὰ μάτια τους θά με δοῦν. Ἀπέναντί τους εἶμαι τόσο κοντά. Εἶναι φοβερό, νὰ εἶμαι τόσο κοντά. Ἐπειτα πως ἔγινε αὐτό, νὰ πωθεῖ τὸνομά μου καθαρὰ καὶ δυνατὰ, χωρὶς νὰ γυρίσουν νὰ με δοῦν; Μυστήριο!

Χά. Ὁ φουκαρὰς, ὁ καυμένος ἐγὼ, μήπως ἔμ' ἔβλεπε ἢ ἀγαπῶ; Ἐγὼ τὸ πολὺ—πολὺ νὰ δώσω τῇ ζωῇ μου γιὰ τὴν ἀγάπην, μὰ τί ἔξια μπορεῖ νὰ ἔχη ἓν τέτοιο πράμα! Ἐπὶ τέλος κάθε φορὰ θάχουνε τὸ ἴδιον: Ἐχουνε φτίνετι, πολλές φορὲς συζητήσῃ οἱ ἄνθρωποι. Αὐτὸ εἶναι: μετὰ τὸ βῆμα. Κι' ἐκτός τούτου κ' ἔχουνε μινύτονα καὶ βραχὺ ὁ Χά. Μ' ἐχτιμᾷ ὅμως καὶ τῶχει κίολος ξαναπῆ. Τί ἄλλο μπορῶ νὰ θέλω; Θά εἶμιον ἀχέριστος καὶ χωρὶς ἀνατροφή. Κι' ἀπὸ τέλος πάντων δὲν ἔνοουσι νὰ με δοῦνε, ἐνῶ εἶμιον τόσο φανερὰ μπροστά τους, ἐγὼ θά πῶ, χωρὶς νὰ το θέλω βεβαιὰ μὰ θά πῶ ξερὸς χάριω καὶ θά μ' ἀκούστων. Πῶ, θά τους φανεῖ, ὅταν με δοῦσι! Κι' ἔραγε τί θά κάνουν; Χά, το βοήκα. Θά με λυπηθοῦνε. Ναὶ θά με λυπηθοῦνε, γιατί τί ξέω ἐγὼ ἀπὸ θάνατο; Αὐτὸ μόνο μοῦλεπε, νὰ με λυπηθοῦνε.

Κρούς ρόθος καὶ ἀκζὺ μὲ ἀρχιμάτα μ' ἐπίσπε. Κάποιο δυνατὸ συναίσθημα ἀξιοπρέπειος ἔραχσε νὰ με κυριεύει καὶ μ' ἀνατρίχ' ἔζε με πρᾶξσην εὐχρηστικότητα ἀπὸ πάνω ὡς κάτω. Καλὰ ποὺ δὲ μ' εἶδαν! Ἄν μ' εἶχαν δεῖ, τί ζεπεσμός, τί ντροπή, θεέ μου! Σὰν καὶ ἐν ζήτῃ, που προκατασέει πίσω ἀπὸ τὴν ξένη πόρτα.

Κι' ὅμως θά με δοῦν. Δὲ γίνεται νὰ μὴ με δοῦν. Εἶμιον πάντα ἐπὶ τὴν ἴδια θέση, καὶ ὅπου—ὄπου... Νὰ αὐτὸς με βλέπει, Χριστέ μου, πῶς με βλέπει! Τὰ μάτια του καθώθησαν ἀπάνω μου

καί με τρυπούν! Πώς ; 'Ακόμα δὲ με γνῶρισε;

Σάν τὸ φωνιὰ ἀύρηκα κι' ἀκούμπησα πλάτη στὸν τοῖχο, κρατώντας τὴν ἀνάσα μου. Ήσυχία. Τίποτα δὲ σαλεύει στὸ σπίτι. Εἶναι σκοτεινὰ στὸ διάδρομο κι' ἴσως δὲ μ' εἶδε. 'Ανακουφίστηκα καὶ μιὰ ἰδέα ἀστράψε μέσα μου. Νὰ φύγω. Τὸ γληγορότερο νὰ φύγω ἀπὸ κεῖ. Στάθηκα στὰ νύχια τῶν ποδιῶ μου, πέρασα σιγὰ—σιγὰ τὸ διάδρομο, κατέβηκα σκαλί—σκαλί τῆ σκάλα, σήκωσα μὲ προσοχὴ τὸ ταλιαδόρο, ἀνοίξα τὴν ὀξώπορτα καὶ γλύστρησα ὄξω. Αλαφρωμένος στάθηκα ἕνα λεπτό κι' αὐτίχστηκα. Μεγάλῃ ἤτυχια. Ἐβριζα τότε μιὰ μπιτά στὸ σπίτι μου ἀπὸ τὸ δρόμο. Ὅπως πάντα, σάν τίποτα νὰ μὴν ἔτρεχε μέσα. Τὰ παράθυρα τῆς τραπεζαρίας ἀνοιχτὰ κι' ἀνυποψίαστο, καὶ μόνο ἡ ὀξώπορτα δὲν εἶτανε καλὰ κλεισμένη. Φοβήθηκα μήπως ἀκούσουν ἀπάνω καὶ τὴν τράβηξα μαλακά, χωρὶς νὰ τὴν κλείσω. Μ' ἔπικσε ἀβάσταχτο παράπονο καὶ πῆρα κάτω σχεδὸν τρεχάτος. Τὰ μάτια μου ἔτρεχαν ποτάμι. Βγῆκα στὴν ἐξοχὴ καὶ γύριζα ὡς δυὸ ὥρες. Ὅταν μ'εἶδετε, δ,τι πύχκα ἔρθει ἀπ' ὄξω καὶ πῆγαινα κι' ἐγὼ δὲν ξέρω ποῦ. Τί ἀκολούθησε ἐκεῖ σάν ἐφυγα, ποιὸς το ξέρει; Μὰ κι' οὔτε με νοιάζει γι' αὐτό. Φτάνει πού ἡ γυναίκα μου εἶταν παραδομένη. Τί ἄλλο θέλω ;

«Τῆ βρῶμα.»

«Τὴν ἄτιμη.»

«Τὴν πόρνη.»

Εἶπαν σχεδὸν μαζὺ οἱ φίλοι του ἀγαναχτησμένοι κι' ἔσφιζαν τίς γροθιές τους. Στὰ μάτια τους ὅμως τρεμόλαμπε ἡ συμπονιὰ γιὰ τὸν ἄτυχο τὸ Νίκο.

«'Αα... Ὅχι. Δὲν εἶν ἔτσι. Ὅλοι σας εἶστε γελασμένοι. Δὲν σας εἶπα πως γι' αὐτὸ ξαναγύρισα ἐδῶ;» εἶπε ὁ Νίκος μὲ τρόπο τραγὸ καὶ παραφορο. «Χμ. Εἴμουνα βέβαιος πως, σάν ἐφυγα, τὴνὲ βλαστημοῦσατε. Καὶ τώρα ἀκόμα τὴνὲ φωνάζετε πόρνη. Κι' ὅμως σας τόπα μὲ τὸ νῆ καὶ μὲ τὸ σίγμα. Γιὰ νὰ σας ἀποδείξω πως δὲν ἔχετε κανένα δίκιο νὰ τὴνὲ βρίζετε.»

«Τι θέλεις νὰ πεις, Νίκο;»

«Ὅχι: τῆζε πως θὰ ξαναπάω σ' αὐτὴνῆς. Ὁ θεὸς νὰ μὴ το δώσει. Ἐγὼ φεύγω μὲ τὸ πρῶτο βαπτῆρι. Αὔριο πρωὶ—πρωὶ. φεύγω. Θὰ δώσω τῶν ἀκαθιῶ μου κι' ὅπου βγῶ. Αὐτὸ εἶναι τελειωμένο πιά. Μὰ δὲν το βασιτῆ ἡ συνειδηση μου ν' ἀκούω νὰ ἐπιμένω πέραν. Λὲν εἶναι ἔτσι. Ὁ θεὸς το ἔφηκε. δὲν εἶναι

Είχε μεγάλο λάθος κι' ἐγὼ πρὸ λίγου».

«Καὶ πῶς το βρῆκες τώρα;»

«Εἴμουν ἐκεῖ. Ἄμκ βγήκα στὸ δρόμο γιὰ νὰ ξεφορτωθῶ ἀπὸ τις φωνές σας, μου κατέβηκε ἔτσι ἄξαρφα αὐτὴ ἡ ἰδέα. Πῆγα σπίτι κι' ἀνέβηκα ἀπάνω. Μ' ἄκουσε κι' ἤρθε καὶ με συνειπῆρε σὰν πάντα. «Γιατί, Νίκο μου, ἄργησες;» μου κάνει. «Εἶχες πολλὴ δουλειὰ σήμερα;»

Ἄν βρισκότανε κανένα μαχαίρι κεινὴ τῆ στιγμῆ στὰ χέρια μου, θὰ το βουτούσα καὶ θὰ το στριφογύριζα μιὰ ὥρα μέσα της. Θὰ την ἔκανα κομάτια καὶ θὰ τὰ πετούσα στοὺς σκύλλους ἀπὸ τὸ περάθυρο. Ὡς τόσο ἄχνα δὲν ἔβγαλα. Μου κάνει πάλι. «Νίκο, τί ἔχεις; Μὴν εἶσαι ἄρρωστος;» Ἔγινε ἔξω φρενῶν τότε Μδλο; ὅμως τὸν ἀναβρασμό μου ξεκαθάριζα πως ἡ φωνὴ της εἶταν συμποντικὴ, ἴδια κι' ἀπαράλλαχτη σὰν πάντα. Αὐτὸ μὲ τάραξε πιὸ πολὺ καὶ χωρὶς νὰ ξέρω τί κάνω, μπῆκα βιαστικὰ στὴν κουζίνα, πῆρα τὴ λάμπα στὸ χέρι κι' ἔτρεξα στὴν κρεβατοκάμαρα. Μ' ἀκολουθοῦσε κατὰ πόδι. Ἐρριζα μιὰ γλήγορα ματιὰ. Καὶ τὸ κρεβάτι καὶ ὅλα εἶταν σὲ τάξη. Τότε ἀνέβηκα τὸ φῶς τῆς λάμπας ὅσονμποροῦσα περισσότερο, ἐπικασαὶ κεινὴ μὲ τ' ἄλλο χέρι ἀπὸ τὸ μπράτσο καὶ τὴν ἐσίμωσα στὸ φῶς. Κι' εἶδα, ἴσως γιὰ πρώτη φορὰ εἶδα ὅλο τὸ βῆθος τῶν ἀμαθιῶν της. Εἶταν μπλάβα, κατὰμπλαβα. Σὰν τὸν οὐρανό, ὅταν δίνει τὴ χρυσή του εὐλογία καταμετῆμερα, κι' εἶναι χειμωνιάτικη λιακάδα. Θέ μου, τί ἀγαθὰ, τί διάφανα που εἶταν. Κι' εἶταν ἀνήξερα, ἄκακα κι' ἀπονήρευτα, σὰν πάντα. Μόνο, καθὼς την κρατοῦσα, ἔνοιωσα τὸ κορμί της νὰ τρέμει σὰν τὸ ψέρι. Ἔθεσα τὴ λάμπα στὸ τραπέζι, ἔβγαλα μιὰ πνιμένη μουγκριὰ καὶ μὲ τρία πηδήματα κατέβηκα τὴ σκάλα καὶ βρέθηκα στὸ δρόμο. Αὐτὸ εἶναι ὅλο κι' ὅλο.

Εἶταν πάλι ἀχνός καὶ κίτρινος, σὰν τὸ πεθαμένο. Ἐσφιξε μὲ τρελλὴ κίνηση τὰ μελίγεια του καὶ μονολογοῦσε. Δὲ φταίει. Δὲν ξέρει τί ἔκανε. Εἶμαι βέβαιος γι' αὐτό. Το διάβασα τόσο καθαρὰ μέσα στὰ μάτια της! Μ' ἄραγε ἀπὸ δειλία παραδόθηκε ἡ ἀπὸ συμπονιὰ; Ποιὸς ξέρει! Ὅ,τι καὶ νᾶναι ὅμως, δὲ φταίει.

Ἀνασήκωσε προκλητικὰ τὰ χέρια, κύταξε λίγο ψηλὰ κι' εἶπε μὲ φωνὴ λυπητερή, σπαρχυτικὴ, χιλιοκίσιμένη.

«Θέ μου συχώρεσε τηνε»

Καὶ σωριάστηκε κατὰ γίς.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΠΑΠΑΔΑΚΙΣ
Χειρουργός

Γ. ΜΥΛΩΝΟΓΙΑΝΝΗΣ
Παθολόγος

Δ. Ν. ΛΕΦΑΚΙΣ

Α. ΚΩΣΤΑΝΤΟΥΛΑΚΙΣ
΄Αστυϊατρος

Η Τ Ε Μ Π Ε Δ Ι Α

Δέν ἔχω κέφι γιά δουλειά,
πάλι μέ δέρνει τεμπελιά
καί κιθομαι στό στρώμα..
Βρίσκω τό σώμα μου βαρῦ
κι' ὄλη ἡ γῆ δέν μέ χωρεῖ
κι' ὁ οὐρανός ἀκόμα.

Γ. ΣΟΥΡΗΣ

Κακά νομίζω τὰ καλά
καί βλέπω γιά στὰ χα-
[μηλά
καί μιὰ κυττάζω ἀπάνω.
Σ' αὐτό τόν κόσμο τόν
(χωστό
ἄς εἰμποροῦσα νά μή ζῶ,
μά δίχως... ν' ἀποθάω,

Γ. ΣΟΥΡΗΣ

Δέν εἶναι μόνον μύστης τῆς θείας καί φι-
λανθρωπῶπου τοῦ Ἀσκληπιοῦ ἐπιστήμης ἀλλὰ
καί τοῦ Κρητικοῦ Κοινοβουλίου ἐπιλεκτόν καί
σεμνόν μέλος ὁ κ. Πέτρος Ἰωάν. Μαρῆς,
γόνος τῆς μεγάλης καί ἡρωϊκῆς τῶν Μαρῆ-
δων οἰκογενείας καί θρόμμα τῆς εὐρείας καί
ἀμπελοέσσης Κισσαίου.

Σήμερον διε ὁ ἱερός τοῦ Ἰανου γὰός εἶ-
ναι κεκλεισμένος, ὅτε τὰ ὄπλα καί αἱ φαρέτραι
εἶναι ὑψηλά ἀνηρωμέναι, ἐπὶ ἄλλου πεδίου ΠΕΤΡΟΣ Ι. ΜΑΡΗΣ
συνεχίζων ἀπαρεγκλίτως διὰ τοῦ λόγου καί τῆς γραφίδος τοὺς
πατροπαραδότους εὐγενεῖς ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς τῆς πατρίδος
τοῦ ἀποκαταστάσεως ἀνεδέχθη ὄντως πρωταγωνιστοῦ πρόσωπον
ἐπὶ τῆς πολιτικῆς σκηνῆς τῆς λειψάνδρου πατρίδος μας, διὰ
τὴν μεγάλην ὀξυδέρκειαν, τὴν σύνεσιν καί τὴν μετριοπάθειάν του.

Ἡ μεγάλη τῆς Κισσαίου ἐπαρχία ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ πολυ-
τίμου τούτου τέκνου τῆς εὐρεν ἀπὸ πολλῶν χρόνων τὸν ἐκλεκτόν,
τὸν ἀξίον ἀντιπρόσωπόν τῆς.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΚΑΤΖΟΥΡΑΚΙΣ (Ἰατρός)

Τὸ Σωματεῖον ὁ «Κόδρος» εἰς Ἀρ-
μένους Ἀποκορώνου ἔνθα κατήγαγε
περιφανή νίκην κατὰ τοὺς Παγκρητίους
οκοπευτικούς ἁγῶνας.

Κρητες πολιτοφύλακες μετὰ τοῖ
λοχαγοῦ των.

Οἱ κατὰ τῷ 1910 ἀπολυθέντες ἐκ
τοῦ Γυμνασίου Χανίων.

Κ. Ν. ΜΑΡΙΝΟΣ

Μεταξύ των πρώτων μετακληθέντων ἐξ Ἑλλάδος ὀργανωτῶν εἶναι καὶ ὁ κ. Κωνσταντῖνος Ν. Μαρίνος εἰς τὸν ὁποῖον ἀνετέθη ἡ διοργάνωσις τῶν Κοιτικῶν Ταχυδρομείων. Ὁ Θερμοσργός οὗτος ἀνῆλθε εἰς ἀρχῆς ἔθετο τόσον στερεὰς βάσεις ὥστε ἐντὸς μικροῦ χρονικοῦ διαστήματος ἡ ἐπιθεσία αὐτῆ τελείως διοργανώθη. Τὰ Ταχυδρομεία τῆς Νήσου ἤρχισαν λειτουργοῦντα τὴν 1 Μαρτίου 1900, χάριν δὲ εἰς τὴν κολοσιαίαν ἐργασίαν τοῦ κ. Μαρίνου ἡ ὀργάνωσις ἐστέφθη ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας. Καὶ τοῦτο διότι οὗτος ἀμέσως ἀνέδειξεν ὑπαλλήλους ἱκανοὺς νὰ

διαχειρίζονται τὰ τῆς ἐπιθεσίας ταύτης. Ἀπόδειξις δὲ τρανωπαίτη τούτου εἶναι ὅτι ὁ σημερινὸς διευθύνων τὰ ταχυδρομεία καὶ τοὺς τηλεγράφους Κρήτης κ. Θεμετιοκλῆς Πειθερουδάκης βαδίζει ἐπὶ τῷ ἔργῳ τοῦ ὑπερόχου ὀργανωτοῦ καθὼς ἰσχυροῦ ἡ σημερινῆ εὐσυνθῆς καὶ κανονικῆ λειτουργίας τῆς ἐπιθεσίας. Τὰ δὲ ἐπὶ τούτου ἐπονηθῆτα νομοσχέδια περὶ εἰσαγωγῆς τῆς ἐπιθεσίας τῶν δεμάτων καὶ τῆς εἰσαγωγῆς ἐν τῇ ἀλληλογραφίᾳ πενταλεπίων δελταρίων πολλὰ ἐπρόσονται διὰ τὸ μέλλον ἀγαθὰ. Ἡ τελεία λοιπὸν καὶ πλήρης διοργάνωσις τῶν ταχυδρομείων μας εἶναι ἔργον τοῦ κ. Μαρίνου εἰς τὸν ὁποῖον ἀνήκει πᾶσα ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ.

ΚΑΤΩ ΣΤΗΝ ΑΜΜΟ

ΚΩΣΤ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Κατὼ στὴν ἄμμο τοῦ γιαιλοῦ μὰ μέρα μακρὰ
[της;
ἐκεῖ ποῦ μόνος ἔστεγα ἔγραφα τ' ὄνομά της.
Χρὰ σὸ πρῶτο κῆμα,
ποῦ τ' ὄνομά της ἦε' ἐκεῖ, κ' ἄς ἦρε ἐκεῖ
[καὶ μνημα
Κωδ. Παλαμᾶς

Δημοσιεύομεν παραπλεύρως λίαν
εὐχαρίστως τὴν εἰκόνα τοῦ ἐν τῷ
Γυμνασίῳ μας οὐ μόνον διακε-
κριμένου ἀλλὰ καὶ ἀγαπητοῦ καθη-
γητοῦ τῶν ἐλληνικῶν καὶ διευθυ-
νοῦ τοῦ ἐνταῦθα ἐκδιδομένου περι-
σπουδάστου φιλολογικῶν περιοδικῶν
«Κρητικῶν Ἀστέρων», κ. Γεωρ.
Δεῖεδάκι.

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΛΕΛΕΔΑΚΙΣ

ΣΤΗΝ ΪΔΕΑ

Παρήγορη μορφή σὸ μαῦρο δεῖλι
καὶ στοὺς Θουιάμβους τοὺς πικροὺς ποῦ στήνει ὁ Χάρος,
στὰ κύματα τῆς ὕλης ἄστρος γλάρος,
γλυκὸς καῦμός στὰ μίτια καὶ στὰ χεῖλη.

Στὴ νύκτα τῆς ψυχῆς θαμπὸ κανδήλι
καὶ μέσα σὸ κρουστὸ σκοτιάδι φάρος
ἀγαλμα ποῦ σὲ φεισθήκε ὁ Κουρσάρος
πλασμένο μὲ τοῦ Νοῦ τὴν ἅγια σμίλη.

Στῶν φεγγαριῶν, στῶν ἀστρῶν τὰς ἄβυσσους
τριαναφυλλέμα φωτεινῆ μου δείχνεις στράτα,
ποῦ φέρνει σὲ γαλήμιους παραδείσους.

Θάρρος μου κάνεις τὸ βοῦβό μου τρόμο.
στῆς συμφορᾶς τὸ εἶγος, ἀστρομάτα,
στοῦ Γολγοθᾶ τὸν ἀτελείωτο δρόμο.

Ἡράκλειον (Κρήτης)

Θ. ΣΤΑΥΡΑΚΙΣ

Η ΜΕΤΑΛΛΕΙΟΜΑΝΙΑ ΕΝ ΚΡΗΤΗ

Παρά τον Πατριωτισμόν, εξέλιχθέντα, ἴδω κατὰ τὴν τελευταίαν δεκαετίαν, εἰς ἐπιπλέονον πάθος, καὶ ὅστις πατριωτισμὸς ἐχρηματίσθη πάντα Κρήτα, ζῆτῳ συμφύρῳ ἐάν γενικεύῃ τὴν κατοχὴν τοῦ εὐγενοῦς αὐτοῦ συναισθημάτων, δυναμένον ἴσως πολλῶν νὰ διεκδικῶσι τὸ μονοπώλιον αὐτοῦ, ἀνεπτυχθῆ συμφύρῳ καὶ ἐκ παραλλήλου καὶ ἡ Μεταλλειομανία.

Καὶ ἐν ᾧ ὁ Πατριωτισμὸς ἔχει εὐγενῆ τὰ ἐλατήρια μεταρριζούμενος εἰς τὰ ὕψη τοῦ Κρητικοῦ ἰδεώδους, ἡ Μεταλλειομανία ἐκδηλούμενη ὡς ὁ ἀντίπους τοῦ Κρητικοῦ τούτου συναισθημάτων, ὡς μία διεφυῆς Κρητικῆ, κερραὶα πρός τὸν Θεόν καὶ τὸν Μαριονᾶ, κατέρχεται εἰς τὰ βάθη τῶν φάργγων, τῶν κοιλῶν, τῶν σπηλαίων καὶ τῶν λαχῶν, ἐνίστη πλείρων παντοδαπῶν ἀκαθαρσιῶν, ἀντικρύζει τοὺς ἀπορρώγας βράχους, φθάει τὰ ἐπίπεδα τῶν πεδίων, ἀναρριχάται τὰς κλιτύας τῶν ὄρων καὶ ὑπερπηδᾷ τὰς κορυφὰς τῶν Λευκίων, τοῦ Ἡερορεῖτου καὶ τῆς Δίκτης.

Ναυτίζει κανεὶς ὅτι, ὑπάρχει στενὴ σχέση, ὅτι τὸ ἐν εἶναι συμπλήρωμα τοῦ ἄλλου, μεταξύ τῶν δύο τούτων τῶν τῶν ἁλλήλοισι ἀληθῶς διισταμένον, ὡς εἴπομεν, συναισθημάτων τοῦ σημερινοῦ Κρητός, διότι βλέπει ὅτι τὸ ψυχικὸν Κράτος αὐτοῦ συμπληροῦται ἐκ τῶν δύο τούτων καὶ μόνων συναισθημάτων.

Ἡ Μεταλλειομανία εἶναι ὑπόβλη ἔξισθεν προεργουμένη. Ὁ Κρητὸς λητμονήσας τὴν ἱστορίαν του, τὸν χαρακτηρὰ του, καὶ περιελθὼν εἰς κατάστασιν σωματικῆς καὶ ψυχικῆς ὑπερκοπώσεως, ἐπίστευσεν παρασυρθεὶς ὑπὸ τῆς ψυχικῆς του ταύτης ἀνισορροπίας ἢ ἐδημιουργῆσεν τριετής ἐπαναστατικὴ ζωὴ, συνδεδεασμένη δι' ἑλῶν τῶν πετρῶν, τῶν θάψμων, τῶν στερήσεων καὶ τῶν κινδύνων τοῦ ἐκπατρισμοῦ καὶ τοῦ στρατοπέδου, ὅτι ἡ Πολιτικὴ μεταβολὴ ἤτις ἐδημιουργήθη ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ δευτεροτάκου βίου τοῦ Βασιλέως τῶν Ἑλλήνων, ἐπέτρεπεν εἰς αὐτὸν νὰ ἐπιδοθῆ εἰς τὰ ἔργα τῆς εἰρήνης, τῆς προόδου καὶ τῆς ἡδύτης τοῦ βίου, κυριώτατον ἐλατήριο

I. ΒΑΜΒΑΚΙΣ

του όποιου είναι ο χρυσός. Καί επεδόθη έντως μετά της χαρακτηριζούσης αυτών άποφασιστικότητας και έγκαρτερήσεως.

Περιεργαζόμενος δέ μετ' άπορίας τους εκ πάσης γής πλημμυρήσαντος την Νήσον σοβαρούς άντιπροσώπους Μεταλλευτικών Έταιρειών, Έρρασιτέχνας ή Τυχοδιώκτας και οίωνεί Μεταλλειολόγους έμαθε παρ' αυτών ότι δι' άπλουστάτου τρόπου ήμπορεί ο καθείς να γίνη πλούσιος. Υπάρχει ταύτης γαρ χαλισιτικώτερα έπαγγελία: Παρετήρησε τον τρόπον της έρευνης, έδιδάχθη την πρόχειρον Μεταλλευτικήν Κρητικήν Νομοθεσίαν παρά των πρωτοτύπων τούτων διδασκάλων και όταν έμαθεν όταν κάποιος χωρικός Κρής επώλησεν εις πλούσιον έγκατασταθέντα έπλην, Μεταλλείον Σιδήρου, άντί προσού όπερ ούδέποτε έφραντάζετο, άντί των τετρακοσίων εικοσαφράγκων, έγινετο όλος εζάλος ες έλπίδιων χρυσου μέλλοντος. Η είδησις του μεγάλου τούτου γεγονότος μεταδοθεΐσα, ως δι' ήλεκτρικου ρεύματος άπ' άκρου εις άκρον της Νήσου έγρησίμυσεν ως έναυσμα όπως ανατιναχθή ή Πυριτιδαποθήκη της εϋπιστίας και των χρυσοϋν όνειρων ή υπό τον έγκέφαλον παντός Κρητός άργούσα. Άνδρες γυναΐκες και παιδιά έγκαταλείψαντα πᾶσαν άλλην έγργασίαν των επεδόθησαν εις την περισυλλογήν παντός λίθου ή χώματος, άπαράλλακτα ως οι Άποκορωνιώται και Λασηθιώται, μετά τας βροχεράς ώρας, εις την περισυλλογήν των Σαλιγγάρων, του όποιου ή όψις, και το βάρος διεφέρον από τους κοινούς λίθους και τά κοινά χώματα, άτινα είχαν συνειθίση να βλέπωσι καθ' εκάστην. Σάκκοι από των όμων ή της ράχως φερόμενοι έγρησίμυσον όπως άποθηχεύωσι ταυτα άτινα, ταξινομούμενα επεδεικνύοντο εις ειδικούς θεωρουμένους, μεταξϋ των όποιων επρώτευσαν οι τυχοδιώκται και δθθεν Μεταλλειολόγοι. Τα χρυσίζοντα όρυκτα άτινα πάντοτε ήσαν Θειούχοι Σιδήρου ή άλλως Σιδηροπυρίται και τά πρασιζόντα μεταξϋ των όποιων πολλά ήσαν όρυκτά Χάλκου υπό την μορφήν του Χαλκοπυρίτου και Χαλκοκαμπρίτου, τά πλείστα δέ Όρειτικά πετρώματα, συνελέγοντο επιμελώς και έτυλίοντο επιμελέστερον επί φύλλων χάρτου ή ύφάσματος όπως επιδειχθώτιν όπου δεΐ. Καί αρ' ου ήθελον κινη τον κύκλον των ήθην ειδικίων, κάποτε όμως και έντως ειδικίων, μεσιτών και κεφαλιούχων, παρ' ών ειτε εξαπετέλλοντο ή προς ους κατέρευγον όπως προτεινώσι συμμετοχήν διά την εξόρυξιν ή προς εύρεσιν έταιρίων διά τον αυτόν σκοπόν, και αρ' ου ως εκ της εύκολίας της παρεχομένης υπό του περι Μεταλλείων Κρητικού Νόμου, έγινετο αι προκαπιτούμεναι σχετικαί διατυπώσεις, προς παρχώρησιν άδειας έρευνητικών έργασιών εν Μεταλλούχω χώρω, εν τοΐς Βιβλίοις των οικείων Νομαρχιών, κατά την διάρκειαν των όποιων διατυπώσεων συχνά οι επιτετραμμένοι υπάλληλοι έγέγοντο και μέτοχοι του εζαιτουμένου Μεταλλείου, έφθανον τέλος και εις τον υποφαινόμενον προς όν κατέρευγον όπως όριση, το είδος, συχνά την ποιότητα και ένιστε την ποσότητα. Με άτηναν τελευταίον το μέν, όπως παραβήσισι και έγνοασώσι προς παροχήν ά-

δείας ἐκμεταλλεύσεως, ἄλλων δυναμένων νὰ προηγηθῶσιν, ἀφ' οὗ πάντες ἠρεύνων τὴν ὑπαίθριον καὶ ὁ εἰς ἠκολούθει τὰ ἴχνη τοῦ ἄλλου, τὸ δὲ διότι συχνὰ δυσπιστοῦντες πρὸς τὰς δηλώσεις μου, αἵτινες ὡς ἀνθρακας προεδίκαζον τὸν ἠθαρῶρον, δὲν ἤθελον ν' ἀπογοητευθῶσι καὶ ἀμελήσωσι νὰ χαμωσι τὰς δηλώσεις τῶν, πάντες ἀρήνοντες ἐν τῇ διανοίᾳ τῶν μίαν ὑστερίαν ἐλπίδα ὅτι, ἐνδεχόμενον νὰ ἠκατώρηθῃ εἰς τὸν καθορισμὸν τῆς ποιότητος καὶ τοῦ εἶδους τοῦ ὄρυκτοῦ. Καὶ καθημερινῶς ἐβλέπατε χωρικούς παντὸς εἶδους, δειλὰ δειλὰ κρούοντας τὴν θύραν τοῦ Χημείου, συνεσπειρωμένους κατὰς χεῖρας ἐσταυρωμένας ἔχοντας ἐπὶ τοῦ στήθους, σφιγκτά πιεζούσας τὰ πλευρὰ καὶ τὸ στέρνον, ὡσαν αἱ χεῖρες ἐκεῖναι νὰ ἐκρατοῦντο ἀκίνητοι ἐκεῖ ἀπὸ ρευματισμούς. Μὲ βλέμμα δὲ ἀνήσυχον, τὸ ὅποιον περιεφέρετο διερευνητικώτατον εἰς πάσας τὰς γωνίας τῆς κιβούσης τῶν ἐργασίων, ἢ μοὶ ἐπαδείκνυσον συστατικὴν τινα ἐπιστολήν ὅπως ὀρίσω τὸ εἶδος τοῦ φερομένου ὄρυκτοῦ ἢ μὲ ἠρώτων ἐὰν ἐδῶ ἐξητάζοντο τὰ «μαντέμια». Εἰς τὴν καταφατικὴν μου δὲ ἀπάντησιν, αἱ χεῖρες ἐχαλαροῦντο μετὰ ποιᾶς τινος νωχελείας ἐὰν ὁ φέρων τὸ ὄρυκτὸν ἐδεβαίουτο ὅτι εἴμεθα μόνοι, εἴδ' ἄλλως ἐὰν τρίτον τι πρόσωπον συνέπιπτε νὰ εὐρίσκηται ἐκεῖ, με ἠνάγκαζε διὰ τοῦ βλέμματός του, ὅπερ ἐξέφραζε δυσφορίαν διὰ τὴν παρούσαν τοῦ ξένου ἐκείνου, ὅπως τὸν ὀδηγήσω εἰς ἄλλον δωμάτιον. Ἐκεῖ δὲ, ἀφ' οὗ καὶ πάλιν ἡ αὐτὴ ὀπτικὴ ἔρευνα ἐγένετο, ἐξῆγε βραδέως ἐκ τοῦ στήθους τοῦ μικρὸν ὄγκον, τετυλιγμένον εἴτε ἐπὶ χάρτου εἴτε ἐπὶ ρυπαροτάτου τεμαχίου ὑφάσματος, καὶ ἀφ' οὗ ἀπήλλαξε τοῦτον τῶν παχέων περιβλημάτων του, μοὶ ἐπαδείκνυε μετὰ προσφανεῶς τινος μακαριότητος, ἣτις δὲν ἀπέχετο τῆς παιδικῆς ἀφελείας, ἐν τεμάχιον ὄρυκτοῦ ἢ ποσότητὰ τινα χύματος. Ἐφερε μεθ' ἑαυτοῦ μικρὸν τεμάχιον ἐν ᾧ ἡ μεγάλη ποσότης ἐπιμελῶς ἐφυλάσσετο οἴκοι, φειδωλῶς πάντοτε γενόμενος τοῦ πολυτίμου κατ' αὐτὸν εὐρήματος. Καὶ ἐὰν ἐπὶ τέλους, ἀποκάλυπτομένου τοῦ τιμίου λίθου, τὸν ἐλάμβανον εἰς χεῖρας διὰ νὰ τὸν παρατηρήσω, τότε τὰ παμπόνηρα βλέμματα τοῦ εὐτυχοῦς ὀνειρευομένου ἤστραπτον ὡς δύο ηλεκτρικοὶ προβολεῖς, διευθυνομέναι ἀπὸ τῶν χειρῶν μου πρὸς τὰ βλέμματα μου, τὸ μὲν ὅπως παρακολουθῶσι τὰς κινήσεις αὐτῶν, ἐκ φόβου μὴ ταχυδακτυλογικῶς φυγαδεύσω τὸν λίθον, τὸ δὲ ὅπως ψυχολογήσωσι καὶ τὴν παραμικροτέραν ἐντύπωσιν ἣτις θὰ ἐγεννᾶτο παρ' ἐμοὶ ἐκ τῆς ἐξετάσεως ἐκείνης τοῦ ὄρυκτοῦ. Ἐστηρίζοντο εἰς τὴν ψυχολογικὴν μελέτην τῶν ὀφθαλμῶν μου διότι ἡ προσφορικὴ μου δηλώσις δὲν εἶχε δι' αὐτοὺς οὐδεμίαν ἀξίαν, ἄτε φανταζόμενοι ταύτην ὡς ὑστερόβουλον. Ὁταν δὲ συνέπιπτε τὸ ὄρυκτὸν νὰ εἶναι ἐμπεποτισμένον ἐκ κρυσταλλίων Θεοιούχου Σιδήρου, τὸν ὅποιον εἴτε ὁ ἴδιος εἴτε τυχερῶτικῆς τις τοῦ τὸν παρέστησεν ὡς χρυσόν, τότε τὰ βλέμματα του ἐκεῖνα τὰ ἀνήσυχκα καὶ ἐρευνητικὰ ἐπλαισιούοντο μὲ μίαν ἀπόχρωσιν ψυχικῆς εὐδαιμονίας, τὴν ὁποίαν μίαν λεπτὴν συστολὴ τῶν χαλιῶν, ἐκσπῶσα εἰς ἀρίστον μειδίωμα, ἐξωτερ-

κευεν. Ἐφαίνεται δὲ τότε ὡς νὰ μοὶ ἔλεγε. «Ἐ τὸρα δὲν ἠμπορεῖς νὰ μοὶ ἀρηθῆς ὅτι εἶναι χρυσοῦς». Καὶ ὅταν ἄλλοτε μοὶ παρουσιάζον κανένα Ὀλίγιστον, τοῦ ὁποίου τὴν μεταλλικὴν λάμπην αὐτὴν κρυστάλλωσιν συνέχον πρὸς ἐκεῖνας τὰς τοῦ Γαληνίτου, τότε τὰς αὐτὰς ψυχικὰς ἐκδηλώσεις διέκρινα τις. Καὶ ὅταν ἡ ἀπόφασίς μου περὶ τοῦ ὄρυκτου τοῦ δὲν συναρῶναι πρὸς ἕ, τι ἄλλοι ἐν συμμέροντος τοῦ ὑπέβαλον ἢ αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἀπὸ τῆς φαντασίας ἐλευνόμενος ἐπίστευσεν, ἔχι μόνον δὲν ἐπίστευσεν, καὶ τοῦτο τὸ ἐμαρτύρουσι οἱ ὀφθαλμοὶ του, ἀλλὰ καὶ ἓνα βλέμμα πότε δυσπιστίας καὶ πότε οἴκτου διατήν ἄνοιαν μου ἢ ἀπελπισίας. Ὡσάν νὰ ἔλεγε «Κρίμα ἔς τὸ μνηϊάτικο τοῦ παίρνω» μὲ ἀπέστειλεν ἀντὶ ἀποχαριστήσθαι χριστιανισμὸν καὶ εὐχαριστήσεως διὰ τὴν ἐξέτασιν. Τὸ δὲ ὄρυκτον ἔχι μόνον δὲν ἐπέτα, ἀλλὰ διὰ τοῦ αὐτοῦ τρόπου δι' οὗ τὸ ἀπεκάλυπτον ἐκτύλιξον τὸν χάρτην ἢ λῶσον τὸ κομβόδεμα, διὰ τοῦ ἴδιου τρόπου τὸ ἐρύλασεν εἰς τοὺς κόλπους του. Εἰς τὴν ἐρώτησιν μου, ἔχις σημειωτέον δὲν ἦρα καὶ συγγὴ περὶ τῆς θέσεως εἰς ἣν εὐρέθη τὸ ὄρυκτον τοῦτο, ἢ ἀπὸ τῆς ἤτο στερεώτερος πάντων ἀνεξαίρετως «ἐπαδᾷ πέρα πέρα».

Συχνότατα τὰ παρουσιάζόμενα ὄρυκτὰ ἦσαν Ἀσθεστέλιθοι στύρροι, Γυμνοί, κρυσταλλωμένοι ἢ τοιοῦτοι ἄμορφοι καὶ ἐρπεποτισμένοι ὑπὸ Θεοῦ. Περὶ θρακῆς. Πυρολουσίται ἢ ἄλλοι Μαγγανίουχοι σίδηροι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἦσαν πλεῖστοι εἰς σίδηρον, μὲ ὑπερβολικὴν ποσότητα ἐνίστα πυρρῆτικου ἔξως 68—73 οἴο καὶ Μαγγανίου δ.—76 οἴο Λειμονίται ἢ Λιμονομασίται ὧν ἡ ποσότης τοῦ μεταλλικοῦ Σιδήρου ποικίλει μεταξὺ τῶν 31—40 οἴο καὶ τοῦ Πυρρῆτικου ἔξως 16—20 οἴο. Χαλκοσυρίται κ. λ. π. ὧν ἡ ποσότης εἰς Μεταλλικὸν Χαλκὸν ἐθανεν τὰ 4—8 οἴο καὶ Ὀγκρον Σιδήρου ἢ εἰς χρηστικὴν δύναμιν ἦτο πολὺ ἀσθενές.

Σπανιώτερον δὲ τὰ παρουσιάζόμενα ὄρυκτὰ ἐνεῖχον σπουδαϊκότητος τινός. Τοιαῦτα εἶναι εἶδη τινὰ τοῦ Μαγγανίου εἰς ἃ τὸ Ὁξειδίου τοῦ Μαγγανίου ἀνήλθεν εἰς τὰ 64—75 οἴο. Εἶδη τινὰ Χαλκοσυρίτου, ἰδίᾳ τῆς Γαύδος, ὅπου ὁ Μεταλλικὸς Χαλκὸς προσδιορισθεὶς ἐθανε τὰ 25.15 οἴο. Εἶδη τινὰ Λειμονίτου εἰς ἃ ὁ Μεταλλικὸς Σίδηρος ἀνήλθεν εἰς 55—65 οἴο, τὸ Πυρρῆτικὸν ἔξω εἰς 4 οἴο, ὁ Φωσφόρος εἰς 0. 036 οἴο καὶ ἐν εἰς τὸ Ἀρσενικὸν ἐξῆλονκλήρου ἔλειπεν.

Ἀτυχῶς ὁ Φωσφόρος δὲν ἐλλείπει ἐν τῶν Σιδηρομεταλλευμάτων τῆς Νήσου, ἅτινα καταλαμβάνουσιν μὲ συνεχεῖς διαλείψεις ἐντὸς Συγκοιλιθίου, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ὅλην τὴν Κρητικὴν Γῆν σχεδόν. Δὲν θα εἶναι ὑπερβολὴ ἂν εἶπῃ τις ἐνταῦθα ὅτι, ὁλόκληρος σχεδόν ἡ Κρητικὴ γῆρα ἀποτελεῖται ἐν Σιδήρῳ ἢ ὅτι ὁ Σίδηρος κατέχει σπουδαῖον τῶν πετρωμάτων τῆς συστατικόν. Καὶ φαίνεται ὅτι κατ' ἀπομίμησιν τοῦ ἐδάφους τῆς ὁ Θεὸς ἐπλασε καὶ τοὺς κατοίκους τῆς Σιδηροῦς.

Ἐντούτοις παρ' ὅλην αὐτὴν τὴν ἀτάκτως διεσκοπισμένην ποσότητα ἢ ἐξῆρουξίς του καὶ λόγῳ τῆς δυσχεροῦς συγκοινωνίας μετὰ εὐλεμένων ση-

μείων, καὶ λόγω τῆς ἀνωμαλῆς γεωλογικῆς ἐπιστροφῆσεως καὶ λόγω τῆς μικρᾶς ἐν πολλοῖς κατὰ τόπους ποσότητός του καὶ λόγω τῆς κακῆς ἐπιτολιμαῖας ποιότητός του, δὲν παρουσιάζει μεγάλας ἐπιπέδας. Ὁ Φωσφόρος, ὅστις ὡς γνωστὸν εἰς τὴν ποσότητα τῶν ἄνω τοῦ 0,050 οἷο παράγει μεγάλα μείνευτήματα εἰς τὸν ἐκ τοιούτου σιδήρου παραγόμενον Χαλύβα, καθίστων αὐτὸν ἄχρηστον διὰ τὴν κατασκευὴν τῶν Πυροβόλων, δὲν ἐλλείπει κατὰ τὰς ἰδικὰς μᾶς ἀναλύσεις ποτὲ ἀνερχόμενος καὶ μέχρι τῶν 0,500 οἷο. Καὶ δὲν γνωρίζω ἐὰν τὴν παρουσίαν αὐτοῦ πρέπη νὰ τὴν θεωρήσωμεν ὡς εὐτύχημα ἢ ἀτύχημα διὰ τὴν Κρήτην, ἐὰν ἀναλογισθῶμεν ὅτι χωρὶν τοῦτε, Σιδηρομεταλλεύματος τοῦ Ἀγαθῆρ, ἀφ' οὗ ἐλλείπει τελείως ὁ Φωσφόρος ἢ Γερμανία ἀπεπειράθη τὴν κατάληψίν του διὰ τοῦ πολεμικοῦ Πανθηρος.

Γαληνίτην ἀργυροῦχον καλλίστης ποιότητος, ἐν ᾧ ὁ Μόλυβδος ἐπιχίεν ἀπὸ 50—81 οἷο ὅδε Ἀργυρος ἀπὸ 0,014—0,016 οἷο ἐπὶ οἷο Μαλύβδου, ὅμοιον τῷ Λαυρίῳ, εἶδον μὲν εἰς χεῖρας δύο ἢ τριῶν προσώπων, ἀλλ' ὅμοιος δὲν δύναμαι νὰ θεβαιώσω καὶ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ ἐπὶ τόπου. Διότι ὁ μὲν νῦν Διευθυντὴς τῶν Μεταλλείων τῆς Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας Λαυρίου μοὶ διηγεῖτο πρὸ δεκαετίας ὅτι, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Ρεθύμνης τῷ ἐπεδείχθη τεμάχιον Γαληνίτου ὅπερ καίτοι ἐγνώρισεν ὡς ἀπὸ Λαυρίου προερχόμενον, ἐν τούτοις ἠρέυνησεν ἀνευ ἀποτελέσματος ἕκαστην μεγάλην ἀπτήνος ἀπὸ τοῦ υποδειχθέντος ὡς τόπου εὑρέσεώς του. Ἐγὼ δὲ ὁ ἴδιος ἀναγκασθεὶς νὰ μεταβῶ εἰς ἀναζήτησιν ἐπιδειχθέντος καὶ ἀναλυθέντος ἐν Χανίοις Γαληνίτου, μάτην ἠρέυνησα ὑλόκληρον περίου τὴν βορείαν κλιτὸν τῆς ὄρεισεως τῆς ὑπερθεῖν τοῦ χωρίου Κούνειν τοῦ Δήμου Ἰνναχωρίων ἐκτεινομένης.

Ἴνα δὲ ἐννοηθῇ τὸ γεγονός αὐτὸ ὅπερ ὑπῆρξε καὶ ἡ κυρία ἀφορμὴ τῆς Μεταλλειομανίας τοῦ Κρητῆς εἶναι ἀνάγκη νὰ γνωσθῇ ὅτι, τυχευόμεναι, δὴθεν Μεταλλειολόγοι, εὑρίσκοντες διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐργασίαν ὡς ἐπιστάται εἰς δοκιμαστικὰς ἐρεῦνας εὐπίστων ἢ ἄλλως πῶς ἐπιχειρηματιῶν, ἢ καὶ ἀπλῶς ἐργαζόμενοι οἴδιοι ὡς ἐργάται, ἀπεκόμίζον διάφορα ὄρυκτά ἐξ ἄλλων μερῶν τοῦ Κόσμου ἔκτος τῆς Κρήτης εὐριστάμενα, ἅτινα ἐπεδείκνυν ὡς δὴθεν Κρητικὰ. Ἐργάτως μοὶ παρουσιάσθη ὡς Κρητικὸν τεμάχιον Μαυροῦ με ἀριετὰ ψήγματα αὐτοφθοῦς χρυσοῦ ἐκ Καλλιφορνίας δὲ προερχόμενον καὶ ἕτερον τοιοῦτον ἐκ Κολλοράδου, Χαλκοपुरίτης οὗτος. Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῶν ἀναλύσεων τῶν ὄρυκτῶν τούτων, τῶν ἐξῴθεν φερρομένων, ἐγένοντο δηλώσεις Μεταλλούχων χωρίων καὶ συνεπῶς διωρίζοντο αὐτοὶ ἐν εἰ ἐπὶ πληρωμῇ. Οὗτοι δὲ καθώρθουν ν' ἀπεζῶσιν ἐπίτινα χρόνον ἐξ αὐτῶν, τῶν εὐπίστων ἐπιχειρηματιῶν πάντοτε χρηρῆσόντων, ἀργότερον δὲ ἐξ ἄλλων, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Αὐτοὶ δὲ εἶναι καὶ οἱ κυρίως ἐκκαύσαντες τὸν ζῆλον πρὸς ἐρευνακὰ ἐξ ἧς ἀνεπτύχθη ἡ Κρητικὴ Μεταλλειομανία ἣτις, ἀφ' ἐνός ἀντὶ νὰ κοπᾷ, κατόπι τῶσιν καὶ

τόσων ἀποτυχιῶν καὶ τόσων καὶ τόσων ἀπολειῶν χρημάτων, τούναντιόν ἐπιτείνεται ἡσήμεραι εἰς βαθμὴν παθολογικῆς καταστάσεως τῶν ἐγκεφάλων, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἀπέδειξεν ὅτι ἀπὸ τῶν Μεταλλευμάτων τῆς ἡ Κρήτης δὲν πρέπει νὰ περιμένῃ μεγάλα πράγματα.

Μεταλλεῖα ἐν Κρήτῃ, ἐν ἐνεργείᾳ, δὲν ὑπάρχουσι πλὴν ἑνός, τοῦ Ραβδοῦχα, ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Κισσάμου, τοῦ ὁποῖον λόγῳ τῶν εὐνοϊκῶν συνθηκῶν ὑφ' ἃς διατελεῖ ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ποιότητα τοῦ Μεταλλεύματος, τὴν ποσότητα καὶ τὸ εὐχολον σχετικῶς τῆς φορτώσεως, εἶναι τὸ μόνον ὅπερ ἤμειψε τὸν κάτοχόν του, ἀποδίδον ἐτήσιον ἐνοίκιον 9000 δραχμ., ἐν ᾧ τούναντιόν οἱ 4—5000 τόνοι, Σιδηρομεταλλεύματος οἱ ἐξαχθέντες μέχρι σήμερον καὶ ἔτοιμοι πρὸς φόρτωσιν ἐστοίχισαν εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν ἐπιχειρηματίαν ἀντί 300000, ὡς λέγεται, δραχμῶν.

Ἄλλο ἐν ἐνεργείᾳ δὲν γνωρίζω ἐν Κρήτῃ, οὐδὲ πόσοι Μεταλλοῦχοι χώροι ἔχουσι δηλωθῆ, μὴ ὑπαρχούσης ἐιδικῆς ὑπηρεσίας Μεταλλείων, ἀλλὰ τῶν καθηκόντων τοῦ Ἐπιθεωρητοῦ αὐτῶν ἀνατεθειμένων εἰς τὸν Διευθυντὴν τῶν Δημοσίων Ἔργων, ὅστις, δηλ. οἷτινες, ζήτημα εἶναι εἰάν ποτὲ μετέβῃ εἰς Ἐπιθεώρησιν Μεταλλοῦχου τινος χώρου, ὡς τοιοῦτου δηλωθέντος.

Ἐκεῖνο τὸ ὅποῖον εἶνε γνωστὸν, εἶνε ὅτι, ἀπὸ τοῦ 1900 μέχρι σήμερον κατ' ἐπίσημον στατιστικὸν Πίνακα τοῦ Γεν. Λογιστηρίου, παρεχωρήθησαν πρὸς ὀριστικὴν ἐκμετάλλευσιν δέκα ἐπτὰ ἐνόλω Μεταλλοῦχοι χώροι. Τούτων ἑνδεκα τοιοῦτοι ἐνέχουσι μεταλλεύματα Σιδήρου, δύο Χαλκοῦ, τρεῖς Λιγνίτας, ἐκ τῶν ὁποίων ἐπὶ ἑνὸς σημειοῦται καὶ Μόλυβδος λέγουσι καὶ εἰς ὄρυκτα Μαγγανίου.

Ἐν Χανίοις τῇ 6 Φεβρουαρίου 1912

Ι. Βαυβακῆς

ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΟΙ ΧΑΝΙΩΝ

Δ. Φραντζεσκάκης

Ι. Κουφιάκης

Γ. Γαλιάνης

ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ Μ.Ε.Σ

Ι. ΧΟΥΛΙΟΠΟΥΛΟΣ
Διευθυντής: Συντάγματος

Σ. ΜΑΛΑΤΑΚΙΣ
Διευθυντής: Ν. Έρευνας

Κ. ΜΗΤΣΟΤΑΚΙΣ
Διευθυντής: «Κήρυκος»

Ε. ΦΡΑΝΤΖΕΣΚΑΚΙΣ
Διευθυντής: «Έλευθ. Βήματος»

Ι. ΗΛΙΑΚΙΣ
Διευθυντής: «Κρήτης»

ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ

Τόπος κι' ο Γκαίτε: «Ο Σολωμός είναι μέγας ποιητής». Στους περισσότερους από μας, μόνο τόνόμα του είναι γνωστό και τα δυο πρώτα τετράστιχα του «Ύμνου στην Έλευθερία».

μας! Ο τρισένοδος Ποιητής, που τον θαύμασε Αλφρέμα κι' ένας Γκέιφφντ, που τον ύμνησε ο Τομαζέο, που τον ωγόμασε Πίνδαρο ο Κόρβος, είναι και θα μείνει ξεχωριστή μερική, ή καρυφή της πνευματικής άριστοκρατίας, ή συνισταμένη όλων των δυνάμεων της Σκέψης στη νεοελληνική φιλοσοφία.

Γιος του κόου Νικολάου Σολωμού και της Άγγελικής Νίλλης, γεννήθηκε στη Ζακύνθο την 8' Απριλίου 1798. Οι πρόγονοί του λέει ο αντάξιος βιογράφος του Ίαν. Πελοπιδής, είχαν έρθει από την Κρήτη στην αρχή καινού του αιώνα, και εγκαταριθθήθηκαν στις σημερινιότερες οίκαγένειες του τόπου. Όταν πέθανε ο πατέρας του, ήταν έννηξα χρονών. Στάλθηκε με τον αδερφό του Δημήτριο στην Ίταλία. Τέλειωσε στην Πάντοβα τις επιστημονικές του σπουδές, και πήρε το στέφανο της νομικής σχολής που, όπως έλεγε ο ίδιος, ούτε τον είχε ζητήσει, ούτε τον θεώρησε για δικό του, γιατί τον είχε αρπάξει όλον ή ποιήσο, και σ' αυτήν αιθανότανε πως πετούσε ή ψυχή του. Εύρισε στην Ελλάδα το 1818 κι' άριερώθηκε στη μελέτη της Έλληνικής. Δέκα χρόνια έμεινε στη Ζακύνθο, από και πέρασε στην Κέρκυρα, όπου και έμεινε ως το τέλος της ζωής του. Πέθανε από συμφόρηση στις 9 Νοεμβρίου 1857.

Η πρώτη έκδοση των ποιημάτων του έγινε από τον ποιητή Πελοπιδή, στενό φίλο του Σολωμού στα 1859. Τα καλλίτερα του έμειναν άτέλειωτα. Οι «Έλεύθεροι πολιορκημένοι» σε τρία σχεδιάσματα. «Ο

Λάμπρος», ὁ «Κρητικός» κ.τ.λ. Ὁ «Ἵννος στὴν Ἐλευθερία» εἶναι μεταφρασμένος σ' ὅλες σχεδὸν τὶς Εὐρωπαϊκὰς γλῶσσας.

Ἡ Σολωμὸς εἶναι ἀρχηγὸς Σχολῆς· αὐτὸν ὄθρουσεν γιὰ πρότυπο οἱ γραμματολόγοι, ἄταν θὰ μιλῶν γιὰ νεοελληνικὴ κυρικὴ ποίησι.

Μὰ δὲ βαριέστε καλὲ, καὶ ὁ Παράσχος! Ἄ, καὶ, ὁ Παράσχος! Βέβαια, τί λόγος!

Στ. Χαριτάκης

Ο ΛΑΜΠΡΟΣ

Ὁ Λάμπρος ἀπάτησε τὴ Μαρία δεκαπέντε χρόνων κόρη, τῶνοντάς της νὰ τὴ στεφανώθῃ καὶ ἔλαβε μαζί μ' αὐτὴ τρία ἀγέδια καὶ ἓνα κορίτσι, καὶ πᾶρριξε εἰς ὄφρανοτροφεῖο. Δεκαπέντε χρόνοι εἶχαν περάσει, καὶ ζούσε ἡ Μαρία στὸ σπῆτι τοῦ Λαμπροῦ ἀστεφανώτη, καὶ τὴν ἐμάρκινε ἡ ἀτίμια τῆς καὶ, ἀκόμη καὶ μέριμνα ἢ ἄγνοια τῆς τύχης τῶν παιδιῶν τῆς. Ὁ Λάμπρος ἐπολεμοῦσε τότε τὸν Ἄλῃ Πασαῖ. Στὸ στρατόπεδο ἤρθε μιά μέρα ἓνας νέος Τούρκος φανερώσει στὸ Λάμπρο ὅτι εἶναι κόρη καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ τὴν βαφτίσῃ· ἡ ὠραϊότης τῆς κόρης ἐμπνέει στὸ Λάμπρο σφοδρότατον ἔρωτα καὶ γλήγωρα καθορθώνει νὰ πλανήσει τὸ αἰσθαντικὸ κορμί καθὼς εἶχε ἀπατήσει πολλές ἄλλες ἢ μαγευτικὴ χάρις τοῦ τρόπου καὶ τῆς ὀμιλίας του. Εἰς καμμίαν ὁμῶς ἄλλη ἀγκάλια δὲν εἶχε αἰσθανθῆ ὁ Λάμπρος νὰ ταραχθῆ τόσο βαθειὰ ἢ συνείδησός του, καὶ μιά μέρα ξανοίγει στὴ δεξιὰ τῆς πλάμη αἰματώδη σταυρὸ, καὶ στὸ λαιμὸ τῆς πλεξίδα, γνωρίσματα τοῦ εἶχε καὶ τῆς θυγατέρας τῆς ἡ Μαρία. Σέρνει ὁ Λάμπρος φωνὴ φρίκης, καὶ ἡ δυστυχισμένη μαθαίνει ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ πατέρα τῆς τὴν ἀνέκφραστη συμφορὰ. Βρίσκεται ὁ Λάμπρος μόνος μὲ τὴ θυγατέρα του σὲ μιὰ βάρκα στὴ μέση τῆς λίμνης· εἶναι φεγγάρι αὐτὴ καθισμένη εἰς τὴν πρόμνη, μακριὰ ἀπὸ τὸν πατέρα τῆς, μὴν τύχη καὶ τὸν γριζὴ, καὶ μὲ ἔξπλεκα μαλλιά, ἀριμένα στὸ πρόσωπό τῆς, γιὰ νὰ φυλαχθῇ ἀπὸ τὸ εἶδος, ὅλη μαζεμένη, μελετᾷ τὴ συμφορὰ τῆς. Ἄχρναι ὁ Λάμπρος καὶ δὲν τὴν κυττάζει, ἀξάρνα ἀκούει θρόντο. Γυρίζει, ἡ κόρη ἐφρίχθηκε στὴ λίμνη. Θὰ πᾶν, νὰ τὴ γλυτώσῃ, ἢ καλλιτέρα θατὴν ἀρίστη; Ἐνίκησε στὴν ψυχὴ του τὸ δεύτερο. Ἀπομακρύνεται μὲ βία νὰ βγῇ ἀπὸ τὴ λίμνη, καὶ σκεπάζει τὸ κορμὶ τῆς θυγατέρας του. Ἐἶταν παρκαμένη τοῦ Πήσχα, ἡ Μαρία τοῦ δὲ, ἐγνωρίζε τίποτα, ἔσπευσε στὸ πλοῦτο περιμένοντάς τὸ Λάμπρο καὶ τοχρῶνδούσε λυπηρὰ τραγοῦδια.

Φθάνει ἐκεῖνος καὶ τὴν ξαριζεὶ μὲ τὴν τρομασμένη ὄψη του· τέλος τῆς ξεμωστηρεῖται τί συνέθη. Τὸ ἔσπερας τῆς Λαμπρῆς, ἡ δυστυχὴς Μαρία δέεται μὲ συντριβὴ καὶ μὲ ἄκρα ταπεινώση.

Ὁ Λάμπρος εὐρισχόμενος στὴν Ἐκκλησίᾳ τοῦ εἶχε πάει γιὰ ναῦρον παρηγορίᾳ στὴν ἀπελπισίᾳ του, ἀπίστεϊ στὴ δύναμη τῆς μετανοίας, καὶ ἐνῶ προσπαθεῖ νὰ πνίξῃ τὴ φωνὴ τῆς συνείδησός καὶ νὰ φύγῃ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίᾳ, ἰδοὺ αὐτὴ τοῦ τοῦ στέλνει ἀπὸ τὸ μῦθμα τὰ τρία ἀρσενικὰ παιδιὰ τοῦ τοῦ τὸν κυνηγοῦν καὶ δὲν τὸν ἀρίνουσεν νὰ φύγῃ ἀπὸ τὸ ναὸ, πρὶν στατικὰ τὸν φιλήσουν στὸ στόμα.

Η ΔΕΗΣΗ ΤΗΣ ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΙ Τ' ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ ΛΑΜΠΡΟΥ

(Τό εσπέρας τῆς Λαμπρῆς)

Καί προσβαίνει· ἡ Μαρία λίγη νά πάρῃ
Δροσά στὰ σωθικά τὰ μαρομαμένα.

Εἶναι νόχτα γλυκειά, καί τὸ φεγγάρι
Δέ βγαίνει· νά σκεπάσῃ ἄστρο κανένα.

Περίσσια, μύρια σ' ὄλη τους τή Χάρη
Λάμπουν ἄλλα μονάχα, ἄλλα δεμένα.

Κάνουν καί κείνα· Ἀνάσταση πού πέφτε·
Τοῦ ἁλόστρωτου πελάου μέσ στὸν καθρέφτη.

«Τὰ μαλλιά σέρνω στὰ λιγνά μου στήθη·
» Δένω σταυρὸ τὰ χέρια· οὐράνια, θεῖα!

» Πέστε Ἐκεῖνὸ πού σήμερα ἀναστήθη,
» Νὰ ἐλεγήθῃ τή μαύρη τή Μαρία.

» Μέρα εἶναι Ἀγάτης· Ἄδης ἐνικήθη·
» Καίοντα· τὰ σπλάχνα, καίονται τὰ στοίχαι·

» Καί ἡ πυρκαϊά τοῦ Κόσμου ἀναγαλλιάζει,
» Καί κατ' Ἄβδὸν τή σπέθα της τινάζει.

» Ὁ Οὐρανὸς Ἀλληλοῦα ἠχολογᾷ·
» Κατὰ τὴν γῆν ἐρωτεμένως κλίνει·

» Ζῆ τοῦ νεροῦ κ' ἡ στάλλα, ὅπου κολλάει·
» Σ' τὸ ποτήρι· Ἀλληλοῦα ἐγὼ κ' ἐκείνη.

» Ὅταν ἡ Πόλη ἀκούστηκε νὰ σπάῃ,

» Τί χυλοὶ στὸν κάτω κόσμῳ ἐγίνη;

» Χαίρετα· μέσα ἡ ἄβυσσος κ' ἀσπρίζει·
» Ὁ περασμὸς τοῦ Ἀυτρωτῆ σφουρίζει!».

Στὴν ἐκκλησία ὠσὸς ὁ Λάμπρος μένει,
Ὅπου ἀνθρώπου πνοὴ δὲν ἀγροικεῖται·

Ἄπ' ἕνα εἰς ἄλλο στοχασμὸ πηγαινεῖ,
Εἶναι ὁ νοῦς του ἔρμος κόσμος, πού χαλιέται·

Μεσ' ἀπὸ τὸ στασίδι· ἀγάλα· βγαίνει
Κι' ὄχ τὴν ψυχὴ του ὁ στεναγμὸς πετειέται·

Μόνον οἱ σκόρπιας δάφνες πού ἐμυρίζαν,
Ἐκεῖ πού αὐτὸς ἐπερπατοῦσε ἐτρύζαν.

Καί τὸ πρόσωπο γέρνει ὡσὰν τὴ δειάφη,
Καί χαμηλὰ ταῦτα τὰ λόγια ρήχτει.

» Κουφᾶ, ἀκίνητο· οἱ Ἅγιοι καθὼς οἱ τάφοι.
» Εἶπα κ' ἐκραξᾶ ὡς τὸ ἄγριο μεσονύχτι.

» Ἄντρας, (κ' ἡ μύρια δ, τι κ' ἄ θέλη ἄς γράφω
» Τοῦ ἐαυτοῦ του εἶναι Θεός, καί δείχτει

» Στὴν ἄκρα δυστυχία, μέσ στὴν ψυχὴ μου
» Κάθου κρυμμένη ἀπελπισία καὶ κοίμου».

Πάει γιὰ νὰ βγῆ στὴ θύρα ἀργά, καὶ ἀνοίγει.
Λεπτὴ φωνὴ τοῦ λέει, Χριστὸς ἀνέστη.
Εἰς τὴν ἄλλη πηδαίει, καὶ φωνὴ ὀλίγη
Καὶ παρόμοια, τοῦ λέει, Χριστὸς ἀνέστη.
Ἀπὸ τὴν τρίτα παλεμάει νὰ φύγῃ,
Καὶ μιὰ τρίτα τοῦ λέει, Χριστὸς ἀνέστη.
Αὐτοκίνητες πάντα ἀνοίγοντο οὐνε
Οἱ τρεῖς θύραις, καὶ ἀχὸ δὲν προξενούνε.

Καὶ ἰδοὺ τρία σὰν ἀδέρφια ἔρμα καὶ ξένα
Ποῦ ἐν ἀγιοκέρῃ σβυσμένω βαστοῦσαν,
"Οπου στρέψῃ, δπου πάῃ, τ' ἀπελπισμένα
Γοργὰ πατήματα του ἀκούουθῶσαν...
Λυγδερὰ καὶ πλατιὰ κι' ὄλα σχισμένα
Τὰ λαμπριάτικα ροῦχα ἐποῦ φοροῦσαν
Στὰ μπροστινά, στὰ πι.τινὰ στασίδια.
Ὅλο σιμά του σειοῦνται τὰ ξεσκέλδια.

Ποιὲ δὲν τὰ χει εἰς τὴ φυγῇ του ἀνάρια
Ἐδῶ ἐκεῖ, μπρὸς ὀπίσω, ἀπάνου κάτου.
Βαροῦν ἄμοια τὴν πλάκα ὀχτὸ ποδάρια,
Τρέχουν ἴσια, κι' ἀκούονται τὰ δικὰ του.
Νὰ φύγῃ μιὰ συγμῆ τ' Ἄδη τὰ χνάρια
Σπρώχνει μάταια μὲ κρόυ τὸ πῆδημά του,

σὰν τ' ἄστρο ποῦ γοργὰ τὸ καλοκαίρι
Χύνεται πέντε δέκα ὀργιαῖς ἀστέρι.

Ἔτσι ἐνωμένοι ἐκάμανε τριάντα
Φοραῖς τὴν ἐκκλησίαι ποῦ ἔσθῃ στέρνει.
Σὰ νὰ χε μέσα θυμιὰτὰ σαράντα
Μυρωδιὰ λιθανοῦ τὴ συνεπέρινε;
Πάντα μὲ δία τὸ τρέξιμο, καὶ πάντα
Ἄ ζωντανὸς τ' ἀραχυνασμένα σέρνει.
Σκύπτουν, πολὺ κρυφομιλοῦν, καὶ σείεται
Τὸ βαμπάκι ποῦ λὲς καὶ ξεκολλεῖεται.

Ἄχ! ποιὸς εἶδε τὰ χέρια νὰ σηκῶνῃ
Ἢ Παναγιὰ τὰ μάτια τῆς νὰ κλείσῃ;
Ἄχ! ποιὸς εἶδε τὸ Πάσχα αἶμα νὰ ἰδρῶνῃ
Ἢ Χριστὸς καὶ παντοῦ νὰ κοκκινίσῃ;
Τὶ συφορὰ στὴν ἐκκλησίαι πλακῶνει
Ἢ Οπου τὴν ἴδια μέρα εἶχε βροντήσαι
Ἢ Ἀπὸ τόσαις χοραῖς καὶ ψαλμωδίαῖς,
Ποῦχε ἀντιλάμψει ἀπὸ Φωτοχουσαῖς!

Βρίσκειται στ' Ἅγιο Βήμα, ἀνατριχιάζει.
Καὶ πέφτει ὀμπρὸς τοὺς γονατιστὸς χάρμου.
Μὲ τρομάρα κυττάει καὶ τοὺς φωνάζει.
«Σὺς γνωρίζω τί θέλτε; Εἰστε δικάμου.

» Τὸυ καθενὸς τὸ πρόσωπο μὸυ μοιάζει·
» Ἄλλὰ πέστε, τί θέλετε ἔτσι κοντά μου;
» Σὺ γωρᾶτε καὶ πᾶψτε. — Ἀμέτε πέρα.
» Δὲν εἶναι ἀκόμα Παρρυσία Δευτέρα».

«Ὁ, κολασμένο, ἀφῆτέ μου τὰ χέρια».
Χεῖλη μὲ χεῖλη τότε ἐκολληθήκαν.
Ὅσα ἐδῶσαν φιλιὰ, τόσα μαχαίρια
Στὸ δυστυχή τὰ φυλλοκάρδια ἐμπήκαν,
Ἄφου στὸν κόσμο ἐλάμψανε τ' ἀστέρια.
Τέτσιου τρόμου φιλιὰ δὲν ἐδοθήκαν.
Φτυοῦνε τὰ χεῖλη σὺν ἀπὸ φαρμάκι·
Μέσα τοῦ ἐπίη τὸ νεκρικὸ δαμπάκι·

Στέκει σὰ μάρμαρο ὡς πῶ ἐημερώνει.
Κ' εἶναι φευγάτοι οἱ πεθικμένοι νέοι.
Τὴν τρομασμένην κεφαλή ψηλώνει,
Καὶ βαρεῖα νεκρολιθὰ ἀναπνέει.
Τέλος πάντων τὰ μάτια ἄγρια καρφώνει,
Στιές δάφνες καὶ παληῶρα ἔπειτα λέει,
«Ἵδρε, σημεῖο χωρᾶς» καὶ φουχτωμένο,
Μὲ τὰ δῦδ, τὸ χτυπάει στὸ σταυρωμένο.

«Κόλαση; τὴν πιστεύω· εἶναι τὴ· ἀῶάνει,
» Κι' ὀλη φιλοδοξάει: σὰ σωθικά μου.

» Ἀπόψε κάποιος πῶδ δ, τι θέλει κάνει,
» Μούστελε ἀπὸ τὸ μνήμα τὰ παιδιὰ μου·
» Χωρὶς γὰ τὰ γνωρίζω, ἔχθες μὸυ δάνει,
» Τὴ θυγατέρα αἰσχρὰ στὴν ἀγκαλιά μου.
» Δὲ λείπε: τήρα, πάρεξ νὰ χαλάσῃ,
» Τὸν ἑαυτὸ του γιὰτὶ μ' ἔχει: πλάσει».

Σηκώνεται καὶ πέρνει τὴν πεδιάδα,
Σχίζει κάμπους καὶ δάση, ὄρη, λαγκάδια.
Στὰ μάτια του εἶναι μαύρη ἢ πρασιναῖα,
Τὰ νερά καὶ τὰ δένθρα εἶναι μαυράδια.
Χώνεται μὲ μεγάλη ὀλληγοράδα,
Καὶ γύρου ἄς εἶναι, δ, τι θυρεῖ, σκοτάδια.
Κι' ἀκόμα λέει πὼς κυνηγεῖται, ἀκόμα,
Τὰ δαμπάκια τοῦ χάρου ἀκούει στὸ στόμα.

Ἔτσι δ φωνιάς πῶδ κρίματα ἔχει πλήθεια,
Ἵδὸν φθόση νὰ τοῦ κλείσῃ ὕπνος τὸ μάτι.
Βγαίνουν μαεῖ καὶ τοῦ πατοῦν τὰ στήθια,
Οἱ κρυφὰ σκοτωμένοι, αἵμα γεμάτοι.
Μεγαλόφωνα κράζοντας δοῖθαι,
Γυμνὸς πετιέται: ὀχ τὸ ζεστὸ κρεδδάτι.
Κι' ἔχει: τόση μαυρίλα δ λογισμὸς του,
Πῶδ μὲ μάτια ἀνοιχτὰ τὸς δλέπει ὀμπρός του.

Διονύσιος Σολωμὸς

ΦΙΛΙΑ ΔΥΟ ΗΡΩΩΝ

Κατὰ τὸ 1824 μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Σφακιῶν ὑπὸ τοῦ Κουσεῖν τοῦ Αἰγυπτίου, ὁ Μουσταφᾶ Βέης καὶ κατόπιν Πασᾶς, ἐστρατοπέδευεν ἐν Νίτῳ τοῦ Ἀποκορώνου, ἄγων ὑπὲρ τὰς 7,000 ἀνδράς καὶ ἀπειλῶν νῆαν εἰσβολὴν εἰς Σφακία. Ἀλλὰ πρὶν ἢ

εἰς θάλασσαν ἀπέστειλε πρὸς τοὺς Σφακιανούς ἀρχηγούς τὸν ἐξ Ἁγίας Ρουμέλης Ἀναγνώστην Μαστροσηφάκιν καὶ διημέρυσεν αὐτοῖς ὅτι δέχεται νὰ ἔλθῃ εἰς συνεννόησιν μετ' αὐτῶν, καὶ νὰ παρατηρῆ τῆς ἐκστρατείας, προσεκάλεσε δ' αὐτοὺς νὰ κατέλθωσιν εἰς Νίπας.

Οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Σφακιῶν βλέποντες τὴν ἀδυναμίαν των πρὸς νῆαν ἄμεσον ἀποτελεσματικὴν ἀντίστασιν κατὰ τῶν Τούρκων, ἤσθάνοντο τὴν ἀνάγκην νὰ προσέλθωσιν εἰς συνεννόησιν πρὸς τὸν Μουσταφᾶ ἵνα κερδίσωσι χρόνον καὶ ἀνασυνηθῶσιν, ἀλλ' ἐδυσπίστουν πρὸς αὐτὸν καὶ δὲν ἤθελον νὰ προσέλθωσιν, ἀλλὰ παρεπίσησαν ἀπὸ τὸν συνεπαρχιώτην των Μαστροσηφάκιν δώσαντα πρὸς αὐτοὺς ἐκ μέρους τοῦ Μουσταφᾶ, πᾶσαν διαβεβαίωσιν περὶ τῆς πλήρους ἀσφαλείας τῆς προσωπικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ζωῆς των, καὶ εἰπὼν ὅτι τὰς διαβεβαίωσεις ταύτας συνώδευεν ὁ Μουσταφᾶς μετὰ τὸ ἀλθανικὸν ρητὸν: μῆσα γιὰ μῆσα, ὅπερ ἐσήμαινεν ἱερὸν λόγον τιμῆς, στηριζόμενον εἰς τὴν ἄλβανικὴν ἀνδρείαν. Προσῆλθον λοιπὸν εἰς Νίπας ὁ Πρωτοπαπᾶς Σφακιῶν Γεώργιος, ὁ Παπᾶς Μανούσος, ὁ Ρουῖσος Βουρδουμπᾶς, ὁ Γεώργιος Παυλογεωργάκης, ὁ Παυλῖος Πρωτοπαπαδάκης, ὁ Ρουῖσος Χουρδὸς καὶ ἄλλοι.

Δίς ΒΙΡ. Χ. ΠΩΛΟΓΕΩΡΓΗ

Ὁ Μουσταφᾶς τοὺς ἐδέχθη οὐλοφρονέστατα, τοὺς παρεκάλεσε δὲ πρὶν ἢ εἰσελθῶσιν εἰς τὸ μέρος τῆς συνεννοήσεως, ὅπου ἀγόμενον καὶ οἱ ἀνώτεροι ἀξιωματικοὶ του νὰ ἐναποθέσωσι τὰ ὄπλα των εἰς παρακειμένην οἰκίαν. Τοῦτο ἔδωκεν ὑπονοίας εἰς τοὺς ἀρχηγούς τῶν Σφακιῶν, ἀλλ' οὔτε τὸ ἠρωϊκὸν θάρρος των ἀπόλεσαν οὔτε τὴν ψυχραιμίαν των, ὅτε δὲ ὁ Μουσταφᾶς τοῖς ἐπρότεινεν ὄρους ὑποταγῆς τοὺς ἀπέκρουσαν, παραδεχθέντες μόνον

νά παύσῃσι τὰς ἐπιθέσεις κατὰ τῶν Τούρκων. Τὸ τοιοῦτο ἀπήρσκειν εἰς τὸν Μουσταφᾶ, παρασπονδῶν δὲ διέταξε τὴν σύλληψιν των, ἔρριψε δὲ αὐτοὺς εἰς τὰς φυλακὰς σιδηροροτωμένους, αἱ ὁποῖαι εὐρίσκοντο ὑπὸ τὸ ἐν Χανίοις μέγαρον του. ἔν ᾧ εἶναι σήμερον τὸ Ξενοδοχεῖον τῆς κ. *Galence*, αἱ δὲ φυλακαὶ χρησιμεύουν σήμερον δι' ἐστιατόριον καὶ Καφενεῖον. Ἐπὶ ἔν ἔτος οὔτε εἰς φίλον οὔτε εἰς συγγενὴ ἐπιτρέπεται νὰ τοὺς πλησιάσῃ, μετὰ παρέλευσιν δὲ τούτου μόνον εἰς τὴν ζωηροτάτην καὶ τολμηρὰν μητέρα τοῦ Ρούσου Χούρδου ἐπατρέφῃ νὰ εἰσέρχεται εἰς τὴν φυλακὴν καὶ ὁμιλῇ μετὰ τούτων, συνοδευομένη ἀπὸ τὴν σύζυγον τοῦ Ραμπούλιου συγγενῆ τῆς, τῆς ὁποίας ὁ ἔγγονος Ἰωάννης Ραμπούλιος ζῆ εἰσέει ἐν Χανίοις μετερχόμενος τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ὑδρωχρωματιστοῦ. Ἐντὸς ἀσκοῦ οἴνου καὶ ἐντὸς ἄρτου κατασκευαζομένου κατ'οἶκον μετέφερον εἰς τὰς φυλακὰς αἱ τολμηραὶ γυναῖκες, ρίνας δι' ὧν οἱ ἀρχηγοὶ τῶν Σφακιῶν ἐκοφάν τὰ δεσμὰ των καὶ τὰς σιδηρὰς ράβδους ἐνόη: παραθύρου, καὶ ἐξήλθον τῶν φυλακῶν κατὰ τὰς δύο μεταμεσονυκτίους ὥρας, διευθυνθέντες πρὸς τοὺς Ἄγιους Ἀναργύρους. Ἐκεί φθάσαντες ἀνέβησαν ἐπὶ τῶν ἐπέλξεων, θέσαντες δὲ τὰς μεταξίνας ζώνας τῶν ἐπίσκης ἀγρία: ἤρχισαν νὰ κατέρχωνται τοῦ τείχους, ἀκριβοῦς ἀπὸ τοῦ μέρους ἐνθευρίσκοντες σήμερον τὰ γραφεῖα τῆ: Ἐσωτερικῆ: Μοιραρχίας.

Ἄλλα δυστυχῶς αἱ ζῶναι εἶχον πάθει ἐκ τῆς ὑγρασίας τῶν φυλακῶν καὶ ἐκόπησαν κατὰ τὴν κατάβασιν τῶν τελευταίων, ἐξ ὧν δύο ἐφρονεύθησαν ὁ Παπᾶ Μανουῆσος καὶ ὁ Καυκαλοσῆφης, ἐξήρθευσε δὲ τὸν δεξιὸν πόδα του ἐκ τῆς μηρικῆς ἀρθρώσεως ὁ Γεώργιος Παυλογεωργιάκης. Ὁ Ρούσος Βουρδουμπᾶς κατήλθε σῶος, ἀλλ' ἅμα εἶδεν ὅτι ὁ φίλος του Παυλογεωργιάκης δὲν ἠδύνατο νὰ κινηθῇ ἵνα σωθῇ δὲν ἔφυγεν, ἀλλ' ἔμεινεν εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ φίλου του, διὰ νὰ συμμερισθῇ τὴν τόχην του. Εἰς μάτην ὁ Παυλογεωργιάκης τὸν παρεκάλει νὰ φύγῃ λέγων πρὸς αὐτόν. «Πήγαινε νὰ πολεμήτῃς διὰ τὴν πατρίδα καὶ νὰ ἐκδικηθῇς τὸν δόλιον Μουσταφᾶ, μὴ μένης ἐδῶ νὰ χαθῆς μαζὶ μου, ἡ πατρίς ἔχει ἀνάγκην τῶν στρατιωτικῶν σου ἀρετῶν καὶ τῆς ἀνδρείας σου». Ἄλλ' ὁ Βουρδουμπᾶς δὲν ἐπέιθετο νὰ τὸν ἐγκαταλείψῃ. Ἐπὶ τέλους τοῦ λέγει: «πήγαινε νὰ συλλάβῃς Τούρκους, μὲ τοὺς ὁποίους θὰ μ' ἀνταλλάξῃς καὶ οὕτω θὰ σωθῶ καὶ ἐγὼ καὶ σύ». Εἰς τὸ τελευταῖον τοῦτο ἐπιχείρημα ἀπήντησεν ὁ Βουρδουμπᾶς: «γνωρίζω τὴν φιλίαν του καὶ οἰαυτὰ μοῦ τὰ λέγεις διὰ νὰ μὲ σώτῃς, ἀλλ' ἐγὼ δὲν σ' ἐγκαταλείπω, δὲν φεύγω, δῖοτὸ αἷριον θὰ σὲ κρεμάσῃ ὁ Μουσταφᾶς καὶ θέλω νὰ μὲς κρεμάτῃ μαζὶ διὰ νὰ μὴ μὲς χωρήτῃ μηδ' ὁ θάνατος. Δὲν προφθάνω νὰ πιάω Τούρκους διὰ νὰ σὲ σώσω διατὶ αἷριον θὰ εἶμαι νεκρὸς. Ἡ πρώτη εὐρήκη τοὺς δύο φίλους κρατομένους: ἐκ τῶν χειρῶν. ἐν ἀλαλαγμῶ δὲ χαρᾶς τοὺς συνέλαβον καὶ τοὺς ἀπάγγησαν, ὑπὸ τοῦ: γλευκατοῦ: τοῦ Τουρκικοῦ ὄγλου ἐνώπιον τοῦ Μουσταφᾶ οἱ Ἄλβανοὶ χωροφυλακαί. Ἡ γλώσσῃ τὴν ὁποῖαν ἐτήρησαν πρὸς αὐτὸν ὑπῆρξεν πλήρη: ἠρώμῃ μου καὶ περιφρόνησις πρὸς τὸν θνατόν. Χωλαίνων καὶ δεῖνως ὑπαφένων ὁ Παυλογεωργιάκης ἐκ τοῦ παθήματος τοῦ ποδο: του ἐπακούμβη ἐπὶ τοῦ φίλου του Βουρδουμπᾶ πλήρους ὀργῆς καὶ ἀσφαιστικότητος. Ὅτε δ' ὁ Μουσταφᾶς τοὺς ἠρώτησε διατὶ ἐδραπέτευσαν τῶν φυλακῶν μεμῖαν φωνητῶ εἶπον «μαμπεσικα μὲς ἐπιασες καὶ ἐτσαλοπάτησες

τόν λόγον τῆς τιμῆς σου, κρῖμα νάλεγεσαι ἄλβανός καί παλληκάρι, σκότωσέ μας γιατί δέν ἔχεις δικαίωμα νά μῖς τυραννῆς». Ὁ πονηρός Ἄλβανός συνησάθη τήν βαρύτητα τῶν λόγων τῶν Ἀρχηγῶν τῶν Σφακίων, μέ μειδιάμα δε πιερόν τοῖς εἶπεν ὅτι δέν σᾶ; σκοτώνω διότι μοῦ χρειάζεσθε ἀκόμη, καί διέταξε τήν εἰς τήν φυλακὴν μεταφορὰν των. Ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐκρατήθησαν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη ἀκόμη, ἀπεφυλακίσθησαν δὲ εἰς τὸ τέλος τῆς ἐπαναστάσεως.

Ποῦ εἶναι χωριστῆρ ζωγράφου ἐμπνευσμένου, ποῦ εἶναι ἡ ἔνθεος Μοῦσα ποιητοῦ ἐθνικοῦ νὰ ἐμπνευσθῆ τήν ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τὰς ψυχὰς τῶν ἡρώων μας; Ὁ ἀψήφῶν τὸν θάνατον διὰ τὴν πατρίδα ὁ ἀψήφῶν τὸν θάνατον διὰ τὴν φιλίαν δέν εἶναι θνητός εἶναι ἀθάνατος. Εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις ὑπῆρξαν οἱ ἀσεβέστεροι περιφρονηταὶ τοῦ θανάτου καί διὰ τοῦτο ὅπου καὶ ἂν ἐπολέμησαν ἐθεράμνευσαν. Τὰ τρόπαιά των τὰ μαρτυροῦσιν ἡ Κάνθανος, τὸ Καστέλλι, Κισσάμου, ἡ Μαλαζία, τὸ Παίδοχωρι, ὁ Κουρνᾶς, ὁ Λαγκός τοῦ Κατρέ, ἡ Ἄμπελος τ' Ἀσχύφου, τὸ Ρεθύμνον, τ' Ἀποδούλου, ἡ Μεσσαρά, ὁ Κρουσσῶνας κλπ.

Ὁ Βουρδουμπᾶς ἦτο ἐλαφρῶς ξανθός, μέτριος τὸ ἀνάστημα, μᾶλλον παχὺς, εἶχε στριφωτοὺς τοὺς βραχίονας καὶ τὰς κνήμας, τὸ στήθος τριγωντὸν, τὸ βλέμμα ἀγριωπὸν καὶ ἀστραπηβόλον, ταχύς εἰς τὰς ἀποφάσεις του, ἀλλὰ καὶ ἀκατάσχετος εἰς τὸν θυμὸν του, εἰς τὸ ἀκατάσχετον δὲ τοῦτο ὀφείλεται δυστυχῶς καὶ ἡ ἀνείρεσις ὑπὸ τούτου τοῦ ὄπλαρχηγοῦ Ἀντωνίου Μελιδόνι περιφρονήσαντος τὸ ἀξίωμα τοῦ Ἀρχιστρατήγου τῆς Κρήτης μέ τὸ ὅποιον ἐπαξίως εἶχε περιβληθῆ ὁ Βουρδουμπᾶς. Ὁ Πωλογεωργάκης ἦτο ὑψηλός τ' ἀνάστημα, παχὺς καὶ ρωμαλέος, μᾶλλον ξανθός, τύπος καλλονῆς ἀνδρικῆς, δικαίως δ' ἐθεωρεῖτο ὁ θραιότερος ἀνὴρ τῆς ἐποχῆς του, οὐδέποτε δὲ τοῦ ἔλλειπε τὸ μειδιάμα ἀπὸ τὰ γεῖλη καὶ τοὺς ὀφθαλμούς.

Ὁ Βουρδουμπᾶς διὰ τοῦ βλέμματός του ἠπέλειε τὸν θάνατον ἐν ᾧ ὁ Πωλογεωργάκης διὰ τοῦ μειδιάματός του τὸν περιεφρόνει.

Ἐγραψον Ἐν Χαλέπῳ τὸν Αὐγούστον 1911

Δις Εἰρήνῃ Χ. Πωλογεώργῃ

ΑΛΛΟΥ ΝΑ Μ' ΑΓΑΠΑΣ

—Δὲν θέλω νὰ μὲ ἀγαπᾷς ὡς ἀγαποῦν οἱ ἄλλοι
Μ' ἀγάπην δημοῦζουσαν τῆς αἰῶνος τὰς οὐπιάς·
Τὸ αἰσθημα τοῦ ἔρωτος στιγμίνως ἀνθὸς θάλλει
Ἐδῶ ὑπάρχει θάνατος ἄλλοῦ νὰ μ' ἀγαπᾷς!

—Ἄλλοῦ, καὶ ποῦ νὰ σ' ἀγαπῶ, καὶ ποῦ ζῆν
εἶναι μνημα;
Ἐπάνω, κάτω, εἰς τὴν γῆν, τὰς σφαῖρας τὰς
[λοιπὰς;

Α. ΠΑΡΑΣΧΟΣ παντοῦ εὐφρίσκειται τὸ πᾶν θανάτου εἶναι κτήμα.
Παντοῦ ὑπάρχει θάνατος· Ἐδῶ νὰ μ' ἀγαπᾷς.....

Ἐδῶ, ἔδῶ! πρὶν τὴν ζῶην ὁ θάνατος μαράνη
Καὶ φθινοπώρου πρὶν ἰδῆς ἡμέρας σκυθρωπιάς·
Ταχύτερον ὁ ἔρωσ σου ὁ μέγας θ' ἀποθάνει,
Πολὺ πρὶν παύσῃ ἡ ζῶή, θὰ παύσῃ ν' ἀγαπᾷς.....

—Ὅταν ἡ νύξ τὴν ἡλιον καλύτερη τῆς ἡμέρας·
Κ' ὑπὲρ νεφέλας θάπτεται τὸ φῶς ἀγοιωπιάς,
Μυρίους βλέπει σβέζοντας τὰ σκότη τῆς ἀστέραις...
Ἐρωσ καὶ φῶς εἶναι παντοῦ παιτοῦ ν' μ' ἀγαπᾷς!

—Κόρον καὶ λήθην ἡ ψυχὴ πρὶν ἢ ἐκπνεύσῃ πνεεῖ
Καὶ τῆς ἀγάπης ἡ στιγμὴ πολλὰς ἔχει τρεπιάς·
Τοῦ μακροτέρου ἔρωτος βροχδύτερον ἐκπνεεῖ.
Κ' ἡ βροχύτερα ὑπαρξίς· ἔδῶ νὰ μ' ἀγαπᾷς!

Κ' ἔδῶ, κ' ἔδῶ θὰ σ' ἀγαπῶ κ' ὑπὸ τὴν γῆν κ' ἐπάνω,
Καὶ εἰς θανάτου ἔρεβος κ' εἰς βίου ἀστραπιάς·
Δὲν εἶναι χῶμα ἢ ψυχὴ' ποτὲ δὲν θ' ἀποθάνω·
Εἶναι ζῶή κ' ὁ θάνατος ὁπόταν ἀγαπᾷς!—

Ἀχλλεὺς Παράσχος

ΜΗ ΧΑΙΡΕΣΑΙ

Σ' ἂν βασιλιεῖς αἰχμάλωτος στὸ χεῖρ ἀκομπίζω,
τὰ περατμένα τραγουδῶ τὴ λύρα μου χορδίζω,
Ἐγὼ χαθρόνο δλόχου το στημένο στὴν καρδιά σου,
κ' ἄλλοτε σὺ ἐθρόνιατε μετὰ τὰ καμώματά σου.
Μὴ χαιρεῖσαι καὶ μὴ γελῆς κ' ὁ χρόνος πρὶν περάτῃ,
τὸν θρόνο καὶ τὸ στέμμα του κ' αὐτὸς θε νὰ τὸ χᾷτῃ.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΚΑΙ ΣΑΒΙΝΟΥ
ΑΠΕΛΕΥΘΕΡΙΩΝ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΦΟΡΟΥ

ΑΝΤΩΝΙΟΣ Ε. ΠΡΕΚΑΣ

Ἡ Διεύθυνσις τῆς « Ἠχώσ» μου ζητεῖ νὰ γράψω περὶ τινος Οἰκονομικοῦ ζητήματος, διὰ τὸ ἐκδοθῆναι σήμερον ὑπ' αὐτῆς Ἡμερολόγιον.

Τὰ Οἰκονομικὰ ὕμως ζητήματα, ἀποτελοῦντα θέματα ξηρὰ καὶ ἀνιαρὰ τοῖς πολλοῖς, δὲν εὐρίσκουσι θέσιν εἰς Ἡμερολόγια. Ἄτινα κυρίως ἐπιζητοῦσι νὰ περιλάβωσιν ἐν ἑαυτοῖς ὕλην ἰδίως ἐπαγωγὸν καὶ τερπνὴν.

Ἐνδίδων ἐν ταῦτοις εἰς τὴν ἀπειρονομένην μοῖ αἰτήσιν, γράφω τὴν ἱστορίαν ἑνὸς φοροῦ, αὐτοῦ ἐπὶ τῆς Εἰσγωγῆς Προσθέτου φόρου τρία τοῖς ἑκατόν, συνδεομένην στενώτατα πρὸς

τὸν τόπον καὶ παραδίδω αὐτὴν ἀντὶ ἄλλου ζητήματος, ἐπὶ τῆ ἐλπίδι, ὅτι τὸ τοπικὸν ἐνδιαφέρον ἤθελε κατισχύσει τῆς ζήτητος τοῦ θέματος καὶ προκαλέσει τοῦ ἀναγνώστου τὴν προσοχὴν.

ΠΡΟΣΘΕΤΟΣ ΦΟΡΟΣ ΤΡΙΑ ΤΟΙΣ ΕΚΑΤΟΝ

Ἐν ὑποσημειώσει τοῦ ἁριθμοῦ 14 τοῦ ἀπὸ 30 Αὐγούστου 1896 « Νέου Ὁργανισμοῦ τῆς Κρήτης » οἱ Ἀντιπρόσωποι τῶν Μεγάλων Δυνάμεων ὑπεδείκνυναι τὴν ἀνάγκην τῆς ἐπιβολῆς προσθέτου φόρου τελωνειακοῦ, προσωρισμένου ν' ἀποζημιώσῃ τοὺς παύοντας συνέπειαν τῶν κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν λαβουσῶν χώραν ἐν Κρήτῃ πολιτικῶν ἀνωμαλιῶν.

Γενόμενης τῆς ὑποδείξεως ταύτης ἀποδεκτῆς, ἐδημοσιεύθη δὲ τὰγμα τοῦ Γενικοῦ Διοικητοῦ Κρήτης Γεωργίου Βερούτι, ὑπὸ χρονολογίαν 16 Ὀκτωβρίου 1896, δι' οὗ ἐπεβλήθη ἐν Κρήτῃ πρόσθετος φόρος τελωνειακὸς 3 τοῖς 100. « **προωρισμένος ν' ἀποζημιώσῃ τὰς ὑπὸ τῶν τελευταίων γεγονό-**

των ζημίας» (Ἐφημ. Γεν. Διοικήσεως «Κρήτη» ἀριθ. 1488 τοῦ 1896) εἰς τὸν φόρον δὲ τοῦτον ὑπήχθησαν ἅπαντα τὰ ἐκ τῆς ἀλλοδαπῆς καὶ τῶν λοιπῶν Ἐπαρχιῶν τοῦ Ὀθωμανικοῦ Κράτους εἰσαγόμενα ἐμπορεύματα.

Ὑπογραμμίζομεν τὴν τελευταίαν περικοπὴν τῆς προηγουμένης παραγράφου, διὰ τὰ ἐκλύσωμεν ἐπ' αὐτῆς τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου, ὡς ἐνδεικτικῆς τῆς σκληρᾶς ἀνάγκης εἰς ἣν περιέπεσε τὸ τότε κυρίαρχον Κράτος, βιασθὲν τὰ υποβάλλει εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν ταύτην φορολογίαν τὰ ἐμπορεύματα τῶν ἄλλων Ἐπαρχιῶν αὐτοῦ, χάριν τῆς Κρήτης.

Ὅπως ὁ πρόσθετος οὗτος φόρος, οὐτινος ἢ διάρκεια ὠρίστη δεκαετίας, ἤρχισεν εἰσπρατιτόμενος ἀπὸ τῆς 30 Αἰγούστου 1896, ὑπὸ τὸν ὄρον «ὅπως γίνηται ἢ τε εἰσπραξίς καὶ κατανάλωσις αὐτοῦ ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ προξενικοῦ Σώματος».

Δύο κυρίως περιόδους ἐν τῇ διαχειρίσει τοῦ Φόρου τούτου διακρίνομεν: Τὴν περίοδον τῆς ὑπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς καὶ τῆς Διεθνούς διοικήσεως τῆς Κρήτης διενεργηθείσης διαχειρίσεως καὶ τὴν περίοδον τῆς διαχειρίσεως τοῦ αὐτοῦ φόρου, ἀφ' ἧς ἡ αὐτόνομος Κρητικὴ Πολιτεία ἀνέλαβεν αὐτὴν μέχρι σήμερον.

Περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς διαχειρίσεως τῆς πρώτης περιόδου, διηκούσης μέχρι τέλους Μαΐου τοῦ ἔτους 1899, οὐδὲν ἀπολύτως θὰ ἠδυνάμεθα τὰ γνωρίζωμεν, ἐλλείπει τῶν εἰς τὴν διαχείρισιν ταύτην ἀναγομένων λογιστικῶν στοιχείων, ἂν μὴ εὐρίσκειτο παρ' ἡμῖν λεπτομερὲς σημεῖωμα ἐνὸς ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ προξενικοῦ Σώματος, μὴ ὑπάρχοντος ἤδη ἐν τῇ ζωῇ ἀλλ' ἐποπτεύσαντος τὴν διὰ λησμὴν τῷ Προσθένει φόρου διενεργηθείσαν ληροδοσίαν, ἀπ' ἀρχῆς τῆς εἰσπραξείως του μέχρι τέλους Αἰγούστου τοῦ ἔτους 1907.

Κατὰ τὸ σημεῖωμα τοῦτο, εἰσπράχθησαν μέχρι 31ης Μαΐου 1899 Γρόσια 4,143,087,75 ἢτοι φράγκα 920686, ἅπανα, πλὴν δραχμῶν 233,950,70 παραδοθεισῶν κατὰ Μαΐον, Ἰούνιον καὶ Ἰούλιον τοῦ ἔτους 1899 ὑπὸ τῆς Διεθνούς Διοικήσεως εἰς τὴν αὐτόνομον Κρητικὴν Πολιτείαν, διετεθήσαν ὑπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς καὶ τῆς Διεθνούς Διοικήσεως ὡς ἐξῆς:

Εἰς ζημιωθέντας Ὀθωμανούς	Γρ.	143,773
» τὴν Διεθνή Χωροφυλακὴν Χανίων	»	175,922
» » Ἐκτιμητικὴν Ἐπιτροπὴν	»	155,028,50

» » Διεθνή Χωροφυλακὴν Χανίων	Γρ. 423,771,25
» τὸ Ἑωσοικὸν διαμέρισμα	» 222,791
» » Ἀγγλικὸν »	» 528,380
» Ἐπισκευὴν ὁδῶν	» 383,548
» ἔνδυμασίαν καὶ ὑπόδησιν χωροφυλακῆς	» 18,963,50
» χωροφυλακὴν Ὀθωμ. διοικήσεως	» 18,504,12 1)2
» προκαταβολὰς πρὸς διαφόρους	» 28,350
» τὸ Ἰταλικὸν διαμέρισμα	» 432,800
» τὸ Γαλλικὸν »	» 202,662,25
» διάφορα ἔξοδα	» 184,731
» χρεὴ Ὀθωμανικῆς Διοικήσεως	» 155,949,50
» ζημίας ἐξ ἐκποίησ. ἐμπορευμάτων	» 16,518,87 1)2
ἐν ὄλῳ Γρόσια	<u>3,091,693</u>

παρέμεινε δ' ὑπόλοιπον, παραδοθὲν τῇ
α ἑτεροῦ Κρητικῆ Πολιτείας.

1,051,394,75

Σύνολον, ἐξισομεῖον ταῖς εἰσπράξεσι, Γρόσια 4,143,087,75

Ἐκ τοῦ λιπομενοῦς τούτου σημειώματος καταφαίνεται, ὅτι ἡ δαπάνη Γροσίων 3,091,693 ἢ φράγκων 687,042 ὑπὸ τῆς Ὀθωμανικῆς καὶ τῆς Διεθνοῦς Διοικήσεως παρουσιάζει σοβαροτάτας ἀντιθέσεις πρὸς τὸν σκοπὸν δι' ἐξυπηρέτησίν τοῦ ὁποῖου ὁ πρόσοδτος φόρος εἶχεν ἐπιβληθῆ.

Ὅσον καὶ ἂν ἤθελέ τις εἰρῶνει τὰ ἔργα τοῦ σκοποῦ τούτου, οἷδαμοῦ ἤθελε συνεντήσει σύνδεσμον ὑφιστάμενον μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς ἔνδυμασίας καὶ ὑποδύσεως τῆς χωροφυλακῆς καὶ, ἰδίως, τῶν χρεῶν τῆς Ὀθωμανικῆς Διοικήσεως.

Ἡ δευτέρα περίοδος, ἀρχαμένη ἀφ' ἧς ἡ αὐτόνομος Κρητικὴ Πολιτεία τὴν διαχείρησιν τοῦ φόρου τούτου ἀπέλαβεν, ἴσται ἀπὸ τοῦ μηνὸς Μαΐου τοῦ ἔτους 1899, παρουσιάζει τὰ ἀκόλουθα ἀποτελέσματα :

Εἰσπράξεις

Ἐπὶ ὑπόλοιπον παραδοθὲν ὑπὸ τῆς Διεθνοῦς Διοικήσεως.

Λρ. 233,950,70

Εἰσπράξεις τῶν μηνῶν Μαΐου, Ἰουνίου,

Ἰουλίου καὶ Αὐγούστου 1899

» 65,593,83

Λρ. 269,544,53

Εισπράξεις οικονομικοῦ ἔτους	1899	Δρ.	367,161,06
»	»	»	1900 » 407,281,77
»	»	»	1901 » 390,854,48
»	»	»	1902 » 397,113,35
»	»	»	1903 » 421,513,02
»	»	»	1904 » 401,895,33
»	»	»	1905 » 550,255,90
»	»	»	1906 » 550,565,20
»	»	»	1907 » 593,091,66
»	»	»	1908 » 553,579,65
»	»	»	1909 » 521,357,41
»	»	»	1910 » 637,974,52

» Σεπτεμβρίου, Ὀκτωβρίου, Νοεμβρίου.
καὶ Δεκεμβρίου. 1911 » 243,356,59

Σύνολον εισπράξεων Δρ. » 6,336,544.47

Ἀναγνωρισθέντα ἔξοδα

Δι' ἀποζημιώσεως Ἀλλοδαπῶν.	Δρ.	1,000,000
» » Ἡμεδαπῶν.	»	5,000,000
» ἔξοδα ἐποπτείας καὶ διαχειρίσεως »	»	258.155.53
» ἐπιστροφᾶς χρημάτων κατὰ τὸν Τελωνειακὸν νόμον.....	»	103.736.25
Ἄμειβας καὶ ἔξοδα ἐκτιμητικῶν ἐπιτροπειῶν	»	62,113.45
Τόκοι δανείου συνομολογηθέντος πρὸς ταχύτεραν πληρωμῆτων ἀποζημιώσεων	»	114,055
Διάφορα ἔξοδα...	»	31,188.23
Ἀναγνωρισθέντα ἔξοδα ἐν γένει Δρ.	»	<u>6,569,248.46</u>

ἕτινα τῇ ἐκπτώσει τῶν μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1911 ἐνεργηθεισῶν εισπράξεων ἐκ Δρ. 6,336,544.47

καταλήγουσιν εἰς διάφορὰν ἔξοδων

ὑπὲρ τὰ ἔξοδα ἐκ δραχμῶν:

232,703.99.

καλυφθεῖσαν ἐκ τοῦ προϊόντος τοῦ πρὸς ταχύτεραν πληρωμῆτων ἀποζημιώσεων συνομολογηθέντος δανείου καὶ ἀποτελοῦσαν τὸ πᾶσιν τῶν μέχρι τέλους Δεκεμβρίου 1911 γνωστῶν ἐκκρεμῶν ὑποχρεώσεων τοῦ προσθέτου φόρου 3 ο)ο.

Ἐκ τῶν προεκτεθέντων συνάγομεν τὰ ἐπόμενα:

α) Ὅτι ἐν ᾧ ἀρχικῶς ἡ διάρκεια τοῦ φόρου ὠρίσθη δεκαετής, ἐλήγουσα τῇ 31 Ἀπριλοῦ τοῦ ἔτους 1906, ἡ εἰσπραξι-

αὐτοῦ ἐξηκολούθησε παρατεινομένη ὑπὸ τίτλον προσωρινὸν μέχρι σήμερον, τῇ συγκατάθεσι τῶν Μεγάλων Δυνάμεων καὶ τῇ ἐν ἄρθρῳ 118 τοῦ Κοιτικῆς Συντάγματος τοῦ ἔτους 1907 τειθείσῃ διατάξει, καθ' ἣν «Ὁ πρόσθετος τελωνειακὸς δασμὸς αὐ τοῖς ο)ο θὰ ἐξακολουθήσῃ, τῇ συναινέσει τῶν Μ. Δυνάμεων, εἰσπραττόμενος καὶ ἐν τῷ μέλλοντι, ἐξουσιοδοτούμενης τῆς Κυβερνήσεως ὅπως ζητήσῃ τὴν συγκατάθεσιν αὐτῶν πρὸς ἀξίαν αὐτοῦ».

β') Ὅτι τὰ εἰσπραχθέντα ἔσοδα τῆς πρώτης περιόδου, καθ' ἣν Ἡθωμανικὴ τὸ πρῶτον καὶ εἶτα ἡ διεθνὴς Διοίκησις τὸν φόρον τοῦτον διεχειρίσθησαν, διετέθησαν κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς σκοποὺς ἀλλοτριῶν τοῦ προορισμοῦ δι' ὃν εἰσπραχθήσαν.

γ') Ὅτι αἱ εἰσπράξεις τοῦ φόρου τούτου, ἀφ' ἧς ἡ αὐτόνομος Κοιτικὴ Πολιτεία τὴν διαχείρισίν του ἀνέλαβε, παρουσιάζουσι σημαντικὴν ἀνά πᾶν ἔτος ἀξίαν, ἀνελλθοῦσαι κατὰ τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1910 εἰς δραχμὰς 637,974, ἀπὸ δραχμῶν 367,161 εἰς ὅσας εἶχον ἀνέλθει κατὰ τὸ οἰκονομικὸν ἔτος 1899

δ') Ὅτι διετέθησαν εἰς πληρωμὰς ἀποζημιώσεων δραχμὰς 600,000 ἐξ ὧν 500,000 πρὸς ἡμεδαποὺς καὶ 1,000,000 εἰς ἀλλοδαποὺς.

Ἐπὶ τῇ διανομῇ δὲ ταύτῃ πικρὸν ἐξεδηλώθη παράπονον διὰ τοῦ οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς, δὲν ἐτήρησαν μέτρον ἰσότητος μεταξὺ Ἡμεδαπῶν καὶ Ἀλλοδιπῶν, καθὼς ἡ ἀναλογία τῶν πληρωθεισῶν ἀποζημιώσεων ἐν σχέσει πρὸς τὸ ἐπιδικασθὲν τοῖς δικαιούχοις πρὸς, διὰ μὲν τοὺς Ἡμεδαποὺς περιορίζεται εἰς δεκατέσσαρα περὶ τοὺς ἑκατὸν, ἐν δὲ διὰ τοὺς Ἀλλοδαποὺς ὑπερέβη, ὡς λέγουσι, τὰ 50 τοῖς ἑκατὸν.

Τὴν ἀνισότητά ταύτην τῆς διανομῆς εἶχον, ὡς φαίνεται, λόγους νὰ ὑποπευθῶνται τινες ἀπὸ τοῦ ἔτους 1901 καὶ διὰ τοῦτο ἀναγινώσκουμεν εἰς τὰ ἱστορογραφημένα Πρακτικὰ τῆς Κοιτικῆς Βουλῆς τοῦ ἔτους ἐκείνου περικυβερνητικὴν ἀγορευτικὴν ἐνός ἐκ τῶν κοινοβουλευτικῶν ῥητόρων τῆς Κρήτης, ἔχουσαν ὡς ἑξῆς: «Πρέπει δὲ οἰαδήποτε Κυβερνήσις καὶ ἂν ἦρε τοῦ τόπου νὰ καταβάλλῃ ἐπᾶσαν προσπάθειαν ὅπως αἱ ἀποζημιώσεις περιορισθῶσιν εἰς ἐὼρισμένα ἀντικείμενα καὶ μὴ μένη ἀνοικτὸν τὸ χάος τῶν ἀποζημιώσεων, τὸ ὅποσον δύναται νὰ φθάσῃ, ὡς γνωρίζετε, εἰς 1,000,000 λιρῶν ἀκόμη· διότι γνωρίζετε πολὺ καλά, μάλιστα ὅσοι κατάγεσθε ἐξ Ἡρακλείου, διὸ ὑπάρχουσιν Ἀλλοδαποὶ—καὶ τὶ Ἀλλοδαποὶ; ἀλλοδαποὶ Κρη-

«τες, οί όποιοι απέκτησαν τήν περιουσίαν των
«εις τόν τόπον καί λέγονται άλλοδαποί διότι
εκατόρωσαν νά αποκτήσωσι ξένην ιθαγένειαν
«εις χαλεπās ήμέρας του τόπου—ύπόρχουσιν άλ-
«λοδαποί οί όποιοί ζητοῦσιν ἄλλος 2000 καί ἄλ-
λος 3000 λίρας.» (Πρακτικά Κρητ. Βουλῆς, Σειδερ. ΜΖ.
τῆς 11 Ιουλίου 1901.)

Ε! Οτι αἱ ἐκκορμῆς ύποχρεώσεις του προσθέτου φόρου, ἀνερχόμεναι τῆ 31 Δεκεμβρίου 1911 εἰς διακόσιας τσσαράκοιτα περίπου χιλιάδας δραχμάς, θέλουσιν ἐξοφληθῆ διαρκούντος του πρώτου εξαμήνου του τρέχοντος έτους 1912 λαμβανομένου δ' ἐπ' ὄψιν οτι οἱ ἐν Χανίοις Ἀντιπρόσωποι των Μεγάλων Ἀντάμιων κατ' ἐπιτολήν των Κυβερνήσεων των, δια διακοινώσεως αὐτων ὑπό χρονολογίαν 26 Νοεμβρίου 1911, 9 Δεκεμβρίου 1911, ἐδήλωσαν τήν σγκατάθειν αὐτων πρὸς παρατασιν τῆς εἰσπραξεως του φόρου ἐπὶ ἐν ἐτι εξαμήνον, ἀρχόμενον ἀπὸ 1)14 Δεκεμβρίου 1911, ὑπὸ τὸν ὄρον οτι θά παύσῃ εἰσπραττόμενος ὁ φόρος οὔτος, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν, πρὸ τῆς λήξεως του εξαμήνου, ἤθελον ἐξοφληθῆ αἱ διὰ λ)σμον αὐτου ἀνειλημμένα ὑποχρεώσεις, ἐπιβάλλεται ἵνα ἐγκαίρως καταβληθῆ πᾶσα μερίων ὅπως μὴ σταματήσῃ του φόρου τούτου ἡ εἰσπραξις, ἀλλ' ἐξακολουθήσῃ καί ἐν τῷ μέλλοντι, πρὸς ἐξυπηρέτησιν ἑτέρου σκοποῦ ὑπεριότης κοινῆς ὠφελείας. ὄντος γνωστοῦ οτι διὰ του προϊόντος του φόρου τούτου, εἰν μάλιστα τὸ ποσοστὸν τῆς φορολογίας ἤθελεν ἀξήθη συμφώνως πρὸς τήν ἀνωτέρω παρατεθεῖσαν σπητηματικῆν διάταξιν, λῆται ὀριστικῶς ἐν των σπουδαιωτάτων ζητημάτων του τόπου «ἡ ἐκτέλεσις ἔργων συγκοινωνίας ἐν εὐρυτάτη κλίμακι.»

ΑΝΤ. Ε. ΠΡΕΚΑΣ

ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

ΣΤΑ ΔΕΝΔΡΑ ΤΟΥ ΚΗΠΟΥ

Καί τῆ ζωῆ των λουλουδιων, καί του ἀγεία τῆ δροσιά, καί των περλιων τὸ κῆλημα εἰσις μου τὰ χορίζετε. Ἐνα κλουβι ὀρειουμένο μουται τὰ προήνά σας φύλλα, πῶ κλειούσατε τῆς

ἐλπίδες μου σκλάβαις, μὰ σκλάβαις χαρωπαίς, γιατί γενήθηκαν στήν ὤμορφη σκλαβιά σας ! Σεῖς σιὰ ὠραία προῶνά, καί σεῖς σιὰ πλάνα μεσημέρια, οἷς σιὰ θαμπά τὰ δειλινά, σιὰ μουσικά μεσάνυχτα ἐσεῖς, ναί πάντα σεῖς μου χαρίζετε τῶν ἐλπίδων μου τὰ ὤμορφα φτερουγίσματα !

Ποῦ εἶνε ἡ ἐλπίδες μου ; . . . Σάν ἦλθε τὸ φθινόπωρο τὰ πράσινά σας φύλλα μαράθηκαν κ' ἐμείνατε γυμνά, κ' ἐμείνατε θλιμένα ! . . . Ποῦ εἶνε ἡ ἐλπίδες μου ; Σάν ἦλθε τὸ φθινόπωρο πάει τὸ ὠνειρεμένο μου κλουβί . . . τὰ πράσινά σας φύλλα μαράθηκαν, καί πάνε ἡ ἐλπίδες μου ἢ χαροπές ἢ σκλάβες πετάζανε

Καί πάνε τὰρωματισμένα τὰ μυριόχρωμα χαμόκλυδα καί χαμολούλουδα. Καί πάνε τὰ μεγάλα μουσικά μὲ τὰ φιλιὰ τὰ πλάνα, τὰ χτυποκάρδια τὰ τρανά κ' ἢ μυρωμέναις νύκτες σάν πέσανε τὰ πράσινά σας φύλλα, ὅλα πέταξαν πᾶνε, σβύσανε !

Τὸ ξέρω ναί ; θάρθῃ τὸ παντοδύναμο τὸ χέρι, τὸ ξέρω ναί, θάρθῃ νὰ σᾶς χάριση κείνο ποῦ χθές ἐχάσατε, καί τῆ ζωῆ τῶν λουλουδιῶν, καί τοῦ ἀγέρα τῆ ὄροσιά, καί τῶν πουλιῶν τὸ λάλημα. Γιὰ μένα πᾶν τὰ ὠραία προῶνά, τὰ πλάνα μεσημέρια, πᾶν τὰ θαμπά τὸ δειλινά, τὰ μουσικά μεσάνυχτα, τὰ κτηποκάρδια τὰ τρανά, ἢ μυρωμένες νύκτες καί τὰ μεγάλα μουσικά μὲ τὰ θερμά φιλιὰ τους . . . Σάν φύγαν ἢ ἐλπίδες μου-ῶϊμένα ! . . . ὅλα πέταξαν, πᾶνε, σβύσανε !

Μῆτορς Γεωργαντᾶς

Ο ΑΝΑΚΡΙΤΗΣ

ῶραϊαν τινα μεσημβριαν τῆς ἀνοίξεως, εἷς ἱατροδικαστῆς καί εἷς ἀνακριτῆς μετέβαινον ὁμοῦ δι' ἀμάξης διὰ τὰ κάμμοι μίαν αἰτωρίαν. Ὁ δικαστῆς ἄνθρωπος τοῦ νόμον ἦτο ἐσκυμμένος καί ἀφηρημένος παρετήρει τοὺς ἵππους τῆς ἀμάξης, διακόψας δὲ τὴν οἰγὴν καί ἐπατελθὼν εἰς ἑαυτὸν ἔλεγεν ὡσεὶ μονολογῶν : « ἐν τῇ φύσει ὑπάρχοντ' ἀπράγματα μυστηριώδη καί σκοτεινά τὰ ὁποῖα σφραγίσμεν εἰς τὸν καθημερινὸν ἡμῶν βίον, καί ἀποτείνομενος πρὸς τὸν ἱατρὸν λέγει δὲν εἶναι ἔτοιμα ἀγαπητὲ ἱατρέ; μάλιστα σφραγίσμεν φαινόμενα τὰ ὁποῖα δὲν

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΥΘΑΣ

δύναται νὰ ἐξηγηθῶσι καὶ οὕτω μὲ ἐμέ, ἐγὼ γνωρίζω μυστηριώδεις καὶ παριδόξους θανάτους τὸ αἷτιον τῶν ὁποίων δὲν ἠδυνήθη οὐδεὶς νὰ διαλευκάνῃ οὐδὲ οἱ πνευματισταὶ αὐτοί, οὔτινες διατείνονται ὅτι οὐδὲν εἶναι δυνατόν νὰ τοὺς διαλάβῃ ἀλλὰ ἄνθρωπος ἐχέφρων ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ μόνον ὅπου δύναται νὰ κάμῃ εἶναι νὰ τὸ ἀφήσῃ ἐπὶ τινι καιρὸν σπουδάζων καὶ κατόπιν νὰ ἐπαναλάβῃ τὸς ἐρεῦνας του. Οὕτω ἐγὼ γνωρίζω μίαν κυρίαν ἀνεπτυγμένην ἥτις προεἶπε τὸν θάνατόν της καὶ ἥτις ἀπέθανε, κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν ἀκριβῶς ὡς προεἶπε, τὸ αἷτιον τοῦ μυστηριώδους τούτου φαινομένου ποῖον ἄρα γε νὰ ἦτο;

Ἐπίσης ὑπάρχουσι πράξεις αἰτινες εἶναι δυνατόν νὰ γίνωσι ἄνευ αἰτίας τινός. Εἶπεν ὁ ἰατρός—καὶ ἐὰν συνέβῃ πραγματικῶς τοιοῦτος θάνατος δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μὴ ἔχῃ αἰτίον τι. Ὡς πρὸς τὴν πρόβλεψιν δὲν εἶναι τι τὸ ἀξιοθαύμαστον, διότι ὅλαι αἱ κυρίαι μας κατέχουσιν εἶδος τι προγνώσεως, κατ' ἄλλους μὲν προφητείας κατ' ἄλλους δὲ ὑποθέσεως. Προεἶπεν ὅτι θὰ ἀποθάνῃ ἡ γυνὴ αὕτη, καὶ ἀπέθανε, ἄρα γε οὐδεμία αἰτία ἐπληροῦσεν εἰς τὸν πρότερόν της βίον; οὐδὲν ἐλαττήριον ἦτο τοῦ νὰ τὴν ἐξωθῇ νὰ κάμῃ τοιοῦτου εἶδους προφητείαν; καὶ τι θὰ ἐπληροῦσε τὸ ὁποῖον θὰ τὴν ἐξηπάραξε νὰ προσέπη περὶ τοῦ θανάτου της.

Πρόκειται περὶ μιᾶς νέας εἰρωτότου καὶ εὐφροῦς—ἀπεκρίθη ὁ δικαστής—ἄνευ οὐδεμιᾶς προλήψεως καὶ ἥτις ὡς μόνον αἷτιον εἶχε τὴν ὠραιότητα, τὸ εὐχαρὶ ὕψος καὶ τὸ εὐγενὲς τοῦ χαροκίτρος καὶ ἥτις ἀπέθανε κατὰ προσδοκώτατον τρόπον ἰσοῦ πῶς: μίαν ἡμέραν ὁ σύζυγός της εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἰδιαιτέρον της δωμάτιον καὶ τῆς λέγει ὅτι θὰ ἦτο καλὸν νὰ πωλήσουν κατὰ τὴν ἀνοιξὴν τὴν ἡμαξίαν των καὶ νὰ ἀγοράσωσιν ὅτι αὐτῆς ἐν ἀετοκίνητον. Ἡ σύζυγός του ἀφ' οὗ τὸν ἠκροάσθη ἠρέμως, μὲ χαμόγελον εἰς τὰ χεῖλη τοῦ εἶπεν ἀκάμει βεὶ θέλει δι' ἐμέ εἶνε ἀδιάφορον ἅφ' οὗ τὴν ἀνοιξὴν θὰ εἶμαι εἰς τὸ νεκροταφεῖον». Ὁ σύζυγός της δὲν ἔδωκε σημασίαν εἰς αὐτὴς τὰς λέξεις, δὲν ἐπίστευεν εἰς τὰ προσοθήματα, ἀφ' οὗ γνωρίζομεν ὅτι εἰς τὰς γυναῖκας τοιοῦτον εἶδους προσοθήματα εἶναι καθ' ἑκάστην στιγμήν ἐπὶ τῶν χειλέων των, καὶ μάλιστα εὐδριακόμενα εἰς ἐνδιαφέρουσαν κατάστασιν—τοῦ τοκετοῦ—

τοὺς ἀρέσκει νὰ δῖπῶνται εἰς τρισίον εἶδους σκέψεις. Τὴν ἐπὶ-μένην ἡμέραν λέγει τοῦ συζύγου της, ὅτι θὰ ἀποθάνῃ ἴσως μετὰ τὸν τοκετὸν, ὁ δὲ σύζυγός της τῆς ἀπέδιδε διόφθορα ἐπιθῆτα, χωριάτισσα, μάϊσσαν κ.τ.λ. Ὁ μέλλον θάνατός της ἀπέβη ἢ μόνη σκέψις ἢ σταθερά, οὕτως εἰπεῖν, ἰδέα τῆς συζύγου του, ὅταν δὲ ὠμίλει διὰ τοῦτο τὸ ζήτημα τοῦ θανάτου της καὶ δὲν τῆς ἔδιδον προσοχὴν ἐπήγαιεν εἰς τὸ μαγειρεῖον καὶ ὠμίλει περὶ τούτου μὲ τὴν μαγειρισσάν της, «Θὰ ἀποθάνω μόλις γεννήσω, δὲν θέλω νὰ ἀποθάνω τόσοσ γρήγορα ἀλλὰ τοῦτο εἶναι τὸ πεπρωμένον ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἀποφύγῃ τις » τοιαῦτα ἔλεγε συχνὰ εἰς τὴν μαγειρισσάν της. Ὡμίλει δὲ τόσοσ σοβαρά περὶ τοῦ ἐπικειμένον θανάτου της, μὲ μειδίαμα σκληρὸν ἐπὶ τῶν χειλέων της ὥστε οὐδεὶς τῆς ἀντέλεγέτι, Ἐν ᾧ πρότερον ἐνεδύετο κομψά ἀπὸ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐνεδύετο ὕπως--ὄπως, κατέλειπε τὰ πάντα καὶ παρημέλησεν ἑαυτὴν καὶ τὴν οἰκίαν της, καὶ ὅτι ἔκαμνον οἱ ὑπηρεσιῶντες αὐτὴν καλὰ καμωμένα, δὲν ἐσυγχίζετο οὐδὲ τῆς ἔκαμνεν κακὴν ἐντύπωσιν οἱ δὲν. Καὶ ὡς νὰ μὴ ἤρκοιεν ὅλα αὐτὰ ὑπῆγε μὲ τὴν θεῖαν της εἰς τὸ ἰεροταφεῖον καὶ διέταξεν, ἐκλέξασα μέρος αὐτῆ ἢ ἰδία, ποῦ νὰ τὴν θάψουν πέντε ἡμέρας πρὶν ἀποθάνῃ καὶ 2 ἡμέρας πρὶν ἀποθάνῃ ἔγραψε τὴν διαθήκηνητης, ἐγέννησεν ὠραία καὶ μετὰ 1 ὥραν ἀπέθανε. Τί ἄρα νὰ συμβαίη; κύριε Ἰατροῦ, ποῦ τὸ ἀποδίδετε οἱς;

Ὁ ἰατρὸς εὐαῖα μὴ δυνάμενος νὰ ἀποκριθῇ καὶ κατὰ τὴν σιγμὴν καθ' ἥνῃρσιος νὰ ὀμιλῇ ὁ ἰατρὸς καὶ νὰ λέγῃ «δὲν γνωρίζω» ἢ ἄμαξα ἔφθανε ὅπου ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ.

Ὁ δικαστὴς ἀποκρίνεται εἰς τὸν ἰατρὸν.

Ἡ γυνὴ αὐτῆ, φίλτατε ἰατρὸ εἶναι ἢ σύζυγος μου !

Κέρκυρα

ΑΝΔΡΕΑΣ Γ. ΚΑΡΥΔΗΣ

ΔΕΝ ΕΧΩ ΠΛΕΙΑ

Μὲ κύτταξο ὁ Ἰατρὸς, καὶ στὴ καρδιά μου ἓνα μεγίλο εὔρικε κακό.
Καὶ μὲ ὅπε θαχυρσμένος πῶς δὲν ἔχει ἢ ἐπιστῆμη γιὰ μένα γιατρικύ,...
Κι' ὅταν ἐλπίδα τοῦ εἶπα μὴν ὑπάρχει ἐγύριτε καὶ μοῦπε μυστικὰ,
Πῶς γρήγορα θὰ φύγω ἀπὸ το κόσμο γιατί παλμούς δὲν θρίσκει στὴν καρδιά
"Αν εἶναι αὐτὸ γιαιτροῦ μου ποῦ μοῦ θρίσκεις μὴ σὲ φοβίξῃ! πέστοσ φανερά
Μοῦ πείρε ἀπὸ τὰ στήθη τῆ καρδιά μου ἐκείνη, π' ἀγαποῦσα μιά φερά !!

Ζάκινθος

ΑΓΓΕΛΟΣ ΣΑΛΟΥΤΣΗΣ

ΚΑΡΔΙΑΣ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ

Δ. Γ. ΜΑΡΚΟΠΟΥΛΟΣ

=1=

Σ' ἀγκάλιασα, σ' ἐφίλησα, σ'
ἐφίλησα, καὶ πάλι
καὶ σοῦπα—«Χαϊδεμένη μου, ἔμπρός
[στὰ δικά σου κάλλη
εἶνε μικρὸς ὁ πόνος μου, ὅπου
(μὲ βρασανίζει,
γιατὶ μιὰ τέτοια εὐμορφιά γίλιους
(καὺμούς ἀξίζει.

=2=

Προχθές ἡ Μοῖρα ἡ στοργικὴ μούπε μὲ κάποια γλύκκα:
—«Ἄνθρωπο, σὺν ἐσέναντε στὸ κόσμον δὲν εὗρηκα·
ποτέ σου δὲν ἐγάλασα, δὲν χάρηκες ποτέ σου·
τόσο ψηλά 'νε, ἄμοιρε, ἐσέναν ἡ συλλογές σου;

Ἔλες μὲ μιὰς θὰ γίνουνε ἅμα τὰς πῆς μονάχα.»—

Κ' ἐγὼ τῆς εἶπα ὁ φτωχός—«Μὴν δὲν τὸ ξέρεις τόχα,
πὼς πάντα βρασανίζομαι γιὰ τὰ δικά της κάλλη;»—

Κι' αὐτὴ μ' ἀποχαιρέτησε, κουνώντας τὸ κεφάλι.

=3=

—Ἀπόψε ἐκεῖ στὸ εὐμορφο καὶ δροσερὸ λειβάδι
θὰ πᾶμε, Κρινομέτωπη, ἀργὰ κατὰ τὸ βράδυ,
κ' ἐνῶ τριγύρω τὰ πουλιά θὰ κελαϊδοῦν μὲ χάρι
καὶ θὰ μυρίζῃ ἀφάνταστα τ' ἀγροτικὸ χορτόρι,
στὴν ἀγκαλιά μου θὰ σοῦ πῶ σιγά—σιγά δὲο λέξεις.

—Γι' αὐτὸ καὶ τὰ ξανθὰ μαλλιά μὲ χάρι νὰ τὰ πλέξης.—

Φίλε Κίριε

Μοῦ ζητᾶτε νὰ σᾶς στείλω ἔργο μου γιὰ τὸ «Κρητικὸ Ἡμερολόγιον» σᾶς εὐχαριστῶ γιὰ τὴν τιμὴ, ἀντὶ γιὰ ἔργο ὅμως θὰ σᾶς ἀνακοινώσω μία σκέψη μου: Δὲ σᾶς φαίνεται πῶς δὲ οὕτως ἀσκημοῦ ἂν ἐβοηθοῦσθε καὶ σεῖς τὴν τάσῃ ποῦ θᾶξε ἀποτέλεσμα νὰ πείσῃ τὸν πολὺ κόσμον νὰ μὴ γράφῃ; Καλὰ, θὰ μοῦ πῆτε, μὰ ἡ Τέχνη, τι θὶ γίνῃ ὕστερα ἡ Τέχνη, ὅταν δυναμώσῃ καὶ καρποφορήσῃ ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴ φιλολογικὴ ἀδράνεια; Μὴν τρομάζετε, φίλε κύριε, ἡ Βασίλισσα Τέχνη ὄχι μόνο δὲ ζημιώνεται μὰ θάξῃ καὶ σημαντικὸ κέρδος. Ὁ μακαρίτης ὁ Χριστομάνος λέει κάπου—βαρῶ στὴν «Κερένια Κούκλα»—πῶς ἡ χαρὰ δὲν εἶναι παρὰ ἓνας καῦμός ποῦ περιμένει τὴν ὥρα του νάρθη. Ἔτσι καὶ τ' ἀληθινὰ, τὰ πολῦτιμα προϊόντα τῆς Τέχνης, περιμένουν τὴν ὥρα του γιὰ νάρθουν. Οἱ ἰδέες μοιάζουν μὲ τὰ ζωικὰ ἐμβρυα, παρουσιάζεται στιγμὴ ποῦ τοὺς εἶναι πλῆρὰ ἐντελῶς ἀδύνατο νὰ σταθοῦν κλεισμένες μέσα στὸν ἐγκέφαλο ποῦχει τὴ δύναμη νὰ τις συλλαβάνῃ, καὶ τότε δγαίνουν ἀδιάστα, φυσικά, κι' ἀκόμα δγαίνουν ἄριτες, δυναμερές, τετρακάντουνες. Μὲ τὸ νὰ πάσῃ λοιπὸν οἱ πολλοὶ νὶ γράφῃ, τὰ πράγματα βολεύονται καὶ γίνονται θεοῦ χαρὰ. Πρωτ' ἀπ' ὅλα, γλυτώνουμε ἀπὶ τὰ λογῆς, λογῆς πνευματικὰ τέρατα ποῦ γεννιοῦνται «δυσνεπεία ἐκτρώσεως» ὅπως λέν οἱ φρόνιμοι ὀπαδοὶ τοῦ «Ἐψηλοῦ Λόγου», κι' αὐτὸ—γιὰ σκεφθῆτε λίγο— δὲν εἶναι δὰ κ' ἀσήμαντο κέρδος. Ἔπειτα, γιὰ νὰ μὴν παραδεχτοῦμε πῶς ὁ νόμος τῆς Ἐπιλογῆς τοῦ Ντάρδιν προσαρμύζεται θαυμάσια καὶ στὸ Βασίλειο τῶν Ἰδεῶν; Ἄ καὶ τώρα, ἐπιτρέψτε μου, φίλε κύριε, νὰ σᾶς ὁρωτήσω τὸν ξέρουν ὄλ' οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Κρητικοῦ Ἡμερολογίου» τὸν κοσμοξάκουστο φιλόλογο Φέοντορ Ντοστογιέφσκη; Ὅχι; εἶπετε ὄχι; Νὰ λοιπὸν ποῦ ἔχω δίκην γιὰ ὅσα εἶπα παραπάνω! Γιατὶ, ἂν ἔπαυαν οἱ διάφοροι Ἀμπελάδες ὄλων τῶν ψυχῶν καὶ ὄλων τῶν χρόνων νὰ μᾶς ξεφουρνίζουν ἄπειρα βιβλία, χωρὶς νὰ μᾶς λέν ἀπολύτως τίποτα,—ξέρετε, κι' ἐδῶ στὴν Κρήτη δὲν εἶναι λίγοι—εἶναι δέβαιο, ἀπολύτως δέβαιο, πῶς λογοτέχνες σάν τὸ Ρώσσο Ντοστογιέφσκη θὰ μᾶς ἦσαν κι' ἀπὸ μιᾶρα μας ἀκόμα γνωστότεροι.

Μα τί κάθομαι καὶ λέω! Ἡ ὄψη τοῦ κόσμου δὲ θ' ἀλλάξῃ τόσα εὐκόλα! Οἱ ψευτολμυρισμοὶ τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ Λατινικοῦ ὄω.

μαντισμοῦ πάντα θά τις τραβοῦν τις μάζες. Ποτὲ ἢ Σκέψη δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μιλή σὲ ὄλους, οὔτε ἢ Ἀληθινὴ Τέχνη ὄλους νὰ τοὺς συγκινή· τὸ δεβαιώνει καὶ ὁ ὑπέροχος Ρῶσσος στὸ περίφημο ἔργο του «Τὸ ἔγκλημα καὶ ἡ τιμωρία.» Σὰς στέλνω μαζί μ' αὐτὸ τὸ γράμμα μου καὶ τὴ μετάφραση τοῦ σχετικοῦ κεφαλαίου, κ' ἐστὶ θαρρῶ πῶς ἀνταποκρίνομαι κάπως στὴν τιμητικὴ σας γιὰ μένα πρόσκληση.

Μὲ πολλὴν ὑπόληψη
Στέλιος Χαριτάκης

ΑΠΟ ΤΟ ΕΓΚΛΗΜΑ ΚΑΙ ΤΙΜΩΡΙΑ

ΚΟΙΝΟΙ ΚΑΙ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΟΙ

[Στὴν Πετρούπολη ἕνας παλιὸς φοιτητὴς ὁ Ρόντιον Ρομάνοβιτς Ρασκολνικόφ, σκοπώνει μιὰ γρηθὰ ἐνεχειροδανείστρια γιὰ νὰ τῆς κλέψῃ τὸ θησαυρὸ τῆς. Μιὰ ἐβδομάδα ὕστερα πρὸ τὸ ἔγκλημα, πηγαίνει μὲ τὸ φίλο του Ντιμίτρι Πρόκοπιτς Ραζουμίκιν στὸν ἀνακριτὴ Πορφύριο Πέτροβιτς, δῆθεν γιὰ νὰ γυρέψῃ νὰ τοῦ δώσουν πίσσι κατὶ ἐνέχειρα ποῦχε κι' αὐτὸς στῆς γρηθᾶς προτοῦ τῆ σκοτώσῃ, μὲ τὸ σκοπὸ διως νὰ παραπλανήσῃ τὴν ἀνίχνιση τοῦ κάπως ἄρχισε νὰ τὸν ὑποψιάζεται. Στὸ δωμάτιο τοῦ Πορφύριου, ἀρχίζει συζήτηση γιὰ ἕνα ἄρθρο ποῦχε δημοσιέψῃ ὁ Ρασκολνικόφ σὲ μιὰν ἐφημερίδα τῆς Πετρούπολης, μὲ τὸν τίτλο : «Ἀπάνω στὸ ἔγκλημα»]

—Θυμᾶμαι πῶς ἐξέταξα τὴν ψυχολογικὴ κατ'ἴσταση τοῦ ἐνόχου τὸν καιρὸ ποῦ διαπραττεῖ τὸ ἔγκλημα.

—Ναὶ κι' ἐκαταπαστήκατε ν' ἀποδείξετε πῶς ὁ ἔγκληματίας εἶναι ἀρρώστος τῆ σαιγιμὴ ποῦ τὸ διαπραττεῖ. Ἀλήθεια, εἶν' ἐντελῶς πρωτότυπη ἀποψη, μὲ τὸ μέγιστο ἐνδιαφέρον δέ μοῦ τὸ κίνησε τοῦτο τὸ μέρος τῆς ἐργασίας σας· ἐπρόσεξα πρὸ πάντων σὲ μιὰ σκεψὴ στὸ τέλος τοῦ ἄρθρου, πῶς τὴν περῆσατε δυστυχῶς κάπως· πολὺ σύντομα. . . . Μὲ λίγα λόγια, ἦν θυμώσιστε, ἀφίνατε νὰ ἐννοηθῇ πῶς τὸ ἔγκλημα μενεῖ στὸ ἐπίπεδο τῶν δυνατῶν ἀνθρώπων, ἢ καλλιτέρι, τῶν ἀνθρώπων ποῦχουν ἀπόλυτο δικαίωμα νὰ διαπρατίτουν λογιῶν—λογιῶν ἐροχες κι' ἔγκληματικὲς πράξ-

ξεις, τῶν ἀνθρώπων τέλος ποῦ, σὰ νὰ ποῦμε, δὲν τοὺς πιάνει καθόλου ὁ νόμος.

Ὁ Ροσκολνικόφ ἐμειδίασε ποῦ ὁ ἀνακριτὴς διερωτῆνε ἐτσι δόλια τὴ σκέψη του.

— Τι; πῶς; Τὸ δικαίωμα στὸ ἐγκλημα; Μήπως ἤθελε νὰ πῆ πῶς ὁ ἐγκληματίας σπρώχνεται στὸ ἐγκλημα ἀπὸ τὴν ἀκαταμάχητη ἐπίδραση τοῦ περιβάλλοντος; ρώτησε κἄπως ἀήσυχος ὁ Ραζουμίκιν.

— "Ὁχι, ὄχι δὲν πρόκειται γι' αὐτό, ἀπάντησε ὁ ἀνακριτὴς. Στὸ ἄρθρο τοῦ Ρέντια, οἱ ἄνθρωποι διαιροῦνται σὲ «κοινοὺς» καὶ σ' «ἐξαιρετικοὺς». Οἱ πρῶτοι ὀφείλουσι νὰ ζοῦν στὴν ὑπακοή καὶ δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ παραβιάζουσι τὸ νόμο, ἀφοῦ εἶναι ἄνθρωποι κοινοί· οἱ ἄλλοι ἔχουν δικαίωμα νὰ διαπραττοῦσι τὰ ὅλα ἐγκλήματα καὶ νὰ παραβαίνουσι κάθε νόμο, γι' αὐτὸ τὸ λόγο, πῶς εἶναι δηλαδὴ ἄνθρωποι ἐξαιρετικοί. "Αν δὲν κάνω λάθος, ἐτσι δὲν τὰ λέτε;

— Μὰ γιὰ ὄνομα τοῦ θεοῦ, δὲ μπορεῖ νὰν' ἐτσι, ἐφέλλισε κατὰ-πληκτος ὁ Ραζουμίκιν. Ὁ Ροσκολνικόφ ξανά ἐμειδίασε. Ἐκαστάλαβε ἀμέσως πῶς ἤθελε νὰ τοῦ ἀποσιώσουν κάποια δήλωση γιὰ τὶς ἀρχὲς του· μὰ καὶ ξαναθυμήθηκε τὸ ἄρθρο του, δὲν ἐδίστασε νὰ τὸ ἐξηγήσῃ.

— Δὲν τὰ λέω κι' ἐντελῶς ἐτσι, ἄρχις μὲ τόνο ἀπλὸ καὶ κόσμιο. Ὡς τόσο, ὁμολογῶ πῶς ἐπαναλάβετε περὶπου ἀκριβῶς τὴ σκέψη μου, ἂν τὸ θέλετε μάλιστα, ἀκριβέτατα. . . . Δὲν ἐγχαίρι ὅμως ὅπως λέτε, πῶς οἱ ἐξαιρετικοὶ ἄνθρωποι ἔχουν πάντα τὸ δικαίωμα νὰ διαπραττοῦσι κάθε λογῆς ἐγκληματικὰς πράξεις. "Ελεϊταδά, εἶναι κι' ἡ λογοκρισία ποῦ δὲ θᾶφινε νὰ περῶσῃ ἄρθρο μὲ τέτοια ἐννοια. "Εγώ, εἶπα ὅλο κι' ὅλο τοῦτο: Ὁ ἐξαιρετικὸς ἄνθρωπος ἔχει τὸ δικαίωμα—βέβαια πρὸ τὸν ἑαυτὸ του, ὄχι ἐπίσημα—ἐξουσιοδοτῶντας τὴ συνείδησή του, νὰ ξεπαστρούῃ μερικὰ ἐμπόδια, καὶ πάλι ὅμως, μόνον στὴν περίπτωσιν ποῦ θὰ τὸ ἐπαιτούσε ἡ πραγματοποίησις τοῦ ἰδανικοῦ του (ποῦ κάποτε μπορεῖ νὰναι ὀφελίμιον καὶ σ' ὅλο τὸ ἀνθρώπινο γένος). Ἰσχυρίζεσθε πῶς αὐτὰ δὲν τὰ ξεδιαλύνει τὸ ἄρθρο μου· θὰ προσπαθήσω νὰ σὰς τὰ ἐξηγήσω.

Κατὰ τὴ γνώμη μου, ἂν οἱ ἀνακαλύψουσι τοῦ Νέφταν καὶ τοῦ Κέπλερον, δὲν εἶσαν δυνατὸν, γιὰ κάμπουσους λόγους, νὰ γίνουσι

γνωστές παρὰ μόνο ἂν ἐθυσιάζουνταν μὰ δέκα, ἑκατὸ ἢ καὶ περισσοτέρες ὑπάρξεις, ποῦ ἦσαν ἐμπόδια σ' αὐτὲς τίς ἀνακαλύψεις, ὁ Νέφτων θ' ἄχε ὄχι μόνο δικαίωμα ἀλλὰ καὶ ὑποχρέωση, τὰ **βγάλη ἀπὸ τὴ μέση** αὐτοὺς τοὺς δέκα, τοὺς ἑκατὸ ἀνθρώπους, γὰ τὰ γίνουν γνωστές οἱ ἀνακαλύψεις των σ' ὅλο τὸν κόσμο. Ἀπ' αὐτὸ ὅμως, δὲ βγαίνει πῶς ὁ Νεύτων ἔχει τὸ δικαίωμα τὰ δολοφονῆ μὲ κλειστὰ μὰθια ὅποιον τοῦ κατέβη, ἢ τὰ κάρη καθημερνῶς διάφορες κλειψιές.

Προχωρῶντας στὸ ἄρθρο μου, θυμᾶμαι πῶς ἐλίμενα σὲ τοῦτη τὴν ἰδέα, ὅτι δηλαδὴ ὅλοι οἱ νομοθέτες κ' οἱ ὀδηγοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἀρχίζοντας ἀπὸ τοὺς πιὸ παληοὺς, γὰ τὰ ῥῥθωμ' ἐπειτα στὸ Ἀγκούργο, τὸ Σόλωνα, τὸ Μωάμεθ, τὸ Ναπολέοντα, κτλ. διὰ λοιπὸν ὅλοι, χωρὶς ἐξαιρεση, ὑπῆρξαν ἐγκληματιές, γιατί διδοτας καινούριους νόμους, ἐπαραβίαζαν ἔτσι τοὺς παληοὺς, ποῦ πιστὰ τοὺς φύλαγε ἢ κοινωνία πέρωνιτῆς τους ἀπὸ τοὺς προγόνους. Φυοικά, ὅταν τοὺς εἶταν ὀφέλιμο τὰ χύσουν αἷμα, τὸκαταν ἄφοβα χωρὶς τὰ ὀπισθοχωροῦν.

Εἶναι μάλιστα ἀξιοπαρατήρητο, πῶς ὅλοι σχεδὸν αἰτοὶ οἱ εὐεργέτες καὶ ὀδηγοὶ τοῦ γένους τῶν ἀνθρώπων, ὑπῆρξαν τρομερὰ αἰμοβόροι. ὄχι λοιπὸν μονάχα ὄλ' οἱ μεγάλοι ἄνθρωποι μὰ ἀκόμα καὶ ὅλοι ὅσοι ὑψώθησαν ἔτσι καὶ τόσο δά, πάνω ἀπὸ τὸ κοινὸ ἐπίπεδο, ὅλοι αὐτοὶ, ἀπὸ φυοικὸ τους, ἦσαν ἀναγκαστικὰ ἐγκληματιές, πὶς λίγο, πὶς πολύ, ἐνιοεῖται. Διαφορετικὰ τὰ τοὺς εἶταν δύσκολο τὰ βγοῦν ἀπὸ τὴν τροχιά τους· ἐ! λοιπὸν; τὰ μείνουν ἐκεῖ; σίγουρο πῶς δὲ τὰ συγκατατεθοῦν τὰ μείνουν, καὶ κατὰ τὴ γνώμη μου, τὸ καθῆκον τους, τὸ ἀπαγορεύει. Ὡς ἐδῶ βλέπετε, τίποτα ἐξαιρετικῶς καινούριο δὲν ὑπάρχει στὸ ἄρθρο μου. Αὐτὰ χίλιες φορὲς εἰπώθησαν καὶ δημοσιεύτηκαν. Ὅσο ποῦ ξεχωρίζω τοὺς ἀνθρώπους σὲ κοινοὺς κ' ἐξαιρετικούς, ἀναγνωρίζω πῶς τέτοιο ξεχώρισμα εἶνε λίγο ἀδθαίρετο, μὰ καὶ θαρρῶ πῶς κατὰ βάνθος ἢ οκέρη μου εἶναι σωστή. Σύμφωνα μ' αὐτήν, ἢ Φύση μοιράζει τοὺς ἀνθρώπους σὲ δυὸ κατηγορίες: στὴ μὰ τὴν κατώτερη, τῶν κοιῶν ἀνθρώπων, ποῦ εἶν' ἓνα εἶδος ὑλικοῦ μὲ μοραδικὴ ἀποστολὴ ν' ἀναπαράγῃ ὄντα ὅμοια μὲ δαῖτο· καὶ στὴν ἄλλη τὴν ἀνώτερη, ποῦ κλείνει μέσα της ὄσους ἔχουν τὸ χάρισμα ἢ τὸ ταλέντο τὰ δίδουν κἄτι καινούριο στὸ περιβάλλον τους. Οἱ ὑποδιαρέσεις, φυοικά, εἶν' ἀναγνῶμητες, οἱ δυὸ κατηγορίες ὅμως, ἔχουν τὰ διαίρετικά σημάδια ἀρκετὰ ξεκαθαρισμένα.

— Κατὰ γράμμα.

— Συγχωρεῖτε με ποῦ σὰς τὰ ῥωτῶ ὄλ' αὐτὰ, μὰ μ' ἐνδιαφέρον. Ξαναγυρίζω στοῦ θέμα μας, —λοιπόν, πάντα δὲν τοὺς πετοκόβουν εἶναι μερικοί ποῦ . . .

— Ποῦ θροισαμβεύουν καὶ στή ζωῆ; ὦ, ναι, αὐτὸ συμβαίνει σὲ μερικούς, καὶ τότε . . .

— Τότε αὐτοὶ κάνουν τοὺς ἄλλους νὰ μαρτυροῦν;

— Ἄν παρουσιαστῇ ἀνάγκη, καὶ γιὰ νὰ λέμε τὴν ἀλήθεια, αὐτὴ εἶνε ἡ συχνότερη περίπτωση. Γενικά, εἶναι πολὺ ὀρθὴ ἡ παρατήρησή σας.

— Εὐχαριστῶ. Μὰ γιὰ πέτε μου: Πῶς θὰ μπορῇ κανεὶς νὰ ξεδιακρίνη τοὺς ἐξαιρετικούς ἀνθρώπους ἀπὸ τοὺς κοινούς; Ἔχουν, ἀπ' ὅταν γεννιοῦνται κῆνα σημάδι; Εἶμαι τῆς γνώμης πῶς ἐδῶ χρειάζεται λίγο περισσότερη ἀκρίβεια, κάπως πιὸ ξεκαθαριστὴ διάκριση: συμπληθῆτε αὐτὴ τὴ φυσικὴ ἀνησυχία σὲ ἄνθρωπο πραχτικὸ καὶ καλοπρόθυμο, μὰ δὲν εἶταν δυνατὸν νὰ φοροῦν . . . νὰ, ἔνα ῥοῦχο ἰδιαίτερο, ἔνα κάποιο σύμβολο; . . . Γιατί, παραδεχτήτε το, ἂν γίνῃ κάποια σύγχυση, ἂν ἐν ἄτομο τῆς μιᾶς κατηγορίας φανταστῇ πῶς ἀνήκει στὴν ἄλλην, καὶ ἀρχίσῃ ὅπως πολὺ ῥωαῖζ τὸ εἶπατε, νὰ «ξεπαστρέυῃ ὅλα τὰ ἐμπόδια» τότε . .

— ὦ, τέτοια γίνονται συχνά-πυκνά! τούτῃ μάλιστα ἡ παρατήρηση εἶναι ἀκόμα πιὸ φῖνα ἴπο τὴν πρώτη . . . Σκιεθῆτε ὁμως, πῶς τὸ λάθος μπορεῖ νὰ γίνῃ μόνο στὴν πρώτη κατηγορία, δηλαδὴ σὲ κείνους ποῦ ἴσως ἐντελῶς ἀκατάλληλα ὠνόμασα «κοινούς». Πολλοὶ ἀπὸ δαύτους, παρὰ τὴν ἐμφυτὴ τάση στὴν ὑπακοή, ἀπὸ κάποιο παιγνίδισμα τῆς Φύσης—τοὺς ἀρέσει νὰ πέρνουν τοὺς ἑαυτοὺς των γιὰ προδρομούς, γιὰ «καταστροφείς», νομίζουν πῶς τοὺς ἔλαχε νὰ δώσουν στοῦ περιβάλλον τοὺς κᾶτι καινούριο, κ' αὐτὴ ἡ ἀπάτη εἶναι γιὰ κείνους πολὺ ἐλλεικρινής. Σύνγκαιρα δὲ παρατηροῦν, δὲν παρατηροῦν συνήθως τοὺς ἀληθινούς νεατεριστὲς καὶ μάλιστα τοὺς περιφοροῦν σὰ γᾶσαν ἄνθρωποι ὀπισθοδρομικοὶ καὶ χωρὶς πνευματικὴ ἔξυψωση. Κατὰ τὴ γνώμη μου, ἀπ' αὐτοὺς δὲν ὑπάρχει πραγματικὸς κίνδυνος, καὶ δὲν εἶναι λόγος νὰ σκοπιζετε, γιὰ τούτοι δὲν πᾶνε πολὺ μακριά. Βέβαια κάποτε τοὺς χρειάζεται μαιτηγῶμα γιὰ τὴν παραπλάνησή τους, καὶ γιὰ νὰ ξαναγυρίσουν πίσω στὴ μάγτρα τους, αὐτὸ ὁμως εἶνε βλο κ' ὄλο, καὶ δὲν εἶναι δᾶ κ' ἀνάγκη νὰ ἐ-

νοχλοῦμε τὸ μαστιγωτὴ: αὐτοὶ μονάχοι τοὺς πειθορχοῦν, γιὰ εἰ-
 ναι ἄνθρωποι πολὺ ἠθικοὶ: τότε παρέχουν ὁ ἕνας σὺν ἄλλον αὐτῇ
 τὴν ὑπηρεσίαν, τότε πάλι τὸ καμτοὶ κατεβαίνει ἄπάνω τοὺς ἀπὸ
 τὰ δικὰ τοὺς τὰ χέρια. Τοὺς βλέπουμε νὰ ἐπιβάλλουν στοὺς ἑαν-
 τοὺς τῶν διάφορες δημόσιες μετάνοιες, καὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ
 δὲν πολυδημιουργοῦνται προηγούμενα μὲ λίγα λόγια, δὲν ἀξίζει
 τὸν κόπο νὰ γνιαζόσαστε μὲ δαύτους.

— "Ἄς εἶναι, εἶπε ὁ ἀνακοιτῆς, ἀπ' αὐτῇ τὴν ἄποψη κάπως μ' ἐ-
 πείσατε: νὰ ὅμως κάτι ἀκόμα ποῦ μὲ βασανίζει; πέτέ μου, παρα-
 καλῶ, εἶναι πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς τοὺς ἐξαιρετικούς, ποῦχουν τὸ
 δικαίωμα νὰ βγάξουν τὸ λαθῦγγι τῶν ἄλλων; Βέβαια, ξεκαπελώ-
 νομαὶ μπροστὰ τῶν ἄν ὅμως εἶναι πέρα πολλοὶ, ὁμολογῆσετε
 πῶς τότε τὸ πρῶμα θάναυ δυσάρεστο, εἰ;

— "ὦ! ἄς μὴ σᾶς ἀνησυχεῖ οὐτ' αὐτό, ἐξακολούθησε μὲ τὸν ἴδιο
 τόνο ὁ Ρασκολνικώφ. Γενικῶς, γεννιέται ἕνας μοναδικῶς περιορι-
 σμένος ἀριθμὸς ἀνθρώπων μὲ καινούρια ἰδέα, ἢ ἱκανῶν νὰ δώ-
 σουν κάτι τι καινούριο. Στέκεται φανερὸ πῶς ἡ κατανομή τῶν
 γεννήσεων οὐ διάφορες κατηγορίες καὶ ὑποδιαίρέσεις τοῦ ἀνθρώ-
 πινου γένους, πρέπει νὰ εἶναι ἀπολύτως καθωρισμένη ἀπὸ κάποιο
 φυσικὸ νόμο. Ἐννοεῖται πῶς αὐτὸς ὁ νόμος μᾶς εἶναι σήμερα
 κρυμμένος, μὰ νομίζω πῶς ὑπάρχει καὶ πῶς ἀργότερα θάναυ
 δυνατὸν νὰ γίνῃ γνωστός. Τεράστιες μάζες ἀνθρώπων μοναδικὸ
 σκοπὸ ἔχουν ποῦ ὑπάρχουν, νὰ δώσουν ἐπὶ τέλους σὺν κόσμῳ,
 ἥτοτερα πὸ μακρονῆς καὶ μυστηριώδεις φυλετικῆς διασταυρώσεις,
 ἕναν, ποῦ ἀνάμεσα οὐ χίλιους θάχει ἀποκίσει κάποι' ἀνεξαρτη-
 σία. Ὅσο ἀξάνει ὁ βαθμὸς τῆς ἀνεξαρτησίας, δὲ συνατοῦμε
 πιά παρὰ ἕνα σὺς δέκα, οὐς ἑκατὸ χιλιάδες (αὐτὰ τὰ νοῦμερα
 εἶναι κατὰ προσέγγιση). Κάνουν λογαριασμὸ πῶς ἕνα τεράστιο
 μυζλὸ βρίσκειται ἀνάμεσα οὐ κάμποσα ἑκατομύρια, καὶ πρὶν πα-
 ρουσιαστικῶς καμὰ π' αὐτῆς τίς μεγαλοφρονῆς ποῦ ἀλλάζουν τὴν
 ὄρη τοῦ κόσμου, μπορεῖ νὰ περάσουν ἀπὸ τὴ γῆ ἑκατομύρια
 ἑκατομυρίων ἄνθρωποι. Τέλος, δὲν τὴν ἔχω βρεῖ τὴ ρίζα ὄλων
 αὐτῶν, χωρὶς ἄλλο ὅμως κάποιος σταθερὸς νόμος ὑπάρχει, πρέ-
 πει νὰ ἑπάροχη τύχη καὶ κουρουφέξαλα ἐδῶ δὲ χωροῦν.

(Μεταφρ. Στέλιου Χαριτάκη)

Η ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΒΟΜΒΑΡΔΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΩΝ ΑΚΡΩΤΗΡΙΟΥ

Ἡτο Φεβρουάριος μὴν τοῦ 1897. Μία θαυμασία χειμερινὴ λιανὰ, ἀπὸ ἐκείνας αἰ ὅποσαι δὲν εἶναι σπάνιαι ἐν Κρήτῃ, μᾶς παραίχε ὅπως ἰδιαίτεραν ἀπόλαυσιν. Ἡ φαντασία μας ἐπλάσσειν ὄνειρα διὰ τὸ μέλλον τῆς Κρήτης ἠνωμένης μετὰ τῆς Ἑλλάδος. Διότι καὶ τότε, ὡς καὶ εἰς κάθε περίστασιν ἀνάλογον, ἀλλὰ τότε πρὸ πάντων ἠλπίζο-

ΣΠΥΡ. ΒΑΡΔΑΚΙΣ

μεν ὅτι ἡ Εὐρωπαϊκὴ διπλωματία θὰ ἔδιδε πέρασ εἰς τὴν πάλιν, ἣν ἐπὶ αἰῶνας διεξάγει ἡ Κρήτη ὑπὲρ τῆς ἐθνικῆς τῆς ἀποκαταστάσεως. Ἐν τούτοις ἀριστοὺς ἀγωνία μᾶς συνείχεν ὅλους, ἀναμένοντας ἀπὸ ἡμέρας εἰς ἡμέραν τὴν ἱστορικὴν διαταγὴν τοῦ Βάσου περὶ ἐπιθέσεως κατὰ τῶν Τούρκων καθ' ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ κάμπου τῶν Χανίων καὶ τοῦ Ἀκρωτηρίου, καθ' ἀεὶ ῥυθμὸν μετὰ εἰς ἐκείνην μετ' αὐτῶν. Τοιοῦτο ἦτο τὸ μελετώμενον ὑπὸ τοῦ Βάσου σχέδιον, εἰς τὸ ὅποσον ἦτο φερίζεται μοιραῖον νὰ μενῆ εἰς τὸ χαρτί, ὡς τόσα ἄλλα μεγαλεπήβολα σχέδια. Ἡ ὑπομονὴ μας ἤρξατο νὰ ἐξαντληθῆι, διότι εἴχομεν καταδικασθῆναι νὰ ἀδρανῶμεν διὰ νὰ μὴ χαλάσωμεν τὰ στρατηγικὰ σχέδια τοῦ ... Ἀρχηγοῦ τοῦ Ἑ-

ληνικοῦ στρατοῦ. Συμπτώματα ἀντιπεριθαρμικά, συμπτῆ ἄλλως τε εἰς τοὺς ἐπαναστάτας, ἐξεδηλοῦντο μετὰξὺ αὐτῶν, ἐκ τῶν ὁποίων πολλοὶ ἠπειλοῦν ὅτι θὰ ἐνήργουν κατὰ τῶν Τούρκων καὶ χωρὶς καμμίαν διαταγὴν ὅλοι ἐστενοχωρούμεθα, διότι ἡ ἀπραξία μας θὰ παρείχε τὴν ἐπιθυμητὴν εἰς τοὺς Τούρκους εὐκαιρίαν νὰ ὀχυρωθῶσι καλλίτερον.

Ἠράγματι οἱ Τούρκοι δὲν ἔχασαν τὸν καιρὸν τους, ἀλλ' εἰργάζοντο πυρετωδῶς κατασκευάζοντας ταχύσκαπτα καὶ ἀνεγείροντες πρόχρητα λιθόκτιστα ὀχυρώματα. Ἰδιαίτερος δὲ οἱ Τούρκοι οἱ κτείνοντες τὰ Φρούδια τοῦ Ἀκρωτηρίου προέλαβον καὶ ὠχυρώθησαν καλῶς καὶ ἐροδιάσθησαν με ἐπαρκῆ πολεμοφόδια καὶ ἀρθίνους τροφάς. Ἄλλως τε τοῦτο δὲν τοῖς ἦτο δύσκολον ὡς ἐκ τῆς μετὰ τῶν Χανίων χειρτάσεώς των καὶ τῆς ἐλευθερίας καὶ σχεδὸν ἀνενοχλήτου μετ' αὐτῶν ἐπικοινωνίας.

Ἐκ τῶν θέσεων Μόρτε—βάρδια καὶ Ἁγίου Ματθαίου, τὰς ὁποίας κατεῖχον, τῆς τοῦ Προφήτου Ἠλία κατεχομένης ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν, ἦτο πλέον δύσκολον, ἂν ἔχ: ἀδύνατον, νὰ ἐκτοπισθῶσιν ἄνευ σημαντικῶν ἀπωλειῶν εἰς ἀγῶρας. Μόνον δὲ δια πυροβόλων, ὧν ἀτυχῶς ἐστεροῦντο οἱ ἐπαναστάται, θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἐξαναγκασθῶσιν οἱ Τούρκοι νὰ ἐγκαλεῖσιν τὰς θέσεις τῶν καὶ ὑποχωρήσουν.

Ὁ Κυβερνήτης τοῦ Ἑλληνικοῦ θωρηκτοῦ « Ἰδρα », ἐλλιμενισμένου ἐκτὸς τοῦ λιμένος τῶν Χαγίων, ὅπου καὶ τὰ πολεμικὰ πλοῖα τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, συνέλασε νὰ παραχωρήσῃ δύο πυροβόλα ὀρειβατικὰ μικρᾶς ὀκλήης εἰς τοὺς ἐπαναστάτας, κατόπιν τῶν ἐπανειλημμένων καὶ ἐπιμόνων παρακλήσεων καὶ ἰκεσιῶν αὐτῶν καὶ ἀπ' οὗ τῆ παραέστησαν πᾶσον ἡ θέσις τῶν ἐν Ἀκρωτηρίῳ ἦτο δυσχερῆς ἐὰν δὲν ἠδύναντο νὰ ἀποκρούσων ἀποτελεσματικῶς τοὺς Τούρκους καὶ ἠναγκαζόντο νὰ ὑποχωρήσουν.

ΕΠΑΝΑΣΤΑΤΑΙ ΕΝ ΠΡΟΦΗΤΗΙ ΗΛΙΑ

Ἡ θέσις δὲ τῶν ἐπαναστατῶν ἦτο τασούτω μᾶλλον δεινῆ, καθ' ὅσον μόνον εἰς τὰ βουνὰ τοῦ Ἀκρωτηρίου θὰ ἠδύναντο νὰ σταματήσουν καὶ νὰ ἀντικρούσων τοὺς Τούρκους, ἐνῶ ὅλα τὰ χωρία θὰ ἐτίνογντο λεία αὐτῶν.

Πλὴν καὶ τὰ μικρὰ αὐτὰ πυροβόλα, καίτοι ἡ ἐνέργειά τῶν δὲν ἀνεμάνετο ἀποτελεσματικῆ, δὲν ἠτύχησαν νὰ μετακινηθοῦν πέραν τῶν Πλακουρέων καὶ νὰ ἀντικρούσων ἔστω καὶ βιβῶ τὸν ἐχθρὸν οὐδὲ κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τοῦ βομβαρδισμοῦ, ἧτις ὑπῆρξε καὶ ἡ κρισιμωτέρα. Οἱ ἐπαναστάται ἐν τούτοις τοῦ Ἀκρωτηρίου παρηγορήθησαν ὅπως ἴσχυον διότι κατορθώθη νὰ κτισθῶσι διὰ ξηρολίθου τὰ πυροβόλα, εἰς τὰ ὅποια θὰ ἐτοπλιθετοῦντο τὰ ὀρειβατικὰ αὐτὰ πυροβόλα, καὶ νὰ τὰ παραβάλλουν εἰς τοὺς Τούρκους ὡς σκιαχτρα.

Καὶ τὴν 9 τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου, ἡμέραν Κυριακὴν, ἠκούοντο ἀραιοὶ πυροβολισμοί, ὡς καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν ἐχθροπραξιῶν

διήκοντες ἀπ' ἄκρου εἰς ἄκρον τῆς γραμμῆς, ἥτις ἐχώριζε τοὺς ἐπαναστάτας ἀπὸ τῶν Τούρκων περιλαμβάνουσα ὅλοκληρον τὸν κάμπον τῶν Χανίων, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐκιοῦντο ἐλευθέρως οἱ τελευταῖοι. Κατ' αὐτῆ, εὐάριθμοι Ἀποχωρωνῶνται εἶχον ἀποτολιμήσει νὰ διέλθουν πρὸ τῆς Μαλάξης, τῆς ὁποίας ὁ στρατιωτικὸς Πύργος κατεῖχετο εἰσεπιπότων Τούρκων καὶ ὑπὸ τοὺς πυλῶδες καὶ συνεχεῖς πυροβολισμοὺς τούτων νὰ φθάσιν ἐγγὺς τῆς Τούσλας καὶ νὰ πυροβολοῦν κατὰ τῶν ἐν αὐτῇ εὐρισκομένων Τούρκων.

Μικρὸν πολεμικὸν ἀτυρόπλιον ὁ Ἰσμαήλ, τὸ ὁποῖον οἱ ἐπαναστάται ἀπεκάλουν σκωπτικῶς Ξεκατινιάρην διὰ τὴν παλαιότητά του, ἦτο ἑλλημενισμὸν εἰς τὸν λιμένα τῆς Σούδας, μετὰ φέβου δὲ ἐξήρχετο αὐτῆς ἐνεκα τῶν ἐξωθεν τοῦ στοριῦ τοῦ λιμένος συνήθως περιπολούντων Ἑλληνικῶν πολεμικῶν πλοίων. Οἱ ἐπαναστάται ἐπυροδόλουν καὶ κατὰ τοῦ Ἰσμαήλ. Εἰς ἐκάστην συμπτροκρότησιν τῶν ἐπαναστατῶν, ἀπήντων ἀρ' ἐνὸς μὲν ὁ Ἰσμαήλ καὶ ἐξ ἄλλου οἱ ἐν Τούσλα καὶ τῷ Ναυσταθμῷ τῆς Σούδας Τούρκοι.

Ἐξ Ἀκρωτηρίου ἐθεώμεθα μετὰ συγκινήσεως τὸ πολεμικὸν αὐτὸ ἐπιστάδιον, τοῦ ὁποῖου μετ' ἀγωνίας περιεμμένον ἐστὶν ἀποτέλεσμα. Μία ἀληθῆς ὁμηρικὴ μονομαχία, μετὰ τῶν Ἐπαναστατῶν καὶ Τούρκων ἐξελλίσσεται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας, χωρὶς ὅμως ὡς ἐν τῆς ἀποστάσεως εἰς τὴν εὐρισκόμεθα ἀπὸ τοῦ πεδίου τῆς μάχης, νὰ δυνάμεθα νὰ παρακολουθῶμεν καὶ τὰς λεπτομερεῖας τῆς. Ἡσθάνομεθα ὁμογενέαυτος μίαν ἀκατανίκητον δύναμιν, ἥτις μᾶς ὄθει, ὅπως ἀνοίξωμεν γυροφῆκί μετῶς Τούρκων, καὶ σέρωμεν εἰς αὐτοὺς κἄποιον ἀντιπερισπασμὸν, διὰ νὰ μὴ συγκεντρώσουν ὅλην τὴν δύναμιν ἐν Σούδα καὶ καταστήσουν ἐπισφαλεῖ τὴν θέσιν τῶν Ἐπαναστατῶν. Ἀλλὰ συνεκρατούμεθα ὑπὸ τῶν καπετάνιων, οἱ ὁποῖοι ἐπέμενον, ὅτι ἔπρεπε νὰ ἀναμείνωμεν τὴν σπηρῆν, καθ' ἣν ὑπὸ τοῦ Ἀρχηγοῦ τῆς κατοχῆς θὰ ἐδίδοτο τὸ σύνθημα τῆς γενικῆς καὶ ταυτοχρόνου ὑπὸ τῶν ἐπαναστατῶν καὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ στρατοῦ ἐπιθέσεως ἐναντίον τῶν Τούρκων. Καθ' ὅσον οὕτω ἠλπίζετο, ὅτι θὰ ἐπραγματοποιεῖτο ὁ ἐντὸς τοῦ φεβρουρίου τῶν Χανίων περιορισμὸς των, εἰς τὸν ὁποῖον ἀπέβλεπε τὸ πολεμικὸν σχέδιον τοῦ Βάτου.

Ἄλλ' ἐν ᾧ συνέβαινον ταῦτα, οἱ καπετάνιοι κατέστησαν γνωστὴν εἰς τοὺς ἐπαναστάτας τὴν προκήρυξιν τῶν Ναυάρχων τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, καθ' ἣν παραγγέλλουν οὗτοι εἰς τὸν Κρητικὸν λαὸν νὰ ἠσυχάζῃ ἀναμμένων μεθ' ὑπομονῆς τὴν λύσιν ἥτις θὰ ἐδίδοτο εἰς τὸ Κρητικὸν ζήτημα καὶ ἐδήλουν ὅτι θέτουν ὑπὸ τὴν προστασίαν των τὰς πόλεις Χανία, Ρέθυμνον, Ἡράκλειον καὶ Σητεῖαν, τὸν λιμένα τῆς Σούδας καὶ τὴν κοιλάδα, δι' ἣς εἰλεῖται ἡ συγκοινωνία Χανίων—Σούδας, προσθέτοντες ὅτι θὰ ἀνθίσταντο κατὰ πάσης ἐχθροπραξίας, ἥτις θὰ συνέβαινεν εἰς οἰοδῆποτε στιγμήν τῆς Νήσου ἐνώπιον τῶν πολεμικῶν αὐτῶν πλοίων. Οὐδέτις ἢ

δύνατο νὰ πιστεύσῃ, οὐδ' αὐτοὶ οἱ καπετάνιοι οἵτινες διατέλουν ἐν πληρεστέρᾳ γνώσει τῶν διαθέσεων τῆς Εὐρώπης ὡς ἐκ τῶν σγέσεων των μετὰ τὸν Ἀρχηγὸν τῆς κατοχῆς καὶ τῆς ἀλληλογραφίας των μετὰ τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, ὅτι ἡ ἀπειλή αὐτῆ τῶν Ναυάρχων θὰ ἐπραγματοποιεῖτο καὶ ὅτι θὰ ἐστρεφον τὸ στόμα τῶν πυροβόλων των κατ' ἀνδρῶν ἀγωνιζομένων ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας των.

Ὁ Ἰσμαήλ ἐν ταῦτοις καὶ οἱ Τούρκοι τῆς Τούσλας καὶ τοῦ Ναυστάθμου ἐξηκολούθουν τὸ πῦρ κατὰ τῶν πρὸς τὸ μέρος τῆς Μαλάξης ἐπαναστατῶν. Προσεπάθουν νὰ τοὺς ἐκτοπίσουν καὶ τοὺς ρίθουν εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων, τῶν ὠχυρωμένων εἰς τὸν Πύργον τῆς Μαλάξης. Ἡ ἀγωνία μας ἐπεταιίνατο, οἱ δὲ καπετάνιοι δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ μᾶς ἐπιβληθοῦν, εὐάρθμοι δὲ πυροβολισμοί, ριπτόμενοι, θὰ ἦσαν ἀρκετοί, ὅπως δώσουν τὸ σύνθημα μάχης καὶ ἐν Ἀκρωτηρίῳ. Οἱ πυροβολισμοὶ δὲν ἐβράδυναν νὰ ριφῶσιν ὑπὸ τῶν ἡμετέρων.

Ἐν Κρακίεσ, εἰς τὸ προαύλιον τῆς οἰκίας ἐν ἣ ἦτο ἐγκατεστημένον τὸ Ἀρχηγεῖον τῶν ἐπαναστατῶν τοῦ Ἀκρωτηρίου, καὶ εἰς τὰ περίεξ αὐτῆς ἦσαν συνηθροισμένοι περὶ τὴν μεσημβρίαν πλείστοι ἐπανασταταί, ἀπολαύοντες τῆς χειμερινῆς λιανιάδας καὶ θεώμενοι τὴν πρὸς τὴν Τούσλαν μάχην με ἀπεριγραπτὸν συγκίνησιν.

Αἰψῶν ἀπομακρύνονται δύο ἢ τρεῖς ἀπὸ τοὺς συνηθροισμένους εἰς τὰ περίεξ τῆς οἰκίας τοῦ Ἀρχηγείου ἐπαναστάται καὶ διευθύνονται πρὸς τὴν θέσιν Μόρτε—βάρδια, τὴν ὁποῖαν κατέχον οἱ Τούρκοι, λέγοντες: ἄς πᾶμε μῶρε ἄς εἶς νὰ παίξουμε καὶ μεῖς δύο—τρεῖς μπαλιωτὲς τοῦ Ἑκατακτιμάρη νὰ δοῦμε ἄνε τοῦ δώση. Μόλις εἶχον παρέλθῃ ὀλίγα λεπτὰ τῆς ὥρας καὶ ἠκούσθησαν πυροβολισμοὶ. Αἱ βολαὶ τοῦ Γκρᾶ φαίνεται ὅτι ἐπεσαν ἐπὶ τοῦ καταστρώματος τοῦ Ἰσμαήλ, ἢ ὅτι διήλθον πλησίον αὐτοῦ ὥστε νὰ γίνουσι αἰσθηταὶ ὑπὸ ἀνδρῶν τοῦ πληρώματος σου. Τοῦτο ἤρκει διὰ νὰ στρέψῃ τὰ πυρὸβόλα του κατ' ἡμῶν καὶ νὰ μᾶς πυροβολήσῃ. Ἐνῶ δὲ ἐθεώμεθα ἀνόσπετοι τὴν εἰς τὴν ἀπέναντι τῆς Σούδας ἀκτὴν ἐκτυλισσομένην μάχην, εἶδομεν μίαν λευκὴν πολύπην καπνοὺ νὰ ἐξέρχεται ἐκ τῆς ἀπέναντι μας πλευρᾶς τοῦ Ἰσμαήλ καὶ μετὰ τινα λεπτὰ τῆς ὥρας ἠκούσαμεν ἰσχυρὸν κρότον πυροβόλου, οὗτινος τὸ βλήμα ἐπίπτεν εἰς μικρὰν ἀρ' ἡμῶν ἀπόστασιν χωρὶς ὅμως νὰ μᾶς προξενήσῃ καμμίαν ζημίαν. Οἱ ἐπαναστάται διεισκοπισθημεν ἐν τάχει σπεύσαντες ὅπως καταλάβωμεν τὰς θέσεις μας καὶ ἀποκρούσωμεν πιθανὴν ἐπίθεσιν ἐκ μέρους τῶν εἰς τὰ Φρούδια τοῦ Ἀκρωτηρίου ὠχυρωμένων Τούρκων. Ὁ Ἰσμαήλ ἔρριψε δύο εἰς πυροβολισμοὺς, ἀλλὰ καὶ τοῦτους ἄνευ αποτελέσματος καὶ εἶτα ἐσίγησε. Ἐν ταῦτοις τὸ σύνθημα τῆς μάχης εἶχεν ἤδη δοθῆ ὑπὸ τοῦ πολεμικοῦ τουρκικοῦ πλοίου εἰς τοὺς ἐν Ἀκρωτηρίῳ Τούρκους, οἵτινες ἤρξαντο κατ' ἀρχᾶς ἀραιῶς πρὸς κατὰ τῶν προφυλακῶν μας, τῶν εὐρισκομένων ἐναντι τῆς Μόρτε—βάρδιας, εἰς τὸ ὅποιον πῦρ ἀνταπεκρίθη μενιδιωσὶ κατέχοντες τὰς πρώ-

τας γραμμὰς. Τὸ πῦρ μεταξύ ἐπαναστατῶν καὶ τούρκων ἐξηκολούθησε καθιστάμενον πυκνότερον καὶ ζωηρότερον. Ὅλοι ἀνέμενον ὅτι ἡ ἀρξαμένη μάχη θὰ ἀπέβηκε πεισματώδης καὶ αἱματηρὰ, λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν ἅρ' ἑνὸς μὲν τῆς μεγάλης ἀνυπομονησίας μας νὰ πολεμήσωμεν καὶ τῆς ἀποράσεώς μας νὰ ἐκτοπίσωμεν πάσῃ θυσίᾳ τοὺς τούρκους ἐκ τῶν θέσεών των καὶ καταλάβωμεν τὴν Χαλέπαν, καὶ ἅρ' ἑτέρου τῆς ἀντιθέτου προσπαθείας τῶν Τούρκων νὰ μᾶς ἐκδιώξουν ἐκ τῶν θέσεών μας καὶ νὰ εἰσβάλουν εἰς τὸ Ἀκρωτήρι, ὅπου εἴμεθα ὡς ἐν κλωδῷ.

Τὸ θέαμα τῆς μάχης ὑπῆρξεν ὅ,τι γραφικὸν καὶ μεγαλοπρεπές. Οἱ ἐπαναστάται ἠμιλλῶντο τίς θὰ ἐπιησίαζε περισσότερον τὸν ἑχθρὸν καὶ θὰ κατελάμβανε τὴν ἐπικαιροτέραν θέσιν, ἐκ τῆς ὁποίας θὰ ἐβαλλεν εὐστοχώτερον κατὰ τῶν Τούρκων. Οἱ Ναύαρχοι παριστάμενοι θεαταί ἐν τοῖς πλοίοις τῶν τῆς μάχης καὶ προβλέποντες ἴσως ὅτι οἱ Τούρκοι θὰ ἠνγκάζοντο νὰ ὑποχωρήσουν ἀπέναντι τῆς ἀκατασχέτου βρῆμης τῶν ἐπαναστατῶν καὶ ὅτι οὗτοι θὰ εἰσέβαλον εἰς τὴν Χαλέπαν, θὰ εἰδίδετο δὲ ἡ ἀφορμὴ ὅπως γενικευθῇ ἡ μάχη καθ' ὅλα τὰ σημεῖα, εἰς ἃ Τούρκοι καὶ Ἐπαναστάται εὐρίσκοντο εἰς ἐπαφὴν, πρᾶγμα ὅπερ ἀντέβαινεν εἰς τὴν προκήρυξιν των, διέταξεν τὸν δευβαρδισμὸν τῶν ἐπαναστατῶν ὑπὸ τῶν πλοίων των, ἅτινα ἦσαν ἠγγυροβολημένα εἰς τὸν κόλπον τῶν Χανίων. Ὑπὸ τῶν 34 ὀβείδων αἰτίνας ἐρρίθθησαν ὑπὸ τῶν εὐρωπαϊκῶν πλοίων, αἱ μὲν 20 ἐρρίφθησαν ὑπὸ τῶν Ἀγγλικῶν, αἱ 3 ὑπὸ τῶν Αὐστριακῶν, αἱ 7 ὑπὸ τῶν Γερμανικῶν καὶ αἱ 4 ὑπὸ τῶν Ρωσικῶν. Ἐκ τῶν ὀβείδων αἱ πλεῖστα ἐξερρίγησαν ἐν τῷ μέσῳ τῶν ἐπαναστατῶν, χωρὶς εὐτυχῶς νὰ φρονεύσῃσι κανένα, πλὴν ἑνὸς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ὁποίου ἐσημειώθησαν μικραὶ ἀμυχαὶ ὑπὸ θραυσμάτων ὀβείδος μολοντί ὅτι ἐκινολογήθη ὅτι ἐφρονεύθησαν 10—15.

Διὰ τοῦ δευβαρδισμοῦ ἐξηνγκάσθησαν οἱ ἐπαναστάται τοῦ Ἀκρωτηρίου τηροῦντες πάντοτε τὰς θέσεις των ἀπέναντι τοῦ ἑχθροῦ, νὰ ἀναστείλουν τὰς κατ' αὐτοῦ ἐχθροπραξίας των δι' ἄλλοτεν χρόνον μεθ' ἄλλη τὴν ἐλλάθειαν των πρὸς τὰ κλεψύσματα τῶν Μεγάλων Δυνάμεων, διότι κατόπιν εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ τὰς ἐπαναλάβουν καὶ νὰ συνάψουν πρὸς τοὺς Τούρκους, ἐπιτεθέντας αἰδηθῶς κατ' αὐτῶν, μάχην αἱματηράν, καθ' ἣν προσεφέρθησαν νῆα καὶ πάλιν θύματα εἰς τὸν ἱερὸν τῆς ἐλευθερίας βωμὸν.

Χανία, 19 Μαρτίου 1912

Σπυρίδων Γ. Βαρδάκης

ΕΙΣ ΤΟΝ ΘΑΝΑΤΟΝ

Τίποτα, Χάρις ἀλόπητε, στὸν κόσμον δὲν φοβεῖσαι

Μονάχος μ' ὅλα πολεμῖς·

* Ἀλήθεια εἶσαι δυνατὸς. . . καθὼς σὲ λῆνε εἶσαι,

Ἀφοῦ ἐχώρισες ἐμᾶς!

ΕΝΔΟΞΟΙ ΞΕΛΙΔΕΣ

Εἶνε ἀναντιρρήτως ἀληθές ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία ἡ ἀνιχνεύουσα καὶ ἱστοροῦσα μετ' αὐστηρᾶς ἀμεροληψίας τὰ διὰ μέσου τῶν αἰώνων παρε-
λαύνοντα μεγάλα Ἑθνικὰ γεγονότα οὐδέποτε ὠκνήσεν

ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ ἐν πάσῃ δεδο-
μένη περιστάσει ἀ-
γαράξῃ εἰς τὰς
Σελίδας τῆς χρυ-
σοῦς γραμμᾶσι τὸν
βίον καὶ τὴν πολι-
τείαν τῶν γενναί-
ων ἐκείνων ἀνδρῶν
τῶν μετ' αὐτὰ-
παρήσειας πεσό-
των εἰς τὸν βω-
μὸν τῆς πατρίδος
καὶ νὰ κατατάξῃ
αὐτοὺς εἰς τὸ Ἑ-
θνικὸν Ἡρῶν με-
ταξὺ τῶν Ἑθνο-
μαρτύρων τῆς Ἑλ-
ληνικῆς Παλιγ-
γενεσίας.

Ὅπως ἡ μουσα
τοῦ Ἑθνικοῦ τῆς
Ἑλλάδος ποιητοῦ
Π. Σινοδινου ἐξέ-
μνησε δι' εὐμό-
λειων στροφῶν ἐν
τῷ ἐμμέτρῳ συν-
γράμματι τοῦ ὑπὸ

τὸν τίτλον «Δάκρυα καὶ Κρίνοι» τὰ μεγαλοεργήματα τοῦ Ἰωάν. Γαλλάνη
καὶ μετ' ἔξαρσιν σαρκυνοῦσαν τὸν ἀναγνώστην, οὕτω ἐκ παραλλήλου καὶ ἡ
ἱστορία θελεῖ ποιήσῃται εὐφημὸν μνησίαν ἐν ταῖς Σελίσι αὐτῆς τῶν ἡρωϊ-
κῶν ἀγώνων τοῦ ἐνδύξως πεσότου εἰς Φρουδία Ἀκρωτηρίου Ἰωάννου Γα-
λλανάκη ὑπ' ἀρχηγροῦ κατὰ τὴν φονικωτάτην μάχην τῆς 22ας Μαρτίου
1897, μεστῶν ἄλλως τε θαυμασμοῦ τόσοῦ διὰ τὸ βύφοκινδυνον θάρρος
αὐτοῦ ἐν ταῖς μάχαις εἰς ἃς ἔσπευδεν ἐκ τῶν πρώτων, ὅταν περιστάτο
ἀνάγκη, διακόπτων τὰ διοριστικὰ του ἔργα, εἰς ἃ μόνον ἐπέδιδετο ἐν
γαλήνῃ, ὅσον καὶ διὰ τὸν στρατηγικὸν τρόπον, καθ' ὃν διεξήγαγεν ἀπά-

σας τὰς μάχας του ὀφρῶς ὀπλαρχηγός ἐν τῇ δυστύχῳ Κρήτῃ, ἔθνα ἀπὸ τῆς ἀναγεννήσεως τῆς Ἑλλάδος καὶ ἐντεύθεν εἰς ἀνυπολογίστους ἑκατόμβας ἀριθμοῦνται οἱ ἄριστοι τῆς Πατρίδος, οἵτινες ἔπεσον ἀνδρείως εἰς τὸν θωμὸν αὐτῆς, ἀγωνιζόμενοι ὑπὲρ Πίστews καὶ Πατρίδος καὶ ἐξ ὧν ἀγωνίων τῶν δέον ὄ ἀντλήσῃ ἢ ἐπιούσα γενεὰ διδάγματα πατριωτισμοῦ ἐγκρατερήσεως καὶ μεγαλεψυχίας.

Ὁ ὀπλαρχηγός Ἰωάννης Γαλιανάκης ἐμπνεόμενος αἰετοῦ ἀπὸ τὰ ἀγνωτότερα καὶ εὐγενέστερα πατριωτικὰ αἰσθήματα, πεπρωτισμένος δὲ μὲ ἀνδρείαν καὶ θάρρος προσέτα σπανίως ἀπαντήμενα, πρὸς δὲ διακρινόμενος καὶ διὰ τὸ ὀρηκτικὸν τοῦ χαρακτήρος του ἐν ταῖς μάχαις, παιδιῶθεν ἠγωνίζετο μὲ τὸν ἐνθερμότερον ἐνθουσιασμόν καὶ μετ' αὐταπαργήσεως καὶ ἀροσιώσεως ἀπαρμιλλοῦ τὸν ἐνδοξὸν ὑπὲρ Πίστews καὶ Πατρίδος ἀγῶνα σπεύδων δὲ ἀόκνως ἀπὸ τῆς μῆς εἰς τὴν ἑτέραν μάχην ἔλαβεν ἐν αὐταῖς κατὰ τοὺς ὑπερτρικονταετῆς ἀγῶνας του τὰ μῦλλον περιλάμπρα, ἐπιζήλια καὶ ἐνδοξὰ παράσημα τὰ αἰωνίως ἀνακαίρετα τὰ ἐπιτιθέμενα εἰς τὸ στήθος τῶν γενναίων πολεμιστῶν καὶ ἀγῶν Πατριωτῶν διὰ τῆς αἰχμῆς τῆς σπάθης καὶ τῶν ροικωτάτων σφαιρῶν τῶν ἐχθρικών ὄπλων.

Κατὰ τὴν μάχην τοῦ Βόθωνα ἐν Ἀποκορώνῳ καὶ ἄνωθι τοῦ Βαρέ τὴν 2 Ἀπριλίου 1868 ὀρήσας καὶ διασώσας τὴν ἐκ τῆς πτώσεως τοῦ σηματοφόρου τοῦ Ἀρχηγῶ Ματθαίου Μολινογιαννῆκη κινδυνεύσασαν νὰ περιπέσῃ εἰς χεῖρας τῶν Τούρκων Ἑλληνικὴν σημαίαν, ἀπόλασε τὸν ἀριστερόν του ὀρθαλιὸν διὰ σφαιρας εἰσελθούσης δι' αὐτοῦ καὶ διατραυσάσης τὸ κρανίον του, ὡς ἐκ θαύματος δὲ διασωθεὶς, ἐτραυματίσθη καὶ πάλιν κατὰ τὴν ἐνδοξὸν μάχην τοῦ Τσιδαρῶ τὴν 11 πρὸς τὴν 12 Ἰουνίου 1878 ὀρήσας ταυτοχρόνως σχεδὸν ὑπὸ δύο σφαιρῶν κατὰ τὸ στήθος καὶ τὸν μηρόν. Ἐν τῇ ἰδίᾳ δὲ μάχῃ καὶ εἰς μικρὰν ἀπ' αὐτοῦ ἀπόστασιν εἶδε πεπόντικας νεκρὸν μὲν τὸν ἀδελφὸν του Κωνσταντῖνον, βαρέως δὲ τραυματισμένους δύο ἄλλους ἀδελφούς του τὸν Σταύρον καὶ τὸν Στυλιανόν. Ἐν τῇ πενήτημέρῳ μάχῃ τῆς Ἀλμυρίδος ἐν Ἀποκορώνῳ ἐν ἔτει 1896 ἔλαβεν ἕτερον ἐπικινδυνὸν τραῦμα εἰς τὸ στήθος καὶ τέλος ἐν τῇ τελευταίᾳ κατὰ τὸν τούρκικον μάχῃ τῆς Κρήτης τὴν 22 Μαρτίου 1897 εἰς τὰ Φρούδια Ἀκριωτηρίου ἔπεσε γενναίως μαχόμενος ὁ ἐνδοξὸς καὶ ἀγῶνος οὗτος πατριώτης ὀρήσας διὰ σφαιρας εἰς τὴν κοιλιακὴν χώραν, ἐν ᾧ χρόνῳ προσεπάθει ἀπεγνωσμένος νὰ ἐμβυθίσῃ καὶ συγκατῆσθαι εἰς τὰς θέσεις τῶν τὰς ἐν ταραχῇ εἰς ἀσθενείας ἐπιθέσεως τρισχιλίων περίπου τούρκικον εὐρισκόμενας προσφυλακῆς.

Ταυαύτῃ ἐν ἐραχλυολογία ὑπῆρξεν ἡ βραχίς τοῦ αἰεμνήστου ὀπλαρχηγῶ Ἀποκορώνου Ἰωάννου Γαλιανάκη ἐν ταῖς μάχαις κατὰ τὰς διαφόρους ὡς εἴρηται ἐπαναστάσεις τῆς αἱματοδρέκτου Κρήτης.

Ὀλίγον δ' ὕστερον μετὰ τὴν ἐνδοξὸν ταύτην πώσιν τοῦ γενναίου ὀπλαρχηγῶ ὁ προσωπικῶς γνωρίσας αὐτὸν ἔθνικος τῆς Ἑλλάδος ποιητῆς

Π. Συνοδινός ἔγραψε περὶ αὐτοῦ τοὺς ἐπομένους στίχους τοῦ δημοσίου-
θέντας εἰς τὴν παρὰ τοῦ ἰδίου ἐκδοθεῖσαν συλλογὴν ποιημάτων του ὑπὸ
τὸν τίτλον «Δάφναι καὶ Κρήνοι.»

Ο ΣΑΠΟΥΝΟΠΩΛΗΣ ἩΡΩΣ

Μ' ἓνα μάτι καὶ μὲ ἓνα εἰς τοὺς ὤμους τοῦ ταγάρι
Εὐσταλῆς σαπουνοπώλης εἰς τοὺς δρόμους τριγυρίζει,
Ἄγνωστο τ' Ἀποκορώνου τὸ ἀθρόυθο λεοντάρι
Καὶ κανεὶς τὴν ἱσταρίαν τοῦ ματιοῦ του δὲν γνωρίζει.

Ἵτι σφαῖρ' ἀγρίου Τούρκου τοῦ τὸ ἔχει ἐξορύξει
Ἵ Ο πτωχὸς Σαπουνοπώλης ἐνθυμεῖται ἀταράχως,
Ἵ Οτι ἐκατὸ θαρδάρους ἔχει σφάξει ἔχει πνίξει,
Δὲν ἠκούσθη νὰ καυχᾶται ὁ μυθώδης Τουρκομάχος.

Ἵ Ο ἠρωϊσμός ποτέ του δὲν ἠκούσθη νὰ κομπάζῃ
Νὰ ἐπαίρεται ἀφίνει τὴν αὐθάδη ἀναδρίαν,
Ἵ Ο πτωχὸς Σαπουνοπώλης σιωπῶν ἀναστενάξει
Καὶ ὁ κάθε στεγαγμός του διηγεῖται ἱστορίαν.

Διὰ ἱστορίας ὅμως ποῖος σήμερον φροντίζει;
Ν' ἀγοράσουν μόνον τρέχουν ἀπὸ τὸν Σαπουνοπώλη,
Μόνον ἐρωτῶσιν ὅλοι πόσον ἔχει καὶ ἀναφρίζει
Καὶ τίς εἶν' ὁ πωλητὴς του ἀδιαφοροῦσιν ὅλοι.

Ἵ Οταν ὅμως ἡ φωνὴ του δὲν ἀντήχει εἰς τοὺς δρόμους,
Ἵ Ἡρωτῶντο μεταξὺ των μὲ ἀνυψωμένους ὄμους,
Ἵ Ἐνθυμούμεν' αἰγυναῖκες τὸ καλὸ σαπούνη μόνον,
Ἵ Οχι τὸ σεμνὸ λεοντάρι τῶν λαμπρῶν Ἀποκορώνων.

Ἵ Ἀμα ἔβλεπε ζωσμένον μ' ἀστραπὰς τὸν ψηλοεῖτην
Καὶ σεισμούς τυραννοκτόνους συνταράττοντας τὴν Κρήτην,
Ἵ Ἀφοῦ ἔσταυροκοπεῖτο τὸ σαπούνη του ἐδώρει
Κ' ἐσπευσμένως ὡς εἰς γάμον καλεσμένος ἀνεχώρει.

Αἰφνης ἡ φωνὴ ἀντήχει τοῦ τυφλοῦ σαπουνοπώλη
Εἰς τῶν Ἀθηνῶν τοὺς δρόμους καὶ ἐκ τῆς φωνῆς του ὅλοι

Ἐννοῦσαν ὅτι ἡ Κρήτη ἔπαυσεν νὰ πολεμᾷ,
Ἄφου ὁ Γαλανογιάννης τὸ σαποῦνι του πουλάει.

Καθ' ἐξέγερσιν τῆς Κρήτης ἡ φυγὴ του εἰδοποιεῖ·
Ἐπὶ εἰκοσαετίαν οὕτω πάντοτε ἐποίει
Ὁ Σαπουνοπώλης ἤρωσ ἕως ὅτου μάτην ὄλοι
Τὴν φωνὴν παθοῦν ν' ἀκούσουν τοῦ καλοῦ Σαπουνοπώλη.

Τῆς τιμιωτέρας δόξης ἔπεσεν ὁ θιασώτης,
Ἐπεσεν ὑπὲρ Πατρίδος καὶ τῆς Πίστειος ἐκεῖ
Ὅπου τὴν ἐλευθερίαν προσκυνεῖ ἡ Ἀνθρωπότης,
Ὅπου ἡ Ἐλευθερία αἰωνίως κατοικεῖ.

Σ' τῆς θεᾶς Ἐλευθερίας τὸ ἀστράπτον πανηγύρι,
Ἄντι οἴνου πόνων αἶμα μὲ Βρασίδειον θυμὸν,
Ἐπесе μονομαχήσας μ' ἀμετρήτους στ' Ἀκρωτήρι,
Ἐπεσεν ἐκ τῆς Πατρίδος εὐφροσύνης τὸν θυμὸν.

ΠΕΡΙ ΑΕΡΟΠΛΑΝΟΥ

Ἡ ἀεροπορία, ὅπως ἐσχάτως ἐλλοῦσα εἰς εἴδη, ἐγένετο ἡ ἀσκησης τοῦ σερμου σήμερον ἐν Εὐρώπῃ. Οἱ ἀεροπόροι εἶνε οἱ ἥρωες τῆς ἡμέρας· αἱ εἰκῶνες αὐτῶν ἐπιδεικνύονται εἰς τὰς προθήκας τῶν καταστημάτων, τὰ κατορθώματά των ὑπάρχουν εἰς ὅλων τὰ στέματα καὶ περιγράφονται ὑφ' ὅλων τῶν ἐφημερίδων. Ὁλος ὁ κόσμος ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἀλλαχθῆ ἐνδιαφέρεται περὶ τῶν ἀφορώντων τὴν ἀεροπορίαν.

Περὶ τῶν θὰ ἦτο νὰ ἐπιμείνωμεν ἐπὶ τῶν αἰτιῶν τῆς τόσης δημοτικότητος τῆς ἀεροπορίας καὶ τῶν ἀεροπόρων, ἡ νεότης ἑνὸς ἀγωνίσματος, ἀγνώστου μέχρι τοῦδε, κατακτήσαντος τὸ διάστημα, καὶ καταστήσαντος τὸν ἄνθρωπον ἴσον πρὸς τὸν αἰτὸν καὶ τὸν γῦπα, ἡ ἠραιότης καὶ ἡ κομψότης τινῶν μηχανημάτων ὁμοιαζόντων ἐν τῷ ἀέρι πρὸς ὑπερμεγέθη πτηνὰ πρόσφορα πρὸς λείαν μετὰ μεγαλοπροποῦς πτήσεως, τὰ προτερήματα τῆς ψυχραιμίας, τῆς ἐπιδειξιότητος καὶ τῆς ἐπιδειχθείσης τόλμης παρα τῶν πιλότων, εἶνε οἱ κύριοι λόγοι τῆς δημοτικῆς ταύτης εὐνοίας, τόσον δεδουκασιολογημένης ἄλλως τε. Ἀλλὰ φεῦ! Ἡ Ταρπηία πέτρα ἐγγὺς εἶνε τοῦ Καπιτωλίου καὶ πολλοὶ ἀεροπόροι ἐπλήρωσαν διὰ τῆς ζωῆς των, τὴν δόξαν ἣν εἶχον τόσον νομίμως ἀποκτήσει.

Εἶνε δύσκολον νὰ ἐξακριβώσωμεν τὰς αἰτίας τῶν δυστυχημάτων. Οἱ θάνατοι δὲν ἐκμυστηρεύονται ἡμῖν τὰ μυστικά των καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ ἐρμηνεύσωμεν αὐτοὺς εἰμὴ ἐκφέροντες πιθανὰς κρίσεις. Τινὰς ἀεροπόροι φαίνονται ὅτι ὑπῆρξαν θύματα τῆς τόλμης των, ἄλλοι ὀλιγωτέροι τῆς ἀπειρίας των, ἄλλοι διότι κακῶς ἐλειτούργουν τὰ μηχανήματά των. Ἄλλοι τέλος ἐπροδόθησαν ὑπὸ τοῦ ὀργανισμοῦ των ὅστις ἐξησθιένθησεν εἰς δεδομένην στιγμὴν καὶ δὲν τοῖς ἀπέτρεψε τὴν ὀψιγίαν τοῦ ἀεροπλάνου.

Φυσιολογικαὶ διαταραχαὶ ὑφίστανται ὑπὸ τῶν ἀεροπόρων κατὰ τὸν *Bouquet* εἶνε πρῶτον τὸ ψῦχος, ὅπερ προέρχεται ἐκ τοῦ παραγομένου θιαίου ρεύματος ἀέρος ὑπὸ τοῦ ἔλικος καὶ ἐκ τῆς διόδου διὰ στρωμάτων ἀέρος, ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον ἀπομεμῆκρυσμένον τοῦ ἐδάφους. Αὐξάνει ἐφόσον ὁ ἀεροπόρος ὑψοῦται. Ἐπιφέρει διαφόρους διαταραχὰς γνωστοτάτας ὧν ἡ λυπηροτέρα διὰ τὸν πιλότον τοῦ ἀεροπλάνου, εἶνε ἡ νάρκωσις τῶν χειρῶν. ἔνεκεν τούτου οἱ ἀεροπόροι πρέπει νὰ ἔχωσιν ἐνδύματα εἰδικά, πρὸς προσύλαξιν ἐκ τοῦ ψύχους. Εἰδικὸν κάλυμμα τῆς κεφαλῆς, ἕτερον κάλυμμα τοῦ σώματος διὰ τὴν διόδον ἰδίως τῶν ὀρέων ἐκ τριχότ, καταβαΐνον καὶ ἐπὶ τῶν ὠτιῶν, χειρόκτια ἐκ διαφθέρας, διπλὰ χειρόκτια κλπ.

Ἡ καλλίστη προσύλαξις συνίσταται κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν, ν' ἀποφεύγῃσι τὰς λίαν ὑψηλὰς πτήσεις. Νὰ κρατῶνται εἰς ὕψος ποικίλλον, μεταξὺ 100 καὶ 300 μέτρων ἵνα ἀποφεύγῃσι τὰς συστροφὰς καὶ μόνον ἐν μεγίστῃ ἀνάγκῃ, ἐν καιρῷ πολέμου ἐπὶ κατοπεύσεων, νὰ προβαίνωσιν εἰς ὕψος 2000-3000 μέτρων. Ἄλλη προσύλαξις εἶνε νὰ ἀποφεύγῃσι τὰς μακρὰς διαρκείας πτήσεις κατὰ τὴν ψυχρὰν ἐποχὴν τοῦ ἔτους καὶ ὡς πρὸς τοῦτο, δυνάμεθα νὰ χειροκροτήσωμεν, τῆς ἐποχῆς τῶν ἀσκήσεων, διὰ τὴν ἀεροπορίαν, τὴν 31 Ὀκτωβρίου.

Το λίαν ὑψηλὸν ὕψος, ἐπιφέρει παρὰ τῷ ἀεροπόρῳ, φυσιολογικὰς διαταραχὰς, προερχομένας, ἀφ' ἑνὸς ἐκ τῆς ἐλαττώσεως τῆς ἀτμοσφαιρικῆς πίεσεως, ἀφ' ἑτέρου ἐκ τῆς ἀραιώσεως τοῦ ἀέρος. Ἐμελετήθησαν αὐταὶ ἐσχάτως ὑπὸ τοῦ *Moulinier* καθηγητοῦ τῆς Ναυτ. Ἱατρικῆς Σχολῆς Βορῶ, ὅστις ἐπέδειξεν ὅτι ἡ ἀρτηριακὴ ἔντασις αὐξάνει μὲν μάλῃς εἰς τὴν προσόρμησιν πρὸς τὴν γῆν, μετὰ πτήσιν 1000 μέτρων ὕψους. Ἡ ὑπέρτασις αὐτῆ παρὰ τοῖς νέοις καὶ συχνὰ ἐλκυμένους, συνδεδεσται μόνον ὑπὸ ἐλαφροῦν διαταραχῶν, ἐλαφρὰς κεφαλαλγίας, βόμβηον τῶν ὠτιῶν κ.λ.π. Παρὰ ἡλικιωμένους καὶ ἥττονας ἀντιστάσεως ὁμοίως, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ παλμούς, ταχυκαρδίαν, ἀρρυθμίαν.

Ἐννοεῖται ὅτι βαρεῖται διαταραχαὶ δύναται νὰ προσβῇσι παρὰ τοῖς ἀτόμοις τοῖς ὑποβεβλημένοις εἰς ὀρκαστηρίαν ἐγκεφαλικὴν ἐργασίαν, εἰς μακρὰν προσοχὴν καὶ ὧν ὁ ὀργανισμὸς, ὅστις πίπτει ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εἰς 4 ἢ 5 λεπτά, μετὰ τὴν προσέγγισιν ἐντὸς 20 ἕως 25 λεπτῶν τῶν ὕψων 1000 καὶ 2000 μέτρων, δὲν ἔχει τὸν καιρὸν νὰ προσαρμοσθῇ τὸ κυκλοφορικὸν αὐτοῦ σύστημα εἰς τὰς ποικιλίας τῆς πίεσεως.

Ὁ *Moulinier*, κατόπιν τῶν συνειλεγμένων ὑπ' αὐτοῦ παρατηρήσεων συμβουλεύει τοὺς ἀεροπόρους, πτήσεις βραδυτέρας ὅσον τὸ δυνατόν μὲ ἀναπεπταμένας τὰς πτέρυγας· ἀλλὰ τὸ κάλλιστον μέσον πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς δυσχερέστου φαινομένου εἶνε νὰ παραιτήσῃσι τὰ λίαν ὑψηλὰ ὕψη, τὰ ἀνώτερα τῶν 1000 μέτρων, οὕτως ὥστε νὰ ἀποφεύγωμεν πᾶσαν ἀπὸ-τομον τροποποίησιν τοῦ κυκλοφορικοῦ συστήματος.

Ἄλλη αἰτία δυστυχημάτων προέρχεται ἐκ τῆς ἀναγκαίας νευρικῆς τάσεως εἰς τὴν ὀδηγίαν τῶν ἀεροπλάνων. Ὁ ἀεροπόρος πράγματι, πρέπει νὰ διατελῇ ἀκαταπαύστως ἐν ἐνεργείᾳ· ἡ ἐλαχίστη στροφή ἐκ τοῦ ἀέρος διαταράττουσα τὴν ἰσορροπίαν τοῦ μηχανήματος δύναται νὰ τῷ εἶνε ὀλεθρία· διότι τὰ ἀέρια κύματα εἶνε πλέον προδοτικά τῶν τοῦ ὕδατος καὶ τὰ ἀεροπλάνα εἶνε εὐθραστότερα τῶν ἀεροπλοίων καὶ ἰστιοφόρων. Ἀλλὰ δὲν εἶνε τοῦτο μόνον ὑπάρχει ὡσαύτως ὁ φόβος, νὰ ἀκούσῃ ὁ μοτὴρ νὰ ἐξασθενήσῃ, ὅθεν ἔντασις τοῦ ὄργάνου τῆς ἀκοῆς· ὑπάρχει φόβος λίαν φυσικὸς, νὰ προδοθῇ ὑφ' ἐνὸς οἰουδήποτε ὄργάνου τοῦ μηχανήματος, ἐλλειψίς μιᾶς παραγγελίας, ἔμβραξις ἐνὸς σωλήνος, θραύσις ἐνὸς ἄλλου τεμαχίου κ. λ. π.

Ὡσαύτως οἱ πτηνάνθρωποι πρέπει νὰ ἔχωσι θέλησιν ἀκατάβλητον· διότι ἡ νευρική των δύναμις τίθεται ἐν σκληρᾷ δοκιμασίᾳ. Πρὸ τῆς πτήσεως οἱ λίαν ἐξησθενημένοι καλὸν εἶνε νὰ λαμβάνωσι καὶ τονωτικὸν τι τοῦ νευρικοῦ συστήματος.

Τέλος ὁ ἀεροπόρος ἀφείλει νὰ διάγῃ βίον ἡρεμον, ἀποφεύγων τοὺς κόπους καὶ τὰς καταχρήσεις παντὸς εἴδους, ἵνα διατηρῆται ἐν καλῇ φυσικῇ τε καὶ ἠθικῇ καταστάσει πρὸς ἐξάσκησιν τοῦ περιπαθοῦς, ἀλλὰ τὴν σὺν κινδυνώδους ἐπαγγελίματος.

Ἰ. Ἐ. Περαντζάκις

Ἡ ἐν Σφακίαις οἰκία τοῦ ἀειμνήστου Ἰ. Μπουράκη, ἐνθα ἐγένετο ἡ μύησις τῶν μελῶν τῆς Φιλικῆς ἐταιρείας. (Ἰδε Σελ. Ἡμερολ. 44)

Ὁ κ. Κωνστ. Βουλγαρίδης τέως Ὑποπρόξενος τῆς Ρωσσίας ἐν

Χανίοις, ἐγεννήθη κατὰ τὸ 1840 καὶ ἀπεθίωσε τὸ 1902 εἰς ἡλικίαν 62 ἐτῶν. Γόνος γνησίας Ἑλληνικῆς οἰκογενείας εἴλκε τὴν καταγωγὴν ἐκ Θράκης. Κατελθὼν πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως τοῦ 1866 εἰς Κρήτην μετὰ τοῦ τότε διορισθέντος Προξένου ἐν τῇ Νήσῳ καὶ θεοῦ αὐτοῦ ἐξόχου δὲ διπλωμάτου, Δενδρινου, εἰσήλθεν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης εἰς τὴν Ρωσσικὴν ὑπηρεσίαν, ἀνελθὼν σὺν τῷ χρόνῳ ἕνεκα τοῦ ταχθ αὐτοῦ καὶ τῶν ὄλων ἐξαιρετικῶν ὑπηρεσιῶν ἃς παρέσχεν εἰς τὴν Ρωσσικὴν

Κ. ΒΟΥΛΓΑΡΙΔΗΣ Κυβέρνησιν, εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Ὑποπρόξενου.

Ἡ Α.Μ. ὁ Τσάρος, εἰς ἀντάλλαγμα τῶν ὑπηρεσιῶν του, ἠδῶθη ἐπανεπιλημμένως καὶ δὴ εἰς δεινὰς περιστάσεις, νὰ τῷ ἐμπιστευθῇ τὴν Δευθύνουσιν τοῦ Αὐτοκρατορικοῦ Πρεξβειοῦ καὶ νὰ τιμῆσθαι αὐτὸν διὰ τοῦ Ταξιάρχου τοῦ ἁγ. Στατισλάου καὶ τῆς ἁγ. Ἀννης· πλὴν τούτων δὲ εἶχε τιμηθῆ διὰ τοῦ Ταξιάρχου τοῦ Σταυροῦ τοῦ Μαυροβουνίου τοῦ Ὁσμανιᾶ καὶ Μετζηδιᾶ καὶ τοῦ λέοντος τῆς Περσίας.

Πιστὸς εἰς τὴν Κυβέρνησιν του εἰς ἣν μετ' ἀφοσιώσεως ὑπηρετήσεν ἐπὶ τεσσαράκοντα ἔτη, ὑπῆρξε πάντοτε ὁ ἐνθερμος υποστηρικτὴς τῶν δικαίων τῆς Κρήτης, μεγάλας δὲ καὶ πολυτίμουσ ὑπηρεσίας προσέφερεν αὐτῇ κατὰ τὰς διαφόρους ἐπαναστάσεις, οὐκ ὀλίγας ὑποστάς θυσίας, ἰδίως κατὰ τὰς τελευταίας τοιαύτας τῶν 1896 καὶ 1897, ὅποτε ἡ οἰκία του ἐχρησίμωσεν ὡς καταφύγιον ἑκατοντάδων γυναικοπαίδων ζητούντων ἄσυλον αὐτῷ.

Κατὰ τὸ ἔτος 1869 καὶ ἐπὶ Κυβερνήσεως τοῦ ἀειμνήστου Θεοδώρου Δηλιγιάννη, ἀπενεμήθη αὐτῷ διὰ τὰς ὑπὲρ τῶν ἐθνικῶν συμφερόντων ἀξιολόγους ὑπηρεσίας του ὁ ἀργυρὸς Σταυρὸς τῶν Ἱπποτῶν τοῦ Βασιλικοῦ τάγματός τοῦ Σωτήρος. Μετὰ τινα δὲ ἔτη προὔταθη αὐτῷ ὅπως διορισθῇ Πολιτ. Πράκτωρ τῆς Ἑλλάδος εἰς Κετίγγην τοῦ Μαυροβουνίου, δὲν ἀπεδέχθη ὅμως τὴν θέσιν

ταύτην, καθ' ὅτι ἔνεκεν ἐλλείψεως Ἑλληνικῶν Σχολείων ἐν αὐτῇ ἐφοβεῖτο μὴ τὰ τέκνα του στερηθῶσι τῆς ἑλληνοπρεποῦς μορφώσεως των. Μειλίχιος καὶ δίκαιος πρὸς πάντας ἀνεξαρτήτως θρησκείματος δικαίως ἐλατρεύετο ὑπὸ τοῦ Κρητικοῦ Λαοῦ, ἔτι δὲ σήμερον μετ' εὐλαθείας καὶ εὐγνωμοσύνης ἀναφέρει οὗτος τὸ ἔνδοξον ὄνομα του, μνήμων τῶν εἰς αὐτὸν παρασχεθεισῶν ὑπὸ τοῦ αἰοδίου ἀνδρὸς λαμπρῶν ἐκδουλεύσεων.

Κάτοχος πλείστων γλωσσῶν ἰδίᾳ δὲ τῆς Γαλλικῆς καὶ Τουρκικῆς, ἃς τελείως ἐγνώριζεν, ἐξεπόνησε πλείστας ἐργασίας ἐκ τοῦ Ἑλληνικοῦ εἰς τὸ Γαλλικόν, ἀφορώσας τὸ Κρητικόν ζήτημα ἰδίᾳ δὲ ἢ εἰς τὸ Γαλλικόν μετὰ φρασὶς τοῦ Κρητ. Συντάγματος τοῦ 1899 ἢ ὑποβληθεῖσα εἰς τὰς Μεγ. Δυνάμεις πρὸς ἔγκρισιν καὶ ἐκπονηθεῖσα παρ' αὐτοῦ ἔτυχε καὶ τῶν θερμῶν συγχαρητηρίων τοῦ τότε Ἑπάτου Ἀρμοστοῦ Κρήτης Βασιλόπουδος Γεωργίου.

ΠΕΖΟ ΜΟΙΡΟΛΟ-Ι'

Πῶς τὴν θυμοῦμαι!

Μαθήτρια ἦτο ποῦ τὴν γνώρισα καὶ μαθήτρια ἀπ' ἐκείνης ποῦ ὄλου τοῦ σχολείου τὸ καυρὶ γίνονται μετ' ἐπιμέλεια καὶ τὴν ἐξουπάδα των.

Πῶς τὴν θυμοῦμαι!

ΔΙΣ ΜΑΡΙΝΑ Ι. ΛΕΚΑΝΙΔΟΥ

Τὸ χαριτωμένο ἐκεῖνο πλάσμα μετ' ὅλην τὴν μανίαν ποῦ εἶχε γιὰ τὰ γοῦματτα, ἀγαπούσε νὰ ντύνη καὶ τὴν κοῦκλάν της καὶ νὰ παίξη μετ' τὸ καλλίτερο παιδί τῆς γαιτονίας τὸ Νίκο.

Ἐπέρασαν δύο χρόνια, ἐπέρασαν τρεῖς καὶ τέσσαρες καὶ ἡ Μαρία—αὐτοῦτο τὸ ὄνομα της—ἐμεγάλωνε ἐμεγάλωνε ἔγεινε κόρη. Κόρη μετ' στολίδια καὶ μετ' χάρες μετ' σεμνότητα καὶ χαρακτήρα, ποῦ σχολεῖο μόνο, ὅπως πρέπει, μπορεῖ νὰ μορφώσῃ. Κόρη μετ' πόθους καὶ ὄνειρα εὐγενῆ μετ' ἕνα τέλος, κόσμο αἰσθημάτων ὁλόκληρο, ποῦ ἀντεναχάτο μετ' στὰ λαμπερὰ μάτια της. Πῶς μ' ἀγπούσε!

Γι' αὐτὸ καὶ μόνο ἐγὼ μπόρεσα νὰ νοιώσω καλλίτερα ἀπὸ κάθε ἄλλο τὴν αἰτία κάθε πόνου της καὶ νὰ μάθω τὸ λόγο

κάθε στεναγμού της. Ο κόσμος εθαύμαζε το χαρακτήρά της, έλεγε πολλά καλά λόγια δι' αυτήν και όμως την απέφευγε. Και η συνομηλικές της ακόμη και 'κεινες που άλλοτε έτρεχαν 'στό σπίτι της να μελετήσουν μαζί και 'κεινες που τὸ θεωρούσαν τιμὴ των να λέγονται φίλα: της γιατί εις τὸ σχολεῖον εθεωρεῖτο ἡ καλλίτερα μαθήτρια. τώρα που έγιναν δεσποινίδες τὴν προνοούσαν. Μόνο ἴδιοι πτωχοὶ τὴν ἐτροχιούσαν και εὐχέ: της ἔδιδαν. Ἀτυχίες ἢ μιὰ ὕστερα ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴν ἔδερναν και ὅμως μὲ ἡρωισμό και τὸ δάκρυ της αὐτὸ συγκρατούσε.

Δυστυχισμένη ὕπαρξις!

«Πῶς ὀποφέρω 'στό νέο αὐτὸ περιβάλλον» μού 'λεγε κάθε φορά. Και ὅμως πάντα τὸ μεῖδιμα εἶχε 'στὰ χεῖλη, γιατί ἡ πίκρα καταστάλαζε ἐπὶ τὴν καρδιά. Πολλοὶ εὐρίσκουν τὸν κόσμον καλὸ ἐκείνη πού, ὡς φαίνεται για ἄλλον εἶχε ἀνατραφῆ κόσμον, δὲν εὐρίσκει σ' αὐτὸν ὄσιγητρο.

Εἶχε μάθει 'ς τὸ σχολεῖο νὰ ἀγαπάται και κάθε καλὴ της πράξι: νὰ ἀμειβεται: μὰ τώρα πού 'στὴν ἀφάνεια και 'στὴν περιφρόνια τὴν συνείθισε ὁ κόσμος, ἐφευγε τὸν κόσμον: και κάθε ματιὰ θαμπή, κάθε ματιὰ, πού νὰ καύση νὰ πυρπολήση ἐκύτταζε και κάθε ματιὰ πού νὰ ταραξῆ τὸν τακτικὸν τῆς καρδιᾶς της σφιγμὸν ἐφρόντιζε, τὴν ἐνόμιζε ὀχι: ματιὰ και τὴν ἐφευγε . .

Μὰ ἡ ἄτυχη!

Ἐημέρωσε και γι' αὐτὴν μέρα πού δυνατώτερα τὴν καρδιὰ της νὰ κτυπᾷ ἄκουσε: κατὶ νέο τῆς συνέβαινε και τὴν αἷτια δὲν ἄργησε νὰ βρῆ.

Κάποια, ματιὰ γλυκά, μμάτια πού της εἰθύμιζαν κατὶ ἀπὸ τὴν παιδικὴ της ἡλικία, γνωστά της μμάτια, τῆς ἔδωσαν ζωὴ ὅμοια μὲ τὴν παιδική, ἦσαν τὰ μμάτια τοῦ Νίκου πού ὕστερα ἀπὸ τόσα χρόνια συναντούσε. Ἐκαμε πτερά, ἐλάφρυνε, ἐτόλμησε νὰ πετάξῃ ὕψηλότερα ἀπὸ τὸν ὀρίζοντα πού ἀπεστέρετο, ἀπὸ τὸν χαμηλὸν ὀρίζοντα της βορβορωμένης κοινωνίας. Τὸ γέλιο της ἐγενε ποῖο χαρωπὸ, ὅλα της ἦσαν γαλαστὰ και τὰ μικρὰ παιδιὰ φίλοι της οἱ ἄγγελοι: σύντροφοι και μέσα της ὁ οὐρανὸς μὲ ἥλιου: τὰ μμάτια ἐκείνα. Δὲν ἐκρατήθη. — Ἄλλως τε τὸν εἰξευρε τόσο καλὸ! — ἔγραψε δύο λόγια και τᾶστεψε νὰ διαβασθοῦν ἀπὸ τὰ γλυκά ἐκείνα μμάτια ἦσαν λόγια γεμάτα ἀγνότητα, γλυκάδα μαζί και στοργή, λόγια πού ζητούσαν νὰ ἀποκτήσουν τὰ μμάτια πού θὰ διαβάζαν. Περιμενε τότε, περιμενε ἀπάντησι: νὰ λάβῃ, μὲ λαχτὰρα και παλμὸ τὸν ἀντίλαλο της: χαρᾶς περιμενε: και ἐξημέρωσε ἡ ἄλλη μέρα και χαρτὶ ἄσπρο της ἐρχεται: νεκρῶσιμο ἦτο κάθε της ἐλπίδος. Ἐπάνω του μὲ μαύρα μεγάλα και κρῆνὰ γράμματα πέντε λόγια ἦσαν γραμμένα. Ἐχει: χρῆματος τᾶλλα κουταμάρες εἶναι. Αὐτὸ ἦταν ὄλο. Ἐβγισε μὲ ἀτονία τὸ χαρτὶ ἐκείνο, κῆπο: σύννεφο ἐσκέπασε τὰ μμάτια της, ἐπεσε 'κενα καθίσμα παράλυτη και σιγανὰ, σιγανὰ, μὲς' ἀπ' τὰ σφιγμένα ἀπὸ τὴν ἀπελπισία δόντια της: ἔδωκε: αὐτὰ τὰ λόγια. «Τώρα ἐνοιώσα . . . τὸ γρῆμα . . . τὸ γρῆμα μὲς λείπει. Και γε λάσπη: πῶς μπορούσα ν' ἀγαπηθῶ . . . Γι' αὐτὸ κῆβε μου πόθο: . . νεκροθάφτης γίνεται . . . Για μένα εὐτυχία δὲν ὕπαρχει!

Ἐκτοτε ὅταν καμμιά φορά συναντούσε τὸ Νίκο ἐπὸ δρόμο της, ἔσκυπτε για νὰ μὴ φαίνεται ἡ λύπη πού ἐξωγραφίζετο 'στὰ μμάτια της, για νὰ μὴ καταλαβαίνει: τὸ μμάτι ἐκείνο τὸ πονηρὸ: πῶς τρικυμία γεννοῦσε 'στὴν —

γή της. Ἐθαύμαζα τὸ πῶς μπορούσε νὰ ζῆ ἴσπερημένη κάθε πόθου, κάθε
ὀνείρου, πού μπορεί νὰ γλυκάνη μέρες πικρές, μέρες ἀβάσταχτες.

Πέρασαν πέντε χρόνια ἀπὸ τότε καὶ τώρα ἔμαθα πῶς ἀπέθανε' θυμῆθηκα
τὰ πέντε λόγια τοῦ Νίκου καὶ εἶπα, συμπτώσις νάταν ἄραγε. Τὴν ἔκλαυσα
τὴν πρώτη στιγμή χωρὶς νὰ ξέρω ἂν ἦτο σωστό· μὰ σ' ἄλλο κάποιον κωνή
πού ἔμοιαζε μὲ τῆς πεθαμμένης μου ψιθύριζε. Κλάψε ὄλους, οὔτε ὁ κόσμος
ἀγαπᾷ, οὔτε ὁ θάνατος.
Δις Μαρίνα Γ. Λεκανίδου

ΑΛΗΣΜΟΝΗΤΟΣ ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ

Π. ΚΕΛΑΔΗΣ

Ἀληθῆς ἱερεὺς καὶ μέγας πατριότης
ὁ Ἀρχιμανδρίτης Παρθένιος Κελαδῆς.

Διὰ τῆς μεγίστης καὶ πανθομολογου-
μένης πολιτικῆς του ἀξίας ἦν ὑπὸ τὸ
ταπεινὸν τοῦ κληρικῆς ὅσον ἐκάλυπτεν
ὁ σεβασμὸς οὗτος ἀνὴρ ἐξυπνῆρῆσε
προσηκόντως τὴν ἑαυτοῦ Πατριδα.

Ἀπέθανε πρὸ ὀλίγων ἐτῶν ἐν Σύρῳ
ἐν τῷ Κοιμητηρίῳ τῆς ὁποίας περιβλε-
πτον κατέχει θέσιν ὁ Τάρος τοῦ πολυ-
κλαύστου Ἀρχιμανδρίτου ἐφ' οὗ θαλε-
ρὸν σπένδομεν δάκρυ.

ΠΑΡΑΠΟΝΟ

Πόσαι φοραὶ τὰ κύματα,
πού ἐπέψταν ἀφρισμένα
ἔς τὸ ἔρμυ τ' ἄκρογαλὶ μου,
τὰ ρώτησα γιὰ σένα!

Πόσαι φοραὶ τὸ δάκρυ μου
ἔς τὴν ἄβυσσο εἶχε σταῆσει,
καὶ πόσο ἐπαρακάλεσα
ν' ἄλλοῃ σ' ἐσὲ ν' ἀράξῃ!

ΑΡ. ΒΑΛΛΑΡΙΤΗΣ

Τοῦ κάκου! Φεύγ' ἢ θάλασσα
καὶ πίσω της μ' ἀφίνει
ἀφρούς καὶ λίγα φούγανα
γιὰ μόνη ἐλεημοσύνη.

Κ' ἐγὼ τυρλὸς ἐκύτταξα
τὸ κύμα καὶ δὲν εἶδα
ὅτι εἶν' ἀφρός ἢ ἀγάπη μου
καὶ φούγανα ἢ ἐλπίδα.

ΝΙΚΟΛ. ΣΕΡΓΕΝΤΑΝΗΣ
Πρόεδρος Φοιτ. Συνδέσμου

ΡΟΥΣΟΣ ΚΟΥΝΔΟΥΡΟΣ
Φοιτητής

ΙΩΗΦ ΑΝΑΓΝΩΣΤΑΚΙΣ
Τελεσιόψοιτος τῆς Νομικῆς

ΑΝΤ. ΑΡΕΤΑΚΙΣ
Γραμματεὺς Φοιτ. Συνδέσμου

